

Riksdagens protokoll

2009/10:23

Onsdagen den 4 november

Kl. 09.00 – 19.56

Protokoll
2009/10:23

1 § Anmälan om kompletteringsval till socialutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Anders Andersson som ledamot i socialutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i socialutskottet
Anders Andersson (kd)

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:30

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:30 Uranbrytning i Skaraborg
av Patrik Björck (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 november 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.
Stockholm den 2 november 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:31

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:31 Vård till papperslösa
av Björn Lind (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 november 2009.

Prot. 2009/10:23
4 november

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 15 oktober 2009
Socialdepartementet
Göran Hägglund
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

3 § Anmälan om uteblivet interpellationssvar

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2009/10:59

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:59 Handläggningstiderna för sjukskrivningsärenden

av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer inte att besvaras.

Skälet till detta är att frågan kommer att tas upp i en aktuell debatt samma dag som interpellationssvaret var inplanerat.

Stockholm den 2 november 2009

Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM23 Gemensam programplanering av forskning om neurodegenerativa sjukdomar, särskilt Alzheimers sjukdom
KOM(2009)379 till utbildningsutskottet

2009/10:FPM24 Meddelande om främjande av möjliggörande teknologier
KOM(2009)512 till näringsutskottet

2009/10:FPM25 Brottsbekämpande myndigheters åtkomst till Eurodac
KOM(2009)342 och *KOM(2009)344* till socialförsäkringsutskottet

2009/10:FPM26 Handlingsplan för rörlighet i städer
KOM(2009)490 till trafikutskottet

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2009/10:NU6
Genomförande av tjänstedirektivet (prop. 2008/09:187).

*Genomförande av
tjänstedirektivet*

Anf. 1 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall för reservation 1, 2 och 3 som är gemensamma för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Efter flera års strid för att säkerställa att den svenska modellen med svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad inte skulle äventyras lyckades man förändra det ursprungliga förslaget till tjänstedirektiv. Det nuvarande tjänstedirektivet är ett resultat av ett hårt fackligt och politiskt arbete. Man fick bort punkter i EU-kommissionens ursprungliga förslag som hotade både den svenska kollektivavtalsmodellen och arbetsrätten.

Vi socialdemokrater anser att en ökad rörlighet och integrering av tjänstesektorn är av stor betydelse för ökad konkurrenskraft, tillväxt och för att få nya företag i Sverige och i övriga EU. Samtliga länder behöver dock genomföra och införliva tjänstedirektivet samtidigt. Annars riskerar vi att det uppstår en snedvriden konkurrens.

Tanken med tjänstedirektivet är att det syftar till att skapa en gemensam inre marknad för tjänster så att både företag och konsumenter ska kunna dra full nytta av de möjligheter som finns i denna sektor. Det kan innebära att direktivet bidrar till en ökad tjänstehandel och ger större affärsmöjligheter för svenska företag.

För att handel med tjänster ska fungera är det dock viktigt att olika länders modeller på arbetsmarknaden respekteras. Regeringen har dessvärre inte tagit hänsyn till bestämmelsen i direktivet om att regelverket *inte* ska påverka det arbetsrättsliga området. Tvärtom innebär regeringens förslag nu att det uppstår oklarhet om kollektivavtalens ställning och direktivets tillämpning – därav våra reservationer.

Kravet på en i Sverige bosatt föreståndare har fram till nu i brist på annan reglering tillförsäkrat att en behörig person finns tillgänglig att förhandla med i Sverige. Nu föreslår regeringen att detta krav tas bort och inte ersätts med något annat.

Vad kan då hända? Jag kan ge ett exempel: Ett dataföretag med programmerare kommer till Sverige. Eftersom vi inte har någon lag som reglerar lön utan tillämpar kollektivavtal behöver det tecknas avtal med berörd facklig organisation, men om det inte finns en behörig företrädare i Sverige kan inte avtal tecknas. Risken är uppenbar att det blir lägre löner och sämre villkor än vad motsvarande svenska företag har för sina anställda.

Vid ett näringsutskottssammanträde fick vi också höra från regeringens representant att konsekvenserna kunde bli att de fackliga företrädarna fick resa runt i Europa och leta efter de här företagen, var de nu befann sig, för att få kunna teckna kollektivavtal.

Under flera år, fru talman, har näringsminister Maud Olofsson framfört att det är dags att svenska löntagare utsätts för europeisk konkurrens. Syftet är som alltid att försäkra villkor och löner. Frågan om dagens skrivning i tjänstedirektivet är ytterligare ett led i denna kampanj. Rege-

ringens förslag till genomförande av direktivet innebär dessutom att de fackliga organisationernas rätt till förhandling kränks. Detta riskerar hela den svenska kollektivavtalsmodellen. Det är uppenbart att regeringens positiva ord om kollektivavtal bara är tomma ord och att man inte står upp för det som tidigare har lovats nu när tjänstedirektivet ska bli lag.

Kritiken från de svenska fackliga organisationerna har därför varit mycket tydlig i den här frågan. LO, TCO och Saco har i ett gemensamt yttrande framfört att man tycker att det är anmärkningsvärt att regeringen trots att man sagt sig värna den svenska kollektivavtalsmodellen agerar i motsatt riktning. Dessutom har representanter för LO, TCO och Saco i ett möte med riksdagens näringsutskott tydligt redogjort för de negativa konsekvenserna när regeringen nu tar bort det här.

Min fråga blir då till de borgerliga ledamöterna i näringsutskottet: Lyssnade ni inte? Förstod ni inte vad man menade, eller gjorde ni det, och är det i så fall därför som ni vidhåller ett fortsatt slag mot den svenska modellen?

Med nuvarande förslag som den borgerliga majoriteten står bakom tvingas som sagt de fackliga organisationerna att resa runt i Europa. Det är något som i princip omöjliggör kollektivavtalstecknande och därmed ger sämre villkor för de anställda jämfört med svenska företag där avtal finns. Att sedan försöka få tag på den som är ansvarig för om exempelvis arbetsmiljölagen efterföljs framstår som minst lika utopiskt. Det måste finnas en behörig företrädare för utländska företag och näringsidkare också vid ett arbetsmiljöbrott i domstol eller i andra hänseenden när myndighetskontakter fordras.

Från Bolagsverket har det framförts hur svårt det kommer att bli att kontrollera de företag som kommer till Sverige om det inte finns en behörig företrädare i landet.

Vi föreslår i huvudsak två ändringar. För det första ska det även framöver vara praktiskt möjligt för facken att förhandla med de utländska företag och näringsidkare som bedriver verksamhet. Vi anser att det även efter genomförandet av tjänstedirektivet måste finnas en företrädare för utländska företag och näringsidkare på plats i Sverige som är behörig att förhandla med de fackliga organisationerna. Detta är avgörande för att den svenska kollektivavtalsmodellen ska fungera i praktiken.

För det andra föreslår vi att lagen justeras så att det tydligt framgår att arbetsrätten inte ska påverkas. Hittills har vare sig regeringen eller den borgerliga majoriteten i utskottet kunnat ge ett bra svar på varför man motsätter sig den skrivningen. Det kanske man kan göra här i dag. Varför tycker ni inte att det ska stå att den svenska arbetsrätten inte ska påverkas? Vill man att arbetsrätten ska försämrats?

Vid flera tillfällen har Anders Borg och Sven Otto Littorin sagt sig stå bakom arbetsrätten samtidigt som både Jan Björklund och Maud Olofsson har velat försämma densamma. Ska vi tolka det som att Moderaternas ord bara har varit tomma ord även i denna fråga och man faktiskt är rörande överens om att man vill försämma arbetsrätten?

Slutligen vill jag säga att eftersom reglerna om ett tyst beviljande eller så kallat stupstockförfarande är en nyhet i svensk förvaltning är det svårt att förutse konsekvenserna med det förslaget. Myndigheterna måste ha resurser för att hålla uppsatta tidsfrister så att viktiga samhällsintressen tillvaratas.

Fru talman! Den svenska modellen med svenska kollektivavtal är jätteviktig, och kampen om tjänstedirektivet i Europa var jätteviktig för den fackliga rörelsen. Att man nu i Sveriges riksdag försöker att kringgå de förändringar som man faktiskt gjorde ute i Europa genom att ta bort regeln om en företrädare i Sverige för företagen är illavarslande, och jag skulle önska att man nu i den borgerliga majoriteten här i riksdagen kommer att lyssna på vad vi har sagt även om jag inte har så stora förhoppningar om det.

(Applåder)

Anf. 2 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 3, alltså de gemensamma reservationerna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Inom ramen för Lissabonstrategin har EU-länderna beslutat om en rad gemensamma mål som ska träda i kraft och vara fullt genomförda till 2010. Det handlar om att stärka EU:s konkurrenskraft och tillväxt, öka sysselsättningen och den sociala sammanhållningen, säkra en hållbar utveckling samt motverka social dumpning. Det sista är inte minst viktigt när vi nu diskuterar tjänstedirektivet.

Tjänstedirektivet är ett led i att förverkliga Lissabonstrategin. År 2010 ska målet att skapa en fullt utvecklad inre marknad för tjänster ha uppfyllts. Tjänstedirektivet har således antagits för att främja friheten för tjänsteleverantörer att etablera sig i andra medlemsstater och friheten att tillhandahålla tjänster mellan medlemsstaterna. Direktivet har också till syfte att ge konsumenter och företag som utnyttjar tjänster större valfrihet och bättre kvalitet.

Tjänstedirektivet tillhör de senaste årens kanske mest omstridda EU-lagar. I det förslag som efter mycket kompromissande blev antaget var en lång rad tjänstebranscher undantagna, däribland hälso- och sjukvårdstjänsterna. Det är viktigt att konstatera detta.

Till stöd för det fria tillhandahållandet av tjänster föreskrivs i direktivet att medlemsstaterna ska garantera fritt tillträde till tjänsteverksamheter och att dessa fritt ska kunna utövas inom deras territorier. Den medlemsstat som tjänsteleverantören har förflyttat sig till kan endast kräva att vissa krav iakttas under förutsättning att dessa krav inte är diskriminerande, att de står i proportion till syftet och är motiverade av skäl som sammanhänger med allmän ordning och säkerhet samt människors hälsa och skyddet av miljön.

En av hörnstenarna i direktivet är att tjänster över gränserna ska få erbjudas utan omotiverade begränsningar. Vad som menas med ”diskriminerande” och att krav ska ”stå i proportion till syftet” går inte att utläsa i regeringens förslag. Risken är uppenbar, fru talman, att vi nu öppnar upp för ett domstolsförfarande där EU-domstolen helt enkelt ska avgöra vad som är diskriminerande och vad som står i proportion till syftet.

Inför folkomröstningen 1994 om EU-medlemskapet var frågan om den svenska modellen omdiskuterad. Ledande fackliga och politiska företrädare gjorde tydligt att ett villkor för att ställa sig bakom ett svenskt medlemskap var att fackets rätt att vidta stridsåtgärder för att kräva kollektivavtal också med utländska företag kunde garanteras.

Vi vet att resultatet av dessa förhandlingar ledde till att de fackliga organisationerna var nöjda, och Erland Olauson, då chef för LO Rättskydd, sade: ”Vi får respekt för att avtal skall gälla från första dagen, även för utländska entreprenörer med tillfällig arbetskraft i Sverige.” Det är en hörnsten i den svenska modellen.

När vi nu i kammaren ska debattera och senare votera om tjänstedirektivet kan jag konstatera att frågan om den svenska modellen och de fackliga organisationernas möjlighet att teckna avtal med utländska företag med tillfällig verksamhet i Sverige kraftigt försämras eller omöjliggörs. De fackliga rättigheterna som vunnits genom åren urholkas ytterligare i och med detta förslag och står i direkt motsättning till vad som sägs i direktivet om att arbetsrätten inte ska påverkas.

I dag krävs att utländska företag som verkar i Sverige genom filial har en här bosatt föreståndare med ansvar för verksamheten inom Sveriges gränser. Detta är oerhört viktigt när man ska förhandla om kollektivavtal och diskutera arbetsmiljöfrågor. De svenska myndigheterna ska kunna kontrollera att företaget lever efter svensk lag och förordning.

Regeringen har lagt fram förslaget att lagen helt tas bort, utan att undersöka vad konsekvenserna för den svenska modellen och fackföreningsrörelsens förhandlingsmöjligheter blir. Man säger: Vi är medvetna om att det är ett hot mot den svenska modellen, och vi avser att vid ett senare tillfälle komma med förslag till hur vi ska kunna rätta till frågeställningen. Det är en omvänd ordning. Man undersöker konsekvenserna efter att någonting har genomförts. Detta skulle aldrig, fru talman, kunna genomföras i en kommunal församling. Förslaget skulle återremitteras direkt för att åtminstone få på bordet vilka konsekvenserna kunde bli.

De fackliga organisationerna har därför framhållit för regeringen att det är mycket viktigt att det finns regler som säkerställer att utländska företag och näringsidkare verksamma i Sverige har en behörig person på plats, en person som kan förhandla om och träffa kollektivavtal samt företräda företaget i frågor om lön och andra anställningsvillkor. Därför är det viktigt att, som det sägs i reservationen, det bör, eller ska, finnas en representant i Sverige som kan föra förhandlingar med de fackliga organisationerna.

Regeringens förslag innebär att verksamhet kommer att kunna bedrivas i Sverige utan att, som jag nämnde, det finns någon behörig person. Därmed går man emot de direktiv som är klart uttalade. Det påverkar arbetsrätten och står i strid med tjänstedirektivets artikel 1.6 och 1.7 samt skäl 14 om att direktivet inte ska påverka arbetsrätten eller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Regeringens förslag står också i strid med vad ILO-konventionen säger om organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten.

Det är dock inte bara de fackliga organisationerna och den politiska oppositionen som är kritiska. Även Bolagsverket har reagerat på regeringens förslag. De befärrar att det blir svårare att kontrollera verksamhet som bedrivs i Sverige och att skatteundandragande, alltså skattefusk, och problem med ekonomisk brottslighet skulle kunna öka. Det är en allvarlig kritik från Bolagsverket, där man, givetvis med regeringens goda minne, ändå fullföljer sina intentioner.

Dessutom finns det all anledning att fundera över vad ”tillfällig verksamhet” innebär. Är det en månad, två månader, tre månader eller ett år?

Lagförslaget om tjänstedirektivet som regeringen presenterar ger inget svar på den frågan. Det betyder att det kan bli konsekvenser också för de tjänsteföretag som har filial och en stadig verksamhet i Sverige eftersom de omfattas av den svenska kollektivavtalsmodellen. Det gäller däremot inte företag med tillfällig verksamhet. Det skulle således vara intressant att höra från den borgerliga sidan vad som menas med ”tillfällig verksamhet”.

Av de skäl som jag här redovisat avvisar Vänsterpartiet regeringens föreslagna ändring i filiallagen och föreslår i stället att nuvarande bosättningskrav ersätts med en bestämmelse som medför krav på att det på plats i Sverige ska finnas någon som är behörig att företräda utländska företag och näringsidkare i förhållande till arbetstagare och arbetsorganisationer.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag nämna att redan innan vi debatterat och fattat beslut om tjänstedirektivet och innan det trätt i kraft i medlemsstaterna vill handelsminister Ewa Björling riva upp kompromissen. Hon vill att EU:s gränslösa rörlighet för tjänsteföretag också ska omfatta vårdtjänster och andra sociala tjänster.

Låt mig citera Ewa Björling som i samband med ett besök i Norrland för inte så länge sedan sade: ”Många tjänster omfattas inte av tjänstedirektivet. Därför vill jag få igång en diskussion om hur direktivet ska utvidgas till nya områden, till exempel hälso- och sjukvårdsområdet.” Det sade hon vid en presskonferens i anslutning till mötet med EU:s konkurrensministrar i Umeå.

Det är inte bara den svenska modellen och den svenska fackliga traditionen som är hotad utan även den svenska välfärden inom en rad viktiga områden. Min fundering är, fru talman, om det inte finns en dold agenda.

(Applåder)

Anf. 3 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Tjänstesektorn är oerhört viktig för Sverige. Man beräknar att den svarar för ungefär tre fjärdedelar av förädlingsvärdet i den svenska ekonomin. Det beräknas att ungefär åtta av tio nya företag i Sverige är tjänsteföretag. Man ser att tillväxten för tjänsteföretagen har varit stabil och mycket hög.

Med tanke på tjänstesektorns stora betydelse för den svenska och den europeiska ekonomin är det bra att gränsoverskridande försäljning av tjänster nu regleras. Om liknande regleringar genomförs i samtliga EU-länder finns möjligheter för ökad tjänstehandel. Det ger större affärsmöjligheter för svenska företag.

Men här ligger också ett av problemen med det nu liggande lagförslaget. Det bygger på principen att tjänstedirektivet genomförs ungefär samtidigt i alla medlemsländer. Om vissa länder skulle dröja väldigt lång tid med att genomföra regelverken blir konkurrensen snedvriden, eftersom den svenska marknaden då öppnas för dessa länders företag, medan samma möjligheter inte ges för svenska företag på deras marknader. Jag vill därför understryka att det är viktigt att den svenska regeringen, till exempel genom ordförandeskapet i Europeiska unionen, driver på övriga medlemsländer och visar att det är oacceptabelt att vänta länge

med att införa tjänstedirektivet i de respektive ländernas lagstiftning. Om detta inte görs kommer svenska företag att drabbas, helt i onödan.

Direktivet måste också genomföras på ett sådant sätt att det inte påverkar den svenska arbetsmarknadsmodellen och det svenska kollektivavtalssystemet. Eftersom vårt system för att reglera arbetsmarknaden är unikt i Europa krävs det att den svenska regeringen genomför reglerna på ett sätt som värnar kollektivavtalen i stället för att stjälpa den svenska modellen. Därför tycker vi att det är en viktig första brist att regeringen inte tydligt har skrivit in i lagen att arbetsrätten och den svenska kollektivavtalsmodellen inte påverkas av tjänstedirektivet. Vi kan inte se att regeringen skulle ha tagit till vara de möjligheter som ges i tjänstedirektivet att uttryckligen värna den svenska modellen. Vi tycker därför att regeringen ska återkomma med ett förslag till ändring i lagen, där det tydligt framgår att arbetsrätten inte omfattas av direktivet och att regler som finns i kollektivavtal inte kan ses som otillåtna krav enligt direktivet.

Fru talman! En annan stark invändning som vi har mot den nu föreslagna lagstiftningen gäller, som vi också har hört tidigare, att man tar bort kravet på företag som vill sälja tjänster på den svenska marknaden att ha en representant i landet. Regeringen hävdar att ett sådant krav skulle kunna vara emot tjänstedirektivet, men vi kan inte se att lösningen på det är att helt släppa det tidigare representationskravet utan att i stället ersätta det med någonting annat. Ska man ta bort den reglering som har visat sig vara avgörande för de fackliga organisationerna och för svenska myndigheter måste man ersätta det med en mer EU-anpassad formulering som fyller samma funktion. Det beklagar vi att regeringen inte har gjort.

Just att det finns en representant för företagen som arbetsorganisationerna kan förhandla med och som svenska myndigheter kan komma i kontakt med är en grundsten i den svenska modellen. Utan en sådan representant finns det ingen för facket att löneförhandla med. Det finns ingen att ställa krav på om att man ska ha en rimlig arbetsmiljö, och det finns ingen att förhandla om kollektivavtal med. Därigenom anser jag att lagen strider mot det som Sverige har åtagit sig i den internationella ILO-konventionen, där bland annat rätten till kollektiva förhandlingar är inskriven.

De fackföreningar som har varit i näringsutskottet och informerat oss alla ledamöter har varit djupt kritiska och visat på vilka allvarliga konsekvenser det kan få att man genomför lagstiftningen men inte har en regel om att man måste ha representation i Sverige. Även svenska myndigheter som Skatteverket och Bolagsverket har som ni har hört varit kritiska och pekat på risker.

Vad är då regeringens svar på den här allvarliga kritiken? Jo, det är att fortsätta att utreda frågan. Men man måste ändå inse att det finns stora risker med att först ta bort kravet på en representant för företaget och sedan utreda, oklart hur länge, en ny regel för att ge facket en rimlig möjlighet att förhandla. Under tiden hamnar den svenska arbetsmarknadsmodellen i ett vakuum, där ingen riktigt vet vad som gäller.

Man måste fråga de borgerliga ledamöterna i den här salen: Hade det inte varit väldigt mycket klokare att göra som i Finland, där man samtidigt som man införde tjänstedirektivet i lagstiftningen också skrev in ett krav på representation som inte strider mot EU:s regelverk? I Finland finns det nedskrivet i lagen att de företag som vill verka i landet är skyl-

diga att utse en företrädare om man ska ha en verksamhet i Finland i mer än 14 dagar.

Det finns alltså förslag som väldigt enkelt kan lösa problemet. Fackföreningarna har också kommit med konstruktiva förslag. Man föreslår att det införs ett lagkrav om att företag som bedriver näringsverksamhet i Sverige måste ha anmält en representant med adress i Sverige som kan företräda företaget, till exempel gentemot fack och myndigheter. Tycker man inte att det förslaget är tillräckligt bra kunde man åtminstone låta det nuvarande systemet vara. Man kunde låta reglerna som finns i filiallagen vara kvar under den övergång som krävs för att ta fram en ny lagstiftning. På det sättet skapar man inte detta vakuum som innebär både stora risker för ökat fusk och risker för den svenska modellen.

Jag vill hävda att alla parter förlorar på den rättsosäkerhet som nu infaller när regeringen inför lagstiftning som öppnar för utländska bolag att sälja tjänster i Sverige men inte samtidigt reglerar att det måste finnas en representant på plats att vända sig till om något inte fungerar på arbetsplatsen.

Vårt förslag är därför att riksdagen säger nej till förslaget att slopa kravet i filiallagen innan något ersättningsförslag finns framtaget av regeringen. Jag vill med anledning av det här yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 3.

(Applåder)

Anf. 4 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Efter att ha hört dessa inledningar kommer jag inte osökt att tänka på hur det var för bortåt 20 år sedan, när den socialdemokratiska regeringen som en punkt i ett krisprogram skrev upp att man ville gå med i EG, som det hette då. Tillträde till EG:s inre marknad var själva motivet för att först söka sig med i EES och sedan till ett fullvärdigt medlemskap. Det var en del i ett krisprogram. Tillgången till den inre marknaden skulle förbättra möjligheterna för svenska företag och därmed för svenska jobb.

För mig och säkert för alla er andra här i dag har EU-medlemskapet otroligt mycket djupare och vidare dimensioner. Men kraften i den inre marknaden och betydelsen den har för företagandets möjligheter, jobb och välbefinnande ska absolut inte förringas. I dag befinner vi oss också i en djup ekonomisk kris, men den här gången inte beroende på att vi har inhemska strukturella problem, som den gången. Vi befinner oss i en mycket fördjupad lågkonjunktur på grund av en internationell finanskris. I dag ska vi fatta beslut om att ta ytterligare ett steg in på den inre marknaden.

Den ekonomiska situationen tycks vara på väg att bemästras. Finansmarknaderna fungerar bättre. Förhoppningsvis har konjunkturen stabiliserats, och vi börjar kunna se olika typer av tecken på att det är på väg att vända. I går släppte EG-kommissionen sin prognos för medlemsländernas ekonomiska utveckling den närmaste tiden. Där pekar man på att Sverige förväntas få en snabbare bnp-ökning 2010 än EU-genomsnittet. Sverige hade en snabbare nedgång beroende på vår mycket stora exportefterfrågan som försvann. Men Sverige ser nu att få en mycket snabbare uppgång.

Prot. 2009/10:23
4 november

*Genomförande av
tjänstedirektivet*

Den privata konsumtionen hade på grund av det en snabbare nedgång än de andra, men väntas nu ha en snabbare uppgång än de andra. Förtroendet för ekonomin är på stark frammarsch. Sverige väntas framöver ha en lägre arbetslöshet än EU-genomsnittet, och man pekar på att prognosen för Sverige har större uppåtrisker än nedåtrisker, vilket är mycket bra.

Men när det nu vänder kan vi också förvänta oss att det som gick bra för oss att sälja i går kanske inte kommer att gå bra att sälja i morgon. Någon annan kanske är bättre på det då. Globaliseringskrafterna med specialisering, ny lokaliseringslogik, ny produktionslogik och ny försäljningslogik kommer att förstärkas.

Vi vet också att det är i de mindre företagen som de nya jobben kommer. Det är tjänstesektorn som växer mest, och det handlar väldigt mycket om företag-till-företag-tjänster, mycket beroende på att företagen specialiserar sig. I stället för att man utför tjänster inne i företaget är det andra mindre tjänsteföretag som specialiserar sig och säljer tjänsterna. Därför är det otroligt lägligt att tjänstedirektivet nu införs på bred front i alla medlemsländer, för det ger de svenska företagen bättre tillträde till en stor marknad där man kan specialisera sig, bli riktigt duktig, vara med och sälja på en större marknad och därmed ha otroligt mycket bättre förutsättningar än vad man skulle ha haft på en liten sluten marknad där specialisering inte är möjligt.

Det är precis på det här sättet som det svenska välståndet är byggt sedan långt över hundra år tillbaka: Vi är små, vi specialiserar oss, och vi finns på stora marknader. Konkurrensen kommer inte i dag främst från några få länder i Östeuropa med låglönekonkurrens utan från hela den globala ekonomin.

De svenska företagen konkurrerar framför allt om både lokalisering och försäljning med företag som ligger i länder som är ganska lika vårt eget land. Därför är det otroligt viktigt att vi har tillträde till de marknaderna, och där är EU:s inre marknad viktig.

Vi vet också från forskningen att företag som ger sig ut på internationella marknader ofta växer snabbare, har högre produktivitet utveckling och därmed en bättre intjäningsförmåga. Det är precis den typen av jobb vi talar om när vi säger att vi inte ska konkurrera med låga löner utan med kvalitet och kompetens.

Därför är det otroligt viktigt att svenska företag är med ute på en internationell marknad. Det är väldigt viktigt för utvecklingskraften i hela den svenska ekonomin, eftersom det spiller över på företagen runtomkring.

Självklart är tillgången till ett bredare utbud av tjänsteleverantörer också någonting som gynnar svenska företag här i sin verksamhet när de kan köpa från utländska tjänsteproducenter. Vi får naturligtvis inte heller glömma att det gynnar oss konsumenter att få ett bredare och varierat utbud som är billigare och har bättre kvalitet och nya saker som inte har kommit fram än. Det handlar helt enkelt om dynamik i ekonomin.

Tjänstedirektivet och den lagstiftning som vi i dag ska införa innebär kanske inte några enorma förändringar vad gäller företagens formella möjligheter till tillträde, eftersom vi redan har tillträde till den inre marknaden. Men det är rivandet av praktiska hinder och barriärer och en påtaglig förenkling av tillträdet som är det viktiga. Att riva den här typen av

praktiska hinder är också något som vi vet främst gynnar små och medelstora företag.

Det är det som man nu gör genom införande av en generell lagstiftning i alla länder. Vi vet att det är ganska många sektorer på tjänstesidan som av olika skäl och genom olika regleringar är uteslutna. Jag ska inte gå in närmare på det. Det handlar också om att den befintliga lagstiftningen på ett antal olika områden – lag om automatspel, lotterilagen och så vidare – behöver ändras i vissa detaljer för att undanröja problem som finns med befintlig lagstiftning.

Det handlar också om att länderna ska samarbeta i tillsynen, att elektroniska informationssystem ska införas och att det regleras vilken information som leverantörerna måste lämna om tjänsten som sådan och hur man kan komma i kontakt med tjänsteleverantören. Det regleras i den nya lagstiftningen och i de nya informationsarbetena.

Det var ändå en befrielse att till slut höra Per Bolund komma upp i talarstolen och säga att det fanns någonting positivt i det hela, att handel är bra och att detta ger möjligheter efter att ha hört den långa litanian från Socialdemokraternas och Vänsterpartiets representanter här som enbart såg problem och ett stort svart mörker som skulle lägga sig över hela Sverige om man ger tillträde till varandras marknader även på tjänstesidan.

Det var inte lite problem som skulle uppstå i hela den svenska modellen om man tog på bort kraven på en i Sverige bosatt föreståndare vid etablering av filialer. Som framgår av propositionen och som har framgått av behandlingen kommer det nu att tillsättas en utredning som kommer att se över detta.

Blanda inte ihop den finska modellen som man pratar om här med borttagandet. Finland har gjort precis det som vi föreslår. Det är uppenbart att kravet strider mot tjänstedirektivet. Det är förmodligen så att det strider redan mot den befintliga EG-rätten eftersom kommissionen har inlett ett förfarande redan tidigare mot Sverige på den här punkten och har genomfört ett förfarande mot Finland.

Det är grunden för att Finland har tagit bort motsvarande krav som gör att vi i dag föreslår att ta bort kravet på en i landet bosatt företrädare. Finland har i stället infört en paragraf inte i associationsrätten, som detta handlar om, utan i arbetsrätten om en behörig representant för att motta framställningar. Det är inte som ni här har fört fram att det är någon som har behörighet att förhandla och så vidare. Något sådant krav finns inte i den finska lagstiftningen.

Det är därför uppenbart att det behöver ses över noggrannare. Det har inte gjorts inom ramen för den tidigare implementeringsutredningen. Det behöver göras inom ramen för kanske arbetsrätten på någon punkt eller på något annat sätt för att man ska säkerställa detta. Men det tillförs här på ett sätt som ni helt har bortsett ifrån en reglering med krav på hur man ska lämna information om hur människor kan komma i kontakt med företagen. Det är inte så att företagen inte går att få kontakt med bara för att man inte har en i Sverige bosatt företrädare.

Till sist handlar det som den andra punkten som togs upp om att man ska skriva in i lagen om tjänster att arbetsrätten inte påverkas. Det står redan i direktivet. Det blir ganska konstigt om vi i olika lagar ska skriva in vilka andra lagar som inte ändras. Då måste man också definiera vad

arbetsrätten är. I lag kan man inte skriva in ”arbetsrätten”. Det är inget juridiskt begrepp på det sättet. Man måste då skriva upp långa listor på vilka lagar som inte påverkas. Det blir en väldigt konstig och bakvänd situation. Förmodligen borde man då lägga till många andra lagar som man påpekar inte ändras.

I stället för att enbart som ni gör fokusera på ett potentiellt problem ska vi bejaka utvecklingen och se vilka möjligheter det ger. Vi ser självklart också, som jag sade tidigare, att det kan uppstå problem som inte finns i dag. Man påpekar att det även i dag med den reglering som finns är svårt att få fatt i människor att förhandla med.

Vi förutsätter från utskottets sida att utredningen kommer till snabbt och jobbar skyndsamt och att man också omedelbart bevakar utvecklingen. Om det skulle vara så att bara en bråkdel av den nattsvarta pessimism som ni nu målar upp blir verklighet får man snabbt lov att återkomma med någon form av provisorisk lagstiftning. Jag tror inte att så kommer att hända. Det vore därför otroligt knasigt om Sverige i dag som ordförandeland skulle implementera tjänstedirektivet på ett sådant sätt som vi vet redan från dag ett uppenbart strider mot direktivet.

Fru talman! Vi ska inte göra en bifråga till en huvudfråga. Med det här förslaget kommer svenska företag att ges nya och enklare möjligheter att exportera till andra länder och ges ett bredare utbud av tjänster här hemma. Det är väldigt viktigt för jobb och välbästand i vårt land.

(Applåder)

Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! För oss socialdemokrater är den svenska kollektivavtalsmodellen och arbetsrätten ingen bisak. Det är ingenting man kan skoja bort och låtsas som att det inte finns. Jag undrar om Karin Pilsäter inte hörde min inledning på anförandet där jag tog upp vikten av tjänstedirektivet. Om inte annat kan hon läsa vår reservation där vi pekar på vikten av att man inför ett tjänstedirektiv.

Jag förstår inte varför Karin Pilsäter tycker att meningen om arbetsrätt inte ska tillföras. Genom att man tillför den meningen och skriver in att vi anser att arbetsrätten inte ska påverkas är man också tydlig med att EU-direktiv inte ska kunna komma in och förändra den lagstiftningen.

Vi talar inte om krav på en bosatt företrädare utan om en behörig företrädare. Det har LO, TCO och Saco krävt. De har också redovisat för näringsutskottet mycket tydligt vad det får för konsekvenser.

Karin Pilsäter försöker säga att det är en bisak i sammanhanget. Det visar uppenbart att de borgerliga ledamöterna antingen a) inte lyssnar på de fackliga företrädarna eller b) struntar i vad de säger. Det är lika illa vilket som. Min fråga till Karin Pilsäter är: Hur har man tänkt sig detta? Det är uppenbart att kravet på behörig företrädare behövs för att kunna säkerställa den svenska kollektivavtalsmodellen.

Vi har inte motsatt oss tjänstedirektivet som det ser ut nu efter att man tog bort ursprungslandsprincipen som skulle innebära att 27 länders invånare skulle kunna komma till Sverige och jobba under helt andra avtal och villkor. Men när man nu fick bort den skrivningen inför man det bakvägen.

Varför tycker Karin Pilsäter inte att det är viktigt? Varför är inte arbetsrätten och den svenska modellen viktig, Karin Pilsäter?

Anf. 6 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det är ett otroligt märkligt sätt att formulera frågan: Varför är inte arbetsrätten viktig? Det är klart att den är viktig, men detta handlar inte om arbetsrätten.

När jag säger att man gör en bisak till en huvudsak är det inte så att förhandlingsrätten tas bort eller arbetsmiljölagen upphävs. Det som upphävs är kravet på en i Sverige bosatt företrädare. Det är vad som tas bort.

Då kan man inte säga så här. Det som står är också att arbetsrätten till exempel inte påverkas i enlighet med lagstiftning och i enlighet med gemenskapsrätten. Gemenskapsrätten tillåter inte detta, som vi kan se utifrån den process man har haft med Finland när de tog bort just det här kravet. Gemenskapsrätten tillåter inte att man kräver att ett utländskt företag som är tillfälligt verksamt i Sverige ska ha en i Sverige bosatt företrädare. Så är det.

Det betyder inte att jag inte tycker att den svenska modellen är viktig. Det är inte det som det här handlar om. I förslaget införs, inte bara för Sverige utan för alla länder, också kraven på informationspunkter. Det ställs krav på vilken information man måste lämna, och man måste lämna information om hur man får tag på folk.

I det som man förde fram både i remissvaren och till utskottet har man på något sätt utgått från det finska, som är i någon form av arbetsrättslig lag. Jag kan inte exakt se motsvarigheten i den svenska lagstiftningen. Det handlar inte om motsvarigheten till filiallagen. Det gäller inte en behörig företrädare på det sätt som ni efterfrågar. Det är därför den här saken måste utredas. Hur kan man formulera detta?

Men man behöver också se hur utvecklingen går och i vilken mån det här över huvud taget blir ett problem som är av den arten att det kräver åtgärder som man inte är säker på är förenliga med gemenskapsrätten. Tycker inte ni att gemenskapsrätten är något som är viktigt att följa?

Anf. 7 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Både i slutet av sitt anförande och i slutet av sitt svar medger Karin Pilsäter att precis det som vi har stått och sagt kan uppstå. Det är det som vi har varnat för och som LO, TCO och Saco gemensamt varnar för: Den svenska kollektivavtalsmodellen kan undandras genom att det inte finns någon behörig företrädare.

Karin Pilsäter säger att vi ska avvakta för att se vad utredningen kommer fram till. Låt oss prova och se vad det får för konsekvenser, säger hon. Det är uppenbart att konsekvenser kan uppstå i form av lönedumpning och att man inte får tag på den som är arbetsmiljöansvarig. Det kan till exempel bli så att Arbetsmiljöverket inte kan få tag på den ansvariga arbetsgivaren. Hur ska man då kunna vidta åtgärder?

Karin Pilsäter pratar om information. Men vi pratar om en behörig företrädare för företaget och att detta är viktigt. Vi tycker att tjänstedirektivet är viktigt. Vi tycker att det är bra. Men vi tycker inte att det är bra att regeringen tar bort den här skrivningen och inte tillför det som LO och TCO har sagt.

Fru talman! Jag är fortfarande besviken över att borgarna inte har lyssnat på de fackliga företrädarna och inte tar oron på allvar.

Anf. 8 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi har visst lyssnat på dem. Men ni blandar på något sätt bort korten och försöker få det att låta som om inte kollektivavtalen och förhandlingsrätten skulle finnas bara för att man tar bort kravet på en i Sverige bosatt företrädare. Det är där ni blandar bort korten och får det att låta som om de här rättigheterna skulle upphävas.

Återigen: Det som man har fört fram och pekat på är en parallell med en finsk lagparagraf som inte är det som ni efterfrågar. Det är därför den här saken måste utredas vidare när det gäller hur det ska gå att i så fall säkerställa det hela.

Men jag upprepar att vi inte vet detta. Det som man också redogjorde för i framställningen var problem som man menar uppstår i dag. Vi fick ett antal exempel på konflikter och problem som har uppstått på den svenska arbetsmarknaden både med företag inom EES och företag utanför EES. Det är uppenbart att problemen har kunnat uppstå med den befintliga lagstiftningen. Då får man ställa sig en fråga. Vi vet ju inte om det över huvud taget uppstår någon skillnad i problemställningen. Detta handlar förmodligen om rätt oseriösa företag. Om det blir en skillnad kanske man måste tillföra någon form av provisorisk reglering om det här inte kan komma fram tillräckligt snabbt. Men vi vet ju inte ens det.

Ni får det att låta som om själva förhandlingsrätten försvann. Så är det inte.

Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Med risk för att det blir en upprepning av det förra replikskiftet tänker jag fortsätta diskussionen om de fackliga organisationernas möjligheter att praktiskt förhandla med en tjänsteutövare i Sverige.

Det är skillnad på dem som har en etablerad verksamhet i Sverige över lång tid och dem som är här under en tillfällig period. Det är just i den delen man tar bort kravet på att det ska finnas någon fast företrädare för företaget. Det är det som är problemet och det som vi riktar kritik mot.

Hur ska det göras möjligt för de fackliga organisationerna att över huvud taget förhandla om arbetsmiljö och löner när det inte finns någon representant som har mandat att göra det? Det blir ett förhållande där de fackliga organisationerna får resa Europa runt för att leta reda på någon som har möjlighet att företräda företag och förhandla. Det är det som den stora kritiken gäller.

Det är detta vi har spetsat in oss på. Det gäller inte bara de fackliga organisationerna och de politiska partierna i opposition. Statliga myndigheter har också fört fram kritiken. Hur ska de kunna fullfölja sin myndighetsutövning om det inte finns någon de kan förhandla med? Det blir näst intill omöjligt. Det måste finnas ett svar på den frågan innan man fattar beslut och implementerar direktivet i svensk lagstiftning.

Under ett års tid har man med sju heltidstjänster jobbat i Regeringskansliet med att implementera och gå igenom det här. Det har funnits tid att se över detta. Det är ingen ny fråga, utan den har funnits med hela tiden och kritiken har framförts hela tiden.

Anf. 10 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det finns risk för att även jag behöver upprepa mig. Detta beror inte på att det har varit för få personer som har utrett det här, utan det beror på att tjänstedirektivet uttryckligen förbjuder att man har den här typen av krav på att det ska vara i Sverige bosatta personer. Om ett företag finns här med verksamhet under en längre tid är det klart att de som jobbar på företaget måste bo här – om de nu inte bor i Köpenhamn och verksamheten är förlagd till Malmö eller så. Men annars är det självklart att man måste bo här – om inte blir det svårt att hinna till jobbet på morgnarna. Det är inte därför man inte har hittat någon lösning. Det finns inget sådant krav.

Vi vet också att kommissionen har bedrivit ett informellt förfarande mot Sverige om den här regeln, och vilken dag som helst kan det komma ett formellt förfarande.

Min motfråga blir: Vad är ert förslag? Det som ni refererar till i den finska modellen är inte detta. Det är inte ett krav på en person som har rätt att företräda företaget, utan det är ett krav på en person som har rätt att vara brevlåda. Min uppfattning är att kraven på gemensamma informationspunkter förhoppningsvis kommer att fylla motsvarande funktion. Frågan är vad ni tycker att man borde göra.

Det ni föreslår i dag är att vi i dag ska fatta ett beslut som vi vet strider mot det direktiv som vi ska införa. Det tycker vi känns bakvänt, speciellt vid en tidpunkt då Sverige är ordförande. Då är det viktigt att vi kan utöva påtryckning på alla andra länder att genomföra detta fullt ut.

Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! I det förslag som ligger här på bordet föreslår ni att vi ska genomföra någonting som ni uppenbarligen tycker strider mot den svenska modellen och de svenska fackliga organisationernas förhandlingsrätt. Det är ett ganska märkligt förhållande. Ni för in en lagstiftning som ni vet strider mot den svenska modellen för att sedan utreda konsekvenserna och därpå eventuellt komma med förslag. Det är väldigt märkligt.

Vi kräver att det ska finnas praktiska möjligheter för de fackliga organisationerna och för myndigheterna att föra en diskussion med någon som har mandat att göra det här i Sverige. Vi har inte sagt att den personen ska vara bosatt här och ha en bostadsadress här. Det är inte vårt förslag, utan det här är ett led i att underlätta när det gäller att se till att det finns en konkurrensneutralitet mellan tjänsteutövande företag i Sverige. Risken är uppenbar att vi får ett förhållande med tillfälliga utövare och tjänsteföretag som dumpar löner och som har en försämrad arbetsmiljö för de anställda.

Det finns en rad uppmärksammade rättsfall här i Sverige under de senaste åren där man har sett att tillfälliga arbetstagare eller tjänsteutövare har kringgått den svenska modellen och de svenska kollektivavtalen. De fackliga organisationerna har inte kunnat komma åt företagen därför att de inte har funnits här i Sverige. Det här är ett problem för de företag som finns i Sverige och verkar inom de förordningar som finns, och det är också ett problem därför att det ställer arbetare emot varandra. Det strider också mot EU:s grundläggande tanke att vi ska motverka social dumpning.

Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi genomför inte i dag en lagstiftning som vi anser strikter mot den svenska modellen, men vi kan se att det kan uppstå ett praktiskt problem. Det är inte så att förhandlingsrätten tas bort eller att någon lagstiftning om vilka rättigheter och skyldigheter som ska gälla upphävs, men vi kan se att det skulle kunna uppstå fler praktiska problem än de som finns i dag.

De rättsfall som du hänvisar till och de problem som man har plockat fram har uppstått med befintlig lagstiftning med ett krav på en bosatt företrädare. Om detta skulle växa lavinartat därför att det här förslaget kommer att framkalla en våg där man ser Sverige som ett Eldorado för skummisar – jag tror inte det – kan jag se ett behov av man går fram snabbt med en provisorisk förändring. Något som ni också bortser ifrån är att det tillförs andra moment i stället för den här lagstiftningen som handlar om krav på informationsgivning, och det är krav som inte finns i dag.

Jag förstår att det inte är roligt att vara i opposition om man ska hålla med varandra. Det är klart att vi diskuterar det vi är oense om även om jag skulle önska att det fanns en något större förståelse här. Det är möjligt att det fanns någon inledande bisats i det allra första inlägget om att det är bra. Det här handlar om möjligheter för svenska företag att ge sig ut och konkurrera. Det handlar om möjligheter för svenska företag och konsumenter att köpa nya tjänster, annorlunda tjänster och möjligheter till specialisering och därmed ökat välbefinnande inte bara i Sverige utan i hela Europa, vilket vi alla tjänar på. Det är väl ändå någonting som är bra?

Anf. 13 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Optimism är bra, Karin Pilsäter, men det brukar krävas mer av en regering än att man tror eller hoppas på att det man inför inte kommer att få några negativa effekter. Det brukar särskilt krävas mer än så när det finns en enig fackföreningsrörelse och flera statliga myndigheter som uttryckligen har varnat för att det kan få negativa konsekvenser. Då brukar man ta det på allvar.

Jag hade möjligen kunnat förstå regeringens hantering att först införa lagen och ta bort det här kravet i filiallagen och sedan utreda frågan om det hade varit väldigt svårt att lösa problemet med representation, men vi har svårt att se att det är det. Jag och flera andra har i våra anföranden försökt visa att det inte bara finns ett utan flera olika sätt som man skulle kunna lösa frågan på. Fackföreningarna har tagit fram ett förslag på hur man skulle kunna lösa det. Vi kan hålla med om att den finska modellen inte är optimal, men den är väldigt mycket bättre än ingenting, som den svenska regeringen föreslår. Det finns också andra metoder.

Vi har också pratat om att man under en övergångstid skulle kunna ha kvar den här regleringen i filiallagen medan man utreder. Jag är övertygad om att EU-kommissionen skulle ha förståelse för ett sådant förfarande om man såg att det var någonting nytt på gång. Men i stället föreslår inte regeringen någonting, och det är väldigt svårt att förstå.

Jag vill fråga Karin Pilsäter hur ett fackförbund ska gå till väga om det finns en arbetsplats som inte fungerar i Sverige med en utländsk ägare. Det kanske kan vara ett callcenter med ett par anställda i en mindre svensk stad. Ska man då ge sig ut i Europa och jaga rätt på en

representant som man kan prata med om lönen inte kommer i slutet på månaden eller om toaletten på arbetsplatsen inte fungerar? Är det detta som är meningen? Är det så man ska lösa problemet?

Prot. 2009/10:23
4 november

*Genomförande av
tjänstedirektivet*

Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Nu blir det väldigt konkret. Om ett callcenter ska kunna fungera, speciellt om man anställer personer som är hjälplösa, rättslösa, inte kan språket och så vidare – varför man nu skulle göra det i Sverige – har man förmodligen någon form av chef. Eller hur? Man har förmodligen någon form av ekonomichef för att en sådan verksamhet ska fungera. Jag kan inte riktigt se att den verksamhet som du målar upp skulle kunna leda till ett sådant problem.

Om man däremot tillfälligt skickar hit ett gäng för att bedriva en verksamhet kan det naturligtvis vara så. På samma sätt vet vi att det finns exempel i dag när det här kravet finns. Man får ge sig ut i Europa. På samma sätt är det om man skickar ned en firma från Dalarna till Stockholm och upptäcker att det finns några brister i verksamheten. Det finns inget krav på att det ska finnas en behörig representant för företaget på plats i Stockholm.

Jag tror att vi på sikt måste försöka internationalisera även den fackliga verksamheten i takt med att vi river hindren mellan länderna. Det är en utmaning för den fackliga rörelsen att lära sig att samarbeta bättre över gränserna.

Det faktum att man inte har en representant som är bosatt på orten innebär inte att man inte kan skicka ett brev till någon som bor i ett annat land eller till ett företag som har säte i ett annat land på samma sätt som man från Stockholm kan kräva att få komma i kontakt med personer som företräder företag som inte har sitt huvudkontor i Stockholm. Jag kan inte riktigt se att nationsgränsen helt plötsligt ska vara så otroligt avgörande.

Anf. 15 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Nu handlar det inte bara om en nationsgräns, utan det kan även vara andra gränser, till exempel kulturella gränser och språkliga gränser inte minst, som kan göra det väldigt svårt att förhandla med någon som sitter hundratals mil bort till skillnad från den jämförelse som du tog upp med ett företag som kommer från Dalarna. Där finns det inte några sådana problem.

Facket och flera exempel från Sverige har tidigare visat att en chef inte alls behöver ha ett mandat från företaget att föra en förhandling. Den här chefen kan säga: Jag har ingen rätt att diskutera lönefrågor. Det har hänt, och det kommer säkerligen att hända igen. Att man har en chef är ingen garanti för att man har någon att förhandla med.

Jag oroas lite grann över att Karin Pilsäter förminskar problemet med förhandling. Det är min erfarenhet att det är väldigt svårt att förhandla om det inte finns en motpart att förhandla med. Om jag går ut härifrån kan jag säga att jag inte har inskränkt min rätt att debattera, men debatten blir väldigt mycket torftigare om jag inte står här. Det är samma sak som facket kommer att uppleva. Det är väldigt svårt att föra en konkret förhandling om det inte finns en representant på plats som man kan diskutera med.

Jag förvånas lite grann över att de borgerliga partierna inte ser den här problematiken och att man inte ser den kritik som har kommit från bland annat statliga myndigheter om att det finns en risk att detta även leder till ökat fusk och till att det kan vara svårt för myndigheterna att ställa krav på de här företagen, vilket den svenska lagstiftningen bygger på.

Jag skulle verkligen vilja höra varför Karin Pilsäter tycker att det är ett bra sätt att genomföra den här lagstiftningen att först ta bort regelverket, vilket många har anfört kommer få svåra konsekvenser, och sedan i efterhand utreda hur man ska lösa problemet. Hade det inte varit väldigt mycket smidigare att lösa detta i ett paket och redan från början ta fram ett förslag på hur man skulle kunna ha en representant som skulle kunna sköta förhandlingar med fack och myndigheter?

Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Tjänstedirektivet ska vara implementerat i alla medlemsländer den 28 december, med andra ord om inte så väldigt många månader. Om vi skulle lägga detta på is skulle vi i Sverige, som ordförandeland och som ett av de länder som verkligen har mycket att vinna på detta, mäla oss ut och säga att vi inte är klara, att vi måste vänta och att vi nog måste ta ett år till på oss.

Jag kan hålla med om att inte bara denna utan många debatter här inne skulle förlora avsevärt på om Per Bolund inte var med i dem, men faktum är att det du skisserar här visar på hur problematisk och komplicerad den här frågan är. Det ska inte vara någon som är bosatt, men det måste vara någon som är här och någon som pratar svenska. Jag tror inte att det är förenligt med gemenskapsrätten, varken med eller utan tjänstedirektivet, att ersätta kravet på att det ska vara någon som är bosatt här med ett krav på att det ska vara någon som är allestädes närvarande och svensktalande. Om man bor i Norge i gränstrakterna mot Sverige kan man vara verksam på den svenska sidan. Man behöver inte bo här.

Jag tror inte att det skulle hålla. Jag tror att den här frågan är betydligt mer komplicerad än så. För – återigen – det som ni pekar på, det här som finnarna har inskrivet, är inte en person som är behörig att förhandla, som du nu säger att man måste ha. Det är inte en person som är behörig att förhandla som finns i den arbetsrättsliga delen av den finska lagstiftningen. Det är därför vi måste hitta någon annan form av lösning på ett problem som jag är fullkomligt övertygad om är väldigt överdrivet från er sida.

Anf. 17 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet om genomförande av tjänstedirektivet och avslag på samtliga reservationer.

Syftet med förslaget är att öppna upp EU:s inre marknad och stimulera tjänstesektorn genom att göra det enklare, förenkla etablering och fri rörlighet inom EES-området och samtidigt stärka tjänstemottagarnas intressen.

Direktivet omfattar en rad bestämmelser om administrativ förenkling, etableringsfrihet, fri rörlighet för tjänsteleverantörer, tjänstemottagarnas

rättigheter och tjänstens kvalitet men även bestämmelser om administrativt samarbete mellan EU:s medlemsländer, vilket är nog så viktigt.

Avsikten är att man ska ta bort olika handelshinder och framför allt förenkla administrationen för företagare. Dessa handelshinder är ofta kopplade till olika länders inhemska lagar och regleringar. Denna typ av hinder är i allmänhet mindre synliga och mer komplexa än konkreta tullar och avgifter och har en mycket dämpande effekt på handeln.

Fri rörlighet för tjänster är på intet sätt något nytt utan utgör en av de fyra friheter som fanns med redan i EG-fördraget från 1957. De nu föreslagna lagändringarna ska träda i kraft i slutet av december i år.

Den inre marknaden utgörs av 500 miljoner konsumenter, 20 miljoner företag och en gemensam valuta. Man bedömer att tjänstesektorn kommer att vara den snabbast växande sektorn inom EU de närmaste åren.

Vi inom alliansen vill framhålla att ökad rörlighet och integrering av tjänstesektorn är en viktig komponent i arbetet med att skapa ett konkurrenskraftigt Europa. Det är av stor betydelse för en ökad tillväxt och sysselsättning i såväl Sverige som övriga Europa.

EU är sin egen största handelspartner. Inom unionen står tjänstesektorn för 70 procent av EU:s samlade bnp. Även i Sverige utgör tjänstesektorn en betydande del av ekonomin. Cirka tre miljoner är sysselsatta inom tjänstesektorn.

Sedan början av 90-talet har den svenska tjänsteexporten ökat markant, och tjänstenäringens betydelse har ökat. I dag är tjänstesektorn den snabbast växande delen av vår ekonomi. Trots det utgör svensk tjänsteexport i dag endast 20 procent, så här finns det en stor potential för ökad tjänstehandel. Det i sin tur kan bidra till att inte minst små och medelstora svenska tjänsteföretag kan få bättre förutsättningar att sälja sina tjänster på den europeiska marknaden.

De europeiska hushållen spenderar en allt större del av sin inkomst på tjänster. Det handlar om kommunikation, resor, utbildning, kultur och underhållning. Men även företagen ökar sin efterfrågan på tjänster när inkomstnivån i ett land stiger, då en högre inkomstnivå leder till en ökad efterfrågan på mer avancerade tjänster. Dessa har i allmänhet ett större tjänsteinnehåll än lite enklare varor.

Detta är den enklaste förklaringen till att tjänstenäringens andel växer i takt med ett lands ekonomiska utveckling. Därför kommer tjänstedirektivet att skapa bättre förutsättningar för svenska tjänsteföretag att konkurrera på den europeiska marknaden. Därmed kan svenskt näringsliv bli mer konkurrenskraftigt, vilket kan skapa fler jobb och ge en ökad ekonomisk tillväxt här hemma.

Fru talman! Det finns ingen lista över vilka tjänstenärings- eller tjänsteutövare som omfattas av direktivets bestämmelser, utan tjänstebegreppet är rätt allmänt hållet. Det kan röra sig om till exempel företagsrelaterade tjänster, som konsulttjänster, arkitektverksamhet eller hotell, restaurang och catering. Däremot påverkas inte exempelvis arbets-, skatte- och straffrätten av tjänstedirektivets bestämmelser.

Jag kan beklaga att det finns många branscher som inte omfattas av direktivet, branscher där vi är duktiga i Sverige. Det handlar exempelvis om finansiella tjänster och säkerhets- och transporttjänster.

Jag konstaterar att genomförandet innebär att medlemsstaterna tvingas ta bort etableringskrav eller andra omotiverade krav som ställs för tjänster som tillhandahålls över medlemsstaternas gränser.

Ett effektivt genomförande av direktivet betyder alltså att en mängd legala och administrativa hinder kommer att undanröjas, vilket skapar goda förutsättningar för en ökad tjänstehandel i Europa, något som jag verkligen välkomnar.

Fru talman! Det är utskottets uppfattning att det är angeläget att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetstagarorganisationer spelar en viktig roll. Men utskottet delar inte oppositionens mening att det skulle behövas ett förtydligande beträffande arbetsrätten i lagen om tjänster på den inre marknaden, då direktivet uttryckligen inte påverkar arbetsrätten. Även arbetsmarknadsutskottet delar utskottets uppfattning att det av lagen inte behöver framgå att arbetsrätten inte omfattas av direktivet.

Vi i alliansen anser att det är viktigt att säkerställa att svenska regler står i överensstämmelse med EG-rätten. Regeringen har i propositionen meddelat sin avsikt att återkomma till frågan om filiallagen i ett annat sammanhang, och utskottet har informerats om att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram utredningsdirektiv för en översyn av filiallagen.

Utskottet förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen på området och att man, om det skulle uppstå eventuella problem när det gäller förändringen i filiallagen och förordningsförändringen, skyndsamt återkommer och vidtar åtgärder.

Vidare förutsätter utskottet att regeringen följer upp effekterna av det förändrade tillståndsförfarandet tillsammans med övriga genomförda förändringar som tjänstedirektivet medför.

Fru talman! Avslutningsvis kan jag konstatera att det tagit över 50 år att få tjänstedirektivet på plats. Låt oss nu gå från ord till handling!
(Applåder)

Anf. 18 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Marie Weibull Kornias framförde i sitt anförande väldigt mycket starka synpunkter om att det var viktigt med regelförenklingar, att det skulle bli enklare just för tjänsteföretagen att komma till Sverige.

Det kan jag instämma i. Men min fråga är: Anser Marie Weibull Kornias att arbetsrätten och kollektivavtal är försvårande regelverk? Anser Marie Weibull Kornias att arbetsrätten inte påverkas? Varför är det då så svårt att skriva in det i det förslag som nu regeringen har lagt fram för riksdagen?

Det kan uppstå problem, säger Marie Weibull Kornias. På vilket sätt tror Marie Weibull Kornias att det kan uppstå problem? Man säger ju nu att arbetsrätten och kollektivavtal inte kommer att påverkas, men å andra sidan säger man att det kan uppstå problem. På vilket sätt ser Marie Weibull Kornias att det kan uppstå problem?

Jag är fortfarande väldigt förvånad över att ingen i den borgerliga majoriteten i riksdagen har förstått vad LO, TCO och Saco har framfört, att det inte kommer att gå att upprätthålla den svenska kollektivavtalsmodellen i och med att man inte har någon företrädare som man kan förhandla med.

Har Marie Weibull Kornias lyssnat men inte förstått? Har Marie Weibull Kornias lyssnat men inte tagit till sig av kritiken?

Jag hoppas kunna få svar på mina frågor, fru talman.

Anf. 19 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Eva-Lena Jansson ställer väldigt många frågor. Jag ska försöka svara på några av dem.

Precis som utskottets ordförande säger är det viktigt att inte göra en bifråga till en huvudfråga. Tjänstedirektivet är så mycket större än det.

Det har inte framgått här i dag i debatten om oppositionen tycker att gemensamhetsrätten inom EU är bra eller inte. Det finns så mycket positivt med det här tjänstedirektivet, och det är viktigt att vi samordnar EU:s 27 länder att samtidigt implementera det.

Det pågår nu en utredning inom regeringen vad det gäller filiallagen. Vi får se vad det resulterar i.

Anf. 20 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! För mig är den svenska kollektivavtalsmodellen och arbetsrätten ingen bifråga. För mig är den fundamental för att den svenska arbetsmarknaden ska kunna fungera på det sätt som vi har tyckt att den har gjort och som har tjänat oss väldigt väl här i Sverige.

Men kan inte låtsas som att det är en bifråga och säga att vi får se om det uppstår några problem och sedan bara skicka det vidare till regeringen och hoppas att man löser det. Min känsla är att regeringen inte vill lösa frågan. I alla olika förslag man lägger fram till riksdagen säger man att det inte kommer att påverkas. Man står bakom den svenska modellen, men man gör allting för att urholka den.

En fråga som jag inte fick svar på, fru talman, var: Anser Marie Weibull Kornias att arbetsrätten och kollektivavtalen är försvårande regelverk?

Hon talar sig varm om att göra regelförenklingar. Är det därför man nu genomför det här förslaget och tar bort kravet på att det ska finnas en behörig företrädare? Är det därför den borgerliga majoriteten inte lyssnar på LO, TCO och Saco som framför stark kritik mot regeringens förslag och inte tar dem på allvar?

Fru talman! Jag skulle vilja ha svar på de frågorna.

Anf. 21 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att jag inte heller fick svar från Eva-Lena Jansson vad det gäller hur oppositionen ser på gemensamhetsrätten, om man tycker att den är bra. Utskottet och regeringen gör bedömningen att undantaget från arbetsrätten inte behöver framgå av lagen, eftersom direktivet inte påverkar arbetsrätten. Därför krävs det inget förtydligande i lagen om tjänster på den inre marknaden.

Anf. 22 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag har läst *Tjänstehandel i Europa – nya möjligheter med tjänstedirektivet* som har utgetts av Regeringskansliet. Det är en intressant läsning.

Man berättar i den skriften vad tjänstedirektivet innebär, men det finns inte ett ord om att man faktiskt förändrar filiallagen – inte ett ord. Jag har funderat väldigt mycket över det.

Däremot skriver man lite grann om tillfällig tjänstehandel: ”Direktivet skiljer mellan å ena sidan tjänsteleverantörer som är etablerade i ett land med en fast verksamhetspunkt under en obegränsad tid, och å andra sidan leverantörer som tillfälligt tillhandahåller tjänster i ett annat land.”

Man skriver vidare att ”tjänster över gränserna ska få erbjudas utan omotiverade begränsningar. Det är en av hörnstenarna i själva tjänstedirektivet. Medlemsländerna får inte ingripa med landets egna krav på tjänsteleverantörer som tillfälligt utför en tjänst, utom när det kan motiveras med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet, folkhälsa eller miljöskydd. Kraven måste också vara förenliga med principerna om icke-diskriminering, nödvändighet och proportionalitet.”

När jag läser det och ställer det i relation till filiallagens tidigare utformning funderar jag på om det inte finns en motsättning. Jag funderar också väldigt mycket på vad det innebär med tillfällig tjänsteutövning i Sverige. Är det en månad, två månader eller ett år? Och hur påverkar det konkurrensen med dem som har en fast punkt och är etablerade över längre tid?

Hur resonerar egentligen alliansen inför den här typen av direktiv?

Anf. 23 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Det är viktigt att det här direktivet kommer på plats i tid. Vi vill inte försinka det. Det är viktigt att samtliga medlemsländer verkligen genomför det och får det på plats.

Vad det gäller vissa konkreta, praktiska frågor tror jag att det löser sig efter hand. Jag tycker att det är bra att Kent Persson har tagit del av den trevliga lilla informationsskriften, där företag kan se på vilket sätt det här kommer att gynna svenskt näringsliv.

Anf. 24 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! ”Det löser sig efter hand.” Det innebär att efter det att vi har fattat beslut och infört den här lagstiftningen är det upp till EU-domstolen att avgöra vad som är tillfällig handel, vad som icke-diskriminerar och vad som står i proportionalitet.

Vi har alltså i dag när vi går till beslut inte en susning om vad det här får för konsekvenser, vilket ni också medger. Det är ganska allvarligt att man över huvud taget inte, vare sig i förarbeten eller i propositionen, lägger fram förslag som tydliggör vad det här handlar om.

Det blir också problem när det gäller arbetsrätten. Det är, som tidigare har sagts, ingen bisak. Det är en väldigt viktig del när det gäller arbetstagarnas rättigheter, och skyldigheter också som givetvis den svenska modellen innebär.

Därför kan man inte bara säga att det kanske innebär problem, vilket Karin Pilsäter också tidigare medgav, och då får vi väl hitta på en provisorisk lösning. Jag tycker att det är ett väldigt märkligt förfaringsätt om man är medveten redan när man lägger fram ett förslag om att det kan få konsekvenser för svensk arbetsrätt och man inte åtgärdar det i förväg.

Hur ska det gå till för en svensk facklig organisation att föra en förhandling eller göra en framställan om det inte finns en företrädare för företaget i Sverige?

Anf. 25 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Å ena sidan tycker vi inom alliansen att det är viktigt att vi säkerställer att svenska regler står i överensstämmelse med EG-rätten, å andra sidan har vi kommissionen som har ett förfarande mot Sverige. Det är en balansgång.

Låt oss få direktivet på plats. Sedan reglerar vi det om det skulle uppstå problem. Låt oss inte måla upp de mörka tonerna i dag, utan låt oss ta det här direktivet som skapar möjlighet för svensk tjänstenäring.

Anf. 26 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Vi får höra lite grann samma svar som i tidigare inlägg, att man ska återkomma med förslag till åtgärder i ett annat sammanhang och att det löser sig efter hand. Visar det sig att det är några problem hittar man en lösning. Det kanske är en ny princip i svensk politik att man inför regler fast man inte riktigt vet vad som kommer att hända. Om det blir några problem löser man det efter hand och återkommer i ett annat sammanhang.

Kommer det att vara en princip som också ska gälla i budgetsammanhang? Man kanske ska öka statsskulden radikalt. Det kanske kostar något i framtiden. Visar det sig att det blir problem tillsätter man en utredning och ser vad det blir för konsekvenser. Man löser det i ett annat sammanhang.

I regelförenklingens namn kanske vi ska ta bort trafikregler. Det kan få konsekvenser i form av ett ökat antal dödsfall på vägarna, men då tillsätter vi en utredning, ser vad det får för konsekvenser och återkommer med en lösning i ett annat sammanhang.

Det känns inte riktigt som en seriös politik att agera på det sättet, utan man förväntas kanske vara medveten om vilka konsekvenser ens förslag ska få och också komma med förslag på åtgärder för att motverka dem. Det trodde jag var den grundläggande principen i svensk politik.

När det gäller frågan om förhandlingsrätt och möjligheten att hitta en part att förhandla med har många olika varianter föreslagits. Det är svårt att i den här debatten komma ifrån känslan av att anledningen till att man inte har tagit fram ett förslag redan från början, samtidigt som man genomför de övriga lagförändringarna, helt enkelt är att man inte tycker detta är en viktig fråga. Hade man tyckt att det här var viktigt hade man väl hittat en lösning i samma veva som den övriga lagstiftningen.

Jag vill därför ställa samma fråga som jag ställde till Karin Pilsäter: Hade det inte varit mycket smidigare att lösa den här frågan om förhandlingsrätt och förhandlingspart samtidigt som man inför den övriga lagstiftningen, i stället för att lösa det i ett annat sammanhang?

Anf. 27 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Det är möjligt, men utskottet konstaterar att regeringen noga följer utvecklingen och eventuella problem som kan uppstå på området. Vi vet inte det, eller hur, Per Bolund. Vi vet inte. Ni målar väldigt svarta färger i stället för att se på möjligheterna.

*Genomförande av
tjänstedirektivet*

Som sagt: Om det uppstår problem genom förändringen i filiallagen och förordningsförändringen kommer regeringen skyndsamt att vidta åtgärder, och det förväntar vi oss i utskottet också.

Anf. 28 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag tolkar svaret som att den princip som faktiskt gäller för den här regeringen är att man inför regler som man inte riktigt vet konsekvenserna av, och sedan utreder man och löser problem som uppstår i efterhand.

Jag vill hävda att det är bra att vara efterklok, men att vara klok från början är bättre. Det kan vara en princip att man faktiskt försöker ta hänsyn till de varningar som kommer, att lyssna till en fackföreningsrörelse som med sin erfarenhet tror att detta kommer att få svåra konsekvenser och att det kommer att bli mycket svårare att klara av det fackliga arbetet och att se till att den svenska modellen upprätthålls i Sverige.

Regeringen och de borgerliga partierna borde även lyssna till den oro som uttrycks från svenska myndigheter, till exempel Skatteverket och Bolagsverket, som visar att det här kan få svåra konsekvenser och att det kan bli svårt att upprätthålla det svenska regelverket och den svenska lagstiftningen när det inte finns någon motpart i landet att prata med.

Varningssignalerna finns, och jag ser väldigt starka skäl för regeringen och de borgerliga partierna att vara medvetna om kritiken och riskerna och faktiskt från början ta in det i sitt arbete och se till att det finns en lösning på problemet. Den borgerliga regeringen har haft tre år på sig att arbeta med den här frågan; självklart hade det funnits tid och möjlighet att också komma med förslag på åtgärder för att inte riskera förhandlingsrätten och den svenska modellen. Men man har valt att inte göra det, för man tycker helt enkelt inte att frågan är prioriterad.

Anf. 29 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att jag fortfarande inte har fått svar från oppositionen om ni gör bedömningen att gemensamhetsrätten är bra.

I det här direktivet för tjänstedirektivet handlar det om en balansgång mellan gemensamhetsrätten och de regler och förordningar som vi har haft i Sverige. Tjänstedirektivet handlar dock inte om arbetsrätten, och därför behöver det heller inte framgå av lagen.

Anf. 30 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Europa är i dag i en svår ekonomisk situation. Lågkonjunkturen och finanskrisen bidrar båda till ett ökat reformbehov, och det gör det ännu viktigare att genomföra långsiktiga förbättringar i vårt samhälle för att komma starkare ur krisen. Behovet av att samarbeta över gränserna är stort, eftersom människor, företag och nationer är extremt beroende av varandra.

EU:s mest positiva effekter och största framgångar har att göra med den fria rörligheten. EU har utvecklats stegvis under lång tid. Att skapa gemensamma regler för så många länder i Europa har varit en lång och mödosam process av enorm betydelse för var och en som bor i Europa. Därför känns det bra att vi nu ska implementera tjänstedirektivet innan årsskiftet.

Fru talman! I strategin för en ökad tillväxt i Europa intar tjänstesektorn en nyckelroll i den framtida produktiviteten och sysselsättningen. Ända sedan 1995 har Sverige kunnat ta del av de välfärdsvinster som EU:s fria rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor medför. Det underlättar vardagen för alla människor, inte minst när det gäller möjligheten att få jobb. Mellan 1999 och 2003 skapades sex miljoner nya jobb i EU-länderna. Handeln inom unionen ökade med 30 procent, och andelen utländska direktinvesteringar har fördubblats.

Vi anser att potentialen är stor. Tjänstesektorn i Europa står för 75–80 procent av den samlade produktionen, men av den totala handeln mellan EU:s länder är endast 20–25 procent tjänstehandel. Det finns således en betydande outnyttjad handelspotential inom EU. Det kan så klart sägas vara lättare att handla med bilar än med frisörtjänster, men mycket tyder ändå på att potentialen i tjänstehandeln är grovt underskattad. Andelen tjänster i varuhandeln ökar. De flesta nya jobb skapas just i tjänstesektorn.

Det har varit en lång process sedan tjänstedirektivet antogs 2006. Anledningen är den ständigt expanderande tjänstesektorn som rymmer en mångfald verksamheter. Mycket har dock gjorts, och för många tjänstesektorer finns numera gemensamma bestämmelser som ersätter nationella särregleringar.

Centerpartiet välkomnar implementeringen av tjänstedirektivet, även om sektorer som hälso- och sjukvårdstjänster blev undantagna från tjänstedirektivet. Vi tycker att det är självklart att även de borde vara med i regelverket, men vi välkomnar att man har kommit så här långt och är med och stöttar i den delen.

Tjänstedirektivet har väckt starka känslor. Den fria rörligheten för tjänster har ställts mot den nationella välfärden i allmänhet och arbetstagarintressen i synnerhet. Det är tydligt att det råder vitt skilda uppfattningar om vilken inverkan detta har på den svenska kollektivavtalsmodellen.

I den motion oppositionen har lämnat står det att den svenska arbetsmarknadsmodellen är i fara när kravet på behörig föreståndare tas bort eftersom det inte kan upprätthållas inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eftersom kravet strider mot tjänstedirektivet.

Faktum är att filiallagen i dess nuvarande form inte är förenlig med EG-rättslig praxis, vilket i sig argumenterar för en översyn av lagstiftningen. Centerpartiet tycker det är bra att en kommande utredning gör en översyn av filiallagstiftningen. Det handlar om en konsekvensutredning av eventuella föreslagna ändringar men också om att belysa effekterna av dessa. Det kan handla om arbetstagarorganisationernas möjlighet att utnyttja sin förhandlingsrätt. Vi tycker det är bra om utredaren dessutom lägger vikt vid regelförenkling, till exempel åtgärder som minskar företagens administrativa kostnader och som ger en märkbar förändring i företagets vardag.

Den svenska modellen har en lång historia med en kärna som bygger på avtal mellan arbetsmarknadens parter. Detta innebär att parterna själva reglerar villkoren sinsemellan utan inblandning av lagstiftaren. Centerpartiet är positivt till denna modell, samtidigt som vi anser att den behöver anpassas utifrån en global marknad och självklart till de nya spelreglerna på arbetsmarknaden.

År 2004 varnade Göran Persson för social turism och krävde övergångsregler för att skydda oss mot medborgare från våra grannländer. Centerpartiet stod då upp för öppenhet och människors lika värde och en tilltro till människor. Det gör vi nu också. Både arbetstagare och företagare måste inse och förhålla sig till faktum: Att stänga gränser är att stänga utveckling och framtid ute. Utan detta samarbete hade den polska rörmokaren förblivit arbetslös i Polen, medan det var arbetskraftsbrist på Irland. Svenska byggnadsarbetare hade under vår kris 1994 förblivit arbetslösa när det samtidigt var byggboom i Berlin.

Vi är beredda att anta utmaningen att utveckla det här tillsammans. Vi värnar om fri konkurrens, rörlighet och öppenhet.

Implementeringen av tjänstedirektivet anger riktningen för marknaden och klargör rätten till fri rörlighet och konkurrens. Direktiven syftar till att göra det enklare för företag att etablera sig och att utföra tillfälliga tjänster på EU:s inre marknad. För att underlätta den fria rörligheten tar vi bort en tung och onödig byråkrati genom att förenkla administrationen för tjänsteproducenterna och stärka tjänstekonsumenternas rättigheter.

Jag har en stor förhoppning på tjänstedirektivet och att en liberalisering och avreglering av tjänstemarknaden inom EU också kommer att leda till ökad produktivitet. Många med mig ser en betydande outnyttjad handelspotential inom tjänstesektorn. Det är denna som just tjänstedirektivet har som mål att frigöra. Det gynnar både enskilda medborgare och den gemensamma samhällsnyttan.

Traditionell industri ska inte förringas, absolut inte, men vi är i allt högre grad på väg in i ett tjänstesamhälle. Nya europeiska entreprenörer och innovatörer växer fram. Företag strukturerar sig på nya sätt och stärks i den globala konkurrensen. Medan industrijobben flyttar och ibland rationaliseras bort expanderar näringar inom tjänstesektorn. I dag när vi diskuterar framtiden för Volvo och Saab, som är högaktuella i min egen hemregion, är det ett faktum att det faktiskt är fler som de senaste tre åren har anställts av de företag som Dagens Industri utser till Gasell-företag. Forskning visar att det är de små snabbväxande företagen som skapar de flesta nya jobben, till skillnad från ekonomins elefanter som alltid måste effektivisera och ofta dras med att behöva minska på sysselsättningen. Jag tror att de behövs i alla olika delar.

Den nya rörligheten över gränserna och befrielsen av våra grannländer har också kommit att illustrera frågan om arbetstagarnas rätt att konkurrera. Konkurrens skapar valfrihet för konsumenter, restriktioner begränsar den. Konkurrens är också det som följer om det råder frihet att etablera sig.

Oavsett vad man väljer har konkurrensen bidragit till att förbättra kvaliteten. Om det finns få barriärer för frivilligt utbyte kommer det att finnas konkurrens mellan olika länder. Innovatörer och entreprenörer kommer att kunna konkurrera om att söka de bästa nya sätten att producera det som vi som konsumenter vill ha. Detta skapar en utveckling mot ständigt ökad kvalitet, effektivitet och produktivitet. Tjänsterna blir fler och priset en bråkdel.

Fru talman! Mycket har gjorts, men det återstår en hel del innan målet är uppnått och vi har en tjänstesektor som fungerar på samma villkor som handeln med varor. Uppbyggnaden av en gemensam europeisk tjänste-

marknad påbörjades långt innan tiden för Sveriges inträde i Europeiska gemenskapen.

Genom implementeringen av tjänstedirektivet i dag tar vi ett stort steg mot en gemensam tjänstemarknad. Centerpartiet vill verka för en politik som öppnar gränserna för att enskilda företagare ska våga investera och satsa på nya affärsidéer och för att enskilda människor ska våga flytta till ett annat land för att skapa sig det välstånd som de eftersträvar. Vi har en dröm om ett företagsamt och ett välmående Europa. Med tjänstedirektivet kommer en ökad öppenhet. Ökad öppenhet skapar välstånd och fler jobb åt alla.

Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 31 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! När man efter långa och svåra förhandlingar hade lyckats få fram ett nytt förslag om tjänstedirektivet sades det att förslaget inte skulle påverka arbetsrätten och kollektivavtalen. Vi fick bort den skrivning som sade att länderna inte skulle få kräva att de utländska företagen skulle ha representanter på plats, säger Jan Andersson till LO-tidningen. Jan Andersson var tidigare EU-parlamentariker för Socialdemokraterna. Det var en anledning att fira att länderna även i framtiden skulle ha rätt att kräva att utländska bolag skulle ha en person på plats i landet. Det hade EU-kommissionen först varit emot.

Nu kommer då regeringen och säger: Nej, vi kan inte ha det så här. Vi måste ta bort det här förslaget. LO, TCO och Saco har sagt att vi måste ha en behörig person och att man måste kunna kräva att den personen finns här i landet så att man kan teckna kollektivavtal. Det är inte motstridigt, och det var därför vi antog tjänstedirektivet i EU.

Annika Qarlsson säger att det är bra att ta bort mycket tung och onödig byråkrati. Min fråga till Annika Qarlsson, fru talman, blir: Är svenska kollektivavtal och svensk arbetsrätt tung och onödig byråkrati? Man kan nämligen tolka det på det sättet.

Om man nu inte säkerställer möjligheten för de fackliga organisationerna att teckna kollektivavtal och därmed också skriver in i den horisontella lagen att arbetsrätten inte ska påverkas av tjänstedirektivet säger man faktiskt att det är tung och onödig byråkrati, eller som Marie Weibull Kornias nyss sade: Det är möjligt att det blir de här effekterna. Vi får väl se, och sedan får regeringen utreda.

Min fråga, fru talman, är: Varför tycker Annika Qarlsson inte att det är viktigt att säkerställa att svenska kollektivavtal ska gälla på svensk arbetsmarknad?

Anf. 32 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska vara ännu tydligare och säga att i det här förslaget tar vi inte bort förhandlingsrätten. I oppositionens argumentering låter det som att alla möjligheter att över huvud taget upprätthålla ett kollektivavtal i Sverige nu försvinner. Det vi säger är att vi inte kan ställa krav på att någon ska vara bosatt i Sverige för att vara den som förhandlar. Däremot försvinner inte något krav på att faktiskt ha rätten att förhandla. Det tror jag är viktigt att klargöra. Ibland låter det som om vi skrotar alltihop, men så är inte fallet.

När det gäller arbetsrätten finns det tydliga skrivningar i tjänstedirektivet under flera olika punkter i flera olika artiklar. Det vi menar när vi säger att vi ska titta över detta med en utredare är att det ju handlar om att ha med sig det perspektivet hela tiden. När vi gör de här förändringarna måste vi också se till att det inte blir någon onödig byråkrati. Därmed inte sagt att vi inte ska se till att det finns en bra möjlighet att upprätthålla den svenska kollektivavtalsmodellen.

Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Om man inte har en behörig företrädare i Sverige, om företagen och näringsidkarna inte har en behörig företrädare, vem ska man då teckna kollektivavtal med? Vem ska man delge att man har en förhandlingsframställan om det inte finns en person på plats?

Vi har redan i dag sett att det har uppstått problem, till exempel efter stormen Gudrun då utländska företag kom till Sverige. Det finns arbetstagare som fortfarande inte har fått ut pengar. Där fanns det tydliga problem med att de här företagen inte var registrerade.

Risken är uppenbar att det här ökar dramatiskt när man tar bort kravet på behörig företrädare. För mig är det så uppenbart att de borgerliga företrädarna inte har lyssnat eller inte har förstått vad LO, TCO och Saco har sagt. Ni äventyrar faktiskt den svenska modellen och arbetsrätten genom att inte införa kravet på behörig företrädare.

Jag förstår att Annika Qarlsson på något sätt tycker att det är bra, eftersom hon har haft och har en partiföreträdare, Maud Olofsson, som har sagt att svenska löntagare nu ska konkurrensutsättas på samma sätt som svenska bönder. Det kan man bara göra på ett sätt, genom att dumpa lönerna, genom att ta hit företag som har sämre villkor, sämre arbetsmiljö och sämre löner än de svenska företagen.

Det innebär också att man snedvrider konkurrensen mot de svenska företagarna, som faktiskt tycker att det är viktigt att säkerställa att man har en god arbetsmiljö och drägliga villkor för sina anställda. Det innebär alltså inte bara ett hot mot löntagarna utan det är också ett hot mot de svenska företagen. Den frågan har ni inte ens tagit upp.

Jag har framfört det tidigare och jag framför det igen: Jag tycker att det är orimligt att inte den borgerliga majoriteten och den borgerliga regeringen har lyssnat på LO, TCO och Saco. De företräder fyra miljoner löntagare i Sverige, och jag tycker att de har en poäng när de säger att det ska finnas en behörig företrädare så att man kan teckna kollektivavtal i Sverige.

Anf. 34 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Vi har lyssnat. Däremot ser vi att de lagar som finns i dag strider mot EG-rätten. Det pågår en utredning av hur de svenska lagarna ser ut i dag. Vi måste förändra dem. Därför tillsatte vi en utredning för att just titta på de här delarna och komma fram till på vilket sätt vi kan ordna det utan att det strider mot gemenskapsrätten. Jo, vi har lyssnat.

När det handlar om en person som ska vara närvarande måste vi ändå göra en jämförelse. Om vi till exempel har ett skånskt företag som etablerar sig uppe i Dorotea – det är ungefär 200 mil däremellan – gäller precis samma krav som när ett företag från Italien etablerar sig i Malmö eller ett från Malmö etablerar sig i Italien. Det är klart att det finns en person från

företaget som är ansvarig för att se till att förhandla. Däremot kan vi inte ställa kravet att den personen ska vara bosatt i Sverige. Det är den biten som vi plockar bort. Förhandlingsrätten är kvar oförändrad. Det gäller bara att se till att vi faktiskt kan hitta sätt att lösa detta. Det finns modern teknik för att också kunna hantera att det inte är uppåt i landet utan i stället ned genom Europa som man ska förhandla om de här delarna.

När det gäller frågan om att konkurrensutsätta är det intressant att du tar upp just böndernas situation. Vi skulle kunna ta upp hela varuproduktionen i dag och fundera på var din tröja, dina byxor och dina skor kommer ifrån. Jag misstänker att det inte är svensk produktion som du har på dig i dag. Någonstans handlar det om att vi har en global ekonomi som konkurrensutsätts på område efter område. Det har inte lett till att vi har slutat att handla kläder utanför Sveriges gränser eller att vi har ett kylskåp som produceras någon annanstans i Sverige än där vi bor.

Med tjänstedirektivet öppnar vi också upp den delen för tjänstesektorn. Det här är någonting som pågår på område efter område. Det som skulle vara alternativet är ju att bomma igen butiken och säga att vi inte vill vara med om någon utveckling. Vi vill backa tillbaka och inte vara med om det här längre. Det är den underliggande tonen som finns i oppositionens diskussion i kammaren i dag. Vill ni vara med i gemenskapen och utveckla Europa eller vill ni backa hem och stänga dörren?

(Applåder)

Anf. 35 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag återkommer till frågan om ett borttagande i filiallagen.

Det är inte bara de fackliga organisationerna som har reagerat på borttagandet av den nuvarande ordningen utan även Arbetsmiljöverket har gjort det.

Bolagsverket framför det faktum att en ändring i filialförordningen innebär att Sverige får än svårare att kontrollera verksamhet som bedrivs i landet, och skatteundandragande och problem med ekonomisk brottslighet skulle kunna öka.

Delar ni Bolagsverkets uppfattning, Annika Qarllsson?

Anf. 36 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Regeringen gjorde klart i propositionen – och som vi i näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet, som jag sitter med i, har visat på – att det finns saker som vi måste lyssna på, ta till oss och titta vidare på. Vi kan också konstatera att nuvarande filiallag strider mot gemenskapsrätten och mot det föreslagna tjänstedirektivet. Därför måste de bitarna flyttas ut eftersom de inte stämmer med vad vi har kommit överens om i Europa.

Det gäller att vi tar steget vidare och ser över dessa bitar. Det här handlar också om ett annat problem som vi inte har lyft upp och talat om här, nämligen att det finns både seriösa och oseriösa företagare som etablerar sig. Vi måste alltså ta fram regelverk som fungerar bra och gör det enkelt för seriösa företagare att etablera sig, bedriva bra verksamhet och följa reglerna. Det är dem vi är intresserade av. När det gäller oseriösa företagare, av alla olika ursprung, som eventuellt väljer att etablera sig handlar det om helt andra saker. Det spelar ingen roll om det finns en

filiallag, någon annan lagstiftning, en finsk brevmottagare eller något annat. Där finns det andra problem som måste lösas på andra sätt.

Men när det handlar om seriösa företag kommer de att finnas på plats. De finns någonstans. Det är företag som existerar, annars kan de inte etablera sig i Sverige och svenska företag kan inte etablera sig utomlands. Eftersom vi tillämpar svensk kollaktivavtalsmodell i Sverige har man rätt att förhandla. Den rätten tar vi inte bort. Däremot kan kravet att den man förhandlar med ska vara bosatt i Sverige inte vara kvar, och därför tar vi bort det.

Anf. 37 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att jag inte fick svar på frågan om Annika Qarlssoon delade Bolagsverkets uppfattning att borttagande av paragrafen skulle innebära svårigheter för Bolagsverket och Arbetsmiljöverket att fullfölja sin myndighetsuppgift. Det är sant att det skulle kunna innebära ökad ekonomisk brottslighet i Sverige.

Det här är allvarligt, och det innebär att vi kan få en ordning där oseriösa företag som Annika Qarlssoon pratade om inte konkurrerar på samma villkor som de seriösa företagen. Det problemet finns redan i dag i Sverige, och det skulle kunna öka ytterligare. Det är vad Bolagsverket påtalar i sitt remissyttrande.

Delar Annika Qarlssoon Bolagsverkets farhågor att det här kan inträffa? Varför lägger man inte fram förslag på hur det kan åtgärdas innan vi fattar beslut?

Anf. 38 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Bolagsverkets ingång i detta speglar både en farhåga och en insikt om att man kanske måste förändra sitt arbetssätt. Det är den viktigaste delen. Jag anser att jag svarade i min förra replik, men jag ska upprepa mig. Ja, vi har lyssnat på synpunkterna, och det är därför regeringen är tydlig med att man ska tillsätta en utredning som ser över frågorna. Vilka delar måste man möta och se?

Regeringen har också gjort bedömningen att det här inte är ett så stort och akut ärende som oppositionen vill måla upp att det måste vara. Tvärtom finns ett uppdrag framöver att se vad som ska hända och utvecklas. Det är också enormt viktigt att fortsätta att vara tydlig med att vi inte tar bort förhandlingsrätten. Även om vi inte har krav på att vara bosatt i Sverige är det fortfarande tydligt uttalat i tjänstedirektivet, i artiklarna, att direktivet inte påverkar arbetsrätten, det vill säga sådana rättsliga eller avtalsreglerade bestämmelser om anställningsvillkor och arbetsförhållanden, inbegripet hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, samt förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare som medlemsstaterna tillämpar i enlighet med nationell lagstiftning som respekterar gemenskapsrätten.

I nästa artikel framgår att direktivet inte heller påverkar rätten att förhandla om, ingå eller tillämpa kollektivavtal samt att vidta stridsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning och praxis som respekterar gemenskapsrätten. I artikel 16.3 uttalas att medlemsstat inte heller får hindras att i enlighet med gemenskapsrätten tillämpa sina regler för anställningsvillkor, inbegripet regler i kollektivavtal. Arbetsrätten berörs även i tjänstedirektivets inledande skäl.

Det här är svar som redan finns. Det finns väl dokumenterat vad som gäller i frågorna. Frågan är om vi tror på att en gemensam öppen marknad och fri rörlighet är något positivt. Jag tror det.

Anf. 39 EVA JOHANSSON (kd):

Fru talman! Att komma en bit ned på talarlistan innebär att det finns en uppenbar risk för en och annan upprepning, men jag dristar mig ändå att kanske nudda vid en och annan sanning som har sagts tidigare under debatten och hoppas att ni har överseende med det. Möjligen kan det komma fram en och annan ny infallsvinkel.

En fri tjänstehandel utgör tillsammans med de övriga tre friheterna, varor, kapital och personer, grunden för det EU vi känner i dag. Man slog i Romfördraget 1957 fast dessa friheter. Vi kan i dag handla, betala och resa över gränserna i Europa. Genom det här skapar vi förståelse för varandras kulturer, vi binds samman genom handel, och vi kan därför i större utsträckning undgå krig. Det har vi också sett i Europas ganska korta historia. Vi har undvikit krig. Det finns oerhört många positiva effekter med den gemenskap vi har bildat.

För tjänsterna har det inte gått lika snabbt och smidigt. Tjänstesektorn står i dag visserligen för ungefär 75 procent av EU:s samlade produktion, men av handeln mellan länderna är endast 20–25 procent tjänstebaserad.

I ett Sverige och ett Europa som har drabbats hårt av den finansiella krisen är det viktigt att komma ihåg att det främst är inom tjänstesektorn som de flesta nya arbetstillfällena skapas, som vi också har berört tidigare i debatten. Därför är det viktigt att implementera det tjänstedirektiv som antogs 2006 och som ska underlätta den fortsatta tjänstehandeln över gränserna.

Fru talman! Rent konkret innebär det nu att regeringen lägger fram en proposition om att en lag om tjänster på den inre marknaden införs. Lagen ska bland annat innehålla bestämmelser om en gemensam insats, en så kallad kontaktpunkt dit tjänsteleverantörer och deras kunder kan vända sig gällande tillstånd eller information, tidsfrister för när myndighet ska lämna besked till tjänsteleverantören och hur samarbetet mellan myndigheterna i olika länder ska bli bättre. Lagen ska dessutom reglera att tjänsteleverantörerna på bästa sätt ska lämna information till sina kunder.

Förutom själva lagen om tjänster på den inre marknaden kräver tjänstedirektivet att vi anpassar den svenska lagstiftningen så att den inte står i strid med EG-rätten. EU-kommissionen har legat på oss för att ändra vår lagstiftning. Det är en konsekvens av att vi är med i gemenskapen. Det kan till exempel handla om tullagen, anordnande av automatspel eller resegarantilagen. Men i fokus för debatten, som vi redan tidigare har hört, har filiallagen hamnat.

I filiallagen finns en bestämmelse om att näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare ska ha en i Sverige bosatt föreståndare med ansvar för den verksamhet som bedrivs i Sverige. Det står, enligt regeringen, i direkt strid med den bestämmelse i tjänstedirektivets artikel 14.1 b som innebär att medlemsstater inte kan ställa krav på att tjänsteleverantören eller hans eller hennes personal ska vara bosatta på landets territorium. Därför har regeringen valt att ändra filiallagens bestämmelse så att man bara kan ställa detta

krav på svenska och utländska medborgare som är bosatta utanför EES-området. Vi kan ju inte införa en lag i Sverige som strider mot EG-rätten.

Fru talman! Vi kristdemokrater, och alliansen, vill slå vakt om den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det kan inte tillräckligt ofta och tydligt understrykas, tydligen. Vi vill därför ha en utformning av bestämmelsen som tar hänsyn till både EG-rätten och den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det finns en stor risk att det som oppositionen nu föreslår går emot den bestämmelse som finns i tjänstedirektivet.

En möjlig lösning kan finnas i Finland, där den finska utstationeringslagen ställer krav på det företag som har en utstationering längre än två veckor: det är skyldigt att ha en företrädare som är bosatt i Finland.

Men man ska komma ihåg, som tidigare har nämnts här, att även Finland efter kritik från EU-kommissionen har fått ändra sin associationsrättsliga lag angående rättighet att idka näring så att den inte står i strid med EG-rätten. Dessa ändringar är lika dem som regeringen nu föreslår inom filiallagen. Den finska utstationeringslagen är dock helt arbetsrättslig, och det går inte att rakt av jämföra den med den svenska filiallagen, som är av associationsrättslig natur.

För att komma till rätta med dessa problem har vi konsekvensutredningen, som vi tycker är viktig därför att den kan belysa effekterna av lagen. Här behöver tas upp arbetstagarorganisationernas möjlighet att utnyttja sin förhandlingsrätt men också hur vi gör fler regelförenklningar för företagen. Till skillnad från oppositionen vill vi alltså både slå vakt om den svenska modellen och underlätta för företagen.

Under debatten har det, som sagt var, talats om krisscenarier av oanade slag som vi har framför oss. Jag tycker att regeringen och vi i utskottsmajoriteten med detta betänkande har en klok och balanserad inställning. Vi vill följa upp det. Men om man lyssnar på oppositionen får man en stark känsla av att allt det goda finns i Sverige och allt det onda finns utanför Sveriges gränser. Vi har inte den inställningen. Vi tror att det finns positiva företag och företagsidkare även utanför Sveriges gränser. Det här kommer att bli en tillgång för svenska medborgare.

Det är inte heller en lösning, som oppositionen menar, att vi helt ska strunta i EU-kommissionens krav på anpassning av vår lagstiftning. Enligt kommissionen själv hade de flesta EU-länder i slutet av september anpassat sin lagstiftning. Men det är sex länder som återstår, och det finns en oro hos kommissionen för att dessa inte blir färdiga till den 27 december då tjänstedirektivet ska vara färdigt och implementerat.

Det här ser vi allvarligt på. Oppositionen å sin sida vill att vi ska låta filiallagen vara som den är trots att Sverige har fått kritik för denna av EU-kommissionen. Det är inte seriöst att agera på det sättet.

Därför vill jag med glädje yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Detta innebär sammanfattningsvis

- att vi öppnar gränserna
- att informationsrätten kvarstår
- att kollektivavtalet inte är hotat

- att förhandlingsrätten är kvar
- att den svenska modellen kommer att fortsätta att leva.

(Applåder)

Anf. 40 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Med de anföranden vi har hört från de borgerliga ledamöterna är det uppenbart att de inte har förstått problemet. De har inte förstått eller inte velat ta till sig kritiken.

Vi tycker att man ska införa det svenska tjänstedirektivet. Vi har inte motsatt oss någonting kring det. Det handlar alltså om att vi inte vill införa låga löner i Sverige. Vi vill inte införa lönedumpning. Vi vill inte införa ett rättslöst tillstånd på svensk arbetsmarknad.

Min fråga till Eva Johnsson är: För vad tror hon att LO, TCO och Saco har uppvaktat riksdagens näringsutskott i den här frågan? Var det därför att de tyckte att det var roligt? Eller fanns det någon kritik i det de sade? Var man orolig för någonting? Ja, det var man.

Det har också låtit som att Sverige och svensk fackföreningsrörelse skulle vara protektionistiska. Ingenting kan vara mer felaktigt. Facket har jobbat internationellt länge. Jag kan påminna Eva Johnsson om att Wanja Lundby-Wedin som är ordförande i LO dessutom är ordförande i Europafacket. Ylva Thörn är ordförande i Kommunal och ordförande i Iska, internationalen för offentliganställda. Vi har massor av internationaler där fackliga företrädare från Sverige jobbar, och man jobbar för att få det globalt bättre på arbetsmarknaden. Samtidigt som man gör det påminner man om vikten av att försvara svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad.

När Sverige gick med i EU 1994 var det uppenbart och tydligt för de svenska medborgare som röstade ja att den svenska modellen, svenska kollektivavtal och svensk arbetsrätt inte skulle påverkas. Gång på gång ser vi nu att man försöker förändra. Det är regeringen som i det här fallet inte ser problemen.

Min fråga till Eva Johnsson är: Varför lyssnar ni inte på de fackliga centralorganisationerna? Varför tycker ni inte att det är viktigt att det ska finnas en behörig företrädare om ni tycker att det är viktigt att man ska kunna försvara förhandlingsrätten?

Anf. 41 EVA JOHNSON (kd) replik:

Fru talman! Tack för frågan, även om jag känner igen den lite grann. Jag ska försöka svara, och möjligen blir det en liten upprepning av vad mina kolleger har sagt.

Vi lyssnar naturligtvis både på fackföreningarna och på andra organisationer och medborgare. Det är en viktig del av det politiska uppdraget att lyssna. Men att lyssna och genomföra exakt det fackföreningarna vill är inte samma sak.

Vi har lyssnat, vi har hört vad de har sagt, och vi har sedan jämfört det med helheten. Vi har då kommit fram till att det nu liggande förslaget är väldigt klokt och balanserat. Men vi har inte gjort exakt så som fackföreningarna har velat.

Jag kan också påminna Eva-Lena Jansson om att det kanske inte är första gången i världshistorien som fackföreningarna har dragit lite förhastade slutsatser om förslag som regeringen har lagt fram och att katastrofen inte har infunnit sig riktigt på det sätt som man har beskrivit skulle ske. Det är möjligt att det kommer att bli så denna gång också. Katastrofen kommer kanske inte att bli riktigt så stor.

Vi har, som sagt var, en ventil och vi har en konsekvensutredning. Vi kommer att följa upp förslaget. Skulle det visa sig att det scenario som nu målas upp infinner sig kommer vi omedelbart att justera det.

Anf. 42 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Fru talman! Det är en ganska uppenbar liknelse mellan den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen: Man gör helst fel först och är sedan beredd att förändra.

När det gäller a-kassan kritiserade de fackliga företrädarna och organisationerna regeringens förslag. Man försämrade, och nu ser vi konsekvensen att människor blir utförsäkrade och får gå på socialbidrag.

Regeringen försämrade försäkringssystemet när det gäller sjukförsäkringen. De fackliga organisationerna protesterade, och nu ser man att människor blir utförsäkrade och utkastade och får söka socialbidrag. Regeringen säger: Vi måste nog se över det där. Det blev nog inte så bra.

Regeringen vill ta bort filiallagen, men man vill inte införa en regel om att det ska finnas en behörig företrädare. Man säger att man ska utreda frågan. Skadan är uppenbar. Det uppstår en skada, det får effekter och sedan ska man försöka reparera det. Det är ett sådant oklokt agerande. Jag kan inte begripa varför man hela tiden vill göra fel först och sedan kanske korrigera. Problemet är att när man försöker korrigera blir det inte bra i alla fall.

Det är uppenbart att de borgerliga företrädarna talar sig varma för det svenska kollektivavtalet och den svenska arbetsrätten men gör något helt annat när man lagstiftar. Det kommer att vara uppenbart också för väljarna. Det är många tomma ord och retorik. I agerandet är den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten inte för den svenska modellen och den svenska arbetsrätten; man är tvärtom ett hot.

Anf. 43 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Vi ska tydligen prata lite sjukförsäkring och a-kassa också. Det skulle vi gärna kunna göra en stund, för det finns mycket positivt att säga om de förbättringar som alliansen har infört inom sjukförsäkringslagstiftningen. Jag tror dock att vi försöker hålla oss till ämnet, nämligen tjänstedirektivet.

De stora orden och den yviga retoriken står tydligen vi för, enligt Eva-Lena Jansson. Jag tycker att vi kanske inte är helt ensamma på den planhalvan; vi har gott sällskap av en och annan från oppositionen.

Jag vill än en gång hävda att oppositionen är rätt dyster när de målar upp ett eventuellt framtida scenario. Jag är helt övertygad om att det inte blir något av dessa mörka moln och detta dystra framtidsscenario. Jag tror att vi kan se framtiden an med tillförsikt och med glädje trycka på den gröna knappen i eftermiddag.

Anf. 44 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag måste medge att jag blev lite förvirrad av Eva Johnssons anförande. Hon fick det att låta som att vi i oppositionen inte skulle stödja företagande och att vi skulle vara emot EU på grund av de invändningar vi har haft. Det lät till och med som att vi skulle vara emot freden i Europa för att vi inte oreserverat stöder regeringens förslag. Det är ganska långt från sanningen och från debattens kärna.

Det kanske tål att upprepas även i denna debatt att vi från oppositionen stöder den största delen av de föreslagna lagändringarna. Vi stöder också att tjänstedirektivet införs i svensk lag.

Men, och det är ett viktigt men, vi har också några invändningar när det gäller viktiga delar av den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det handlar om att man behöver ha en motpart att kunna föra en förhandling med. Det är detta vi hela tiden har kritiserat.

Vi har gång på gång försökt visa att regeringen både kunde och borde ha tagit itu med detta problem i samband med att man genomför den lagändring som vi just nu diskuterar. Tyvärr har man inte gjort det, och det är för oss svårt att förstå varför man inte har valt att prioritera även denna del av lagförändringarna. Det hade varit välkommet och nödvändigt att man gjorde det i ett sammanhang i stället för att vänta in problemen och sedan försöka lösa dem när de väl har uppstått. Det är dumt att sätta en tändsticka till huset och sedan i efterhand släcka. Det är bättre att inte tända alls.

Eva Johnsson sade att det handlar om att införa en ny lag. Det är inte alls det vi föreslår. Det känns som ett sätt att förvirra debatten. Det vi kritiserar är att man tar bort en befintlig lag utan att införa något i stället. Det är den stora bristen i detta.

Varför har man inte tagit itu med detta problem, som många har pekat på, redan nu när man genomför lagförändringarna?

Anf. 45 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tackar Per Bolund för inlägget. Det är trevligt när oppositionsföreträdare kliver fram och talar om att det är en bra lag och att inriktningen är bra. Där är vi rörande överens, och det kan vi säga många gånger till varandra.

I mitt anförande sade jag att regeringen har varit noga med förarbetet. De tjänstemän som har jobbat med förslaget har jämfört den svenska lagen med tjänstedirektivet för att de inte ska strida mot varandra. Regeringen har gjort bedömningen att det står i direkt strid med tjänstedirektivets artikel 14 att ha en i Sverige bosatt företrädare med ansvar för verksamhet som bedrivs i Sverige. Därför kan vi inte kräva det – och därav de nuvarande formuleringarna. Jag hoppas att det möjligen kan vara ett svar på frågan.

Anf. 46 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Vår kritik består snarare i att det inte finns några nuvarande formuleringar, vilket är den stora bristen. Det finns ingen lösning på hur man ska kunna ha en motpart, en behörig representant att förhandla med från facket. Detta gäller även för svenska myndigheter, alltså en representant att vända sig till när man har synpunkter på verksamheten.

Vi har inte föreslagit att man ska ha kvar den nuvarande lagen för all framtid utan några förändringar. Det verkar bygga på ett missförstånd. Det är möjligt att den nuvarande skrivningen i filiallagen står i strid med EU:s regelverk. Vi är helt öppna för att göra förändringar. Att göra förändringar är dock något helt annat än vad regeringen gör när man tar bort lagen utan att sätta något i dess ställe.

Jag reagerade när Eva Johnsson sade att om det blir några negativa konsekvenser kommer man omedelbart från regeringspartiernas sida att införa nya regelverk. Det stämmer inte överens med min erfarenhet av politikens villkor och hur det går till att genomföra lagstiftning. Det brukar tyvärr vara en långsam process. Först ska man utreda, och sedan ska förslaget ut på remiss. Regeringskansliet ska behandla det, Lagrådet ska se över det, och sedan ska det behandlas i riksdagen.

Eftersom både fackföreningar och myndigheter hävdar att detta kan få stora konsekvenser är min oro att vi mycket väl kan hamna i en situation där vi under ganska lång tid inte har en fungerande lagstiftning. Det är självklart inte bra för svensk arbetsmarknad. Det är framför allt detta vi gång på gång försöker peka på. Vi tycker därför att regeringen borde ha tagit sitt ansvar redan från början.

Anf. 47 EVA JOHNSSON (kd) replik:

Herr talman! Oppositionen har fokuserat på att ha en part att prata med ansikte mot ansikte. Det är klart att det är bra att träffas och få titta varandra i ögonen, men så fungerar inte verkligheten i dag heller.

Sverige är långt. Jag är född i Norrbotten. Om man i stället för att färdas norrut från Småland till Norrbotten färdas samma sträcka söderut hamnar man i Rom. Sverige är långt.

Det finns ett och annat företag från norra Sverige som är etablerat i södra Sverige. Det har inte varit något problem. Trots att norrbottningarna inte har kunnat titta skåningarna i ögonen har det fungerat. Man ringer, mejlar eller skickar brev.

Jag tror att det även fortsättningsvis kommer att kunna fungera på det sättet, även om man skickar brevet söderut i stället för norrut.

Låt oss avvakta och se om det verkligen blir ett sådant problem som ni antar. Jag tror inte det. Vi behåller, som sagt, kravet på informationsrätt, kollektivavtal och förhandlingsrätt. Den svenska modellen finns kvar. Jag tror inte att den är hotad.

Konkurrens är en tillgång i det Sverige, det Europa och den värld vi i dag lever i.

Anf. 48 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! När man lyssnar på debatten här i dag och när man lyssnar på de borgerliga ledamöterna i den moderatledda majoriteten i kammaren skulle man kunna tro att de anser att den svenska arbetsmarknadsmodellen och den svenska arbetsrätten är en obetydlig fråga. Jag tycker mig ha märkt att man har använt sådana begrepp. Bifråga, tror jag att man har sagt.

Man tycker att oppositionen – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – för mycket väsen om ingenting.

Man kan ha olika uppfattningar. Men jag tror att det är viktigt att påpeka att detta nog är en felaktig uppfattning. Jag tror nämligen inte att

den moderatledda majoriteten här i kammaren tycker att den svenska arbetsmarknadsmodellen eller svensk arbetsrätt är en obetydlig fråga eller en bifråga.

Man har här i riksdagen konsekvent i betänkande efter betänkande och i proposition efter proposition visat var man står i fråga om den svenska arbetsmarknadsmodellen. Man har visat den svenska arbetsmarknadsmodellen så mycket kraft och uppmärksamhet att man omöjligt kan tycka att den är obetydlig eller en bifråga.

Kraftfullt och konsekvent har man gjort allt man kan för att riva ned och trasa sönder den svenska arbetsmarknadsmodellen. Man tycker inte att det är en bifråga men man ogillar den svenska modellen. Man tycker uppenbarligen att det är en stor fråga eftersom man lägger ned så fruktansvärt mycket kraft på att undanröja den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Dagens debatt har tydligt och klart visat vart man är på väg. Just nu använder man genomförandet av tjänstedirektivet för att försvaga svenska löntagares ställning på arbetsmarknaden. Just nu inför man avsiktligt och med öppna ögon möjligheten att lönedumpa – att dumpa anställningsvillkoren för löntagarna i Sverige. Man försvårar avsiktligt möjligheten för löntagarna och deras organisationer att teckna avtal.

I dagens debatt har vi tydligt sett alternativen i svensk politik. Vi har en moderatledd majoritet som vill försvaga svenska löntagare. Vi har en kraftfull opposition bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som vill försvara svenska löntagare, deras organisationer, den svenska arbetsrätten och den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Jag tror att det kan finnas anledning att titta historiskt på tjänstedirektivet som vi i dag ska klubba igenom så att det kan genomföras.

När det ursprungligen kom till i Bryssel kallades det för Frankensteindirektivet eftersom det på ett mycket kraftfullt sätt hotade arbetsrätten. Det hotade genom sitt ursprungliga utseende det som vi står för i Sverige, den svenska modellen. Man lyckades genom hårt arbete i Europaparlamentet att förändra direktivet och göra det möjligt att genomföra.

Nu kommer den svenska regeringen och majoriteten i Sveriges riksdag att återinföra det så kallade Frankensteindirektivet. Genom de ändringar i filiallagen som har debatterats i dag kommer man att bakvägen återinföra det som man försökte rätta till genom att förändra och förbättra i det gamla direktivet för att skydda arbetsrätten. Man har också, vilket är viktigt att notera, genom regeringens representant handelsminister Ewa Björling, lyft fram frågan att man utöver att man bakvägen genom filiallagen försämrar möjligheten att försvara arbetsrätten också kommer att arbeta för att riva upp direktivet i Bryssel för att kunna ta bort undantagen om vilka tjänster man kan erbjuda.

Då har Sveriges riksdag helt och fullt återinfört Frankensteindirektivet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg och Sylvia Lindgren (båda s).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

6 § Regelförenklingsarbetet

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2009/10:NU5
Regelförenklingsarbetet (skr. 2008/09:206).

Anf. 49 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservationen.

Det har nu gått drygt tre år sedan denna regering tillträdde. En av de första åtgärder som regeringen beslutade om var att man ville minska den administrativa bördan för företagen med 25 procent. Det skulle göras till 2010.

Ambitionen var hög, men allra högst var tonläget.

Denna regering skulle se till att göra det som ingen annan regering hade gjort, nämligen med kraft minska den administrativa bördan rejält. Man pratade med visst förakt och hån om den tidigare socialdemokratiska regeringen som hade misslyckats med denna uppgift. Nu skulle det hända saker. Nu skulle regelbördan verkligen minska.

Hur skulle man göra det? Där började regeringens problem. Först skulle man mäta hur stora kostnaderna egentligen var; bara det tog något år. Enligt mätningen var de administrativa kostnaderna 96,7 miljarder kronor. Av dessa var 52 procent direkt kopplade till EU:s regelverk.

Sedan skulle man ha en organisation på plats. Det tog ytterligare ett år.

Sammanfattningsvis kan sägas att regeringens arbete med att minska regelbördan har handlat om fumlighet och oskicklighet.

I det här sammanhanget bör också påpekas att EU har ett liknande beting. Det ska dock vara avslutat först 2012.

Det är svårt att se vilka åtgärder regeringen har för avsikt att själv vidta under sitt ordförandeskap.

Förutom en konferens i Stockholm i november ska varje land ta fram två nationella exempel – vad nu det har med EU:s regelverk att göra.

Vad som händer under resten av ordförandeskapet är helt höljt i dunkel.

Herr talman! Regeringen har fem verktyg för regelförenkling. Det är mätningar av företagens administrativa kostnader. Det är konsekvensutredning vid regelgivning. Det är Regelrådet. Det är samråd med näringslivet. Dessutom har man en handlingsplan.

Herr talman! Det tog två år efter det att regeringen tillträtt innan man tillsatte Regelrådet – ett av de mest centrala verktygen enligt regeringen. Denna fråga har verkligen dragits i långbänk. Vi vet i dag att regelbördan för företagen har minskat med ynka 2 procent.

Denna regering ansåg detta vara en prioriterad fråga. Vi menar att regeringen har ägnat alltför lång tid åt att bestämma hur man vill minska bördan i stället för att vidta åtgärder för att verkligen minska reglerna för företagen.

Flera av regeringens verktyg verkar vara satta ur spel. Låt oss titta på konsekvensutredningar vid regelgivning. Vid en kontroll finns det knappast någon proposition som redovisar hur ny lagstiftning påverkar regelbördan.

De nya reglerna för skattereduktion vid hushållsnära tjänster och ROT-avdrag innebär att små företag i tjänste- och hantverkssektorn får ägna avsevärd tid åt administration och kontakter med myndigheter. Enligt näringslivets egna organisationer måste varje företag ta minst tre myndighetskontakter innan man får betalt för hela sin faktura.

Herr talman! Det måste väl vara det värsta införandet av regelkrångel sedan man införde den allmänna självdeklarationen, vilket man gjorde i mitten av förra seklet? Detta har genomförts av en regering som i valrörelsen 2006 riktade skarp kritik mot den dåvarande regeringen för att den inte gjorde tillräckligt. När man granskar denna kritik var det just på skatteområdet som den tidigare regeringen var mest framgångsrik. Där genomfördes det ett paradigmskifte när det gällde förenklingar av redovisning av skatt.

Regelrådet skulle ha yttrat sig över 149 förslag enligt regeringens skrivelse. Jag kan notera att detta inte har kommit denna kammare till känna utan att detta verkar vara en intern sak för regeringen. Det är tråkigt att man inte vill redovisa detta för Sveriges folkvalda.

Herr talman! Samrådet med näringslivet har tydligen kommit på skam. Visst har alla departement genomfört någon form av samråd. Men huvuddelen av regelbördan ligger ändå hos myndigheter, och där kan vi konstatera att 40 procent av myndigheterna har haft någon form av samråd.

Handlingsplanen är nästa intressanta verktyg. Där säger man att drygt 460 åtgärder har vidtagits under 2007 och 2008, och man har förslag på 940 åtgärder. Men det intressanta är att man anser att väldigt många av dessa åtgärder är avklarade i och med att man har tillsatt någon form av utredning. Men jag kan inte med bästa vilja i världen se hur reglerna minskar för företagen medan man utreder.

Herr talman! En central fråga i regelförenklingsarbetet är insamlande av statistik och fakta. Det är väsentligt för att man ska kunna få del av olika uppgifter där företagen har en unik kunskap. Just denna kunskap ska vårdas, och detta ska vara enkelt att samla in. Det är kanske det bästa exemplet på hur regeringens senfärdighet har påverkat denna process. Vi är ganska överens i denna kammare om att det är bra om en myndighet samlar in dessa uppgifter. Man har pekat ut SCB som en möjlig myndighet som skulle kunna vidta denna åtgärd. Men ändå har nästan ingenting hänt på detta område heller. En sådan enkel åtgärd har man helt enkelt inte orkat med. Man har inte haft muskler nog att ta itu med detta.

Herr talman! Nu kan jag inte stå här och säga att ingenting har hänt eftersom regelbördan har minskat med 2 procent. Men när man tittar på Tillväxtverkets rapport ser man att den riktigt stora posten handlar om livsmedelssektorn. Regelbördan har minskat med 3 miljarder kronor där. Men de allra flesta företag har inte ett dugg med livsmedel att göra. För de flesta handlar det om skatteområdet och associationsrättsområdet. Det gäller även inom hälso- och sjukvård numera. Jag kan konstatera att regelbördan inom associationsrättsområdet har ökat med 60 miljoner kronor, inom bokföringsområdet med 37 miljoner kronor och inom hälso- och sjukvårdsområdet med 321 miljoner kronor.

Herr talman! För de flesta företag har regelbördan ökat och blivit betydligt värre. Sedan har man lyckats väl på livsmedelsområdet och på

miljöområdet. Men de som inte omfattas av dessa regler har inte omfattats över huvud taget. Det är så det går när man bara pratar och inget gör.

Herr talman! Sammanfattningsvis är regeringens regelförenklingsarbete ett kapitalt misslyckande. Det tror jag att man redan nu kan säga. Då måste jag ställa följande fråga till majoriteten: När kommer man att ha minskat regelbördan för företagen med 25 procent? På två år har man klarat av 2 procent. Hur ska man på fyra år klara av 25 procent?
(Applåder)

Anf. 50 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationen som är gemensam för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Regeringen har som mål att minska företagens administrativa kostnader med 25 procent netto till 2010 som ett led i att förbättra företagens vardag. Regeringens mål handlar om samtliga statliga regler med nationellt ursprung och EU-ursprung.

Hur ser det ut i dag? Enligt regeringens sätt att mäta kostnaderna har de administrativa kostnaderna minskat med 4 miljarder kronor under perioden 2007–2008. Vi hörde här tidigare att 3 av dessa miljarder gäller livsmedelssektorn.

Det är klart att detta uppdrag är svårt. Det var svårt redan när man startade det. Vi ska också påminna oss om att alliansregeringen var oerhört kritisk till den socialdemokratiska regeringens arbete med regelförenkling.

Men det har varit väldigt mycket prat om detta, och resultatet är i dag att man har lyckats minska regelbördan med ca 2 procent under perioden. Det återstår oerhört mycket. Vi kan nog redan nu konstatera att detta uppdrag kommer att misslyckas. Då kommer också domen att bli väldigt hård eftersom detta var någonting av det allra första som alliansregeringen gick ut och sade att man skulle åtgärda. Man skulle förbättra för företagen i vardagen. Man skulle göra det enklare och roligare att vara företagare och starta företag.

Vänsterpartiet anser att de regelverk som vi har ska vara enkla, tydliga och förutsägbara. Så är det inte i dag. Inom en rad områden har alliansregeringen infört nya reformer som har inneburit att det har blivit problem och försvårat för företagen. Det är gränsdragningsproblem. Det gäller framför allt inom skatteområdet. Det handlar om hushållsnära tjänster, det handlar om ROT-avdrag, och det finns en del andra områden. Det finns också en hel del förslag från EU som vi kommer att behandla senare och som också kommer att innebära att bördan för företagen kommer att öka. Jag tänker också på det som ligger på utskottets bord och som kommer att diskuteras, nämligen insamlande av statistik om infrastruktursatsningar som EU vill att man ska införa. Ett sådant förslag, om det skulle gå igenom, kommer ytterligare att öka regelbördan för företagen i Sverige. Det går stick i stäv med regeringens och EU:s prognoser eller vad man önskar.

Vi ska veta att vi lever i en globaliserad värld. Både företag och arbetstagare påverkas inte bara av nationella beslut utan även i allt större utsträckning av beslut som fattas i vår omvärld. Jag tänker närmast på de olika handelsavtal som finns eller som EU förhandlar om och som kommer att påverka svenska företag och svenska arbetstagare på olika sätt.

Det handlar om WTO, om patentfrågor och om beslut och avtal som på olika sätt kommer att påverka dem.

Det finns alltså ett behov av att underlätta vardagen för företag och arbetstagare. Det handlar inte bara om företag, utan det handlar även om kommunala och statliga bolag. De omfattas också av detta regelförenklingsarbete. Det är viktigt att påpeka det.

Det behövs en samordning av våra statliga myndigheters arbete för att underlätta för företagarna. I dag finns det en uppsjö av olika myndigheter och projektgrupper som har till uppgift att främja företagande. Bara det gör att det blir en väldigt svår vardag för företagen. Vart ska företagen vända sig för att få relevanta uppgifter? Hur är uppgifterna som man får inom ett visst område? Finns det andra regler som överlappar dem? I dag är det så inom en rad områden.

Det behövs en samlad plats. En del talar om en dörr in eller om en väg in. Men syftet är detsamma: att på ett och samma ställe få relevanta uppgifter om vad det innebär till exempel att starta ett företag, att etablera sig på en utlandsmarknad eller att få hjälp vid ett generationsskifte.

Jag är medveten om att regeringen talar i de termerna, men det går oerhört sakta. Det här är ett område där regelförenklingsarbetet påtagligt skulle påverka företagets vardag och underlätta för dem att i vardagen få relevant information rörande den egna verksamheten.

Här har regeringen väldigt mycket att göra, så det arbetet bör påskyndas.

En annan del av kritiken handlar om att regeringen har fastnat i att det är kvantitet som gäller. Man har fastnat vid målet om 24 procent netto. I stället borde man prata om *kvalitet* när det gäller regelförenklingsarbetet. Dessutom måste de förslag som läggs på riksdagens bord föregås av konsekvensutredningar så att vi vet vad det är för regler som gäller.

Tidigare i dag har vi här debatterat tjänstedirektivet. Det förslag som nu föreligger innebär att det blir oklarheter om vad som gäller. Det blir oklarheter beträffande skillnader både för tjänsteföretag som etablerar sig i Sverige och för tjänsteföretag här som är av tillfällig karaktär.

Detta öppnar för olika tolkningar, och risken för snedvriden konkurrens ökar, så den typen av regelförenklingsarbetet måste till när det gäller att ha konkurrensneutralitet. Därför är det så viktigt att förslag som läggs på riksdagens bord föregås av konsekvensutredningar. Regeringen har ju sagt att sådana ska finnas. Ändå upplever vi gång på gång att vi står här med förslag som inte föregåtts av konsekvensutredningar om innebörden för företagets verksamhet.

Skynda alltså på när det gäller detta uppdrag, eller medge åtminstone att det här är mission impossible! Det var det redan från början – jag har åtskilliga gånger i den tidigare debatten upprepat det – och så blir det också fortsättningsvis. Drygt 93 miljarder netto återstår när det gäller sådant som ska åtgärdas under det kommande året, enligt regeringens sätt att räkna.

När jag har pratat med företagare om vad detta innebär har man sagt: Jaha, ska regeringen minska regelbördan med 93 miljarder? Då börjar man fundera på om det är pengar i fickan. Nej, så är det inte. Det är inte fråga om pengar i fickan, utan det handlar om ett sätt att mäta och att beräkna vad det hela skulle kosta. Det gör att detta redan från början är svårt.

Regelförenklingsarbetet behöver alltså skyndas på. Gör förenklingar, och börja redan nu i vardagen utifrån besluten här i riksdagen med de direktiv som förs ut till myndigheterna! Vi kan inte bara skylla på andra eller säga att hälften av regelbördan kommer från EU. Vi har en läxa att göra också här i Sverige.

Anf. 51 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Avgörande för Sverige är att det finns mycket goda möjligheter för människor att här starta och driva företag. Miljöpartiets syn på företagandet är att det ska vara enkelt, roligt och lönsamt att driva företag i Sverige. En väldigt viktig del i detta är att de regelverk förenklas som våra företag har att följa.

År 2008 uppgick de svenska företagens kostnader för administration när det gäller det statliga regelverket till 96 miljarder kronor, enligt Tillväxtverkets mätningar. Det är alltså fråga om mycket stora kostnader, och det handlar om väldigt mycket tid.

Miljöpartiet har under en lång tid drivit regelförenklingsfrågan. Bland annat träffade vi under föregående mandatperiod en överenskommelse med de borgerliga partierna om regelförenklingar. I en gemensam reservation om regelförenklingar i näringsutskottets betänkande 2002/03:1 var vi bland annat överens om det mål för regelförenklingar som just nu gäller, det vill säga att regelbördan till år 2010 ska minskas med 25 procent.

Just därför att vi under så lång tid har varit engagerade i regelförenklingsarbetet är vi oroade över regeringens låga tempo i regelförenklingsarbetet. Den minskning som uppnåtts när det gäller de administrativa kostnaderna är, som vi hört, mycket blygsam. Det handlar om ungefär 2 procent mellan år 2006 och år 2008. Med det tempot är det inte särskilt troligt att regeringen inom ett år når målet om en minskning med 25 procent om man inte avsevärt ökar tempot framöver.

Vi är självklart besvikna i och med att vi hade en överenskommelse som vi trodde skulle följas. Regeringen har helt enkelt inte satsat de resurser som är nödvändiga för att nå målet.

Det är intressant att notera att inte ens företagarna själva tror på regeringens arbete. När man frågar företagarna om detta säger 75 procent att de så här långt inte har märkt någon skillnad, att regelbördan inte har lättat. 58 procent av företagarna tror att regelbördan kommer att vara kvar på ungefär samma nivå som nu. Det är bara en mindre andel av företagen som tror att regeringen kommer att lyckas med att minska regelbördan.

Det här är speciellt allvarligt eftersom det finns ett stort antal förslag om vad som kan genomföras för att minska företagens regelbörda. Jag har själv bland annat i tre motioner i år lyft fram olika förslag som kan bidra till en ökad takt i regelförenklingsarbetet.

Ett självklart beslut är, som vi ser det, att man permanentar det regelråd som tillsatts i stället för att, som nu, ha det tillfälligt. Av någon anledning anser regeringen att Regelrådet bara ska få verka till och med den 31 december nästa år. Det har vi svårt att förstå. Regeringens självsäkerhet kring att nå målet fram till år 2010 verkar ha gjort att man tycker att Regelrådet behövs bara under en begränsad tid.

Vi i Miljöpartiet anser att Regelrådet i stället ska få vara permanent, som till exempel Lagrådet, och att Regelrådet därmed under en längre tid skulle kunna medverka till att man når målet om en minskad regelbörda. Dessutom skulle Regelrådet i framtiden kunna verka för att man inte senare fyller på med nya regler som gör att företagens regelbörda återigen ökar.

Genom gjorda mätningar vet vi också att de statliga myndigheterna varje år kräver in 94 miljoner ifyllda blanketter från företagen. Det är en oerhört stor mängd uppgifter som företagen tvingas lämna in till de statliga myndigheterna. Många uppgifter tvingas företagen dessutom lämna in flera gånger, till olika myndigheter och på olika blanketter.

Vi tycker därför att det nu är hög tid att inrätta någon form av inspektion som har i uppdrag att samordna de uppgifter som företagen tvingas lämna in till myndigheter just för att företagen ska slippa onödigt arbete och i stället kunna koncentrera sig på sin verksamhet.

Herr talman! För att minska den totala regelbördan behöver vi också föra över regelförenklingsarbetet från den statliga nivån till andra administrativa nivåer, till den regionala nivån och den lokala nivån. Vi anser därför att länsstyrelserna borde få inskrivet i sina regleringsbrev och instruktioner att de aktivt ska arbeta med regelförenkling i sina regioner.

Vi anser även att Tillväxtverket och länsstyrelserna bör få i uppdrag att hjälpa kommunerna med att minska deras andel av regelbördan. Det är först om såväl den statliga som den regionala och den lokala nivån samarbetar och har samma mål som det verkligen går att få en minskning av företagens regelbörda.

Som vi nämner i vår gemensamma reservation från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser vi att en funktion borde inrättas dit den som vill starta ett företag kan vända sig och där all nödvändig information finns och alla tillstånd kan sökas för företagaren. Detta är ett mycket konkret förslag till åtgärder som skulle kunna göra tillvaron enklare för nystartade företag som ju är de som har svårast att klara regelarbetet.

Det här är bara några exempel på vad man skulle kunna göra för att aktivt minska företagens regelbörda. Vi är väldigt oroad av att det kommer så lite från regeringens sida.

Det är också viktigt, som andra här i dag varit inne på, att se att hälften av företagens administrativa kostnader kommer från regelverk som har sitt ursprung i EU. Därför anser vi att regeringen även bör lyfta blicken till den europeiska nivån, och man bör använda den makt man har under ordförandeskapet hösten 2009 till att rejält intensifiera arbetet och agera för att regelmassan på EU-nivå ska minska kraftigt, för företagens bästa.

Trots detta kvarstår vår kritik. Det finns väldigt mycket att göra för regeringen i Sverige. Vi känner en stor besvikelse över att så lite har hänt och att så lite också verkar hända. Fortfarande hyser vi dock en förhoppning om att regeringen ska orka ta tag i detta arbete och tillsätta de resurser som krävs för att man faktiskt ska kunna nå de mål som vi en gång kom överens om – att minska regelbördan med 25 procent till år 2010.

Jag yrkar bifall till den reservation vi har gemensamt med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Anf. 52 STAFFAN ANGER (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

En förutsättning för ett blomstrande näringsliv är att fler företag tillkommer i Sverige varje år, samt att nuvarande små och medelstora företag växer från år till år. De stora företagen växer oftast i omsättning, men ofta minskar antalet anställda. Delar av företagen flyttar också utomlands. För de små och medelstora företagen är det viktigt att underlätta arbetet och minska den byråkratiska bördan.

Ett företag ska koncentrera sitt arbete på att producera, sälja och produktutveckla, och byråkratin ska dras ned till ett minimum – särskilt den där rapportering med mera sker till den offentliga sektorn. Ett klart mål är uppsatt av regeringen, nämligen att minska de administrativa kostnader som orsakas av statliga regler med 25 procent före valet 2010. Den administrativa kostnaden ska vara 25 procent lägre 2010 jämfört med början av mandatperioden. Vi pratar alltså om belopp i storleksordningen 25 miljarder.

Organisationen för detta viktiga regelförenklingsarbete har varit stor och utsträckt. Detta är inte lätt att genomföra. Att låta arbetet omfatta alla departement och myndigheter är inte helt enkelt. Mer än hälften av de administrativa kostnaderna härrör från EG-rättsliga krav. Det gäller alltså att också arbeta med att minska regelmassan på EG-nivå.

Förenklingsarbetet i regeringen har gått mycket systematiskt till väga. Man arbetar i huvudsak med fem verktyg: mätning av företagens administrativa kostnader, konsekvensutveckling vid regelskrivning, det viktiga Regelrådet, inte minst samråd med näringslivet och en aktiv handlingsplan för att få ned kostnaderna.

Enligt mätningarna uppgår företagens kostnader till hela 97 miljarder kronor i år. Det är ett enormt stort belopp. De senaste mätningar som har gjorts, för perioden den 1 januari–31 december 2008, visar på en genomförd besparing i storleksordningen 4 procent eller ungefär 4 miljarder.

Herr talman! En viktig del av förenklingsarbetet är instiftandet av Regelrådet som organisation. Regelrådet ska granska omfattningen av förslag till nya regler, och även vilka regler som kan få betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga och villkor. Man ska på sikt se till att minska regelbördan och se till att nya förslag inte ökar på den byråkratiska bördan.

Svenska företag behöver verkligen en konsekvensmedveten och effektiv avreglering. Fram till och med den 30 september 2009 har Regelrådet yttrat sig med anledning av 149 nya eller ändrade regler. Flera är på gång, och betydligt fler är på väg in i pipelinen.

Samråd med näringslivet generellt och med flera företag har skett på ett föredömligt sätt. Det finns en övergripande samrådsgrupp inom Regeringskansliet där alla viktiga frågor har diskuterats kopplade till regelförenklingsarbetet, samtidigt som samtliga departement har kontakt med olika delar av näringslivet i dessa frågor.

Herr talman! Handlingsplanen för regelförenklingsarbetet omfattar som sagt alla departement och ett stort antal myndigheter. Planen är rullande och uppdateras och rapporteras varje år. Totalt omfattar regelförenklingsarbetet 940 åtgärder. 460 av dem genomfördes under 2007 och 2008, och 480 återstår att genomföra. Det finns med andra ord

mycket kvar att åtgärda, och tempot har onekligen skruvats upp det senaste året.

Till exempel kan samordningen av statistikuppgifter till staten förbättras. Bolagsverket lämnade i april 2009 ett förslag till minskat uppgiftslämnande från företag. Bolagsverket föreslår ett samordningsorgan med uppgift att besluta om åtgärder för att förenkla företagens uppgiftslämnande så att endast en central rapportering sker. Jag tror att detta är en viktig organisationsförändring som behöver genomföras snarast.

Ett annat exempel är att en förenkling av EU:s statistik om varuhan- del har skett i januari 2009. Företagens uppgiftsskyldighet minskade därmed med 23 procent, vilket är fantastiskt bra. Också inom SCB har man arbetat med att minska rapporteringen och därmed kostnaderna. En ny handlingsplan för förenklingsarbetet kommer att presenteras i mars 2010, och där torde nya och bra kostnadsbesparingar föreslås. Bara att minska revisionsplikten för små företag kommer att ge en besparing om ca 7 miljarder kronor per år.

Det är viktigt att underlätta samordnad information vid ett företags uppstart. En ny portal har satts upp för att ge företagare stöd vid uppstart. Samordning har också skett mellan myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Skatteverket. Nystartskontor har upprättats där personer kan få individuell och samordnad hjälp på ett och samma ställe i stället för att behöva vända sig till flera olika myndigheter.

Som tidigare sagts är EU:s regelverk, som påverkar svenska företag, besvärliga – inte tu tal om det. Redan i början av 2007 enades Europeiska rådet om att företagens administrativa kostnader inom EU ska minska med 25 procent till 2012. Det är viktigt att Sveriges representanter i Bryssel driver dessa frågor intensivt i samverkan med politiska krafter i riksdag och regering i Sverige. Annars kan goda resultat i Sverige dras ned av EU:s byråkrati. Programmets innehåll i EU är lovande och progressivt. Kostnaderna för företagen i EU är dock enorma – 115–130 miljarder euro.

Vad gäller handlingsplanen för ytterligare regelförenklingar kommer varje departement nu som sagt att uppdatera sin arbetsplan och därefter delge Näringsdepartementet i mars 2010. Det ska bli mycket intressant att få se de nya förslagen till regelförenkling för företagen.

Det regelförenklingsarbete för företagen som nu pågår inom alla myndigheter och departement är unikt och omfattande. Aldrig någonsin i Sverige har detta organiserats så i detalj för att förbättra förutsättningarna för företagen, men än kvarstår mycket att göra. Det kommer att bli spännande att se resultatet i september 2010 när nu slutspurten har inletts med full kraft.

(Applåder)

Anf. 53 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Det är som det alltid är i denna typ av debatt: Tonläget är högt, och resultatet är litet. Vi kan konstatera att det återigen är på exakt samma sätt.

Låt mig börja med följande: Nej, det är inte fram till valet 2010 som detta ska vara klart, utan det är till den 31 december 2010. Jag tycker att det är viktigt att veta det inför valrörelsen. Man har faktiskt lite grann att casha in där, måste jag säga till regeringen även om det tar emot.

Staffan Anger säger att det är 4 procent under det här året. Det är väl rätt i sak, men under den här mandatperioden, från 2006, är det 2 procent, Staffan Anger – 2,07 procent, om vi ska vara riktigt petiga.

Staffan Anger säger vidare att det är viktigt att vi är aktiva i EU, och jag håller fullständigt med om det. Det är konkurrenskraftsråd den 3 och 4 december. Min fråga till Staffan Anger är: Vilka konkreta förslag kommer regeringen att lägga fram på konkurrenskraftsrådet, och på vilket sätt hanteras de i kommittéerna?

Sedan gör Staffan Anger en stor sak av att man har haft samråd från myndighetshåll och från departement. Men 60 procent av myndigheterna har inte haft något sådant samråd. Finns det inte anledning att se till att få fart på det här arbetet någon gång under mandatperioden? Det börjar rinna i väg nu, Staffan Anger.

Slutligen vill jag ta upp det här med statistiken. Vi är alla överens där, det finns ingen i kammaren som är emot detta. Varför har detta inte genomförts? Min sista fråga till Staffan Anger – egentligen skulle den ha varit min enda, men det fanns mer att säga – blir: När kommer man att ha uppnått dessa 25 procent?

Anf. 54 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! När Socialdemokraterna ledde landet hade de ett sådant här projekt som hette Simplex. Vad kom fram av detta? Ingenting! Det blev inga besparingar, det blev mer byråkrati. Jag tycker att man ska tala med väldigt små bokstäver när man kritiserar det regeringen nu gör. Det regeringen gör är framför allt att bygga upp detta logiskt och riktigt, och det är inte lätt att göra. Ni har ju själva misslyckats med det i regeringsställning i tolv år. Det tar tid att få grundstenarna där, men nu är alla grundstenar där. Vi har alltså sparat 4 miljarder under 2008. Det kommer mer under 2009 och mer under 2010. Det gör att vi fortfarande har mycket goda möjligheter att klara dessa 25 procent.

Jag vill gärna understryka att vi på bara ett enda projekt kan klara 7 miljarder när det gäller småföretagens rapportering och annat.

Anf. 55 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Jag fick inte svar på frågan när man kommer att ha genomfört dessa och nått 25 procent. Fortfarande är det väl ingen mer än möjligen Staffan Anger som tror att vi ska ha genomfört allt till 2010.

Men min fråga om konkurrenskraftsrådet var: Vilka konkreta förslag kommer regeringen att lägga fram i det sammanhanget? Det måste vara någonting som man kan påverka där eftersom vi har ordförandeskapet och eftersom detta är en viktig fråga för regeringen. Den frågan kvarstår.

Det finns företag som inte omfattas av livsmedelsgäststiftningen, som inte omfattas i särskilt stor utsträckning av miljölagstiftningen, företag där det i princip är den vanliga skattelagstiftningen och den associationsrättsliga lagstiftningen och så vidare som gäller. Vad säger ni till de företagen? De har fått en ökad administrativ börda. Det framgår klart och tydligt av vad Tillväxtverket säger att de företagen inte har fått någonting. Hela den här minskningen ligger på två områden – miljö och livsmedel. Men alla omfattas inte av regelverken för miljö och livsmedel. När kommer förslagen på det associationsrättsliga området, på bokföringsområdet och framför allt på skatteområdet som ju påverkar alla

företag oavsett vilka de är. Det är vanliga företag som påverkas. När kommer de förslagen, Staffan Anger?

Prot. 2009/10:23
4 november

Anf. 56 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Att bygga upp systemet för regelförenklingar är inte lätt, och det är därför som socialdemokratien förlorade. Ni klarade inte av det. Det blev inga regelförenklingar. Det blev mer av byråkrati. Nu har vi klarat av detta. Inkörsporten är gjord, och det finns en mängd olika förslag som ligger i pipeline vid departementen för att spara och göra förbättringar och regelförenklingar som kommer att presenteras nästa år.

Jag är övertygad om att vi fortfarande har en god möjlighet, även om det är svårt, att komma upp till 25 miljarder i besparing. Vi har förenklat för hela 7 miljarder för de små företagen. Det finns ytterligare att komma med, och jag kan göra en lång lista på alla de projekt som ligger i pipeline i dag, men jag ska inte trötta riksdagen med det. Det kommer upp i näringsutskottet också.

Vi är övertygade om att vi fortfarande har en god chans att klara 25 miljarder, även om det naturligtvis har tagit tid att organisera detta efter en regering som misslyckades totalt.

Anf. 57 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag välkomnar Staffan Angers engagemang i den här frågan. Det märks att han är engagerad. Det är snarare så att vi saknar samma engagemang i regeringen, så jag hoppas att det sprider sig till kollegerna vid Regeringskansliet.

De siffror som Staffan Anger lyfte fram i sitt anförande gör att det inte känns särskilt betryggande. Man har genomfört hälften av de åtgärder som man har haft på sin lista, ungefär 460, och nått bara 2 procents regelförenkling. Det känns inte helt tryggt. Om man genomför resten skulle man komma upp till det dubbla och komma upp till 4 procents regelförenkling. Det är långt ifrån det mål som vi gemensamt har satt upp.

Staffan Angers avslutning att än kvarstår det mycket att göra kan väl betraktas som dagens understatement. Det är en hel del kvar att göra, skulle jag vilja säga.

Jag hade några tips i mitt anförande om praktiska saker man kan göra för att minska regelbördan. En väldigt viktig åtgärd, som dessutom är väldigt snabb och billig, är att helt enkelt se till att Regelrådet får sitta kvar även efter den 31 december 2010. Det kostar ingenting över huvud taget, de sitter redan där. Det är också en väldigt viktig signal att skicka till alla Sveriges företag när det gäller regelförenklingar att regelförenkling inte är ett tillfälligt projekt som ska pågå under en mandatperiod. Det är ett långsiktigt arbete att minska regelbördan, och det kommer att krävas mycket arbete även i framtiden för att se till att inte nya regler kommer in och fyller på potten med regler som redan finns.

Min fråga till Staffan Anger blir: Varför kommer man inte loss och säger att Regelrådet ska vara permanent?

Anf. 58 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är ett utmärkt förslag. Jag kan inte se varför vi inte skulle kunna föra fram det till regeringen. Det här arbetet

*Regelförenklings-
arbetet*

måste fortsätta även efter 2010, och det kommer vi säkert att se till i den nya regering som formas efter det att vi har vunnit valet.

Det tar kolossalt lång tid med alla förändringar i administrativa rutiner. Det är bara att konstatera att det gör det. Men nu har vi på rull i det här projektet enormt mycket som kommer att falla ut. Jag har fortfarande god förhoppning om att vi ska kunna klara det här till 2010.

Det är byråkratiskt, och mycket styrs av EU-regler. Vi måste ha diskussioner och förhandlingar i EU. Men jag tycker att det var ett bra förslag, och jag ska ta med mig det till mina kolleger i regeringen.

Anf. 59 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Vi får väl till att börja med se vilken regering som får nöjet att fortsätta arbetet med regelförenklingsfrågor. Jag kan lova från Miljöpartiets sida att det inte är någon diskussion, utan vi lovar att gå in med fullt engagemang i frågan och driva processen vidare, se till att det finns resurser så att vi på allvar kan börja minska regelbördan för Sveriges företag och någon gång förhoppningsvis nå målet om 25 procents mindre regelbörda.

Med tanke på Staffans Angers egna siffror och den statistik som finns måste man vara realist och säga att det är väldigt lite som tyder på att regeringen kommer att klara av målsättningen. Hoppas kan man alltid göra, men realism är också ganska bra.

Ett annat förslag som jag hade uppe i mitt anförande var att man naturligtvis måste fortsätta med det statliga regelverket men även titta på regelverket på andra nivåer, det vill säga den regionala och den lokala nivån. Vi vet att det framför allt för småföretag kanske är de lokala regelverken som det är mest arbete med. Det handlar om att få tillstånd för att bedriva sin verksamhet, tillstånd från miljönämnder och kommunala utskott. Där finns det fortfarande väldigt mycket att göra. Framför allt finns det en stor spridning mellan olika kommuner i landet.

Man borde från regeringens sida flytta fokus lite och även fokusera på den regionala och den lokala nivån och se till att de redskap som behövs finns även där. Nu har vi erfarenhet från den statliga nivån där man har påbörjat arbetet. Den erfarenheten och den kunskapen skulle kunna göra väldigt stor nytta, tror jag, på den kommunala nivån.

Min fråga till Staffan Anger är: När tror Staffan Anger att man från regeringen kommer att ta initiativ till att se till att det blir regelförenklningar även på de andra administrativa nivåerna i Sverige?

Anf. 60 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag sitter fortfarande i kommunfullmäktige i Västerås och vet vad som händer där. Där arbetar den borgerliga majoriteten intensivt med detta – förenkla, förenkla, förenkla. Det kan vara olika saker i olika kommuner. I de socialdemokratiska kommunerna har man kanske inte tagit till sig det här eftersom man inte klarade av det på regeringsnivå.

Jag tycker att Per Bolund är väldigt klok i dag, och det här ska vi verkligen ta till oss och se vad vi kan göra mer.

Det här måste fortsätta att ytterligare gå ned efter 2010, så att vi verkligen ser till att vi får bort den här byråkratin.

Anf. 61 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tänker börja med lite grekisk mytologi och berätta om hydran, ett monster som levde i träskmarkerna. Hydran hade enligt sägnen åtta huvuden. Det mittersta var odödligt. När hjältarna kom för att bekämpa hydran och högg av ett huvud växte det genast ut två nya. Hydran lyckades slutligen nedkämpas av Herakles i ett av stordåden, med hjälp av sin brorson som när huvudet huggits av brände stumpen med eld så att det inte växte ut några huvuden.

Man kan fråga sig vad det där har med regelförenklingsarbetet att göra. Men visst är det så det känns ibland när vi håller på med regelförenklingar. Vi förenklar en regel, men risken är att två nya uppkommer som faktiskt inte resulterar i någon förenkling. Det är precis så det känns ibland.

Regelförenklingsarbetet har sedan alliansregeringen tillträdde varit en viktig komponent på företagsområdet. Varför är det då så viktigt? Ja, det är ju inget självändamål att minska regelbördan. Vi vill göra det för att få företagen att växa, för att skapa fler arbetstillfällen och därmed skapa ett ökat välbefinnande. Vi har satt upp ett regelförenklingsmål på 25 procent. Vi ska minska kostnaden för regelbördan med 25 procent. Men vi har också sagt att det ska vara en märkbar förbättring i företagets vardag.

Målsättningen visar att vi av de 100 miljarderna vill plocka bort 25. Men det räcker inte att bara räkna miljarder, utan det ska också märkas i vardagslivet. Det handlar inte bara om pengar, det handlar också om den där oron som jag vet att många företagare känner. Man funderar: Har jag nu bommat en regel eller ett direktiv som jag bryter mot? Min inställning är att sådant ska röra sig så lite som möjligt och ta upp så lite plats som möjligt i företagarens hjärna. Min förhoppning är att man ska kunna ägna mer tankekraft åt hur man ska utveckla sitt företagande och på det sättet erbjuda fler arbetstillfällen.

Jag vill i det här sammanhanget peka lite på hur regeringen jobbar med de här frågorna. Det har tidigare här tagits upp de verktyg vi har. Jag vill också peka på hur vi på ett mycket medvetet sätt organiserar Regeringskansliet för att systematiskt jobba med regelförenklingsarbetet. Då kan möjligen någon åhörare tycka: Jag bryr mig inte så mycket om hur man organiserar Regeringskansliet. Och det brukar egentligen inte jag heller göra. Men i den här frågan, som är en pågående process, har det faktiskt betydelse att det inte bara är enstaka åtgärder utan ett tankesätt som genomsyrar hela arbetet. Det är också det tankesätt som vi har försökt använda. Annars har vi risken med hydran och att det växer ut regler igen när vi har väl genomfört en bra åtgärd.

Jag vill också nämna Regelrådet, som ska vara ett vakande öga över att ändrade och nya regler inte innebär onödigt krångel.

Jag tänker inte i mitt anförande gå in på några enskilda regelförenklingar. Var och en som är intresserad kan läsa i regeringens skrivelse om alltifrån avskaffande av revisionsplikt till slopande av krav på yrkestrafikmärke. Jag kan dock konstatera att vi under perioden 2007–2008 har minskat regelkostnaderna med 4 procent. Jag kan med det slutligen konstatera att det definitivt går åt rätt håll. Men det finns fortfarande en hel del att göra.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationen.

Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Man skulle märka i vardagslivet att det är lite enklare, att det är ett bättre företagsklimat. Jag håller med Jan Andersson om att det är en väldigt bra ambition. Problemet är att denna regering inte har kommit särskilt långt med regelförenklingen.

Ja, förra året minskade regelbördan med 4 procent. Men den har faktiskt gått upp de andra åren, inte så jättemycket, men den har gått upp för varje år. Nu avhöll sig Jan Andersson från att prata så mycket om EU-frågor, som brukar vara så populärt i sådana här debatter.

Man minskade kostnaderna för regelbördan med 4 miljarder kronor för företagen. Sedan kan jag hålla med Jan Andersson om att det ibland är komplicerat att diskutera det här i belopp. Jag tycker att det ibland är bättre att diskutera antalet regler, men nu har vi ju enats om att det är beloppen som vi ska diskutera. Sedan kan det tyckas fyrkantigt eller inte, men det är den modell som vi har valt, och vi står ju alla bakom just denna.

Det finns ett antal frågor att ställa, och jag måste ställa samma fråga som jag ställde till Staffan Anger: När kommer vi att uppnå de 25 procenten?

Det finns en rad förenklingsförslag i regeringens förslag som handlar om att man ska göra skillnad på företag och företag. En del ska ha redovisningsplikt och andra inte. Innebär inte det i sig ett problem med att man får fler regler? Framför allt: När kommer man att uppnå målet?

Anf. 63 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att vi tittar på de 2 och 4 procenten, de 2 procenten för hela perioden hittills och de 4 procenten under det senaste året. Det är under det senaste året som vi ser effekten av det som den här regeringen har gjort. Det är ett tydligt trendbrott, minus 4 procent. Första året ökade ju regelbördan, inte minst som en följd av den panikvåg vi såg efter propositionen det sista året av socialdemokratiskt styre.

Det är en mycket tydlig signal: 4 procent det senaste året. Vi är på rätt väg.

När det gäller att uppnå de 25 procenten har vi för avsikt att inför valet, även om vi inte har mätningen klar för 2010, göra en prognos om måluppfyllelsen. Väljarna kommer alltså definitivt inte att sväva i okunskap om hur måluppfyllelsen ser ut. Är det så att vi inte uppnår de 25 procenten till valet, kommer vi att göra det under nästa mandatperiod. Vi är definitivt på rätt väg.

Anf. 64 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Då kommer det att vara en annan regering som genomför det här arbetet och på ett mycket enklare och bättre sätt än vad den här regeringen har gjort, för det handlar ju mest om att omorganisera Regeringskansliet, fick vi höra här av Jan Andersson. Det var ju den allra viktigaste uppgiften att börja med. Men nog om det.

En prognos om måluppfyllelsen – ja, om vi skulle tro regeringen skulle man åtminstone ha sparat 10 miljarder vid det här laget, med tanke på att halva perioden har gått. Men det har man verkligen inte gjort, så de där prognoserna tänker jag nog ta med en nypa salt. Jag utgår från att

väljarna också gör det när de ser hur det här arbetet har gått under den här mandatperioden.

Jag en annan fråga som jag också ställde till Staffan Anger. Man har sagt att det är jätteviktigt hur regelförenklingsarbetet hanteras på EU-nivå. Jag undrar: Vad är det för konkreta förslag som man kommer att lägga fram i konkurrenskraftsrådet den 3 och 4 december? Man har ju inte samrått med näringsutskottet om detta än. Det lär väl komma antagligen, men vad är det då på regelförenklingsområdet? Förra gången, om jag minns rätt, skulle man redovisa två nationella exempel på detta. Det innebär ju inte precis att man angrep de problem som faktiskt finns på EU-nivå.

På vilket sätt kommer man att göra detta? Vilka konkreta förslag kommer ordförandeskapet att lägga fram i det här sammanhanget? Nu frågar jag ordförandeskapet. Jag frågar alltså inte bara Sveriges regering.

Anf. 65 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Precis som Börje Vestlund säger är det en sak som vi ska samråda om i den här kammaren. Jag tänker inte stå här och föregripa det samrådet, för då lär det väl bli skrik på grund av det.

Nej, organiserandet av Regeringskansliet är inte den viktigaste målluppfyllelsen även om det må vara Börje Vestlunds tolkning. De som lyssnade på mitt anförande inser att det handlar om en betydligt större uppgift än så.

Sedan ställdes det frågor tidigare i debatten om de här 33 procenten på livsmedelsområdet. Jag tycker att det är bra att man på ett område faktiskt har visat att det går att uppnå de här målsättningarna.

Anf. 66 EVA JOHNSON (kd):

Herr talman! I Sverige behövs fler företag och fler företagare. Det är de som skapar jobb, och genom jobb får vi skatteintäkter åt den svenska välfärden.

Vi kristdemokrater har tillsammans med våra allianskolleger i regeringen verkat för att underlätta för företagen och deras verksamhet. För företagen har alliansens politik inneburit närmare 49 miljarder i lägre skatter och minskade kostnader. Men alliansregeringen har också verkat för att det ska vara enklare att driva företag i Sverige. En viktig del i det här arbetet har varit målet att minska de administrativa kostnaderna för företagen. Vi har sagt att det ska vara en minskning på 25 procent fram till 2010. Det handlar om statliga regler som har sitt ursprung både i Sverige och i EU.

I vårt arbete har vi använt mätningar av företagens administrativa kostnader när vi har genomfört nya regler, och så har vi genomfört konsekvensanalyser. Det vill säga att vi har analyserat om ändringen verkligen behövs och om den är rätt utformad och löser problem som den ska. Vi har hjälp av Regelrådet som granskar konsekvensanalyserna, och rådet utreder även hur reglerna ska påverka exempelvis företagens konkurrensförmåga.

För att hämta in information och synpunkter har regeringen även samrått med företag och näringslivsorganisationer. Dessutom finns det en tydlig handlingsplan för regelförenklingsarbetet som är rullande och uppdateras varje år. I det här arbetet ingår samtliga departement och ett

stort antal myndigheter. Som vi tidigare har hört i debatten omfattar regelförenklingsarbetet 940 åtgärder. Under de två senaste åren har 460 av dessa genomförts. Det tål faktiskt att upprepas. Tyvärr återstår fortfarande 480 åtgärder. En del av dem kan verkställas på kort sikt, men andra kräver utförliga analyser.

Hur har det gått med de administrativa kostnaderna för företagen? Från att tidigare ha ökat under en väldigt lång rad år har nu kostnaderna sjunkit med 4 procent under 2008. De största minskningarna har skett inom livsmedels- och skatteområdena men också inom hälso- och sjukvårdsområdet. Det är naturligtvis långt från 25 procent, det är jag den första att erkänna. Men vi kan inte bortse från att hela 52 procent av kostnaderna har sin grund i EG-rättsliga krav. Det pågår ett intensivt arbete på EU-nivå där Sverige för närvarande är ordförandeland, och det här är en prioriterad fråga.

Arbetet med att nå målen på 25 procent minskade kostnader för företagen intensifieras nu. Vi kristdemokrater har länge drivit frågan om borttagande av revisionsplikten för småföretag. Regeringen har nu en planerad proposition om detta som kommer under våren. Som sagt, 7 miljarder är den beräknade minskade kostnaden bara för den åtgärden. Vi ser verkligen fram emot att få dra den hela vägen fram till beslut.

När jag lyssnar på oppositionen undrar jag om vi träffar samma människor när vi är ute. Jag träffar många företagare och företagsorganisationer. Nyligen träffade jag en av företagarnas organisationer, och jag ställde då en öppen fråga. Jag bad dem att ärligt säga vad de tyckte om regeringens regelförenklingsarbete. Vad är er uppfattning? Frågade jag. Det var ingen alliansköpt medarbetare från Regeringskansliet, utan det var en representant från en av företagsorganisationerna som svarade. Vad säger ni om regeringens regelförenklingsarbete? Hans svar var omedelbart och väldigt tydligt. Han sade: Det är ett kraftigt trendbrott och det ser vi tydligt. Vi ser skillnad, och ni har ändrat inriktning.

De är inte nöjda, men det var alldeles uppenbart och tydligt att vi har brutit trenden och att de såg positivt på det fortsatta arbetet.

Ibland är en historisk tillbakablick ganska klargörande. Får jag påminna kammarens ledamöter om år 1998? Den dåvarande regeringen tillsatte då den så kallade Simplexgruppen som bland annat skulle ta fram förslag på regelförenklning. Det var väldigt stora ord och fagra löften. Jag vill upprepa vad den dåvarande småföretagarministern Mona Sahlin sade: Allra viktigast för att underlätta för småföretag är att minska krånglet. Det är ett mycket reellt hinder och för en nybliven minister lätt att ändra på.

Hur lätt var det egentligen? Lättare sagt än gjort, är svaret. Efter sex års intensivt arbete i Regeringskansliet granskades samtliga förslag som lades fram 2003–2004 av Näringslivets Regelnämnd. Man fann att i över 60 procent av ärendena saknades en analys av konsekvenserna för företagen, och i enbart 7 procent av fallen fanns en beräkning av vilka kostnader förslaget skulle ha medfört för ett enskilt företag.

Som ett svar på denna hårda kritik började den dåvarande socialdemokratiska regeringen att desperat lista så kallade förenklingsåtgärder. Alla möjliga politiska beslut fick plats. Vad sägs om åtgärden att ta bort kravet på tillstånd för att dra telefonledningar över riksgränsen? Eller att blanketter för att söka tillstånd att använda radiosändare ska finnas till-

gängliga på Internet? Jag skulle kunna fortsätta att läsa från listan, för den är lång. Gemensamt för förslagen var att de var mer av socialdemokratiska skrivbordsprodukter än de reella förenklingar som företagen faktiskt efterfrågade.

När oppositionen nu så kraftigt kritiserar regeringens regelförenklingsarbete kan jag uppfatta det som det där med sten och glashus. De verkar inte riktigt ha någon egen politik, tycker jag. De använder stora ord, men historien är, som sagt, ganska talande.

Oppositionen föreslår en svensk variant av det norska Oppgaveregistret. Det finns ett långt framskridet arbete inom Regeringskansliet med att etablera ett samordningsorgan, den så kallade uppgiftskravsinspektionen, som ska samordna och förenkla kraven på uppgiftsinlämning för näringslivet.

Andra har efterfrågat mer tips och råd till de enskilda företagen. Även här har regeringen genomfört en del. För den som vill starta företag finns exempelvis sedan juni 2009 webbportalen verksamt.se. För den som vill ha personlig hjälp finns Nystartskontoret, som ger företagen direkta råd och tips om allt från affärsidéer till skatter. Resultatet har varit mycket positivt. En genomgång gjord av Sveriges Television visar att Nystartskontoret lett till att 230 nya företag startats på bara några få månader.

Dessa exempel visar tydligt att regeringens satsning, till skillnad från den förra regeringens, inte bara är tomt prat utan faktiskt underlättar för företagen. En ny inriktning när det gäller regelförenkling har påbörjats. Arbetet ska fortsätta.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Den mest desperata i den här debatten måste vara Eva Johnsson. Hon står i talarstolen och till och med ljuger. Den administrativa bördan för företagen vad gäller skatteområdet ökar under innevarande mandatperiod med 494 miljoner kronor. Eva Johnsson ljuger alltså i talarstolen. Det är inte så konstigt, för man har infört ganska underliga skatteförändringar för företagen vilket gör att det blir väldigt svåradministrerat.

Ett av skälen till att vi är så kritiska är just att man inför den ena konstiga regeln efter den andra, inte minst på skatteområdet, i stället för att förenkla. Sedan kan det finnas andra skäl till att företagen får ett lägre skattetryck. Det kan vara något positivt. Men när man förändrar skatterna måste man försöka att i så fall också förenkla dem. Regeringen har lyckats med konststycket att närmast krångla till tillvaron för företagen i nästan samtliga fall.

Låt mig ge några andra exempel. Det är jättebra att man sänkt kostnaderna på livsmedelsområdet med 3 miljarder kronor, men varför har man ökat dem på det associationsrättsliga området? På det område som omfattar vartenda företag i landet har krånglet ökat. Detsamma gäller på bokföringsområdet – 37 miljoner mer. Varför har man gjort det?

Jag ställer samma fråga till Eva Johnsson som jag ställt till övriga i denna debatt: När kommer vi att kunna se en 25-procentig minskning? Kom inte dragandes med revisionsplikten, för det handlar om 7 miljarder. Ni har hittills klarat 2 miljarder; vi ska klara 25. När ska de 25 procenten vara genomförda?

Anf. 68 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Tack för den vänliga frågan!

Vi har gjort en hel del. Jag skulle naturligtvis kunna ägna tiden åt att läsa upp förslagen, men jag ska i stället nudda vid några. Kvartalsredovisning av momsens har vi genomfört. Jämställdhetsplaner och lönekartläggningar ska upprättas vart tredje år i stället för varje år. Förenklingar av regler för tidsbegränsad anställning har införts. Skyldighet att anmäla lediga platser till den offentliga Arbetsförmedlingen har avskaffats. Det gäller inte bara livsmedelsområdet och miljöområdet, även om huvuddelen av regelförenklingarna ligger där.

Vi kan, som jag sade tidigare, inte bortse från att 52 procent av kostnaderna har sin grund i EG-rättsliga krav. Vi kan naturligtvis i tankevärlden förtränga att vi är en del av den europeiska unionen, men det är trots allt ett faktum att vi är med och det måste vi förhålla oss till.

Jag skulle gärna vilja fråga Börje Vestlund om han är nöjd med det regelförenklingsarbete som gjordes under den förra mandatperioden. Det vore trevligt om jag fick ett svar av Börje Vestlund. Var du nöjd med det arbete som gjordes när ni hade regeringsmakten?

Anf. 69 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Självklart var jag inte nöjd, men nu handlar det inte om vad den förra regeringen gjorde. Nu handlar debatten om vad den nuvarande regeringen borde göra. Den har inte gjort tillräckligt, Eva Johnson. Man skyller på EU. Det är det vanligaste skälet. Nu innehar man ordförandeskapet och kan sätta dagordningen.

Vi vet att man vid förra konkurrenskraftsrådet skulle plocka fram två nationella exempel på hur regelkrånglet kunde minskas. Mycket imponerande! Det hade säkert mycket med EU att göra, men ingen förstod varför det skulle göras. Vi kan därför konstatera att den sittande regeringen inte haft några ambitioner. Frågan är vad som kommer nästa gång.

Jag ska inte pressa Eva Johnson med vad som ska göras på nästa konkurrenskraftsråd, men fortfarande är sanningen den att det oaktat vad man kommer med finns lika mycket regler som tidigare. När man försökt ta bort regler har man på de allra flesta områdena samtidigt fyllt på med nya, utom på ett par områden som varit mycket duktiga. Det har framför allt gällt jordbruksministern och miljöministern. De har klarat av att ta bort ett antal regler. Om vi tar Justitiedepartementet som exempel, det kanske största och viktigaste departementet för just företagare, ser vi att man ökat regelbördan – 60 miljoner kronor.

När tänker man komma med de riktigt tydliga förslagen på det området? När tänker man göra något på bokföringsområdet? När tänker man göra något för att ta bort regelbördan som nuvarande regering påfört när det gäller hälso- och sjukvårdsområdet? Det ena förslaget efter det andra har tillkommit och gjort livet krångligare för företagare med allt vad det inneburit av intygsskrivning hit och intygsskrivning dit.

Vi ser av siffrorna hur alliansen krånglat till det för företagarna, inte förenklat för dem. De som finns inom miljö- respektive jordbrukssektorn har dock fått en lite lättare tillvaro, vilket bara är att gratulera. På de andra områdena har det inte blivit lättare.

Anf. 70 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Vi har en ny regering, det är alldeles riktigt. Det är inte ofta jag och Börje Vestlund är överens, men det kan vi verkligen vara överens om. Vi har en ny regering med ny inriktning. Det har inneburit ett trendbrott, vilket även företagsorganisationerna har bekräftat. De är nöjda med den nya regeringen, med det trendbrott som skett, med den nya inriktningen och med en påbörjad minskning.

Jag och mina kolleger i alliansen är naturligtvis inte nöjda med det som hittills har gjorts. Vi vill fortsätta arbetet. Det är ett viktigt arbete, och vi kommer att fortsätta att intensifiera det. Vi vill förenkla för företagen. Även det kan vi vara överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

7 § Villkoren för Sveriges kredit till Island

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2009/10:FiU8
Villkoren för Sveriges kredit till Island (skr. 2008/09:230).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

8 § Anslutning till och genomförande av barlastvattenkonventionen

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU3
Anslutning till och genomförande av barlastvattenkonventionen (prop. 2008/09:229).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

9 § Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2009/10:SoU4
Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008 (skr. 2008/09:125).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

10 § Beskattning av utomlands bosatta artister, m.fl.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU2
Beskattning av utomlands bosatta artister, m.fl. (prop. 2008/09:182).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Överenskommelsen
mellan regeringen,
idéburna organisationer inom det
sociala området och
Sveriges Kommuner
och Landsting*

11 § Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU2
Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (skr. 2008/09:207).

Anf. 71 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Under hösten 2008 ingick regeringen en överenskommelse med idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting. Betänkandet behandlar regeringens skrivelse, där de redogör för denna överenskommelse. Man skriver i betänkandet: ”Huvudmålet med överenskommelsen är att stärka de idéburna organisationernas självständiga och oberoende roll som röstbärare, samt att stödja framväxten av en betydligt större mångfald av utförare och leverantörer inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Överenskommelsen ska tydliggöra de ideella aktörernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dessa att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer verksamma på området. Den pågående dialogen mellan regeringen och den sociala ekonomins aktörer som är verksamma inom det sociala området fortsätter med denna överenskommelse som grund.”

Herr talman! Den citerade texten klargör syftet med överenskommelsen. Tyngdpunkten ligger på att möjliggöra de idéburna organisationerna som utförare och leverantörer inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Man ska också göra det möjligt för dem att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer. Visserligen börjar man med att säga att man vill stärka de idéburna organisationernas självständighet och oberoende roll som röstbärare. Men vad betyder det i verkligheten, i praktiken? Vad händer med de idéburna organisationer som håller sig till att bara vara självständiga och oberoende? Hur kommer de att säkerställas ekonomiska resurser för sin verksamhet jämfört med dem som väljer att underordna sig det offentliga och bli leverantörer och utförare till det offentliga?

Herr talman! Vänsterpartiet är det enda parti som har utformat en motion utifrån dessa frågeställningar. Vänsterpartiet delar uppfattningen att de ideella organisationerna på det sociala området är mycket viktiga och att de gör en ovärderlig insats. Det är därför vi ställde oss bakom den gemensamma visionen. Men vi vill samtidigt framhålla att det är ett stort misstag att tro att man kan blanda ihop sociala företag med ideella orga-

nisationer utan att tydligt skilja på rollen som röstbärare och rollen som utförare och social entreprenör.

Så här i efterhand framstår det mer som att regeringen i det närmaste lockat organisationer i syfte att lägga över mer av det som vi anser är samhällets ansvar på frivilligkrafter. I stället för att syfta till att erkänna frivilliginsatsernas värde har man gjort överenskommelsen till ett redskap för att genomföra det högst ideologiskt betingade vårdvalet.

Herr talman! Nu kan någon invända att det har genomförts en så kallad dialog i ärendet med Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet och att inga invändningar framkom. Det var en dialog som skedde i andan av att det var väldigt bråttom. Syftet med överenskommelsen sades vara att ge de ideella organisationerna ett erkännande för deras viktiga arbete. Resultatet av diskussionen, såväl med organisationerna som med de politiska partierna, är en framhastad produkt som egentligen inte kan anses bära prägeln av en verklig överenskommelse.

Flera av organisationerna som deltagit i diskussionerna inför överenskommelsen och som senare känt sig pressade att acceptera densamma har aviserat att man vill frånträda den, men är oroliga för konsekvenserna, för att de ska förlora det oundgängliga stöd som samhället står för eller ställas utanför fortsatt dialog.

Herr talman! Av respekt för de inblandade organisationerna och med hänsyn till det allmännas ansvar anser jag att den överenskommelse som ligger till grund för den aktuella skrivelsen snarast måste bli föremål för en oberoende utvärdering. Jag yrkar därför bifall till reservationen.

Det är viktigt att föreningar och organisationer på nytt får möjligheter att inkomma med synpunkter och kritik. En viktig fråga i sammanhanget är varför så många av dem som deltagit i dialogen inte upplevt att de kan ställa sig bakom den presenterade överenskommelsen. Många känner sig förbisedda och i värsta fall överkörda och lurade. Det är ingen bra utgångspunkt för ett framtida arbete.

Vi anser därför att hela överenskommelsen snarast ska utvärderas, något som inte minst är viktigt med anledning av att andra liknande överenskommelser håller på att tas fram på andra ideella områden. Vår efterfrågade utvärdering ska inte blandas ihop med den som regeringen beslutat om.

Herr talman! Utskottsmajoriteten hänvisar till att det ingår i överenskommelsen att systematiskt och kontinuerligt följa upp den. Frågan som man på detta sätt undviker är just utvärderingen av själva tillkomsten av överenskommelsen.

Utskottsmajoriteten skriver i utskottets ställningstagande att "Ersta Sköndals högskola har fått i uppdrag ... att genomföra en uppföljningsstudie av hur överenskommelsen genomförs på statlig och kommunal nivå under de första tre åren". Uppföljningsdirektiven talar sitt tydliga språk med regeringens val av uppföljare. Upplägget är att utvärdera om överenskommelsen gett avsett resultat, det vill säga om fler idéburna organisationer blivit utförare och leverantörer av hälso- och sjukvård och omsorg.

Jag kan inte utläsa att uppföljningen skulle ta upp det som vi efterfrågar i reservationen, det vill säga själva tillkomsten av överenskommelsen. Det finns inte heller i direktiven till uppföljningen något om att titta på vilka de ekonomiska konsekvenserna blir för de idéburna organisat-

ionerna av att blanda ihop uppdragen man har som röstbärare respektive socialt företag. Framför allt: Vilka blir konsekvenserna för de organisationer som koncentrerar sig och sin verksamhet till att endast vara en så kallad röstbärarorganisation?

Anf. 72 PER LODENIUS (c):

Herr talman! Överenskommelsen mellan regeringen, de idéburna organisationerna inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting, som vi här i dag tar upp, är en bra och viktig överenskommelse. Den lyfter fram de ideella aktörerna och den allt viktigare roll de spelar, inte minst som utförare av tjänster inom välfärdsområdet.

Inom vården och omsorgen bidrar de idéburna organisationerna med flexibilitet, valfrihet och lokalt anpassade lösningar. Det är lika viktigt i områden i vårt land där servicen är gles och befolkningsunderlaget begränsat som i storstadsområden och tätorter att det medmänskliga engagemanget bättre tas till vara än vad som skett hittills.

Det handlar alltså om att ta till vara det engagemang och den idérike-dom som människor har och som också ger en större valfrihet och kvalitet i välfärdsområdet. Det här är något Centerpartiet tydligt värnar om: att öka valfriheten och att ta till vara människors engagemang.

De idéburna organisationerna öppnar möjligheter för den enskilda människan att på olika sätt bidra till och engagera sig i samhällsarbetet. En grundsten för demokratin är just möjligheten att vara med och påverka samhällsutvecklingen utifrån de förutsättningar man själv har.

Därför är det viktigt att ta till vara det engagemang och den kunskap som finns i dessa organisationer. Det gör man bland annat genom denna överenskommelse där man enats om ett antal principer som ska utveckla relationerna och tydliggöra rollerna mellan staten, de idéburna organisationerna inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting.

Herr talman! Överenskommelsen är som sagt en bra och viktig överenskommelse. Men inte bara för att den lyfter fram de ideella aktörerna och den allt viktigare roll de spelar, inte minst som utförare av tjänster inom välfärdsområdet, som vi här har sett, utan också för den process som föranledde överenskommelsen och hur den utvecklades och växte fram under arbetets gång.

Regeringen valde ett arbetssätt där dialogen har varit en bärande del och där de idéburna organisationerna till stor del har kunnat påverka, utveckla och styra processen. Viktigt att poängtera är också att dialogen fortsätter och att överenskommelsen kontinuerligt följs upp med bland annat en årlig konferens och rapport.

Om vi ser till kulturutskottets verksamhetsområde kan jag lyfta fram den ideella sektorn inom kulturområdet. Väldigt många människors engagemang och skapande förmåga är förutsättningen för ett rikt kulturliv. Många i vårt land är engagerade i och gör stora ideella insatser för att bygga upp kulturell verksamhet. Både professionella och amatörer lägger ned mycket arbete och stort engagemang.

Den infrastruktur med vars hjälp både professionella och amatörer erbjuds arenor att agera på bärs i väldigt stor utsträckning av ett ideellt arrangörskap. De är de yttersta kapillärerna i det som vi skulle kunna kalla kulturens blodomlopp. Lokala teaterföreningar, bygdegårdar och

biografer drivs nästan utan undantag med krafter från ideella entreprenörer.

Regeringen lyfter i propositionen *Tid för kultur* fram behovet av ett fördjupat erfarenhetsutbyte och samarbete på kulturområdet mellan ideella sektorn, landstingen och kommunerna samt staten. Centerpartiet ser styrkan i det arbete med dialoger man har använt när regeringen har tagit fram överenskommelsen med de idéburna organisationerna inom det sociala området och ser gärna att ett liknande arbetssätt också används när det gäller utvecklingen av samarbetet mellan kommunerna och landstingen, regeringen och de ideella och idéburna organisationerna och nätverken inom kulturområdet.

Herr talman! Jag stannar där och yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.

Anf. 73 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Detta är ett kort men ändå intressant betänkande som har haft sin speciella väg i riksdagen. Nu är det vi i kulturutskottet som ska behandla ärendet med anledning av den reservation som finns.

I en bilaga i skrivelsen finns en uppräkningslista av 80 mer eller mindre kända organisationer som inbjöds att delta i dialogen mellan regeringen och idéburna organisationer inom det sociala området. Det handlar om organisationer som under många år gjort stora insatser i samhället. Jag ska bara ta några exempel från den listan. Två av dessa organisationer har sedermera också skrivit på överenskommelsen.

Det första exemplet är Hela Människan. Om man går in på dess hemsida kan man läsa att det är en ideell organisation med en kombination av tusentals frivilliga och över 400 anställda i förebyggande, behandlande och rehabiliterande arbete. I de ca 90 lokala enheterna försiggår en mängd olika verksamheter. De vänder sig till människor som på grund av missbruk, hemlöshet, kriminalitet eller brist på fungerande nätverk befinner sig i social utsatthet.

Det andra exemplet som finns i listan är Demensförbundet. Det startades 1984 och är i dag Sveriges största anhörigorganisation med 11 000 medlemmar och 130 demensföreningar runt om i hela Sverige.

Det tredje exemplet jag vill ta som också finns med i listan är Sverigefinska Riksförbundet. Det har 130 lokalavdelningar i 100 kommuner, 15 000 medlemmar och tio distriktsorganisationer. Det skriver på sin hemsida att det är pådrivande i alla frågor som rör sverigefinnarna på samhällslivets alla områden.

Så skulle jag kunna fortsätta att räkna upp vad vi egentligen talar om. Det är dessa organisationers plats och insatser som det handlar om när vi talar om det regeringen har satt i gång med överenskommelsen.

Precis som har sagts tidigare här kan den ideella och sociala sektorn inte överskattas. Inom den ideella sektorn görs många gånger i det fördolda storartade insatser som räddar människoliv, ger människor en mening med livet eller, som jag nämnde nyss, förebygger kriminalitet och missbruk.

Totalt motsvarar svenskarnas ideella arbete ca 400 000 årsarbetskrafter. Det ger en siffra på det enorma arbete som utförs och en förståelse för den ideella sektorns betydelse och omfattning. Tyvärr uppmärksammas det arbetet kanske inte tillräckligt. Det är inte alltid pengar och eko-

Prot. 2009/10:23
4 november

*Överenskommelsen
mellan regeringen,
idéburna organisationer inom det
sociala området och
Sveriges Kommuner
och Landsting*

nomisk kompensation som behövs eller efterfrågas. Ibland handlar det bara om ett erkännande i form av uppmuntrande ord eller ett ökat samarbete.

Det är 90 procent av svenska folket som är medlemmar i en ideell förening, 80 procent av svenska folket utför någon form av frivilliginsatser och över hälften av svenskarna gör det i en omfattning motsvarande minst 30 minuter per dag. Svenskarna är ett folk som gillar föreningsliv och frivilligarbete. Det är något som vi politiker måste bli mycket bättre på att uppmuntra och uppskatta.

Jag skulle vilja påstå att det från politiskt håll gjorts en alltför stor gränsdragning mellan offentlig, privat och ideell sektor. Vissa har sett den ideella sektorn som något som inte ska konkurrera med den offentliga sektorn.

Att bilda föreningar och delta i gemenskaper och sociala nätverk skulle jag vilja karakterisera som en naturlig egenskap hos människor. Ett vitalt föreningsliv är av stor betydelse eftersom engagemang i föreningslivet innebär demokratisk fostran, normöverföring och att det personliga ansvarstagandet främjas.

Dessutom är föreningslivet en mötesplats där sociala kontakter skapas och utvecklas. Denna civila kultur är en förutsättning för en levande demokrati och även för samhällets ekonomiska utveckling. Det sociala kapital som finns i de naturliga nätverken har därmed stor betydelse för politiken och dess möjlighet att förändra samhället.

För att stärka organisationerna och det som vi nu talar om och som jag tog exempel från har regeringen inlett en dialog med den ideella sektorn och Sveriges Kommuner och Landsting. Den dialogen påbörjades i slutet av 2007 och resulterade i en överenskommelse mellan de tre parterna som presenterades våren 2008.

Organisationer har fått lämna synpunkter på överenskommelsen, och även oppositionspartierna har bjudits in till möten för att man på så sätt ska få en så bred politisk förankring som möjligt. Varje år under en treårsperiod ska en uppföljning av överenskommelsen ske i form av konferenser, rapporter och tematiska studier. På konferenserna ska varje part redogöra för hur de har genomfört överenskommelsen, och i rapporterna ska varje part redovisa sitt arbete och sin åtgärdsplan för att uppnå överenskommelsen.

Motivet till regeringens dialog med den ideella sektorn är bland annat att betona en oberoende ideell sektor som en garant för demokrati och mångfald. Andra motiv är att en utveckling av den sociala ekonomin kan bidra till minskat utanförskap och ökad ekonomisk tillväxt samt att fler aktörer inom offentligt finansierad verksamhet kan ge ökad valfrihet och högre kvalitet.

Det finns en reservation i betänkandet som jag något vill beröra. Ärligt talat förstår jag inte riktigt Vänsterpartiets motion och reservation i betänkandet. När jag läser texten i motionen och i reservationen är det som att Vänsterpartiet menar att regeringen har lockat organisationerna till överenskommelsen i syfte att lägga över mer av samhällets ansvar på frivilligkrafter. Överenskommelsen skulle också bli ett redskap för regeringen att genomföra vårdvalet.

Jag tycker att detta är ett konstigt resonemang. Regeringen har inga som helst ambitioner att vare sig locka eller lura in några organisationer i

ett samarbete. Regeringen har helt enkelt bjudit in till en bred dialog med den ideella sektorn, vilket har varit mycket uppskattat av den inbjudna parten.

(Applåder)

Anf. 74 YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Ideella organisationer är en omistlig del av demokratin och välfärdssamhället. I det goda samhället har vi en mycket stark gemensamt finansierad välfärd. Men vi har också ett starkt medmänskligt engagemang människor emellan och ett stort utrymme för det ideella engagemang som kanaliseras via ideella organisationer. Det råder ingen motsättning mellan dessa.

I Sverige har det tvärtom varit så i vår historia att viktiga sociala reformer ganska sällan primärt har initierats av klokskaper i den här kammaren utan oftast startats av ett ideellt engagemang och oavlönat arbete för att ställa upp för medmänniskor och avhjälpa brister i samhället, något som senare har blivit en del av välfärdssamhället.

I stora delar är det så vårt välfärdssamhälle har byggts ut. Det har gällt mödrahälsovård och ambulansvården. Ganska nya exempel är kvinnojourerna som under många år drevs med ideellt engagemang. De är i dag en del av den gemensamt finansierade välfärden och en rättighet.

Vi har i dag verksamheter som pågår, till exempel vård för gömda, som kanske, hoppas jag, kommer att bli en del av den gemensamt finansierade välfärden och inte någonting som helt och hållet bygger på ideellt engagemang. Med en politik som vill förstärka och bygga ut välfärden finns det ingen motsättning mellan det ideella engagemanget och det som är den gemensamt finansierade välfärden.

Ideella organisationer förtjänar uppskattning, större utrymme och långsiktiga spelregler. Vi tycker därför att det är bra att regeringen har tagit initiativ till en överenskommelse med den ideella sektorn. Vi socialdemokrater välkomnar en sådan överenskommelse. Vi har också valt att samarbeta för att finna gemensamma formuleringar kring de grundläggande principerna trots att vi blev inbjudna mycket sent i den politiska processen kring överenskommelsen. Vi har gjort det därför att vi ser ett stort värde i att det finns en bred politisk förankring i de spelregler som gäller för den ideella sektorn. Men det är viktigt att påpeka att riksdagen inte är part i överenskommelsen. Oppositionspartierna är inte heller någon part i överenskommelsen, utan det är en överenskommelse mellan regeringen, den ideella sektorn och Sveriges Kommuner och Landsting.

Vi kommer därför förstås att rösta ja till förslaget i det betänkande som behandlar den skrivelse som redogör för överenskommelsen. Jag vill också vara tydlig och tala om att vi socialdemokrater står bakom principen om en överenskommelse. Men regeringens del av överenskommelsen innehåller självfallet också regeringens politik när det gäller vård och omsorg. Det är en politisk inriktning som vi socialdemokrater inte delar. Det är en politik som präglas av ideologiskt motiverad privatisering på område efter område inom välfärden. Det är en politik som har präglats av långtgående skattesänkningar både på nationell nivå och ute i kommuner och landsting ledda av allianspartierna. Det är en politik som vi inte delar, och det är en politik som jag är rädd för kommer att leda till att man tvingar in de ideella organisationerna i en roll där de ska bli företag

Prot. 2009/10:23
4 november

*Överenskommelsen
mellan regeringen,
idéburna organisationer inom det
sociala området och
Sveriges Kommuner
och Landsting*

och konkurrera på samma sätt som företag för att bli utförare i den offentligt finansierade välfärden.

Jag tror att det är mycket stor risk att det som är själva kärnan i det ideella engagemanget slarvas bort. Det är positivt med mångfald. De formuleringarna finns i överenskommelsen, och vi delar dem. Men det är också viktigt att säga att det är särskilt positivt när det är de som själva är engagerade som driver en verksamhet. Jag menar att det inte är jämförbart om det är RSMH eller Fontänhuset som driver en verksamhet för människor med psykiska funktionshinder eller om det är en internationell vårdkoncern som gör det. Det är inte riktigt samma sak.

Mångfald har ett värde i sig. Men det har också ett värde i sig att det finns ett utrymme för att utföra verksamheter inom en ram där det ideella engagemanget tas till vara.

Vi har haft många exempel på att ideella organisationer har agerat för att driva fram välfärdens verksamheter. Men det är också viktigt att komma ihåg att många ideella organisationer verkar inom verksamheter som inte har någon avsikt att någonsin bli en del av den offentligt finansierade välfärden. Man driver saker ideellt, och man vill fortsätta att driva dem ideellt. Ingen har egentligen någon önskan om att det ska vara på något annat sätt.

En annan viktig del för den ideella sektorn är att ge röst åt röstsvaga, att synliggöra osynliggjorda erfarenheter, att stärka och skydda den som är utsatt och att formulera krav på förändring för den som inte är van att kräva något för egen del. Det är också en viktig roll för den ideella och idéburna sektorn som riskerar att förminskas eller försvinna i en roll där man nästan uteslutande hänvisas till att bli utförare i den kommunala verksamheten. Det är det vi är rädda för.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att vi socialdemokrater tycker att det är bra att ideella och idéburna organisationer kan och får utföra verksamhet i den skattefinansierade vården och omsorgen. De har mycket att bidra med. Det är viktigt att de får spelregler som inte tvingar in organisationerna i en mer företagsliknande form. De valde att vara ideella organisationer därför att de inte ville vara aktiebolag. Då ska man se till att man inte tvingar in dem i den rollen när de blir utförare.

Det är också viktigt att detta inte blir den enda rollen, utan att vi värnar de andra rollerna. Utrymmet för det ideella engagemanget på eget initiativ får inte förminskas. Organisationerna får inte reduceras till underleverantörer.

Herr talman! En rödgrön regering kommer fortsättningsvis att vilja ha en långsiktig överenskommelse med den ideella och idéburna sektorn. Men det politiska innehållet i regeringens del av en sådan överenskommelse med en ny rödgrön regering kommer självfallet att vara anorlunda. Jag hoppas att det framgår av mitt inlägg och av Vänsterpartiets och Miljöpartiets inlägg i debatten.

I detta anförande instämde, Ann-Kristine Johansson, Carina Ohlsson Leif Pettersson och Lars Wegendal (alla s).

Anf. 75 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Från Miljöpartiets sida kan jag säga att vi välkomnar den överenskommelse som har slutits i dess huvuddrag. Vi tycker att det

är bra att man lyfter fram de idéburna organisationerna. Framför allt är det bra att man arbetar för att skapa spelregler som tydliggör det mervärde och de positiva sidor som ideella organisationer har i vårt samhälle.

Samtidigt måste man tydligt klargöra att det aldrig får bli tal om att vältra över ansvarsområden eller verksamheter som åligger samhället på ideella organisationer. Det är en grundprincip i det hela. Det här är inte så lätt. Själv har jag länge varit verksam i idéburna och ideella organisationer, och jag tror att många i den här kammaren har en sådan bakgrund. Då vet man om hur svårt det är att dra de exakta skiljelinjerna.

När jag tänker på mitt eget engagemang i missbrukarvård för kvinnor, skolor och så vidare vet jag att det inte är helt enkelt att skilja mellan det som verkligen åligger samhället och det som man gör frivilligt. Samtidigt finns det ett mervärde i att vara engagerad och att brinna för de här sakerna och för engagemanget som det är självklart att vi måste ta till vara. Ideella organisationer är inte drivna av vinstintresse, utan det är just det ideella som driver dem i stället för vinsten. Om överenskommelsen på sikt kan leda fram till ett tydliggörande av detta – att både skapa stöd och klargöra skillnaderna – är det bra.

Men från Miljöpartiets sida kan jag instämma i den kritik som bland andra Siv Holma har framfört: Förankringsprocessen var inte den bästa. Det gick, milt uttryckt, ganska snabbt i den process när vi i oppositionspartierna blev tillfrågade. Det hade varit en fördel att kunna göra detta mer grundläggande och om förhållandena och relationerna hade varit tydligare från början.

Vi menar ändå att visionen är viktig. Precis som har sagts här ställer vi oss inte bakom regeringens politik på området, men vi ställer oss bakom visionen för detta. Det är det som är det viktiga.

Jag instämmer i kravet på och nödvändigheten av att utvärdera denna överenskommelse ordentligt. Om vi vet någonting om detta område är det att det är väldigt svårt. Det är mycket gungfly. Det finns olika problemområden, som jag har varit inne på nu, när det gäller definitionen av vad som är samhällets uppdrag och vad som är de ideella organisationernas uppdrag. Var går gränstragningen för de ideella organisationer som utför uppdrag åt samhället? Hur förhindrar man att samhället drar tillbaka och minskar sitt ansvarstagande och dumpar det på ideella organisationer? Det är precis det som denna process handlar om, och jag hoppas att det kommer att bli tydligare i och med utvärderingen av överenskommelsen. Detta är någonting som Miljöpartiet kommer att följa med stort intresse.

Därför har vi valt att ställa oss bakom överenskommelsen men med de frågetecken som jag har nämnt. Vid ett maktskifte kommer vi naturligtvis också att följa det vidare. Samarbetet med de ideella organisationerna har alltid varit en punkt som har varit viktig för Miljöpartiet. Med de orden hoppas jag att kammaren fattar visa beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Överenskommelsen
mellan regeringen,
idéburna organisationer inom det
sociala området och
Sveriges Kommuner
och Landsting*

12 § Eftersök av trafikskadat vilt

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU3
Eftersök av trafikskadat vilt (prop. 2008/09:191).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

Övergripande miljöfrågor

13 § Övergripande miljöfrågor

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU5
Övergripande miljöfrågor.

Anf. 76 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Nu ska vi debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande *Övergripande miljöfrågor*. Det kan låta spännande och framåt-syftande, men det handlar om 30 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden som samtliga avstyrks. Det handlar alltså inte om att be-handla skarpa åtgärder och förslag från regeringen om hur vi ska nå de 16 miljömålen.

Vi fick en uppföljning av miljömålen på ett seminarium med Miljö-målsrådet för ett par veckor sedan. Vi fick möjlighet att ställa frågor till föreläsarna, men det handlade inte alls om att föreslå skarpa åtgärder.

Miljömålsrådet hade valt att kalla rapporten *I halvtid*. I rapportens in-ledning kan man läsa att samma bedömning görs nu som 2008 då den fördjupade utvärderingen med titeln *Nu är det bråttom* lämnades. Den borde antagligen formuleras: Nu är det ännu mer bråttom. Vidare kan man läsa i rapporten att det krävs politisk beslutskraft och att fler åtgär-der genomförs om våra barn och barnbarn ska få det samhälle vi vill ge dem. Detta tycks inte bekymra högerregeringen. Tempot är inte tillräck-ligt för att nå miljö kvalitetsmålen.

Jag tror att många med mig blev minst sagt förvånade i morse när de vaknade till nyheterna och hörde statsministern i en intervju i USA. Han sade att det begärs något av USA som de inte kan genomföra eftersom förslaget om bindande avtal inte går igenom i kongressen. Han fortsatte med att säga att det är på tiden att komma med realistiska förslag. Var är ledartröjan nu? Jag såg att han hade fått en baskettröja. Är det den som ledartröjan har bytts ut mot? Detta anses alltså vara de krav som kan ställas på ett land som toppar listan över mängden utsläpp per capita. Det är alltså inte längre vad naturen tål utifrån vetenskaplig forskning utan vad kongressen i USA orkar med att besluta om som ska vara vägledande för Sveriges statsminister och EU.

Här hemma i Sverige handlar det om att ta hänsyn till vad den sit-tande högerregeringen bedömer som samhällsekonomiskt realistiskt, det vill säga att fjärma sig långt från miljömålssystemets ursprungliga inten-tioner. Detta sker i en tid då de senaste tre åren har präglats av ett utökat engagemang från människor och organisationer. Detta gäller inte enbart i

Sverige utan också i andra länder, till exempel i Australien, i Japan och till och med i Ryssland.

Riksdagens och regeringens möjligheter att fatta viktiga miljöpolitiska beslut är större än på många år. Det gäller även möjligheten att åstadkomma globala överenskommelser med bindande avtal.

Fru talman! Det är därför särskilt beklagligt att vi med nuvarande riksdagsmajoritet får vänta ändå fram till 2014 på nästa fördjupade utvärdering av miljöarbetet. Om vi får tro statsministern blir det inte heller något bindande avtal på klimatområdet i Köpenhamn. Slutsatsen blir att det är dags att byta regering och därmed också statsminister.

Miljömålsrådets uppföljning av arbetet med att nå miljömålen visar som sagt att stora utmaningar återstår. Vi socialdemokrater anser därför att det behövs ytterligare åtgärder och tydligare styrmedel på nationell nivå för att miljön och människors hälsa ska utvecklas i positiv riktning så att man om möjligt kan nå de av riksdagen uppsatta miljökvalitetsmålen till 2020.

Det är uppenbart att marknadsekonomin i kombination med frivilliga lösningar och avtal inte löser miljöproblemen. Vi anser att det krävs att staten tar ett stort ansvar för att finna verksamma styrinstrument för att minska miljöproblemen. De verksamma instrument som regeringen och riksdagen förfogar över är bland annat lagstiftning och ekonomiska styrmedel, så kallade piskor och morötter.

Politik och marknad måste samverka på ett bättre sätt. Marknaden klarar inte ensam denna utmaning. Med rätt satsningar på miljöområdet kommer också fler jobb, så kallade gröna jobb. Det kan handla om kommersialisering av miljöteknik, upprustning av miljöprogramsområden, utfasning av bensindrivna bilar, investeringar i järnvägsnätet, satsningar på förnybar energi med mera. Det är därför helt nödvändigt att regeringen gör en översyn och tar fram en strategi för att ytterligare skärpa miljölagstiftningen samt inventerar och analyserar nya ekonomiska styrmedel på miljöpolitikens område.

Staten måste ta ett större ansvar för att vår miljö ska utvecklas i positiv riktning. Det är bevisligen dyrare att inte göra omställningar än att göra dem. Detta framkommer både när det handlar om uträkningar när det gäller klimatomställning och på andra områden, som till exempel kemikalieområdet. Det kom man fram till när beslutet om Reach fattades på EU-nivå.

Det finns alltså flera områden som tydligt visar att det lönar sig att satsa. Det är bevisligen bråttom. Därför är det viktigt att ha en hög ambitionsnivå. Men det räcker inte med att säga att man har en hög ambitionsnivå, utan man måste också se till att det blir praktisk politik. Det är det vi väntar på. Vi väntar på praktisk politik och fler åtgärder.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 3.

I detta anförande instämde Roland Bäckman, Ann-Kristine Johansson, Jan-Olof Larsson och Helén Pettersson i Umeå (alla s).

Anf. 77 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Ärade ledamöter av riksdagens miljö- och jordbruksutskott och övriga åhörare! Jag kommer att vara ganska kortfattad av olika anledningar och inte ge mig in på något längre miljöpolitiskt anförande.

Prot. 2009/10:23
4 november

*Övergripande
miljöfrågor*

Det beror bland annat på att Vänsterpartiet inte har väckt några motioner med den inriktningen i det här ärendet.

Låt mig dock komma med en liten inledande reflexion med anledning av Vänsterpartiets seminarium om klimaträttvisa på förmiddagen och den oro man känner inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn. Vi verkar inte komma vidare där.

För Vänsterpartiet är klimaträttvisa en ledstjärna för hur vi ska komma till rätta med klimatproblemet. Det handlar framför allt om aspekten klass och kön. De rika måste minska sina utsläpp, och det gäller också vi män relativt kvinnorna på vår jord. Det är en grundläggande fråga. Vi måste fasa ut användningen av fossila bränslen helt. I det arbetet tror jag att individuella utsläppsätter kan vara ett konkret steg för att mer kraftfullt komma åt denna fråga, men det är en mer långsiktig och stor fråga.

I dagens betänkande finns det några reservationer från Vänsterpartiet. Jag tänker lyfta upp reservation nr 7 som handlar om konsumtion av kranvatten. Det kan ses som en liten fråga, men det är en symbolisk fråga. Jag tycker också att det är en så kallad lågt hängande frukt när det gäller att gå över till ett resurssnålt samhälle. Vi ska använda det goda kranvatten vi har här i Sverige i stället för att använda vatten på flaska som transporteras hit och dit.

I betänkandet hänvisas till att konsumtionen av flaskvatten har sjunkit lite grann efter en topp, men den minskningen är ganska beskedlig. Jag tror att en informationskampanj och andra åtgärder som Vänsterpartiet föreslår i sin reservation är ett steg för att tydliggöra denna fråga om hur vi ska använda våra naturresurser på ett effektivt och hållbart sätt. I motionen föreslås att kommunerna skulle kunna ha vattenautomater på stan så att det är lätt att komma åt vatten.

Det skulle också kunna vara ett pedagogiskt medel för att förklara för ungdomar till exempel hur det vatten som rinner i våra kranar kommer till. Man skulle kunna tänka sig att man i Uppsala, där jag kommer från, skulle ha en automat vid S:t Eriks källa. Då skulle man kunna förklara hur det här vattnet bildas genom infiltration i Uppsalaåsen, hur det också har bildats genom konstgjord infiltration och hur vattnet har förts från Tämnaren till Fyrisån och så småningom åter infiltrerats i Uppsalaåsen.

Det är ett pedagogiskt sätt att illustrera vattnets kretslopp och också öka medvetenheten hos den unga generationen om vikten av att handla och agera på ett miljövänligt sätt.

Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 7.

Anf. 78 TINA EHN (mp):

Fru talman! Övergripande miljöfrågor är det som behandlas i det här betänkandet.

Miljöpolitiken kräver ett aktivt handlande. Miljöpolitik är inget som ska konservera. Man ska däremot ta olika hänsyn, och man ska skydda på olika nivåer. I Sverige har vi samordnat miljöpolitiken i det miljömålssystem som har byggts upp under den senaste tioårsperioden.

Det stora övergripande målet är att vi ska lämna över ett samhälle till nästa generation där våra stora miljöproblem är omhändertagna. Grunden i det här systemet, som det enhälligt har beslutats om i riksdagen, är de

16 miljö kvalitetsmålen. Dessa är även nedbrutna på delmål för att de ska bli både mätbara och hanterliga.

Nu är vi i halvtid. År 2020 är målåret. Alla som har varit i kontakt med miljömålen i kommuner eller regioner vet att det finns symboler vid varje miljömål. Det är gula, gröna eller röda figurer som antingen är glada, neutrala eller ledsna. Finns det en röd figur som är väldigt ledsen har man inte nått fram till målet. Då har man misslyckats.

Jag kan räkna upp de här målen:

- Begränsad klimatpåverkan – där är det en röd ledsen figur.
- Frisk luft – där är det en röd ledsen figur.
- Bara naturlig försurning – där är det en röd ledsen figur.
- Giftfri miljö – där är det en röd och ledsen figur.
- Skyddande ozonskikt – där är det däremot en grön glad figur.
- Säker strålmiljö – där är det en gul och neutral figur.
- Ingen övergödning – där är det en röd ledsen figur.
- Levande sjöar och vattendrag – där är det en gul och lite smått positiv figur.
- Grundvatten av god kvalitet – där är det en gul och neutral figur.
- Hav i balans samt levande kust och skärgård – där är det också en röd ledsen figur.
- Myllrande våtmarker – där är det en gul neutral figur.
- Levande skogar – där är det en röd och ledsen figur.
- Ett rikt odlingslandskap – där är det en gul neutral figur.
- Storslagen fjällmiljö – där är det en gul neutral figur.
- God bebyggd miljö – där är det en röd ledsen figur.
- Ett rikt växt- och djurliv – där är det en röd ledsen figur.

Det finns alltså behov. Det finns bara en enda grön figur. Då kan jag som miljöpartist och grön säga: Inte undra på att det behövs mer grön politik.

Varje år kommer en rapport om utvecklingen. Vart fjärde år kommer en fördjupad utvärdering av miljömålen. En fördjupad utvärdering ligger till grund för handling från regeringens sida. Utifrån den fördjupade utvärderingen ska regeringen föreslå revideringar av mål, och förslag till åtgärder ska läggas fram för riksdagen. Det är Miljömålsrådet som har till uppgift att samordna och driva det arbetet framåt.

I den senaste fördjupade utvärderingen klassas sex av målen som möjliga att nå inom tidsramen, om inte ytterligare åtgärder sätts in. Hela nio mål klassas som svåra eller omöjliga att nå inom tidsramen.

Rådets slutsats var att arbetet med miljömålen behöver intensifieras och att kraftfulla åtgärder bör sättas in. Den fördjupade utvärderingen

innehöll också en rad förslag till åtgärder, och man konstaterade att de skulle innebära ökade statliga insatser på 5–10 miljarder kronor per år, för att miljömålen ska vara nåbara.

Om man inte använder kostnadseffektiva skatter och avgifter ökar samhällets gemensamma kostnader ytterligare.

Man konstaterar alltså att det blir svårt eller omöjligt att nå flera av målen inom utsatt tid. Utvecklingen går framåt men sakta.

När man ställs inför ett sådant faktum kan man reagera på olika sätt. Den svenska alliansregeringen valde att, i stället för att föreslå åtgärder, föreslå en utredning som ser över hela miljömålssystemet igen. Det här samt neddragningarna i satsningarna på vissa viktiga delar i budgetsammanhang som biologisk mångfald har lett till leder till förseningar, och Sverige tappar tempo.

Motorn som ska driva miljöpolitiken framåt i Sverige håller på att stanna, kan man säga. Det blev också uppenbart då Miljömålsrådets ordförande avgick i protest mot regeringens hantering av frågan.

När den fördjupade utvärderingen kom 2008 ställde jag en fråga till miljöminister Andreas Carlgren om när vi kunde förvänta oss en miljömålsproposition. Svaret var: Den kommer nästa år.

Det skulle i så fall vara i år. Som vi nu vet är den utlovad till kommande vår, alltså 2010.

Förra våren antog vi en ny inriktning på skogspolitiken, då vi behandlade produktionsmålet inom den svenska skogen – tidigare hade vi behandlat produktionsmål och miljömål som mer jämställda. Då sade man att miljömålen kommer att behandlas i miljömålspropositionen, men den har vi fått vänta på. Vi får vänta tills våren kommer.

Under den pågående mandatperioden har Miljöpartiet lyft frågan om miljömålen och arbetet runt dessa vid flera tillfällen. Vi har väckt motioner om värdet av den biologiska mångfalden. Vi har ifrågasatt regeringen när det gäller alla de förslag som leder bort från en hållbar utveckling, där vården av en aktiv miljöpolitik är en grund.

I miljö- och jordbruksutskottet har vi förmånen att få följa miljömålsarbetet. Vi hade för bara någon vecka sedan det årliga miljömålsseminariet. Vi fick bland annat en sammanfattning och en bedömning av läget. Vi fick rapporten *Miljömålen – i halvtid*.

Där står det:

Utvecklingen går åt rätt håll, men det går för sakta. Områden som är särskilt problematiska och där risken är stor för oåterkalleliga miljöförändringar rör främst de mål som handlar om klimat, hav, giftfri miljö och biologisk mångfald.

Vidare står det att det finns en hög medvetenhet hos medborgarna och en acceptans för att åtgärder behövs för att nå miljöförbättringar samt att det är viktigt att aktivt verka för att miljöhänsyn vägs in i internationella beslut.

Det står också:

Investeringar som följd av den ekonomiska krisen måste satsas på både jobb och hållbar utveckling genom att främja energieffektiviseringar och miljöanpassade system, infrastruktur, teknik och utbildningar.

Det är lätt att tycka: Visst är vi är med, och vi förstår, och vi delar problembilden. Men vi måste ta en massa andra hänsyn. Vi ska vara vänner med samhällets medborgare i olika sektorer. Vi ska kunna möta

skogsägaren, jordbrukaren, kemiföretagaren och bilisten. Det är svårt att stå emot alla dessa intressen och påtryckningar. För vem vill betraktas som den som förbjuder, den som bara höjer avgifter och skatter eller den som inte verkar lyssna?

Men det här komplicerade samhället ställer högre krav än så på oss. Vi ska se frågor mer övergripande. Vi ska kunna väga in att det är någon annan som betalar vår livsstil om vi inte tar ett eget ansvar. Det är någon annanstans som skogar huggs ner om inte Sverige och Europa tar ett eget ansvar för exempelvis frågan om den ökande köttkonsumtionen, som utgör en kraftig klimatpåverkan globalt.

Det är någon annan som får betala om jag tar mig rättigheten att köra den där stora bränsleslukande suven.

Det är de biologiska systemen som hotas. Vårt gemensamma utrymme är begränsat. Det har vi som politiker ett större ansvar för.

Regeringen har nu aviserat miljömålspropositionen. Den kommer Miljöpartiet att läsa med stor skärpa. Allt som är bra kommer att tas emot positivt. Men det är ett stort allvar, och det är en stor synd att regeringen har tagit en hel mandatperiod på sig för att lyfta fram miljöfrågorna i det här arbetet som ändå redan rullade på när man tog över ansvaret för Sverige.

Att satsa på miljö är välfärdspolitik. I väntan på våren och propositionen ställer jag mig bakom Miljöpartiets samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 79 STAFFAN APPELROS (m):

Fru talman! Det betänkande som vi nu ska diskutera i kammaren har fått titeln *Övergripande miljöfrågor*. Det är en ganska anspråkslös titel som inte ger någon riktigt bra bild av den bredd av frågor och motioner som behandlas.

Vid en närmare granskning ger den dock en fingervisning om det stora antalet nivåer på vilka svensk miljöpolitik förs och i vilken utsträckning principerna om ett livskraftigt och ekologiskt hållbart samhälle genomsyrar nästan varje politikområde. Det märks tydligt i såväl regeringens och utskottets målsättningar som i många engagerade motioner som väcks i de frågor som behandlas.

Oppositionen kritiserar med sina reservationer de mål som sätts upp. De upplevs inte som tillräckligt högt ställda. Man kritiserar också de metoder som används. De anses inte hålla måttet. Det är oppositionens roll.

Sammantaget kan man dock konstatera att miljöfrågorna har en mycket hög prioritet i Sverige, såväl bland väljarna som hos samtliga av de etablerade partierna. Det är ingen anledning att lugnt luta sig tillbaka utan snarare en förutsättning för att skapa ett brett stöd kring de stora förändringar som vårt och andra samhällen måste gå igenom.

Från utskottets sida har vi med det här betänkandet haft i uppdrag att titta på de stora målen, systemen och verktygen för miljöpolitiken och bemöta och behandla de många motioner som rör detta centrala område. Vi har också inom ramen för betänkandet behandlat frågor som handlar mindre om framtidsvisioner och mer om de jordnära och konkreta lagar och rekommendationer som ligger närmare vardagen. Dem får jag anledning att återkomma till.

Inom de områden som rör miljöpolitikens mål och genomförande har vi sedan länge en intention i Sverige att det övergripande målet för miljöpolitiken ska vara att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de miljöproblem vi som land står inför i dag ska vara lösta. Där ingår på olika sätt de mål som tas upp i de motioner som har kommit in och som gäller bland annat en giftfri miljö och en natur fri från övergödning.

Från Miljöpartiets sida framhåller man vikten av en aktiv miljöpolitik. Från utskottets sida håller vi naturligtvis med om att det är viktigt att miljökvalitetsmålen nås. Vi bedriver ett löpande uppföljnings- och utvärderingsarbete för att så ska ske.

Vi har även en miljömålsproposition att se fram emot till våren som bland annat kommer att grundas på miljörådets slutsatser och förslag om hur vi bättre ska kunna nå miljökvalitetsmålen. Den kommande propositionen kommer även att beröra många av de ämnen som tas upp i motionerna som gäller konkreta åtgärdsförslag och miljöpolitikens genomförande.

I en motion anförs att sambandet mellan miljöbalken och miljökvalitetsmålen bör stärkas. Från utskottets sida menar vi att både miljöbalken och miljökvalitetsmålen har som syfte att främja en hållbar utveckling men att miljökvalitetsmålen innebär konkretiseringar som ger vägledning om hur miljöbalken ska tillämpas. På så sätt har de en naturlig och värdefull roll som tolkningsunderlag för den som ska tillämpa miljöbalkens bestämmelser.

En annan fråga som tas upp är den om statens ansvar för miljöpolitiken. Motionären menar att mycket arbete återstår om man ska nå de uppsatta miljömålen och att fler nationella åtgärder och styrmedel behövs. Även där hänvisar vi till den proposition som kommer i vår och som delvis bygger på den utredning som tillsatts med syftet att utreda och föreslå förändringar i miljömålssystemens struktur och organisationer.

Vid sidan om de här större mer övergripande frågorna har utskottet inom ramen för betänkandet även behandlat en rad andra motioner inom olika frågor som rör miljöområdet. Till dem hör en föreslagen ändring av terrängkörningslagen, en motion om uttag av naturgrus, främjandet av biogas från ladugårdar och ett förslag om att ställa krav på en mer miljöanpassad resepolicy för statliga myndigheter. Det motioneras också om att främja användandet av kranvatten på bekostnad av det som säljs på flaska, om en helhetssyn på livscykelanalysen av kemikalier och om upprättandet av ett nationellt centrum för miljövänliga bränslen i Västsverige.

På många av de områden som berörs av de här motionerna finns en bra lagstiftning som uppfyller de krav som vi kan ställa. I andra fall finns det ett pågående arbete eller andra initiativ där man tar upp det som berörs i motionerna. När det gäller till exempel frågan om kranvattnet menar vi från utskottets sida att kampanjer för att öka användningen av kranvatten pågår på olika håll, bland annat i Svenskt Vattens regi. Det finns också undersökningar som visar att konsumtionen av buteljerat vatten är på väg nedåt.

När det gäller biogasen i jordbruket ställer vi oss självklart positiva till biogasen som bränsle. Ett ökat användande av biogas på bekostnad av

andra bränslen har många mycket positiva miljöeffekter samtidigt som energiinnehållet är högt. Det krävs investeringar för att biogasen ska kunna nå ut på marknaden, men utskottet ställer sig bakom regeringens mening att man bör satsa på biogasen som drivmedel.

När det gäller jordbrukets roll för biogasen finns en potential som redan berörts på olika sätt. Jordbruksverket beslutade tidigare i år om en strategi till stöd för investeringar i biogasanläggningar.

Som helhet kan vi konstatera att trots att många utmaningar återstår för att vi ska kunna nå de övergripande miljömål som på olika sätt berörs har vi ett politiskt klimat och en lagstiftning som ger miljöfrågorna ett stort utrymme. De mål som vi har satt upp för oss själva är högt ställda. Nu återstår det för oss att i det fortsatta arbetet leva upp till de målen och verka för att Sverige fortsätter att vara drivande och ledande i miljöfrågorna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 80 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag återger det ordagrant, men jag kunde höra att Staffan Appelros sade att det finns ett stort intresse från alla partier i miljö- och jordbruksutskottet för miljöfrågorna. Där kan jag hålla med.

Jag sade i mitt anförande att det finns en hög ambitionsnivå, men det räcker inte. Vi måste också genomföra och komma med konkreta åtgärder.

Jag förstår att när miljömålspropositionen kommer i mars kommer vi att se inte bara en uppföljning utan också förslag om åtgärder som är från den utvärdering som har gjorts av Miljömålsrådet. Det var det som jag hade en fråga om, för det är det som vi har väntat på och väntat på.

Än så länge har jag bara hört signaler om att det skulle handla om hur man organiserade miljömålsarbetet, men då hoppas jag att löftet infrias om att det kommer att komma förslag också.

Det var min fråga till Staffan Appelros.

Anf. 81 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Fru talman! Jag utgår från att det blir så som det även står i handlingen. Det står faktiskt i handlingen att som redovisats planerar regeringen att presentera miljömålsproposition för riksdagen våren 2010. Enligt uppgift kommer den att innehålla underlag dels från Miljömålsrådet, dels från den pågående Miljömålsutredningen. Det står även i handlingen att utskotten inte vill föregripa denna pågående beredning i utskottsarbetet.

Jag menar nog att vi med all tillförsikt ska kunna nå fram till det resultat vi båda eftersträvar.

Anf. 82 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Vi kommer naturligtvis att spánt följa det här, och jag hoppas verkligen att det blir så som Staffan Appelros säger, att det kommer många konkreta förslag.

Jag skulle vilja fråga lite om utgångspunkten. Det som man har kunnat läsa från riksdagsmajoriteten är att man ska bedöma utifrån samhälls-

ekonomiska aspekter och alltså inte ta sin utgångspunkt från vad naturen tål.

Det var därför jag kände igen det statsministern sade på morgonen och som verkligen gjorde mig och många andra besvikna: att nu är det vad kongressen i USA beslutar som ska vara utgångspunkten, inte vad naturen tål. Det är ju en otrolig förskjutning i miljöpolitiken från svensk utgångspunkt, och jag vill fråga Staffan Appelros om det är det som kommer att vara Moderaternas miljöpolitik. När man har räknat på det har det nämligen ofta visat sig vara tvärtom – att det faktiskt lönar sig att satsa. Det är lite kortsiktigt att säga att det är det samhällsekonomiska som ska gälla och inte vad naturen tål, för det visar sig att det naturen tål ofta är mer samhällsekonomiskt lönsamt i ett längre perspektiv.

Kan man lita på det här? Vi hoppas förstås inte att man kan lita på att det är det kortsiktiga perspektivet som ska råda, men nu kommer flera olika signaler om precis samma sak, fast det sägs på olika sätt.

Anf. 83 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi ska lita på det som står skrivet i handlingarna. När det gäller det som framförs i medierna kan jag på sätt och vis dela Carina Ohlssons bekymmer och oro för det som händer i världen och hur man ska komma överens i Köpenhamn. Hur USA:s president är beroende av senaten är inte en fråga som avgörs här eller som vi kan påverka så mycket. Men jag gläder mig åt att vi i alla fall skickade i väg statsministern på det här toppmötet med en enig riksdag bakom sig. Vi hade ju inga avvikande meningar i EU-nämnden, och det är väl bara att hålla tummarna för att vi ska nå ända fram.

Anf. 84 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

De miljööutmaningar vi står inför i dag är gränsöverskridande. De rör de flesta politikområden och går ofta tvärs över politiska och administrativa gränser. En kommun eller ett land kan sällan enskilt lösa större miljöproblem.

Allians för Sverige har flyttat fram positionerna inom miljöpolitiken, särskilt inom klimatpolitiken. Ambitionen är att Sverige ska vara ledande för hållbar utveckling när det gäller både vad vi gör här hemma och vad vi gör internationellt. Allians för Sveriges miljöpolitik grundar sig på internationellt samarbete och på att ta vara på de möjligheter som finns till miljöförbättring.

I det här betänkandet finns ett antal motioner som handlar om miljömålen och dess funktion och fortsatta utveckling. Vi är alla överens om att miljömålssystemet är ett system som är bra att arbeta för, men vi ska också ha miljömål som ger möjlighet att samla alla som arbetar för miljön att ta sig an gränsöverskridande miljööutmaningar. Miljömålen anger riktningen så att Sverige fortsatt kan vara ledande i det internationella miljöarbetet.

Det har i debatten här innan förts en diskussion om klimatfrågorna. Låt oss gå tillbaka några veckor i tiden och se vad som har hänt. På miljørådet för ungefär två veckor sedan var Sverige drivande i rollen som ordförande för EU för att få EU att ytterligare flytta fram positionerna

och för att få EU att hamna i en situation där man kan sätta press på till exempel USA och Kina.

Sverige var drivande såväl för att EU är ännu tydligare med att det är tvågradersmålet som gäller som för att vi behöver uppnå en överenskommelse i Köpenhamn som gör att vi klarar detta mål.

Vi var drivande och såg till att EU nu har en målsättning kring hur mycket utsläppen av växthusgaser ska minska till 2050. Vi fick med oss EU:s medlemsstater på att peka ut att skatteväxling är ett bra redskap att använda i omställningen till en hållbar utveckling.

Jag kan bara notera att Miljöpartiet har lämnat synen på skatteväxlingen i sina motioner. Men alliansregeringen levererar och ser till att EU:s medlemsstater står bakom denna princip. Det är skillnad mellan att prata och att leverera ren politik.

Som sagts innan är miljömålen ett viktigt verktyg för svensk miljöpolitik. Det är en tydlig målstruktur som ger en effektiv styrning och utveckling av miljöpolitiken. Som framförts här innan är det övergripande målet att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Vi kan konstatera – om detta är jag och Tina Ehn överens – att det är en stor utmaning att nå de 16 miljökvalitetsmålen. Miljömålsrådets utvärdering har konstaterat att det är mycket svårt eller inte möjligt att nå 9 av de 16 miljökvalitetsmålen till 2020.

Men vi får inte heller i den här situationen glömma bort att Miljömålsrådet också konstaterar att tillståndet i miljön utvecklas åt rätt håll. I miljöpolitiken fastnar vi ibland i de här röda, gröna och gula gubbarna och lägger kanske på oss ett större ok än vad som är nödvändigt. Vi ska se till att vi når miljömålen, men vi måste också kunna konstatera att utvecklingen går åt rätt håll.

Systemet med miljömål har nu funnits i tio år. Under den tiden har det skett oerhört mycket på miljöpolitikens område. Vi kan konstatera att den internationella dimensionen har blivit allt viktigare. Utifrån det perspektivet tillsatte regeringen en utredare för att se över hur miljömålssystemet kan bli ännu bättre, hur det kan utvecklas och effektiviseras och få fler människor att känna en delaktighet.

Den 30 september i år överlämnades utredningen till regeringen. I utredningen finns ett antal olika förslag. Den pekar bland annat ut att man behöver ett tydligare internationellt perspektiv. Utredningen preciserar rollen för regeringen, riksdagen och myndigheterna. Utredningen föreslår också en delvis förändrad bedömningsgrund för miljökvalitetsmålen och går tillbaka till det som var syftet med dessa mål från första början. Man formulerar om generationsmålet och lyfter in det tydligare i miljömålsstrukturen. Delmålen ersätts av etappmål. Utredningen föreslår även att en särskild beredning med företrädare för riksdagspartierna ska tillsättas.

Utredningen remissbehandlas nu och kommer att beredas i Regeringskansliet. Tillsammans med Miljömålsrådets rapport kommer den att vara underlag för den miljömålsproposition som kommer att komma under våren.

Jag tror att man ska vara ödmjuk inför att vi har ett miljömålssystem – givetvis. Men det är också så att system måste tillåtas att utvecklas. Vi måste ge tillåtelse att kunna stanna upp och se om det går i rätt riktning, om det leder till det vi vill med politiken.

Det är det vi har gjort med den här utredningen: Vi vill se hur vi kan utveckla systemet ytterligare. Som jag har uppfattat det från utredningsarbetet finns det en bred acceptans i Miljösverige, i Kommunsverige och i näringslivet kring att de slutsatser som denna utredning har kommit fram till kan vara värdefulla att följa upp i en proposition.

Fru talman! Jag tänkte bara kort beröra lite ytterligare vad som har sagts tidigare i debatten. Det blir ofta en diskussion om när propositioner kommer och inte kommer och vid vilken tidpunkt de ska komma. Jag kan konstatera, som sagts innan, att miljömålspropositionen kommer att komma under våren. Men i den debatten är det också lätt att glömma bort vad som har hänt tidigare under mandatperioden. För inte så länge sedan debatterade vi en klimat- och energipolitik i den här kammaren som innehöll ett klimatmål för 2020 och 2050. Det gav vi förtur före de andra 15 nationella miljö kvalitetsmålen just för att klimatfrågan är så viktig. Det står i bjärt kontrast till vad som hände förra mandatperioden. Då tog man alla andra miljö kvalitetsmål först och lade klimatmålet sist.

Vi i Allians för Sverige prioriterar klimatet högt och väljer att ge det förtur. Vi har gjort det på havsmiljöområdet också. Man kan välja olika sätt att arbeta på. Vi levererar en miljöpolitik som leder till att Sverige i slutändan kan fortsätta att vara ledande på området hållbar utveckling. Vi kommer att vara ledande på den europeiska nivån. Och Sverige kommer att bidra till att vi förhoppningsvis når en klimatöverenskommelse i Köpenhamn i december.

(Applåder)

Anf. 85 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Det låter väldigt bra när Claes Västerteg står i talarstolen och breder ut orden över hur alliansregeringen har flyttat fram positioner i klimatfrågan och i miljöfrågan. Dessutom sades det att alliansregeringen för Sveriges del har flyttat fram miljöpolitiken.

Jag försöker verkligen tänka positivt och se positivt, men jag kommer ihåg att när den alliansledda regeringen tillträdde hade vi en statsminister som hade sagt att miljöfrågan inte var någon prioriterad fråga. Det har man ju fått äta upp väldigt många gånger. Det är väldigt tråkigt att höra, förstår jag.

Nu har det ändå hänt rätt så mycket. Statsministern försöker ta ett stort ansvar, och vi ser att det är en stor börda att kunna leda Köpenhamnmötet och alla de stora, globala frågorna. Jag tänkte ändå att jag skulle fråga Claes Västerteg om hur och i vilka detaljer det är som alliansregeringen har flyttat fram miljöpolitiken. Miljömålspropositionen har vi ju inte sett i alla fall.

Anf. 86 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag kan uppmana Tina Ehn att gå tillbaka och läsa regeringsförklaringen från 2006 som statsministern läste upp just i denna kammare. Det pekades tydligt ut att just miljöfrågorna var prioriterade i alliansregeringens arbete, särskilt pekades klimatområdet och havsmiljöområdet ut.

Med det kan jag också svara på Tina Ehns fråga. Klimat- och energipolitiken, som vi har debatterat i den här kammaren och som vi fattade beslut om, innebär att Sverige är det land som har satt bland de tuffaste

utsläppsmålen och de tuffaste målen för energipolitiken, som ska utvecklas framöver. Vi satte också upp ett energieffektiviseringsmål.

Vi har levererat på havsmiljöområdet. Till skillnad från tidigare, socialdemokratiska regeringar som stöddes av Miljöpartiet har vi nu ett havsmiljöanslag och en havsmiljard som gör att det finns medel för att kunna komma till rätta med den utveckling som sker i havsmiljön i närheten, i synnerhet i Östersjön. Jag kan konstatera att klimatfrågorna och havsmiljön är två tydliga exempel på att det går att leverera på miljöområdet utan att låsa fast sig i miljömålsstrukturer.

Anf. 87 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag har inte läst regeringsförklaringen inför dagens sammanträde. Däremot har jag läst bitar om miljömålen och hur miljömålsarbetet har stannat av. Det tycker jag att det faktiskt är mer verkstad i. Det har pågått ett brett arbete med myndigheter som har jobbat väl förankrat och successivt drivit fram ett miljöarbete i Sverige. En regeringsförklaring är i och för sig intressant att läsa och lyssna på, men det här är ett arbete som har rullat på och som med regeringens goda vilja har stannat upp.

Anf. 88 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Om man går ut i Sverige och frågar om människor upplever att miljömålsarbetet har stannat av tror jag att man får veta att det inte stämmer. I kommuner och regioner och på länsstyrelser jobbar man ju på med miljömålsarbetet. Man gör det inom de statliga myndigheterna. I Allians för Sverige och i regeringen jobbar vi vidare med miljömålsarbetet. Ingenstans i det här betänkandet framgår det att miljömålsarbetet har stannat av.

Däremot har vi sett till att göra en översyn av systemet för att kunna göra det än bättre, mer effektivt, så att det också kan vara ett bidrag för att nå de här miljö kvalitetsmålen. Det är oerhört viktigt att vi når en sådan situation att vi kan lämna över ett samhälle till nästa generation som är hållbart och som man kan klara att utveckla även med en god miljö.

Anf. 89 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Vi behandlar i dag ett betänkande som tar upp mycket angelägna miljöfrågor, framför allt miljöpolitikens mål och genomförande samt statens ansvar, tillsyn och sanktioner. Det torde inte råda några delade meningar om det övergripande målet att till nästa generation lämna över ett samhälle där de övergripande miljöproblemen i Sverige är lösta.

För ett par veckor sedan fick vi här i riksdagen ta del av den årliga Miljömålsrådsuppföljningen av de 16 miljö kvalitetsmålen, precis det som har tagits upp av tidigare talare. Det har också nämnts att det visar sig att 9 av de 16 miljö kvalitetsmålen blir svåra att uppnå. Det är klart att det är något som vi tar på yttersta allvar. I det arbete som sker framöver, utifrån den utredning som har gjorts, tittar man väldigt noga på det här.

Vi vet också att flera av de här miljö kvalitetsmålen har en direkt internationell påverkan. Därför är det viktigt att se vilka insatser vi kan göra nationellt och vilka insatser vi ska göra internationellt.

Det finns alltså en utredning som kommer att lägga fram sitt betänkande, och det kommer sedan, precis som Claes Västerteg beskrev, att processas i vanlig ordning. Men det som är intressant och som vi har fått del av är att man till exempel kommer att lyfta fram näringslivets inverkan, påverkan, samverkan och medverkan i det här arbetet. Det är något som inte har tillvaratagits i lika stor utsträckning tidigare.

Sedan kommer också miljömålspropositionen att läggas fram till våren. Vi känner förväntningarna från oppositionen, och jag utgår från att ni inte kommer att bli besvikna utan tvärtom *mycket* glatt överraskade. Jag tycker att vi under de här tre åren har kunnat visa att miljömålsarbetet, både miljö-, klimat- och energiarbetet, är ett högt prioriterat område.

Fru talman! Nordiska rådets session hölls här i riksdagen under den gångna veckan, och jag vill som exempel nämna att kemikaliefrågan togs upp. Vi träffade Nordens miljöministrar tillsammans med Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott. Då var det värdefullt att notera att Sveriges miljöminister Andreas Carlgren ställde sig i spetsen och hade en oerhört positiv inställning till en FN-ledd panel för att få fram och få ökad kunskap vad gäller kemikalier.

Risken är att vi har slagit oss till ro här i Europa, inom EU. När Reach ligger på plats tror vi att frågorna är lösta. Det vet vi att de inte är. Här gäller det hela tiden att gå vidare. Det tycker jag att Sveriges miljöminister visade på ett mycket positivt sätt. Sverige och Norden har drivit de här frågorna inom EU oerhört framgångsrikt. Vi har varit de som har varit pådrivande, och nu är det viktigt att vi går vidare. Detta visar att ett av målen, miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, är en global fråga. Vi måste arbeta nationellt med den men också inom EU och globalt.

Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden är en av våra allra viktigaste frågeställningar. Miljömålspropositionen kommer därför att vara ett otroligt viktigt verktyg. Där är det också värdefullt att kunna konstatera att miljöministerrådet hade den här frågan uppe och har den hela tiden uppe som en mycket viktig frågeställning, en av de prioriterade frågorna.

Sambandet mellan biologisk mångfald och klimathotet blir allt tydligare. Jag kan som ett exempel peka på att världens skogar rymmer 70 procent av den biologiska mångfalden. Då är det självklart och givet att skogsfrågan måste komma högt upp på agendan när klimattoppmötet kommer att avhållas. De skogliga frågorna är viktiga, och den biologiska mångfalden ryms till största delen i skogen.

Vårt åtagande att till 2010 ha uppfyllt FN-konventionen om att hejda förlusten av biologisk mångfald kommer vi globalt inte att uppfylla. Det är ett allvarligt hot, och det behöver fortsättningsvis därför vara en prioriterad fråga. Jag är tacksam för att Sverige hela tiden pushar på och driver frågan. För Folkpartiet liberalerna är biologisk mångfald av stor dignitet. Det har gällt alltsedan kampen för den vitryggiga hackspetten och skyddet av älvarna till skydd av skogar, mark och vatten både nationellt och internationellt. Oerhört många folkpartister har varit engagerade i dessa frågor. Ett seminarium som ska handla om biologisk mångfald och klimatutmaningen kommer dessutom att anordnas här. Jag inbjuder er: Varmt välkomna nästa vecka.

Fru talman! I betänkandet tas frågan om biogas från lantbruket också upp. Det pågår många värdefulla och positiva satsningar för att tillvarata avfall, gödsel och andra restprodukter för att utvinna biogas. I klimat- och energipropositionen lyfts biogaspotentialen tydligt fram. Rejåla satsningar och stöd utgår. Anläggningar som rötar stallgödsel är viktiga att tillvarata.

Jag vill ta upp ett exempel från mina hemtrakter, nämligen Brålanda i Dalsland. Det är ett utmärkt exempel. Där har man skapat ett clean fuel-koncept. Tanken är att man sammanlänkar gårdsbaserade biogasanläggningar med hjälp av ledningsnät för biogas. Här lyckas man få både ekonomi och ekologi att gå ihop.

Fru talman! Miljö, energi och klimat hänger ihop. Därför är det så angeläget att vi tar ett samlat grepp. Regeringen visar nu att man gör enormt stora ansträngningar för att få ihop världens länder inför klimat-toppmötet i Köpenhamn. Vi följer i tidningar och debatter resorna som våra företrädare, våra ministrar, företar sig för att hela tiden arbeta för att avtalet ska bli lyckosamt. Vi kan också läsa om ett antal personer som konsekvent blir handelsresande i pessimism och som hela tiden talar om vilket misslyckande det här kommer att bli. Låt oss i stället backa upp och uppmuntra alla de svenska ansträngningar som görs under vårt ordförandeskap och ge dem kraften, modet och orken att jobba vidare för ett lyckat klimatavtal i Köpenhamn.

Fru talman! Jag är glad att Tina Ehn sade att hon och Miljöpartiet tar emot allt som är bra på ett positivt sätt. Låt oss göra det. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 90 JAN ERIK ÅGREN (kd):

Fru talman! Det är ganska många år sedan jag stod i riksdagens talarstol senast. Då tillhörde jag oppositionen. Under min första mandatperiod i riksdagen representerade jag en minoritetsregering. Nu är jag med som tjänstgörande ersättare och företrädare för en riksdagsmajoritet. Det är skillnad i förutsättningar, och det återspeglas också i utskottets arbete. Att vara i majoritetsställning och veta att det man föreslår kommer att gå igenom eller tillhöra oppositionen och nästan lika säkert veta att det blir avslag, kanske med något enstaka undantag, visar på olika förutsättningar.

Men ibland kan det också finnas skäl att försöka uppnå breda lösningar. Det kändes bra att det fanns en bred enighet bakom Fredrik Reinfeldt när han åkte i väg för att prata om frågorna.

De övergripande miljöfrågor vi i dag debatterar berör ett brett spektrum av frågor. Det finns ett antal motioner som tar upp övergripande miljöfrågor på ett ibland, som jag kan tycka, intressant sätt. Vad säger då utskottsmajoriteten? Vi avstyrker samtliga motionsyrkanden, bland annat med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. När det pågår sådant arbete vet man att man inte får bifall till motioner som anknyter till det. Ibland är också skälen till avslag att det redan har fattats beslut sedan motionen väcktes.

Fru talman! Det står i betänkandet bland annat så här: ”Inledningsvis vill utskottet uppmärksamma att det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora

miljöproblemen i Sverige är lösta.” Utskottet påminner om att riksdagen våren 1999 beslutade om 15 miljö kvalitetsmål. Det har några redan varit inne på. De målen anger vilket tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Sedan beslutades hösten 2005 om ytterligare ett miljö kvalitetsmål.

Som ett led i att uppnå dessa mål har riksdagen sedan beslutat om ett antal delmål. Det är bra att en utvärdering visar att tillståndet i miljön i huvudsak utvecklas åt rätt håll, men det gäller inte klimatmålet. Det är bekymmersamt att den utvärdering som rör det målet visar att det blir svårt, eller inte möjligt, att uppnå 9 av de 16 miljö kvalitetsmålen till 2020. Regeringen tillkallade en särskild utredare som skulle utreda och föreslå förändringar i miljömålssystemets struktur och organisation. Den utredningen har nyligen lagts fram.

Den miljömålsproposition som aviseras till våren 2010 finns det all anledning att se fram emot. Den är viktig. Det tycker alla vi som är här och jobbar med dessa frågor. Enligt uppgift kommer propositionen att innehålla underlag från dels Miljömålsrådet, dels den pågående Miljömålsutredningen – och säkert annat.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

14 § Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden samt avfall, kretslopp och återvinning

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU6
Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden samt avfall, kretslopp och återvinning (prop. 2008/09:217).

Anf. 91 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Regeringen föreslår att bestämmelserna i 33 kap. miljöbalken om miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring upphävs. Regeringen bedömer vidare att kravet på delfinansiering i förordningen om statsbidraget till åtgärder för avhjälpande av föroreningsrisker behöver avskaffas samt att rättsliga förutsättningar för myndigheter att ingå avtal med verksamhetsutövare och fastighetsägare bör utredas.

I propositionen redovisar regeringen även ett antal ytterligare åtgärder som syftar till att förtydliga ansvarsfördelningen i den statliga organisationen för avhjälpande av förorenade områden. Propositionens lagförslag har inte föranlett något motionsyrkande eller några erinringar under utskottsbehandlingen.

Fru talman! Det finns däremot en rad motionsyrkanden från den allmänna motionstiden som hör hemma inom området och som jag tänker lyfta fram och prata lite grann om.

Först vill jag yrka bifall till reservationerna 1, 4 och 5.

Runt om i vårt land finns många stora saneringsobjekt där kommunerna är huvudmän. Kostnaderna för saneringen är trots en statlig finansiering med 90 procent ofta mycket höga för en kommun, och särskilt då för en mindre kommun.

Enligt propositionens förslag bör kravet på kommunal delfinansiering med 10 procent avskaffas, vilket i sig kan vara en bra lösning. Vän av ordning undrar naturligtvis hur förslaget ska finansieras, och det hade givetvis varit önskvärt med speciellt avsatta medel för ändamålet.

Med tanke på att det inte är några medel avsatta för att täcka den kostnadsökning med 10 procent som kommer att ligga på staten infinner sig givetvis en fundering, och kanske en utmaning: Bli det framgent färre objekt som kommer att saneras, eller kommer kraven på sanering att urholkas? Denna typ av sanering är, som sagt, ofta mycket kostsam men samtidigt väldigt viktig och angelägen.

Ansvar för att miljösanera marken efter att en bensinmack lagts ned ligger i dag på fastighetsägaren, vilket innebär att det är svårt att ta över privatdrivna mackar. Saneringsansvaret, framför allt det ekonomiska ansvaret, är i många fall alldeles för stort för att någon ska kunna överta och fortsätta driften av en bensinmack, inte minst i glesbygd. Mackdöden, framför allt i Norrland, blir ett tydligt resultat när lönsamheten inte genererar det kapital som ett saneringsansvar kräver.

Om regeringen känner någon form av ansvar för att hela Sverige ska leva är det hög tid att agera, för annars kommer det att saknas många tankställen i Norrland inom en relativt kort tid.

Fru talman! Maud Olofsson har yttrat sig över att bensinbolagen och inte staten ska ta det sociala ansvaret. Jag för min del känner mig inte riktigt övertygad om att bensinbolagen kommer att säkerställa att det finns tankställen i hela Sverige. Regeringen bör därför skyndsamt ta initiativ till en översyn av saneringsansvaret vid miljösanering efter nedlagda bensinstationer. Kanske kan en statlig saneringsfond vara lösningen.

När det gäller att uppnå gällande mål för återvinning har målen i stort sett redan överträffats, och vad gäller vissa förpackningar är vi mycket nära att uppnå målet.

Fru talman! Det finns en uppenbar risk att initiativ och nytänkande upphör om inte ambitionsnivån för återvinning blir högre allteftersom gällande mål uppnås.

För en långsiktig och hållbar avfallspolitik med ett utvecklat producentansvar måste det vara av största vikt att komma så nära en hundra procentig återvinningsgrad som möjligt.

Förvåningen över regeringens passivitet i frågan är mycket stor. Varför inte ta vara på den medvetenhet och det engagemang som finns för en utvecklad återvinning?

Regeringen bör därför omgående göra en samlad analys av aktuell återvinningsgrad inom ramen för producentansvaret. Ambitionsnivån bör höjas och nya incitament utformas för att ytterligare höja återvinningsgraden.

Avfall är en resurs som i så stor utsträckning som möjligt bör återanvändas och återvinnas. Tillverkade produkter bör därför ha en viss varaktighet och vara omställningsbara. Att tillverka produkter med kortvarig

*Miljöbalkens
försäkringar och
avhjälpande av
föreningade områden
samt avfall, kretslopp
och återvinning*

hållbarhet eller som snabbt förslits och inte kan repareras bör därför ske i begränsad omfattning.

Regeringen bör därför se över reglerna om producentansvar för att på så sätt minska mängden avfall samt eftersträva en bättre kvalitet på tillverkade produkter. Regeringen bör samtidigt verka för att produktionen av omställningsbara produkter ökar.

Fru talman! Jag vill återigen yrka bifall till reservationerna 1, 4 och 5. (Applåder)

Anf. 92 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag fullföljer min strategi för dagen att vara ganska kortfattad.

Jag kan instämma i vad föregående talare, Roland Bäckman, sade i många avseenden. Jag tänkte kort lyfta fram en argumentation för reservation 1, som jag härmed yrkar bifall till. Det handlar om problemet med saneringen av gamla bensinstationsområden, framför allt i landsbygden, som vi brukar säga i Vänsterpartiet i stället för glesbygd.

Vi vill att hela Sverige ska leva, och det har väckts en motion från Vänsterpartiets sida i den här frågan. Vi har också enats om en gemensam reservation mellan socialdemokrater, Vänsterpartiet och Miljöpartiet därför att vi tycker att det är viktigt att se över lagstiftningen i den här frågan för att möjliggöra att det finns mackar över hela Sverige, också i Sveriges landsbygd.

Jag avslutar mitt anförande med att yrka bifall till reservation nr 1. (Applåder)

Anf. 93 TINA EHN (mp):

Fru talman! Betänkandet handlar om miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden samt avfall, kretslopp och återvinning. Propositionen har inte föranlett någon motion. Det är en lång och tung titel, och under den vilar förslag från riksdagens ledamöter under allmänna motionstiden. Det handlar om gamla vrak, utveckling av pantsystem och strandstädning, för att nämna några förslag.

Flera motioner som finns här dyker upp varje höst under allmänna motionstiden, från helt olika partiers representanter. Ibland skriver Miljöpartiet om strandstädning, och nästa gång gör någon moderat ledamot detsamma. Det är fokus på samma problem, men synen på lösningarna är inte alltid gemensam. Ibland skiljer den sig åt mellan partier, och ibland skiljer den sig åt beroende på var i landet man bor.

Nedskräpning av ilandflutet skräp på västkusten är ett exempel. Jag tror att alla partiers representanter från västkusten någon gång har skrivit på en motion om kustskräpet. Det är likadant med de vrak som ligger på havsbotten och läcker olja. Själv har jag under allmänna motionstiden lyft upp frågan om den ökande nedskräpning som pågår i samhället och som är en följd av vår flexibla livsstil.

Vi äter mat, men någon annan lagar den alltmer. Det innebär att vi köper mer färdigförpackad mat och med det mycket material i form av plast och papper. Vi har en snabbmatskultur som genererar oerhörda mängder förpackningar. En fin sommarkväll inbjuder till gemenskap utomhus med engångsgrill, pizza i kartong, dryckesburkar, kaffemuggar

och allt därtill – en trevlig stund på en trevlig plats. Men om alla rester lämnas kvar blir den trevliga platsen en mindre trevlig plats.

För mig är det obegripligt att man tar sig sådana rättigheter att man bara släpper det man har i handen precis var som helst. Vi räknar oss som ganska upplysta i det här samhället.

Om man från politiskt håll inte mäktar med att hitta på nya sätt att tackla den ökande nedskräpningen får man väl avsätta pengar för mer resurser för att någon annan ska städa upp.

Nedskräpning bollas alltid till kommunerna att lösa. Nedskräpning är alltid en kommunal fråga, även när det blåser i land skräp från fjärran på kustremsor utsedda till naturreservat i Bohuslän. Men någonstans finns det en gräns för hur många idéer en kommun kan klara av att hitta på för att stävja nedskräpningen.

Jag och andra tror att vi ska se mer på materialflöden och se att materialet är en begränsad resurs. Då verkar utvecklingen av pantsystem tilltalande.

Detsamma gäller även de näringsämnen som samhället producerar och som vi i dag har svårt att recirkulera och få ut på åkern igen, eftersom de är så hopblandade med andra, mindre angenäma ämnen. Därför behöver vi satsa på källsortering även av det som används i en rötprocess, så att rester från en sådan också kan återgå i kretsloppet.

Det är också viktigt att höja ribban när man lätt uppfyllt målen på återvinningsgraderna. Detta föreslår vi från oppositionen i en gemensam reservation.

Den allvarligaste frågan gäller de förorenade områdena. Även om det inte är motioner på själva ändringarna i miljöskadeförsäkringen och saneringsförsäkringen är själva problematiken runt alla de förorenade områden som finns i vårt land stor och ett tickande hot.

Förra året besökte jag Ale kommun för att få information om det stora saneringsprojekt som man satte i gång där och som pågår vid Göta älv. Det är enorma föroreningar som kräver enorma resurser och som i många fall är helt nödvändiga att ta tag i.

På Naturvårdsverkets hemsida kan man läsa att när det gäller förorenade områden har fler än 75 000 objekt bransch- eller riskklassats hittills. 1 400 av dem uppskattas finnas i den högsta riskklassen som är 1. De bedöms utgöra en stor risk för miljön och vår hälsa. I riskklass 2 uppskattas det finnas ytterligare ca 16 000 objekt. Det är riskklasserna 1 och 2 som i första hand utreds och vid behov efterbehandlas. Det finns fler klasser, och det finns områden som kanske inte är så farliga som man kanske i första hand tror. Det är dock en ganska stor mängd förorenade områden som finns utspridda över vårt land. Börjar man läsa om det blir man lite orolig för hur, när och var vi ska kunna ta hand om allt detta.

Sakanslaget säger man är en viktig drivkraft för efterbehandlingsarbetet i Sverige. Det är en av grundförutsättningarna för ett effektivt arbete med förorenade områden. För att vi ska klara miljömålet God byggd miljö krävs det att vi tar tag i en hel del av dessa områden.

Jag avslutar precis som jag gjorde tidigare: Att satsa på miljö är välfärdspolitik.

Jag står naturligtvis bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till nr 1 och 4.

(Applåder)

Prot. 2009/10:23
4 november

*Miljöbalkens
försäkringar och
avhjälpande av
förorenade områden
samt avfall, kretslopp
och återvinning*

Anf. 94 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet. I dag ska vi fatta beslut om en proposition och 52 olika motionsyrkanden som rör de viktiga men oglamorösa avfallsfrågorna. Vi har 16 motionsyrkanden som har förenklad beredning eftersom de redan har behandlats under mandatperioden.

Propositionen som vi hanterar handlar om miljöbalkens miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring. Där är alla eniga. Försäkringarna används inte, och då är det onödigt att betala för dem. Vi tar därför bort detta system.

Dessutom tar vi bort kravet på kommunernas medfinansiering av sanering av förorenade områden. Det är en bra sak. Kostnaderna för kommunerna är ofta höga, även om kommunerna bara står för 10 procent. Kommunerna avstår därför ibland från sanering. Nu kan i stället behovet styra den statligt finansierade saneringen, inte kommunernas ekonomi.

Ansvar för sanering är en utmaning. Vi politiker utreder saker innan vi fattar beslut, så vi utreder möjligheten för myndigheter att ingå bindande avtal med verksamhetsutövare plus ett antal andra planerade åtgärder som gör det enklare med ansvarsfördelningen och den statliga organisationen för avhjälpan.

Vi behöver verkligen titta vidare på och utreda detta, för det är dyrt och ofta svårt att hitta vem som är ansvarig, alltså själva verksamhetsutövaren. Därför tittar vi på hur man kan göra civilrättsliga avtal mellan myndigheter och ansvariga verksamhetsutövare och hur man kan hjälpa till med det. Rättsläget är dock lite oklart. Möjligtvis kommer vi att ändra i 10 kap. i miljöbalken efter utredningen.

Vi ser över en sak till. Kostnaden för sanering är hög och kan tvinga företag i konkurs; det har hänt. Därför föreslår regeringen en möjlighet till tidssatta planer som är kopplade till ekonomiska säkerheter eller en möjlighet till lån. Detta är viktiga och stora frågor som kanske inte har syntts så mycket i debatten här.

Vi kommer också att titta på frågan om markägare som medvetet fördröjer saneringen.

Allt detta är kopplat till ett ganska stort direktiv som heter IPPC-direktivet.

En särskild fråga som finns med i betänkandet är sanering efter nedlagda bensinstationer. Miljöminister Andreas Carlgren svarade på en interpellation om det redan i februari. I första hand är det verksamhetsutövaren som är ansvarig. I andra hand ansvarar fastighetsägaren som förvärvat fastigheten. Den som är ansvarig ska förebygga, förhindra och motverka skador på hälsa och miljö. Sådan är lagstiftningen.

För bensinstationer har oljebolagen faktiskt tagit förstahandsansvaret i de allra flesta fall. Den som tar över en bensinstation ska träffa avtal med oljebolaget om saneringen. Reglerna om detta ansvar finns just för att man inte ska fortsätta använda marken, utan den ska undersökas innan den köps. Vi är inte beredda att ändra på det.

Det finns också en skälighetsbedömning, men den saknar praxis. Miljöministern var noga med att påpeka att det här finns förbättringspotential och att han kommer att följa detta noga.

Vi har också ett antal motionsyrkanden om sopsfrågorna, mina favoriter. Producentansvaret är en utmärkt fråga som många gillar att debat-

tera. Varför får man kasta en plasthink som innehållit lingonsylt i förpackningsinsamlingen men inte en hink som använts för att plocka lingon i? Jo, för att det ena är en förpackning. Det kan låta krångligt, men det funkar.

Mycket har hänt i sopfrågorna sedan alliansen tog över. En riktigt bra sak är att förpacknings- och tidningsinsamlingen har slutat med sina sopspioner. Ni minns kanske de pensionerade poliserna som var anställda för att sitta och spana på människor som gjorde fel och sedan fånga in dem. De är borta.

Det finns numera ett samarbete mellan sopmarknadens aktörer. Vi hade en statlig sopsamordnare som levererade; återvinningsgraden ökar.

Vi har fått svar på om det verkligen är bättre att samla in avfall i det som kallas materialströmmar. Svaret blev: nej, egentligen inte.

Vi är ödmjuka i dessa frågor. Vi vet att alla system kan utvecklas. Vi jobbar med producentansvaret vid Regeringskansliet och Naturvårdsverket.

Ingen av motionerna har tyvärr gått igenom eftersom vi arbetar med frågan. Så funkar det ibland här i riksdagen.

Det funkar ändå hyfsat, och vi försöker få aktörerna att samarbeta mer.

Jag ska säga några ord om nedskräpning också. Det är ett annat viktigt och lokalt miljöproblem. Vi vill inte ändra på lagstiftningen nu vad gäller straffet för nedskräpning eftersom det kan ge ganska stora effekter. Lagstiftning är något man måste förändra ansvarsfullt. Däremot har justitieminister Beatrice Ask uttalat sig positivt om hårdare straff och möjlighet till ordningsbot, men det är en förändring som vi inte hann få med i detta betänkande.

Flera av mina kolleger, bland andra den moderata borgmästaren i Helsingborg, Peter Danielsson, driver denna fråga med kraft och kläm.

Regeringen arbetar vidare med nedskräpningsfrågorna. De ingår i miljömålsarbetet, så där finns en liten möjlighet till politiskt utrymme.

Jag stannar där eftersom jag har fått en replik. Låt oss se om vi kan åstadkomma ytterligare politisk debatt i de stora och viktiga sopfrågorna. (Applåder)

Anf. 95 ROLAND BÄCKMAN (s) replik:

Fru talman! Mackdöden i Norrland sprider sig. Med dagens lagstiftning är det mycket svårt att överta en bensinmack i glesbygd eftersom man samtidigt övertar ett mycket dyrbart saneringsansvar.

Vilka initiativ avser majoriteten att ta för att garantera tillgång på drivmedel i hela Sverige genom att agera vad gäller saneringsansvaret för bensinmackar?

Anf. 96 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Denna debatt handlar naturligtvis inte om mackdöden, men vi kan titta på ett av de fantastiskt bra initiativ som har tagits. Spimfab är en förkortning för SPI Miljösaneringsfond AB. Det handlar om ett miljöproblem som har funnit en frivillig lösning. Bakom Svenska Petroleuminstitutet, SPI, står ett antal oljebolag. Dessa oljebolag, Naturvårdsverket och Sveriges Kommuner och Landsting samarbetar och har träffat en överenskommelse om ett åtgärdsprogram för att sanera mackar.

*Miljöbalkens
försäkringar och
avhjälpande av
föreningade områden
samt avfall, kretslopp
och återvinning*

Jag frågar Socialdemokraterna: Vill ni stoppa detta? Varför vill ni ha en statlig fond när det redan finns ett privat alternativ?

Anf. 97 ROLAND BÄCKMAN (s) replik:

Fru talman! Min fråga gällde vilket initiativ majoriteten tänker ta. Det verkar som om majoriteten saknar idéer för att säkra drivmedelstillgången i Norrland, framför allt i Norrlands inland.

Varför inte göra en översyn av saneringsansvaret för miljösanering efter nedlagda bensinmackar? Varför inte se över möjligheten att skapa en saneringsfond? Varför tar inte majoriteten några som helst initiativ för att underlätta för människor i glesbygd? De kanske måste åka 20 mil för att tanka eftersom ingen kan ta över macken på grund av att det kräver ett saneringsansvar.

Anf. 98 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Fonden finns ju redan. Nu hjälper vi kommunerna genom att ta bort medfinansieringen så att de statliga pengarna kan användas till de saneringar de är avsedda för.

Alliansen gör regelförenklingar för att komma åt att sanera de områden som behöver saneras. Som Socialdemokraterna säkert vet är detta en pågående process. Den stora identifieringsprocessen är redan klar. Det har genomförts ganska få saneringar. Jag tror att det blir många fler redan nu dels för att vi gör det enklare för kommunerna, dels för att vi gör det tydligare och plockar bort de försäkringar som ingen använder.

Anf. 99 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Låt mig konstatera att det är olyckligt att vi har förorenade områden runt om i landet. Det är en situation som har kommit av att företag och enskilda inte har tagit tillräckligt ansvar och kanske inte heller har haft kunskap för att kunna ta det ansvar som kan krävas av dem.

Vi måste därför se till att vi skapar system och verktyg som fungerar och att vi har en lagstiftning som reglerar det här området. Vi måste också se till att det är förorenaren som i slutändan får betala.

I det här betänkandet, som bygger på regeringens proposition, avskaffar vi den försäkring – miljöskadeförsäkringen – som Sofia Arkelsten tidigare berörde. Det är en försäkring som har använts i väldigt liten utsträckning. Miljöansvarsutredningen fick i uppdrag att titta på om vi kunde ändra systemet. Utredningen konstaterade – det gör vi också nu – att det inte är rimligt att verksamhetsutövare ska betala och att staten samtidigt organiserar en ersättningsordning som används i så liten utsträckning. De medlen och det arbetet kan vi använda på ett mycket effektivare sätt.

Det finns andra delar i den proposition som utskottet har ställt sig bakom där vi ser över myndigheternas roller och gör ansvarsfördelningen ännu tydligare, just för att vi ska kunna komma åt de förorenade områdena.

Fru talman! Jag ska som en del tidigare talare försöka hålla mig förhållandevis kort.

Jag ska avslutningsvis beröra det som Roland Bäckman har lyft fram om den situation vi har i landet där en del bensinmackar läggs ned.

Det är oroväckande. Den synen delar jag. Det är en situation som är olycklig för många människor som bor och verkar på landsbygden.

Vi måste också se att det finns en utveckling på vissa håll där det lyfts fram andra alternativ och där mackar kommer tillbaka. I min hembygd, Sjuhäradsbygden, som innehåller en del landsbygd kommer det tillbaka mackar som har lagts ned av de större bensinbolagen. Nu tar lokala bolag ett ansvar och ser en möjlighet att utveckla sina företag. Man bygger upp mackarna igen.

Vi ser exempel på att man hittar enklare lösningar som inte är lika kostsamma och där själva bensintanken är ovan jord.

Jag tycker att det är vilseledande och direkt felaktigt av Roland Bäckman att påstå att regeringen inte tar några initiativ. Näringsminister Maud Olofsson har tagit initiativ och träffat bensinbolagen för att se hur vi kan utveckla detta tillsammans och hur vi kan vidta åtgärder. Det kommer medel via landsbygdsprogrammen för att förbättra samhällsservicen.

Ett antal steg har tagits för att möta den här utvecklingen.

Det är en grundläggande skillnad i alliansens och Roland Bäckmans syn på vem som ska ta ansvar. Det är en ganska tydlig skillnad.

I grunden är det verksamhetsutövare eller företag som har ansvaret om man har förorenat marken. Det är den grundläggande principen. Jag har svårt att se att man frångår den principen. Då frångår vi principen att förorenaren ska betala.

(Applåder)

Anf. 100 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Fru talman! Utvecklingen av Sverige som industriland har efterlämnat ett stort antal förorenade områden. Från söder till norr hittar vi marker som är så förorenade att de riskerar att skada människors hälsa och miljö. Det är framför allt träimpregneringsverksamhet, sågverk, massa- och pappersindustri, glasindustri och gruvor som har lämnat kvicksilver, bly, arsenik och dioxiner kvar i mark och vatten.

För att avhjälpa ett område utan ansvarig ägare eller någon som kan betala finns det statliga medel att söka. Kommunen är ofta huvudman och avkrävs en egenavgift på 10 procent.

Som vi tidigare har hört kan en sådan här behandling ofta vara mycket omfattande och dyr. Kommunerna vet många gånger inte ens vad notan kommer att landa på – hur mycket det kommer att kosta. Framför allt små kommuner har inte pengar till egenavgiften. Det innebär att prioriterade områden som skulle kunna åtgärdas inte saneras i dag.

Propositionen föreslår att kravet på delfinansiering från kommunerna ska avskaffas. Behovet av sanering ska fullt ut stå i centrum. Detta är utmärkt, tycker jag.

Propositionen förtydligar också ansvarsfördelningen och den statliga organisationen för avhjälpande av förorenade områden. Syftet är att arbetet ska gå fortare och att kunskapen hos myndigheterna ska tas till vara bättre. Det är förstås välkommet.

Ägarlösa vrak och övergivna båtar kan också utgöra föroreningsproblemen genom till exempel läckage av oljor, metaller och farlig last. Pro-

blemen med de ägarlösa vraken och myndighetsansvaret för dem behandlades i våras i propositionen *En sammanhållen svensk havspolitik*.

Vid EU:s senaste miljöråd som, liksom övriga miljöråd just nu, leddes av den svenske miljöministern antogs slutsatser för att förbättra situationen gällande nedmontering av dagens fartyg. De flesta av västvärldens fartyg, vilket också kan inkludera svenska fartyg, hamnar på Asiens stränder för upphuggning och nedmontering. EU-länderna har nu enats om en strategi om att fartyg med stark koppling till EU ska nedmonteras endast vid säkra anläggningar. Miljörådet uppmanar EU-länderna att snarast implementera den nya IMO-konventionen om fartygsåtervinning. Det är viktiga steg framåt internationellt.

Jag ska nu övergå till att tala om det avfall som vi alla träffar på i vår vardag. I Sverige producerar vi ungefär 500 kilo avfall per person varje år.

Det finns ett stort engagemang från medborgare, fastighetsägare och entreprenörer och även från kommuner och producenter för att avfallet ska tas om hand på bästa sätt. Samtidigt finns det mycket kvar att göra.

Det finns ett citat som jag tycker är bra: Avfall är det som finns kvar när fantasin är slut.

Detta har jag sett många exempel på. Det finns mycket att göra av avfallet.

I mitt hemlän, Östergötland, har jag besökt många företag som gör nya produkter av andras avfall. Av frityroljor blir det tvättmedel och drivmedel. Restprodukter från pappersmassfabriker blir trädgårdsprodukter. Uttjänta produkter blir råmaterial för nya produkter.

I betänkandet finns det en reservation om att nya mål bör sättas för återvinningen. Jag håller med om att vi behöver sikta högre och skapa drivkrafter för nya lösningar.

I januari träffade producenter och kommuner en överenskommelse om att öka målen för återvinningen. Ett samverkansorgan kallat Återvinningsforum har inrättats. Regeringen ser positivt på denna överenskommelse och ger dem två år för att komma till ett resultat.

Jag utgår från att det går framåt i diskussionerna och att regeringen följer detta arbete.

Nästa år kommer Naturvårdsverket med en ny avfallsplan i vilken man kommer att se över målen för den totala materialåtervinningen. Med ett gott underlag kommer vi att kunna sätta genomtänkta och ambitiösa mål för den framtida återvinningen.

När miljö- och jordbruksutskottet tidigare har haft debatter om avfallsfrågor har jag särskilt betonat omhändertagandet av farligt avfall, särskilt elektronikavfallet. Ungefär 10 000 ton av hushållens farliga avfall är på drift. Ett problem tror jag är att många behöver åka till återvinningscentraler utanför städerna för att lämna smått elavfall och ljuskällor. Fastighetsnära insamling som finns i ungefär en tredjedel av kommunerna kan till exempel vara en lösning.

Kiruna är Sverige bäst på att hantera det farliga avfallet. Man har satt upp en nollvision och har för avsikt att det inte ska finnas något farligt avfall i det brännbara avfallet inom fem år. Vad har man gjort i Kiruna? Man har analyserat hushållsavfallet genom plockanalyser och satt in särskilda åtgärder mot det som man har hittat. Man har placerat ut återvinningsholkar och massivt informerat i medier och i skolor. Genom

detta har det farliga avfallet på kort tid drastiskt minskat. På köpet har insamlingen av förpackningar och tidningar ökat kraftigt. Jag tycker att fler kommuner borde följa Kirunas exempel.

I EU behandlas just nu två avfallsdirektiv för elprodukter. Bland annat finns det förslag om ett ökat informationsansvar för producenterna. Det är angeläget att Sveriges regering driver på för att ett sådant beslut fattas. Naturvårdsverket har inför diskussionerna arbetat fram en rapport där man har föreslagit att det behövs bättre information till hushållen. Utskottet välkomnar i betänkandet detta arbete.

Avfallshantering handlar till stor del om information och motivation, där vi alla som individer kan göra en hel del. Men samhället har ett ansvar för att se till att det finns en infrastruktur som underlättar för människor att göra rätt. Producentansvarssystemet – där producenter tar ansvar för vissa utpekade produkter från design, via produktion till omhändertagande – är i sig bra men bör förstås fortsätta att utvecklas både vad gäller krav på servicenivå och vad gäller det som ska falla under producentansvaret.

Jag har till exempel läst ett förslag om producentansvar för kläder. Det har varit uppe till diskussion men förkastats. Det är möjligt att det finns bättre system att få hållbarhet i den stora produktionen av kläder. Men helt klart är att det finns utvecklingspotential på detta område.

I tidningen Avfall och Miljö läste jag att i England är textilier ett av sju prioriterade avfallsslag att ta om hand för återvinning. Det används som fyllnadsmaterial och industritrasor och kan i viss mån också spinnas om till ny textil. Ren bomull kan till och med göras om till biogas och etanol. Mot den bakgrunden är det väl dumt att kläder som har blivit en så stor konsumtionsvara ofta går till förbränning?

EU har ställt upp en hierarki som jag tycker är ett väldigt användbart rättesnöre för vad vi ska göra med vårt avfall. Vi ska främst minska det, sedan återanvända det, därefter återvinna det, sedan förbränna och energiutvinna det och slutligen deponera det. Vi bör inte gå nedåt i hierarkin förrän det är nödvändigt. Ju högre vi stiger i hierarkin, desto bättre är det för klimatet och desto förnuftigare hushållar vi med jordens råvaror.

Från riksdag och regering kommer vi att fortsätta att arbeta med ökade styrmedel och regler för att nå ett bättre omhändertagande av avfallet och sluta kretsloppet.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 101 ROLAND BÄCKMAN (s) replik:

Fru talman! De flesta av de mål för återvinning som riksdagen har beslutat om har överträffats. Inom området förpackningar finns det lite att jobba med. Men vi är mycket nära att uppfylla målen.

Det är alltså av stor vikt att det görs en samlad analys av den aktuella återvinningsgraden inom ramen för producentansvaret just för att vi ska kunna höja återvinningsgraden. Om vi i stället lutar oss tillbaka och sitter nöjda, som majoritetens företrädare verkar göra, kommer det troligtvis inga initiativ för att höja återvinningsgraden.

Jag vet inte om jag hörde rätt nyss, men har majoriteten och Karin Granbom Ellison några planer på att vässa målen för återvinning och höja återvinningsgraden, eller ska det utredas lite till?

*Miljöbalkens
försäkringar och
avhjälpande av
förorenade områden
samt avfall, kretslopp
och återvinning*

Anf. 102 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Jag försökte verkligen i mitt anförande visa engagemang för dessa frågor och inte alls säga att jag var nöjd. Vid flera tillfällen sade jag att det är viktigt att vi arbetar framåt. Det system som vi har i dag är grundläggande bra, men det kan förbättras. Visst är det så. Självklart ska vi arbeta med det.

Jag nämnde att vi inväntar bland annat en nationell avfallsplan som ska komma från Naturvårdsverket nästa år där man ser över den totala situationen för materialåtervinningen. Det är väldigt viktigt att vi har realistiska mål men förstås också ambitiösa. Målsättningen ska vara att så mycket som möjligt ska materialåtervinnas. Men det är viktigt att vi också gör detta på goda grunder.

Jag skulle vilja ställa följande fråga till Roland Bäckman: Vad tycker du är en bra siffra att ha för dagens mål? Jag tycker också att det är viktigt att vi höjer målen. Men exakt vilken siffra tycker du att vi ska ha?

Anf. 103 ROLAND BÄCKMAN (s) replik:

Fru talman! Att vänta i flera år innan vi ska öka målsättningen tycker jag är en väldigt lång tid. Jag tycker att man borde kunna skynda på det lite grann.

Målet för en långsiktig och hållbar avfallspolitik och ett utvecklat producentansvar måste komma så nära en hundra procentig återvinningsgrad som möjligt. Ambitionsnivån måste därför ständigt höjas genom att man ständigt sätter upp nya mål som incitament för att ytterligare höja återvinningsgraden.

Jag vet inte om jag hörde rätt, men är det verkligen så att vi måste vänta i två år innan det kommer några som helst seriösa förslag som gör att vi kan höja målsättningen?

Anf. 104 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Självklart är detta någonting som vi hela tiden måste arbeta med och försöka plocka fram nya goda idéer. Men i fallet med de två åren är det så att producenterna tillsammans med kommunerna själva har bestämt sig för att ha en dialog. De vill gemensamt höja målen, och de har satt upp denna tidsplan. Regeringen bedömer att det arbetet är viktigt och att det är viktigt att dessa två parter får diskutera med varandra.

Sedan är det klart att det är viktigt att vi från riksdagens sida och från regeringens sida lämnar uppdrag och också följer myndigheternas arbete. Jag vet att det har kommit till exempel en rapport från Naturvårdsverket nyligen om insamling i materialströmmar. Den rapporten kan vara viktig att analysera för att man ska se om den ska påverka de mål och de insamlingsystem som vi har.

Jag håller med om och jag är glad för det visade engagemanget när det gäller att vi naturligtvis ska fortsätta att höja våra mål. Som individer kan vi hela tiden göra det genom att anstränga oss. Men jag tror även mycket på information, motivation och enkelhet. Jag vet också att kommunerna kan göra mycket själva.

Anf. 105 JAN ERIK ÅGREN (kd):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motionsyrkanden.

I den proposition som betänkandet bygger på föreslås en lagändring som vi verkar vara väldigt överens om när det gäller att avskaffa miljöskadeförsäkringen och saneringsförsäkringen. Den som har upplevt de problem som har funnits i en del kommuner som har velat göra insatser men inte har haft de resurser som krävs för det inser att detta är någonting som kommer att göra skillnad och som kommer att underlätta. Det tycker jag att vi ska vara tacksamma för när vi har fattat detta beslut. Det är också någonting som jag som kristdemokrat i andra sammanhang vid olika tillfällen under ett antal år har varit med och jobbat för.

För att inte alltför mycket upprepa vad som tidigare sagts – det kan ju bli så när man kommer upp i slutet av en debatt – ska jag bara säga några ord om avfallsproblemet med uttjänta fritidsbåtar – plast- och aluminiumbåtar som lämnas vind för våg, som det händer en olycka med eller som kanske inte används av rätt ägare. Den uttjänta båten finns där och utgör en miljöfara. För barn och ungdomar är den spännande. Kanske läcker den olja och annat och är ett elände.

Statskontoret har utrett frågan om ägarlösa vrak och övergivna båtar. Det behövdes verkligen.

I januari 2009 träffades en överenskommelse – den hörde vi nyss lite grann om – mellan producenter och kommuner, med det gemensamma målet ökad återvinning. Producenterna var företrädna av FTI och Svensk Glasåtervinning. Kommunerna var företrädna av Sveriges Kommuner och Landsting och av Avfall Sverige.

Samförstånds lösningen är resultatet av ett förhandlingsarbete som skett på uppdrag av regeringen. I överenskommelsen uttalas att medborgarnas vilja att källsortera ska mötas med en ambition om närhet, tydlighet och återkoppling. Syftet är att insamlingssystemet genom en ständig utveckling ska säkerställa att 100 procent av de förpackningar som hushållen väljer att sortera ut omhändertas.

Jag tycker att detta är ett bra exempel på hur man ytterligare kan öka motivationen för den enskilde att ta sin del av ansvaret för en bättre totalmiljö. Det här är också något som gör det lätt att för barnen tala om varför man ska göra på ett visst sätt – för att vi ska få en bättre miljö måste vi lära också barnen. Det handlar alltså inte bara om beslut utan också om att vara ett föredöme och om att leva efter våra regelverk på olika områden.

Fru talman! Det sagda är helt kort något om olika problemområden men också exempel på vad som händer utifrån regeringens tydliga agerande även i de här delarna av miljöområdet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Miljöbalkens
försäkringar och
avhjälpande av
föreordnade områden
samt avfall, kretslopp
och återvinning*

15 § En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU7
En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar (prop. 2008/09:211).

Anf. 106 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s):

Fru talman! I dag ska vi debattera och besluta om propositionen *En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar* – ett område som berör oss alla mer än man vid en första anblick kanske tror.

I propositionen föreslår regeringen långtgående åtgärder som kommer att splittra det som i dag är en mer än väl fungerande och nationellt heltäckande organisation av distriktsveterinärer som ska garantera en tidig upptäckt och dessutom en kraftfull behandling av smittsamma djursjukdomar.

Man kan sannerligen fråga sig varför. Det enda svar jag kan uttyda utifrån propositionen och en tidigare interpellationsdebatt med jordbruksminister Erlandsson är att man gör de här förändringarna bara därför att man kan, inte därför att man behöver.

Erlandsson hävdade i vår interpellationsdebatt till exempel att propositionen i praktiken inte kommer att innebära någon förändring. Jag tycker att det är ett oerhört märkligt uttalande, för i så fall skulle det väl inte finnas någon anledning att över huvud taget genomföra en förändring.

Men det är klart att det finns en anledning. Det finns en ideologisk förklaring, men det är också den enda.

I betänkandet finns en mycket tydlig beskrivning:

”För att uppnå ett gott djurskydd och en god djurhälsa krävs ett gott smittskydd. Ett gott smittskydd har också betydelse för folkhälsan. Det finns smittämnen som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människa (zoonoser), ofta via animaliska livsmedel men också direkt från djur till människa. Många zoonoser kan leda till allvarlig sjukdom hos människor, t.ex. salmonella och tuberkulos.

Utbrott av smittsamma sjukdomar kan få stora samhällsekonomiska konsekvenser.”

Fru talman! När Sverige gick med i EU blev en av konsekvenserna ett sämre gränsskydd. Risker att smittsamma djursjukdomar förs in i landet har markant ökat. I dag kan vi inte heller bortse från de klimatförändringar som sker och som gör att antalet sjukdomar på våra breddgrader ökar.

Ett exempel på detta som de flesta av oss känner till är blåtunga som sprids genom en sorts knott som vi inte förut haft i denna del av Europa. I dag får vi in leishmaniasmittade hundar. Den franska hjärtsmasken, som är oerhört plågsam, finns inte långt bort. Vi har här blåtunga, fågelinfluensa och salmonella – alla kända sjukdomar som orsakar stor skada och lidande.

Vår ambition måste vara väldigt tydlig: Vi måste hålla dessa sjukdomar borta! Men när de ändå lyckas komma in i landet måste vi oerhört snabbt, effektivt och kraftfullt bekämpa dem – precis som vi gör i dag i och med den tajta och välorganiserade struktur som vi har på smittskyddsområdet.

Att vi, som jag nyss sagt, står inför stora utmaningar när det gäller smittsamma djursjukdomar är alla överens om. Vi är också överens om att vi i dag har en väl fungerande organisation på området. Sverige hyllas internationellt för en väl fungerande smittskyddsberedskap.

Vad gör då regeringen? Jo, man bestämmer sig för att den veterinära jourverksamheten och smittskyddsberedskapen ska läggas ut på anbud. Organisationen ska konkurrensutsättas. Varför? Jo, därför att det går.

Inte någonstans, vare sig i propositionen eller i förarbetet till propositionen, sägs det någonting som redogör för hur detta skulle förbättra den svenska smittskyddsberedskapen. I stället handlar det om just konkurrensutsättning. Visa på det land i världen där man genom konkurrensutsättning på området har fått ett säkrare smittskydd! Då kan vi börja snacka om det. Men det handlar inte om det. Nej, det handlar om någonting helt annat.

På område efter område i samhället i dag ser vi hur fungerande organisationer och strukturer splittras därför att det går – men ingenstans för att förbättra resultat. Jag tycker att detta är skamligt.

Den veterinära smittskyddsberedskapen är en vital samhällsfunktion. Där får brister helt enkelt inte förekomma.

Regeringen upprepar flera gånger i propositionen att det fortsatt finns ett behov av en statlig veterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur dygnet runt.

Med sådana skrivningar erkänner man faktiskt att man inte anser att det är lika säkert med en privatiserad struktur. Detta är rätt intressant, men det gör inte det hela speciellt mycket enklare att begripa.

Fru talman! Just nu pågår en utredning om smittskyddets framtida organisation. Det betänkandet ska komma i december; nu är det november. Regeringen lägger alltså fram en proposition en månad innan utredningen har presenterat sitt resultat. Ska det vara seriöst?

Nej, ännu en gång får jag stå här i riksdagens talarstol och undra varför regeringen har så bråttom när man genomför stora genomgripande förändringar. Varför har man så bråttom att man inte ens tänker invänta utredningsresultatet?

Smittskyddsberedskapen blir aldrig starkare än sin svagaste länk. I andra verksamheter – till exempel inom äldreården; alla har vi hört om exempel därifrån – har man sett att brister kan förekomma, hur noggrant upphandlingsförfarandet än är.

Vad händer om vi vid ett allvarligt sjukdomsutbrott har en bristande länk i smittskyddsberedskapen? Vill ni borgerliga verkligen medverka till att vi får uppleva det?

Fru talman! Jag har även svårt att se varför den veterinära jourberedskapen ska läggas ut på anbud. Också där har vi i dag en väl fungerande organisation som det inte finns någon som helst anledning att riva upp. I dag är det ju inte på något sätt förbjudet att bedriva privat veterinärverksamhet, något som man annars nästan kan få för sig när man läser propo-

sitionen. Av propositionen går det att utläsa att man genom detta vill ”säkerställa en veterinär jourverksamhet dygnet runt i hela landet”. Jag kan komma med en liten sakupplysning till de borgerliga ledamöterna: Vi har redan det. Och vi har det just på grund av att vi har en statlig distriktsveterinärorganisation i hela landet.

I propositionen kan vi vidare läsa: ”Distriktsveterinärorganisationen bör, på de ställen där den finns, utan begränsningar kunna ägna sig åt djurhälso- och djursjukvård av lantbrukets djur och bedriva vård av hästar och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå.” Vad betyder ”en fastställd primärvårdsnivå”?

Om jag åker med min sjuka hund till veterinärstationen i Vännäs mitt i natten – det är nio mil enkel resa, och det har tyvärr hänt flera gånger – ska de då bara kunna hjälpa mig till en viss nivå? Ska vi hindra veterinärer att utöva sin yrkeskunskap och att använda den utrustning som finns, för att vi på något sätt ser det som onödigt och något som någon annan kan utföra?

Är detta beskedet djurägare ska få när de kommer till veterinären? Och vart ska de hänvisa mig någonstans? För tro mig: Jag vet att det är svårt att få ironi att fastna i riksdagens kammarprotokoll, men att det inte kommer att poppa upp en hel uppsjö av privata alternativ i hela landet kan jag lova er. Vad betyder begreppet ”fastställd primärvårdsnivå”? Jag har träffat flera veterinärer som gärna vill ha en förklaring på det. De borgerliga ledamöterna har nu all möjlighet att förklara det i sina anföranden som ska följa.

Slutligen, fru talman: Propositionen befäster än en gång att den här regeringen bara ser till marknadens intressen och inte till befolkningens trygghet. Man skapar återigen otrygghet, inte minst i glesbygd, för att gynna vinstintressen. Vi ser det. En samlad opposition ser det och har skrivit en gemensam motion till propositionen. Svenska folket ser det. Och tro mig: Vi har fått nog nu.

Det finns mycket att säga i denna fråga, men tiden är dock begränsad. Jag står självklart bakom samtliga yrkanden i betänkandet, men jag väljer att yrka bifall till reservation 1, det vill säga avslag på propositionen.
(Applåder)

Anf. 107 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Den borgerliga regeringen är konsekvent – mer marknad, mindre politik, begränsa offentlig verksamhet, privatisera. Dagens ärende om en ny organisation för veterinär service är ett exempel på detta. Här föreslås nämligen att den statliga distriktsveterinärorganisationen ska begränsas och konkurrensutsättas. Jag menar att detta riskerar en organisation som i dag garanterar tidig upptäckt av smittsamma djursjukdomar.

Jag kan i stort sett fullt ut hålla med föregående talare, Helén Pettersson, som jag tycker utvecklade detta på ett mycket bra sätt. Därför yrkar jag avslag på propositionen i enlighet med vår gemensamma reservation nr 1. Jag har dock några ytterligare kommentarer.

Av ärendet framgår att distriktsveterinärorganisationen 2007 stod för ungefär 12 procent av omsättningen inom den samlade veterinärsektorn, och det sägs i betänkandet att det är en betydande aktör. Man kan kanske hålla med om att 12 procent är en betydande del av 100 procent, men det

är trots allt en klar minoritetsaktör relativt de privata veterinärerna i landet.

Jag tror att det är viktigt att man har en stark statlig organisation som är gemensam och demokratisk i den här viktiga sektorn, inte minst mot bakgrund av de hot vi är utsatta för i och med klimatförändringarna. Vi kan även ta det aktuella fallet med svininfluensa, som i dessa tider anknyter till frågan.

Det påpekas även i betänkandet att den föreslagna upphandlingsprocessen innebär ökade administrativa kostnader såväl för Jordbruksverket som för de privata företagen och den återstående distriktsveterinärorganisationen. Och jag som trodde att den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i denna kammare var angelägna om att minska de administrativa kostnaderna! Nej, här kommer man fram med saker som ökar dem. Visserligen säger utskottet trosvisst att nackdelarna med de administrativa kostnaderna mer än väl övervägs av fördelarna med förslaget, men det återstår ju verkligen att bevisa.

Nej, i stället för att slå sönder den sammanhållna distriktsveterinärorganisation vi har i dag bör man se över de problem som finns. Till exempel bör man se över Jordbruksverkets olika roller och förtydliga dem så att de går att särskilja, och man bör vidareutveckla Veterinära ansvarsnämndens ansvar i dessa frågor, i enlighet med vad vi framför i reservation 3.

Jag yrkar avslag på propositionen i enlighet med reservation 1.
(Applåder)

Anf. 108 TINA EHN (mp):

Fru talman! Även i debatten om detta betänkande, *En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar*, kommer jag att vara ganska kortfattad.

Vi ser med stor oro på hur regeringen i sin proposition föreslår långtgående åtgärder som slår sönder den nationella och heltäckande organisationen av distriktsveterinärer som kan garantera tidig upptäckt av smittsamma djursjukdomar. Vi tycker att frågan om smittskydd och de förpliktelser vi har gentemot våra grannländer att inte medverka till att smittsamma sjukdomar sprids måste väga tyngre än de lösningar som propositionen förespråkar.

Vi tror också att regeringen överskattar de ekonomiska effekterna av en privatisering – vi ser att det samhällseliga uppdraget, smittskyddsberedskapen och den dygns- och rikstäckande djursjukvården, kan komma att fördyras. Utifrån uppgifter från Veterinärutredningen kan fördyringen uppskattas till drygt 200 miljoner kronor.

Vi ser också att i länder som har modeller som liknar den som regeringen föreslår, till exempel Norge, är kostnaderna stora. Norska staten budgeterade till exempel 88 miljoner norska kronor enbart för jourberedskap 2007. Samma år kostade den svenska jourberedskapen 53 miljoner kronor. I det norska systemet har det också hänt att förhandlingar har strandat, vilket i början av 2005 ledde till en period med obemannade jourer i 152 av 162 veterinärdistrikt. I ett sådant scenario kan varken ett gott smittskydd eller ett gott djurskydd upprätthållas.

Prot. 2009/10:23
4 november

*En ny organisation
för veterinär service
och vid utbrott
av smittsamma
djursjukdomar*

Den enda grunden i regeringens inställning är att allt ska konkurrensutsättas. Ingenstans finns en tanke om att det skulle stärka smittskyddsberedskapen. En majoritet av remissinstanserna motsätter sig en privatisering av distriktsveterinärorganisationen, framför allt på grund av de risker som förslaget skulle kunna innebära för beredskapen vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och för tillgången till djursjukvård under jourtid i glesbygd. Inte minst det sista, om glesbygdens ständiga kamp om att få finnas och ha något slags beredskap och service, är viktigt. Regeringen har också utnämnt Sverige till det nya matlandet, och det ska vara trygga och bra livsmedel med ett gott djur- och smittskydd.

Allt detta är argument som talar för att inte luckra upp denna verksamhet på så lösa grunder, och jag yrkar därmed bifall till reservation 1. (Applåder)

Anf. 109 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till förslaget i betänkandet.

Kära åhörare! Detta är ett ämne som har vandrat under väldigt lång tid. Det har funnits kritik under ett antal år, och jag kan berätta att det under den förra mandatperioden till och med fanns så stark kritik från riksdagens revisorer att ett enigt miljö- och jordbruksutskott gjorde ett tillkännagivande. Det är alltså sju år sedan, under verksamhetsåret 2002/03. Det är därför intressant att höra socialdemokratin invändningar i dag, i och med att de själva var med om att göra ett tillkännagivande till regeringen.

Det här utmynnade så småningom i en veterinärutredning som kom 2007. Den omgavs av en stor remisskritik, varför man ånyo gjorde en mindre utredning som var färdig i september i fjol. Dessutom har Konkurrensverket lämnat förslag för hur man skulle kunna förbättra konkurrensen. Det har också under tiden framförts kritik mot djurskyddskontrollen vid tävlingar med djur.

Fru talman! Vad jag tycker är viktigt att inledningsvis slå fast är alltså att de fanns en massiv kritik mot det gamla systemet. Vad är det då vi vill åstadkomma från allianspartierna och alliansregeringen? Självklart en mycket väl fungerande organisation, och den ska vara samhällsekonomiskt försvarbar. Precis som nu ska den fungera i hela landet. Den ska också fungera hela dygnet, och framför allt ska vi ha ett rejält harnesk mot smittsamma sjukdomar.

Det statliga stödet, som inte på något sätt föreslås förändras, åtminstone inte minskas, handlar om att vi ska använda medlen för att ha beredskap inför smittsamma djursjukdomar, som har nämnts här tidigare i talarstolen. Det är viktigt för djuren men också för oss människor. Dessutom ska medlen användas till djursjukvård under jourtid.

Det intressanta i förslaget är att man öppnar för privatpraktiserande veterinärer att kunna delta i smittskyddsarbetet och jourberedskapen samt i glesbygd. Detta glömde dysterkvistarna från vänsterkartellen att lyfta fram. Det här är en mycket tydlig förbättring. Dessutom bygger vi in att det ska vara en offentlig upphandling av de här verksamheterna, vilket jag tror är kolossalt nyttigt. All erfarenhet visar att upphandling i konkurrens utvecklar verksamheten bättre än i monopolställning.

Vad blir då Statens jordbruksverks roll enligt förslaget? Ja, det blir att man kommer att separera distriktsveterinärsorganisationen från Statens jordbruksverks vanliga verksamhet. Det innebär att man inte kommer att utöva direktkontroll av sig själv eller direktkontroll av privatveterinärer. Det finns en tydlig brandvägg mellan myndighetsutövningen och den producerande veterinärenheten på Statens jordbruksverk. Den speciella avdelning som ska sköta upphandlingen ska dessutom lägga beställningsuppdrag och ha hand om de statliga stöden.

Herr talman! De privatpraktiserande veterinärerna ska alltså kunna förordnas som officiella veterinärer. Det här är en mycket viktig clou. EG-rätten kräver nämligen att man ska vara förordnad för att kunna utöva myndighetsverksamhet. Tidigare var man tvungen att vara anställd av en myndighet, antingen av Statens jordbruksverk eller av Statens livsmedelsverk. Detta med myndighetsutövning är det väldigt viktigt att vi har kontroll på därför att det handlar om myndighetsutövning mot enskilda, inte minst i samband med exempelvis djurtävlingar. Man måste kunna gå in och bryta en startande som inte har ett djur som är lämpligt för start just då.

Den statliga distriktsveterinärsorganisationen ska inte vara större än nödvändigt för att klara de statliga uppdragen. Det är också en viktig markering, tycker jag.

Herr talman! Hur gör vi då? Jo, vi börjar med en pilotverksamhet under ett år då man ska pröva att göra upphandling för att sedan i bredare skala gå ut över landet. Inom fem år är tanken att det här ska vara klart på så sätt att det är upphandlat i hela landet.

Nu vill jag skicka med ett tydligt budskap, och det är att det är oerhört viktigt att detta sköts professionellt för att detta ska bli så bra som möjligt. Det finns en extra dimension i detta när den nuvarande myndighet som har hand om verksamheten ska göra upphandlingen. Men tro mig, vi kommer att ha ögonen på dem så att det här kommer att bli så bra som möjligt.

Jag vågar påstå, herr talman, att det här är en mycket efterlängtd förändring som har pågått, som jag nämnde, sedan utskottet tog ett eget initiativ 2002/03 och om jag minns rätt i total enighet – åtminstone var Socialdemokraterna med på tåget. Nu levererar vi, och det tycker jag är bra. Detta skulle ha gjorts för länge sedan.

Som jag ser det finns det egentligen bara vinnare i detta. Djurskyddet är vinnare, exempelvis när det gäller djurtävlingar där man kan få en bättre ordning. När det gäller smittskyddet kommer det att finnas fler som har smittskyddsuppdrag än vad vi har i dag i och med att vi kan ta in de privatpraktiserande veterinärerna. De privata veterinärerna är också vinnare. Nu kan de helt plötsligt vara med och lägga anbud om att utföra en bredare djuromsorg än vad de kunnat göra tidigare. De statliga veterinärerna är också vinnare. Nu kan de helt plötsligt starta eget och ändå vara kvar i sitt eget område och sköta sin verksamhet men med småföretagarens ögon i stället för att vara anställda av Statens jordbruksverk, om de så önskar. Slutligen och sist är Statens jordbruksverk vinnare i det här systemet. De kommer att få en ökad trovärdighet eftersom de renodlar verksamheten och slutar att direkt ha kontroll på sin egen produktion. Dessutom kommer detta att bli mer resurseffektivt. Vi kommer att få mer omsorg för pengarna.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag ändå rikta en fråga till vänsterkartellen: Kommer ni att riva upp det här om ni kommer till makten nästa mandatperiod? Jag tror att det är oerhört viktigt att ni är tydliga och talar om vad det är väljarna har att se framför sig efter nästa val.
(Applåder)

Anf. 110 HELEN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Som svar på Bengt-Anders Johanssons fråga om vi tänker riva upp det här kan jag säga att vi kan väl börja med att invänta eftermiddagens votering och se om förslaget går igenom.

Bengt-Anders Johansson säger att det ska finnas veterinärer även i glesbygd och tittar på mig som om jag ska vara speciellt mycket tacksam över det. Det är väl självklart att det finns veterinärer i glesbygd i dag. Däremot är det kanske lite mer osäkert hur organisationen kommer att se ut i och med den nya propositionen.

Jag skulle vilja fråga Bengt-Anders Johansson några saker, för jag fick inget svar på mina tidigare frågor i anförandet. Hur blir smittskyddet bättre när det konkurrensutsätts? Har det gjorts några konsekvensanalyser på detta? Hur blir jourverksamheten bättre när den är konkurrensutsatt? Finns det några konsekvensanalyser på det? Jag kan hänvisa till Tina Ehns anförande där hon berättade om de extrema problem man har upplevt i Norge. Har vi något slags garanti för att det inte kommer att bli så här?

Jag skulle vilja be Bengt-Anders Johansson att någon gång se världen ur brukarperspektivet och inte ur vinstintresse. Det kanske är så att lyckan inte alltid finns i möjligheten att driva eget företag. Det kanske finns något slags lycka i tryggheten att inte behöva ha det ekonomiska ansvaret själv när man bedriver den här typen av verksamhet i glesbygd.

Anf. 111 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag hoppas att alla åhörare hörde inledningssvaret, som inte var något svar: Vi kan väl invänta eftermiddagens votering. Det är ett tydligt besked. Man vet uppenbarligen inte hur man tänker göra. Ska jag uppfatta Helén Pettersson på detta sätt?

Hur kan smittskyddet bli bättre? Jo, smittskyddet kan bli bättre därför att det, så föreställer jag mig i min värld, kommer att kunna bli fler som har ett smittskyddsförordnande. Den som har varit med vet att när smittan kommer annonseras den inte i förväg, utan den dyker upp som en blixtnärklar himmel. Jag har förstått att ju fler det är som är i beredskap att anta den utmaningen, desto bättre är det. Därför föreställer jag mig att vi kommer att få ett bättre smittskydd än det vi har i dag. Jag säger inte att det är dåligt, men på marginalen kan det bli bättre.

Det tas här upp någon jourverksamhet i Norge. Med all respekt, herr talman, men jag kan inte det norska veterinärsystemet, så jag har ingen möjlighet att bemöta den frågan. Men jourverksamheten kommer inte på något sätt att bli sämre. Om den skulle bli det, vore det detsamma som att skicka en anmärkning om att Statens jordbruksverk inte har förmågan att göra en beställning, för det är ju där det avgörs på vilken nivå juren ska ligga.

Brukarperspektiv – ja, Helén Pettersson, om det är någon som har varit i brukarverksamheten så är det jag. Jag vet precis vad jag talar om. Jag vet vad det innebär att ha tillgång till veterinär. Jag vet också vad det innebär att vara tvungen att åka ett antal mil för veterinärvård. Jag är oerhört medveten om detta och känner en stark tillförsikt att detta kommer att fungera.

Anf. 112 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! I Bengt-Anders värld kommer det att finnas en större och utökad kompetens på området. Jag är inte säker på att alla delar den synen på omvärlden.

Bengt-Anders Johansson säger också, och jag tycker att det är ganska intressant, att han inte kan svara på frågor om det norska systemet. När vi har ett grannland som i många avseenden inte är helt olikt Sverige och som har genomfört en sådan här förändring, tycker jag att det är märkligt att den borgerliga alliansen inte har tagit reda på fakta om hur det har gått innan man har bestämt sig för att genomföra samma sak i Sverige. Jag tycker att det återigen är ett tecken på hur otroligt bråttom man har haft och hur ganska dåligt påläst man är i de frågor som man här står och försvarar.

Jag håller inte heller med Bengt-Anders Johansson om att smittor alltid är någonting som kommer som en blixtnedslag från en klarblå himmel, utan det är sådant som ofta upptäcks först av veterinärer. Därför är det viktigt att vi har en väl fungerande veterinärverksamhet i hela landet.

Jag tycker fortfarande inte att jag har fått några svar på hur själva beredskapen kommer att stärkas av detta. Det öppnar snarare för ett antal luckor.

Att jag skulle misstro Jordbruksverket är faktiskt ett vansinnigt påstående. Som jag sade i mitt anförande spelar det ingen roll hur noga man än gör en upphandling och hur man lägger upp den, för det kan ändå förekomma brister. Vi har sett det på område efter område. Problemet är vad som blir konsekvensen av en bristande länk i smittskyddsberedskapen vid ett våldsamt utbrott av sjukdom. Det har jag fortfarande inte fått svar på.

Anf. 113 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag noterar återigen att vi inte får något tydligt svar på vad som händer om vi i den här kammaren voterar som alliansregeringen föreslår allianspartierna, vilket vi med stor sannolikhet kommer att göra. Det är viktigt att komma ihåg.

Jag tror, herr talman, att det nog egentligen inte spelar någon roll vilket svar jag ger till Helén Pettersson. Helén Pettersson kom in genom dörren här i dag med den förutbestämda uppfattningen att det här betänkandet är felaktigt, trots – notera detta – att Socialdemokraterna under förra mandatperioden var med på att göra ett tillkännagivande till den dåvarande regeringen om att man borde göra en översyn av detta, därför att kritiken var så massiv. Det tycker jag att man ska ta fasta på. Men nu helt plötsligt står man inte upp för den gamla kritiken. Man kommer inte med ett enda konkret förslag till förändring, inte ett enda, utan det är bara fel och gallet, och så ska vi jämföra oss med Norge. Det är inte seriöst, Helén Pettersson, att argumentera på det viset.

Det är självklart att det är en misstro mot Statens jordbruksverk om Helén Pettersson inte tror att de kan göra en upphandling som täcker jourbehovet i glesbygd. Det är nämligen de som kommer att göra den. Det är inte fråga om det är privat eller om det är offentligt, för tanken är att både Statens jordbruksverk och den privata sidan ska få lägga anbud på samma område. Då är det den som presterar det bästa resultatet för Jordbruksverket som får jobbet. Jag kan inte tro annat än att det är en direkt misstro mot Statens jordbruksverks förmåga att beskriva vad det är man behöver, alltså att beställarorganisationen inte skulle fungera. Det är inget annat än misstro.

Anf. 114 ERIK A ERIKSSON (c):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

Det gäller de veterinära frågorna. Debatten hittills har varit spännande, intressant och ideologisk.

Jag skulle vilja ta min utgångspunkt någonstans i den vardag där jag har befunnit mig. Det är många med mig som arbetar tillsammans med veterinärer, det vill säga djurägare och djurskötare.

Herr talman! Jag ska hålla mig till betänkandet, det lovar jag.

Hur ser det ut i dag egentligen, och hur såg det ut när man beställde den här utredningen för ett antal år sedan? Det var ju inte den förträffliga borgerliga alliansregeringen som beställde utredningen, utan det var den förra regeringen, Socialdemokraterna med stödpartier, som beställde utredningen vars förslag går ganska mycket längre än alliansens förslag. Frågan är om inte bollen studsar tillbaka till Socialdemokraterna som beställde en utredning som går så mycket längre än vad man i dag själv redovisar politiskt och ideologiskt.

I många fall gör veterinärer ett föredömligt gott arbete. De gör en fantastisk insats dagligen i vårt gamla land. Men djurägarna och djurskötarna ska harangeras. De har gjort en fantastisk insats och gör det dagligen. Men vad händer? Vad är det man upptäcker? Jo, man upptäcker att det finns en lucka, att djurägaren står utan veterinär tillsyn. Detta sker när Distriktsveterinärorganisationen är ett faktum i Sverige sedan 2002.

Det är svårt att rekrytera veterinärer till det som kallas för glesbygd. Det är tyvärr ett begrepp som används alltför ofta. Jag tror att de som bor i det som kallas för glesbygd nog tycker att det är ganska bra där och kanske lagom mycket folk. Men nåväl, vi kan ändå konstatera att det är för lite djur i de här bygderna. Hade det varit tillräckligt mycket djur hade det funnits fler veterinärer. Då hade det också funnits mer folk. Jag tycker att bollen studsar tillbaka på Socialdemokraterna som har drivit en politik som dels inte direkt främjat djuruppfödning i Sverige – vi pratar om storboskapen nu – dels inte främjat landsbygdsföretagandet. Det har gjort att koncentrationen av kompetens har hamnat i storstäder och på smådjurskliniker. I det perspektivet kan jag tycka att Sverige har haltat. Och i det perspektivet tycker jag att det var bra att Socialdemokraterna beställde en utredning, som Gerhard Larsson sedan slutförde och som lades fram här för lite drygt ett år sedan.

Vi kan inte fortsätta på samma sätt som det har varit. Hittills i debatten här framstår det som att vi skulle kunna fortsätta med den modell som i dag gäller. Jag påstår med respekt för djurskyddet, respekt för djuren,

respekt för dem som håller djuren och arbetar med djuren att det inte går. Gotland, som är ett djurtätt område och på sommaren alldeles för tätt med folk i vissas ögon, hade ingen distriktsveterinär förra sommaren. Är inte det ett tecken på att den organisation som i dag gäller inte fungerar?

Norge tas som exempel här. Jag skulle föredra att vi pratar om Sverige, men jag kan prata om Norge om ni vill. I gränstrakterna har vi haft väldigt svårt att få kompetens, att få veterinärer som stannar i bygden. Om man däremot har smällt upp en smådjursklinik och vaccinerat ormar eller andra djur som inte hör till vår naturliga fauna har det varit mycket enklare att få expertis och sakkunskap till området. Jag ser detta som en mycket negativ utveckling, men med den här propositionen och det här betänkandet har vi en liten möjlighet att möta problemen. Inte löser vi världens problem på det här sättet, men jag kan garantera att vi inte löser de problem som i dag finns genom att inte göra någonting.

Jag är kanske inte bara jössehäring utan kanske även svagt korkad, men jag kan inte utläsa i reservationerna hur man lägger fram ett förslag från oppositionen som på något sätt möter de problem som vi har. Berätta då det för oss! Vad innebär ert förslag? Ni har hur mycket tid som helst! Jag har anmält tio minuter talartid här – var glada om jag håller den tiden! Ni har haft samma möjligheter. Berätta hur det skulle vara i stället! Ska vi rulla på som det har varit då vi inte har veterinärer på Gotland. Ska vi fortsätta så, tycker ni? Är det en bra idé? Jag tycker att det är oansvarigt.

Det är klart att ordet privat triggas i gång känslor. Jag fattar att det redan är valår även om inte alla av oss lever i den totala verkligheten av ett valår dagligdags. Jag fattar att ordet privat triggas i gång många. Men jag är en privatperson, kan jag berätta. Jag har enskild firma. Triggas det i gång mer nu? kan jag fråga.

Överdriv inte de här värdeorden! Jag har all respekt för ledamot Johnson som är otroligt konsekvent när det gäller detta, men i övrigt tycker jag att vi behöver se framåt och försöka hitta en modell där vi kommer vidare med respekt för djuren och för djurägarna. Socialdemokraterna uttrycker att det är skamligt. Ja, men kom då med ett förslag som inte är skamligt så kanske vi voterar för det sedan!

Den veterinära organisationen är inte tidsenlig längre. Vi kommer inte att göra alla veterinärer nöjda och glada. Det finns veterinärer som vill gå längre, som vill stödja Socialdemokraternas utredning och anamma den fullt ut. Det finns de veterinärer som tycker så. Så blir det inte i dag. Det är ett första steg. Som ledamot Johansson sade är det ett prövoår här först, och det sker inte vind för våg av privatister utan det sker med en myndighets goda minne, tack och lov!

Det sades här tidigare att det poppar upp privata veterinärer. Nej, med tanke på att Socialdemokraterna har gjort allt för att göra fel, eller? Jag måste få ställa frågan, för någonting har man gjort som inte var bra när det inte finns distriktsveterinärer i en distriktsveterinärorganisation. Då tror jag inte att det poppar upp veterinärer ens i de distriktsveterinärorganisationer som i dag finns. Har man ingången att det minsann inte kommer att poppa upp veterinärer, då kan ni vara säkra på att man inte tror att det heller kommer att poppa upp några djurbönder eller någon utveckling på landsbygden. Är det inte den ingången man kanske har i grund och botten? Man tycker inte att det som händer är så viktigt. Men förklara då

hur det ska gå till! Vad är orsaken till att antalet djurbönder minskar, att de har allt längre arbetsdagar, veterinärerna har allt svårare att hinna med och att de har allt längre mellan gårdarna? Detta är en strukturrationalisering och en omvandling på landsbygden som hela samhället har del i. Jag skulle säga att Socialdemokraterna också har del i detta, så försök inte att komma undan.

Vad gäller Norrland tycker jag att det mesta tyder på att storboskapen har stora möjligheter att öka i antal tack vare nationella stöd.

Jag tycker att det är bra att det här sker nu. Det är viktigt. Jag önskar verkligen att vi tillsammans kan hitta de goda krafterna. Jag tycker ändå att det här är en kompromiss, och jag tror nog att det finns socialdemokrater som tycker att det var tur att man inte anammade den socialdemokratiska utredningen utan att man bromsade lite grann ändå. Man möter den inte fullt ut men anammar ändå stora delar av den. Så hade jag kunnat tänka om jag hade varit socialdemokrat i dag. Det är jag inte, tack och lov.

Jordbruksverkets dubbla roller kan man också fundera över. Men nu handlar det om att konkurrensutsätta. Skulle det vara så fel att ta reda på vad det kostar egentligen? Det är totalt oseriöst att bedriva en verksamhet där man inte törs ifrågasätta kostnaderna, målen och verksamheten? Det skulle jag skämmas över om jag inte gjorde. Det finns goda möjligheter för att distriktsveterinärer är de som fortsätter en verksamhet som man i dag redan är ansvarig för. Här får de den chansen. Vi öppnar dörren och säger: Välkommen, räds icke!

Jag tycker att det är en bra avvägning, och jag har anmält tio minuters talartid, och en och annan skulle vara tacksam om jag stannade nu. Jag skulle kunna ta och sakta in lite i alla fall.

Oron är obefogad, skulle jag säga. Se detta som en möjlighet!

Smittan, ja! Det pratas om att veterinärer är de första som ser smitta. Men det finns djurägare som har veterinärutbildning. De kan mycket väl vara de första som ser smittan. Hade vi inga djur och djurägare utan bara veterinärer som åkte runt i distriktsorganisation med veterinärer, vad skulle hända då? Ingenting!

Utgångspunkten är att vi har fria företagare. Vi har lantbrukare som tillåts bedriva sin verksamhet utefter de lagar och regler som gäller tillsammans med en duktig veterinärkår. Då har vi goda möjligheter att få en utveckling på landsbygden.

Med det här känner jag att jag behöver dra mig tillbaka. Jag tackar, herr talman, för ordet i denna viktiga fråga.

(Applåder)

Anf. 115 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Det sades mycket på de där nio och en halv minuterna, måste jag säga. Erik A Eriksson kopplar tillbaka till den socialdemokratiska utredningen och säger att borgerligheten på något sätt mildrade dess förslag. Ja, vi tillsatte en utredning. Det var faktiskt det vi var överens om i alla partierna att vi skulle göra, och det var för att göra en översyn på grund av den kritik som hade kommit. Det handlade framför allt om Jordbruksverkets dubbla roller. Jag tror att det finns mycket smidigare lösningar på det – och det finns faktiskt att läsa i vår motion – än att konkurrensutsätta hela verksamheten. Jag tror att det finns andra saker

man kan göra. Det där är billiga argument! Som att vi skulle ha haft ett förslag om att privatisera distriktsveterinärorganisationen! Vi har varit stenhårt emot det från början. Det tog däremot lång tid innan jag fick några svar från de borgerliga ledamöterna när utredningen hade kommit om hur ni tänkte hantera den.

Jag skulle vilja veta varför regeringen inte har inväntat resultatet av den utredning som görs just nu om smittskyddsberedskap. Varför lägger man fram en proposition en månad innan utredningen kommer och presenterar sitt betänkande? Det vill jag ha ett svar på.

Vi tror att det går att utveckla den befintliga organisationen. Erik A Eriksson säger att det inte fanns någon veterinär på Gotland i somras. Det är sådant som faktiskt går att åtgärda inom en befintlig organisation. Det är betydligt svårare att åtgärda läget när man hamnar i Norges situation där 152 av 162 distrikt står utan jour när man förhandlar om avtalen. *Det* är ett stort problem, men Erik A Eriksson kanske inte heller känner till det norska exemplet.

Anf. 116 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har tydligen framstått som lite raljant, och då har jag kanske lyckats trigga någonting mer än vad bara ordet privat gör.

Men låt mig säga att jag inte tänker resonera kring Norges förehavanden, särskilt inte om det handlar om en avtalsrörelse. Snacka om att trigga! Då är vi nog inne i en annan genre av trigging.

Låt oss stanna i Sverige och säga att vi hade uppdraget att slutföra det som ni iscensatte, och det tycker jag väl ändå var bra. Det tyckte jag att jag betonade i mitt inlägg. Det är bra att man ser över det här totalt sett. Det handlar ju både om fältverksamhet och om smittskyddet, och det tycker jag är bra. Jag tycker att det var framsynt av er i Socialdemokraterna, och varken ledamot Pettersson eller jag var ledamöter då, men vi kan väl ändå tycka att det var vettigt, det som skedde.

Det är bra att ledamot Pettersson ändock närmar sig en beskrivning utifrån Socialdemokraternas hållning, för det uppfattade jag inte i anförandet. Jag kanske inte lyssnade noga. Det kan ha varit så, men jag försökte. Här finns ändå en öppning för att man vill utveckla det som i dag finns, om jag förstår ledamoten rätt. Jag skulle vilja få utvecklat hur man tänker sig att se till att organisationen som finns i dag blir mer kostnads-effektiv för djurägarnas bästa och indirekt för konsumenternas bästa.

Jag tror ändå att det är bra om vi får en kort beskrivning av det. Det är väl ändå det som vi uppfattar kostar pengar, nämligen att hålla människor i det som kallas för glesbygden under den service som veterinärservicen i dag är.

Jag skulle vilja veta lite mer om det, så jag är tacksam om du kan utveckla detta.

Anf. 117 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Jag borde inte bli speciellt förvånad över att det direkt handlar om kostnadseffektivitet när man pratar med representanter för det borgerliga blocket. Jag pratar om brukarintressen. Det är en helt annan sak.

När det gäller kostnadseffektivitet vet jag inte om ledamot Eriksson har lyssnat på de anföranden som har hållits tidigare om hur mycket dyrare den här organisationen beräknas bli jämfört med den vi har i dag. Att utveckla den organisation som finns skulle det nog inte vara några större problem att göra till en mindre kostnad än det som man tänker sig i dag. Om jag förstår det rätt var det stora problemet som Erik A Eriksson kunde hänvisa till att det inte fanns en distriktsveterinär på Gotland i somras. Jag tror att det är ett ganska enkelt problem att lösa i jämförelse med att riva upp alltihop och vända upp och ned på det.

Jag får också passa på att be om ursäkt. Jag visste inte att ordet privat var så laddat och fult för centerpartister. Nu har jag lärt mig det. Jag ska hädanefter använda ordet konkurrensutsatt om det känns enklare för Erik A Eriksson att hantera den typen av retorik.

Jag vill fortfarande ha svar på min fråga: Varför har ni inte inväntat Smittskyddsutredningen? Snälla borgerliga ledamöter, kan någon av er svara på denna så uppenbara fråga?

Anf. 118 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Min ingång var inte att reta upp människor, vill jag säga till dem som orkar lyssna – I uthärdande människor!

Kostnadseffektivt eller inte var frågan. Om det handlar om jordbrukets boskap är vi alla som konsumenter med och betalar. Om man nu var enig om att göra en utredning är man väl ganska intresserad av att veta att pengarna blir väl använda och att det som sker också är kostnadseffektivt. Förutom de 6 miljarderna i gårdsstöd är man nog intresserad av att veterinärkostnaderna håller sig inom rimliga nivåer. Nu har Helén Pettersson inte möjlighet att svara, men motfrågan skulle i så fall bli: Ska vi inte ha ett tak på budget för veterinärer? Den möjligheten finns, alltså att det skulle kunna vara en i stort sett obegränsad kostnad, att låta det ske på löpande räkning. Jag vidhåller att jag inte tror att det är framgångsrikt.

Låt mig även kommentera det som sades om Gotland. Det handlar inte bara om Gotland, men Gotland är ett bra exempel eftersom det är ett djurtätt område. Jag talade om mina hemtrakter där vi inte har haft en fast veterinär på många år, och när vi väl hittar någon som vill stanna i våra bygder blir man oerhört lycklig över det. Personerna brukar dock snart vilja gå vidare på karriärstegen, och visst, då kan en privatklinik i staden locka. Därmed går vi miste om kompetensen, men genom att konkurrensutsätta veterinärerna jämnar vi ut det.

För mig är inte ordet privat särskilt triggande.

Sedan gällde det utredningen. Tack och lov att det äntligen blir ett beslut i frågan! Vi ska inte vänta längre. Ska vi vänta in svininfluensans alla effekter också? Nej, knappast. Vi ska vaccinera oss, och vi ska få detta verkställt nu. Människor har väntat alldeles för länge på utredningen. Det duger som svar.

Tack för en fin debatt!

Anf. 119 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Det är inte lätt att gå upp i debatten efter Erik A Erikssons fantastiska inlägg, men jag ska göra ett försök.

Nu får vi återigen debattera ett nytt betänkande. Det är ett betänkande som kommer med lösningar på en hel del surdeggar som den tidigare s-regeringen inte lyckades komma fram med. Rovdjursfrågan har vi löst, liksom strandskyddet, för att nämna ett par exempel. Alla dessa utredningar och frågor hamnade tidigare i s-regeringens långbänk.

Det är inte lätt, herr talman, att vara oppositionen till lags. Vi diskuterade för en stund sedan MJU5 som handlade om övergripande miljöfrågor. Då sade den samlade oppositionen: Varför dröjer det så länge innan regeringen gör någonting? Varför kommer man inte fram snabbare med olika förslag? En stund senare debatterade vi MJU7 som handlade om en ny organisation för veterinär verksamhet. Då var frågan från den samlade oppositionen: Varför har regeringen så bråttom? Min konklusion är att vi arbetar i lagom takt. Vi går successivt och konsekvent igenom fråga efter fråga.

Veterinärorganisationen har länge kritiserats, och ett missnöje har funnits – inte från år 2000 då Riksrevisionen kom med sin kritik utan från 1995. Revisorernas riktade kritik kom år 2000, och det blev också ett tillkännagivande som vi alla stod bakom. Den historien känner vi till. Efter utredningar och remissförfaranden lägger regeringen nu fram förslaget. Vi valde dock att inte gå så långt som utredningen föreslog, nämligen en radikal privatisering, eftersom vi från alliansens sida anser att distriktsveterinärorganisationen har visat sig vara både effektiv och funktionell. Det hindrar emellertid inte att vi också är beredda att öppna för ett konkurrensförfarande.

Det finns några grundläggande principer, herr talman, som måste uppfyllas. Den första principen är att säkerställa ett gott djurskydd, ett gott smittskydd, god djurhälsa, god folkhälsa och säkra livsmedel i hela vårt avlånga land. Den andra är en likabehandlingsprincip samt en sund konkurrenssituation. Det gäller både distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer.

Nu föreslår vi, vilket oppositionen tycker är förvånande, att också privatpraktiserande veterinärer ska finnas med vid upphandlingar, delta i smittskydds- och jourberedskap, bedriva verksamhet i olönsamma regioner och då få ett stöd för det, på samma sätt som distriktsveterinärer har fått i alla tider. Det kommer inte att ta bort behovet av den statliga veterinärverksamheten, för som jag sade tidigare har den varit, och är, effektiv. I stället blir detta ett välkommet komplement.

Också privatpraktiserande veterinärer kommer att förordnas som officiella veterinärer. Nu finns här möjligheter. Man kan dra en parallell till skolans verksamhet. Vi har kommunerna och vi vill ha staten som en grund, som en platta i botten. Men vi välkomnar också friskolor. Det har inneburit att kvaliteten ökat. Därför är det helt okej med upphandling och en sund konkurrens.

I motionerna befarar man att smittskyddet riskeras. Det är svårt att förstå att så skulle ske då både distriktsveterinärer och privatpraktiserande kommer att arbeta med dessa frågor. De är välutbildade, och det finns ett engagemang och en kunskap i dessa viktiga frågor. Det finns ingenting i propositionen som säger att privata aktörer kommer att ta över, utan här kommer man att jobba sida vid sida. Möjligheter ges till båda.

I betänkandet fastslås därför att ”en helt privat lösning inte är förenlig med de målsättningar som finns för djurskydd och beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar”. I grunden finns alltså – jag vill upprepa det – distriktsveterinärverksamheten och det statliga ansvaret kvar, men med detta beslut gör vi det möjligt också för privatpraktiserande veterinärer att delta i den viktiga smittskydds- och jourberedskapen.

Därför vill jag fråga oppositionen: Varför är ni så kritiska till detta? Varför motsätter ni er konkurrens och upphandling på sjysta villkor? Och varför misstror ni de privatpraktiserande veterinärerna, alltså att de inte skulle göra ett fullgott arbete?

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 120 HELEN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Jag misstror inte privatpraktiserande veterinärer. Jag vet dock att de privatpraktiserande veterinärerna inte är nöjda med propositionen. Vi har alla fått brev från dem, och jag hoppas att regeringspartierna också fört samtal med dem.

Varenda en som jag talat med när jag rest runt under åren sedan utredningen kom, både de som är rena experter på området och veterinärer, har varit oerhört bekymrade över hur smittskyddsberedskapen kommer att fungera när man öppnar för svagare länkar. De är oroliga, och jag tycker inte att regeringen tagit det på allvar.

Nu ska jag göra det väldigt enkelt och bara ställa en fråga till Anita Brodén. Då kan jag kanske få ett svar som är lite seriösare än det tidigare. Varför, varför, varför har regeringen inte kunnat invänta utredningen, som nu håller på att bearbetas och kommer om en månad, om den framtida organisationen för smittskyddsberedskapen? Jag tycker inte att det är seriöst att säga att det är dags att fatta beslut nu. Om det tagit tre år av en mandatperiod kunde man kanske ha väntat en månad till.

Anf. 121 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag uppfattade att det var två frågor, och jag vill därför svara på båda. Det sades att det skulle ha varit ett stort problem och en stor oro kring smittskyddet.

De signaler vi har givit och den bedömning vi har gjort när betänkandet och propositionen har skrivits och betänkandet nu ligger är egentligen tvärtom. I grunden finns det statliga distriktsveterinärsskyddet och veterinärhanteringen kvar. Men dessutom öppnar vi för möjligheterna till privatpraktiserande. Det handlar om att smittskyddet är ett prioriterat område. Det var just därför vi inte gick på utredningens förslag. Det var precis den orsaken.

Som svar på den andra frågan, varför vi inte inväntar utredningen: Det man kommer att komma fram till här handlar om en organisation. Mycket av tankarna i den utredningen kommer med all sannolikhet att så småningom kunna arbetas in och inrymmas i organisationen vad gäller den privatpraktiserande verksamheten och den distriktspraktiserande verksamheten. Jag anser inte att det var behövt i det här läget.

Anf. 122 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Jag beundrar Anita Brodén's sätt att vinkla sig ur frågan om utredningen som kommer om en månad. Man fattar ett beslut i riksdagen om en ny veterinär organisation. Sedan, när utredningen kommer, ska man på något sätt kunna inlemma resultatet som den kommer fram till i den organisation som vi har fattat beslut om i dag. Jag är ledsen, Anita Brodén. Jag tycker inte att det är ett seriöst sätt att angripa frågan.

Jag vet inte vilka kontakter de borgerliga ledamöterna har haft med expertisen inom det veterinära smittskyddsområdet under de här åren. Jag har träffat många framstående människor på det området som är oerhört bekymrade för det som sker i dag. Jag tycker att man från borgerligheten i alla fall kan visa lite ödmjukhet och ta det på allvar.

Anf. 123 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Vi tar smittskyddsfrågan på största allvar. Precis som Helén Pettersson nämnde i sitt anförande vet vi att det finns risker vad gäller både klimatförändringar och allt vad som har skett. Vi kan förvänta oss ökade smittrisker. Därför är smittskyddsfrågan så oerhört viktig.

Men det jag ville säga med det här är att själva organisationen är en sak, medan vilka krav och uppgifter som sedan åläggs är en annan sak. Det kan mycket väl inrymmas i detta. Nu fastställer vi en oerhört bra organisation. Jag skulle vilja lugna alla tittare och lyssnare runt omkring i landet. Här presenterar vi något som kommer att kunna bli riktigt bra. Vi tar vara på den kompetens som finns i distriktsveterinärorganisationerna, men vi ger också möjlighet för många andra att arbeta på lika villkor och att öppna en egen verksamhet, precis som Bengt-Anders Johansson nämnde. Vi vet att det också inspirerar och stimulerar.

Det allra viktigaste är kompetensen och engagemanget. Jag vet att det finns en otrolig kompetens hos Jordbruksverket. Man följer de här frågorna. Man har visat under de senaste åren att man har klarat av många svåra situationer, till exempel då vi drabbats av blåtunga. Jag skulle vilja lugna alla lyssnare och tittare. Det här kommer att bli bra!

Anf. 124 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 7 och avslag på samtliga reservationer.

Hur svensk veterinärverksamhet ska vara organiserad har varit en fråga för riksdagen i många år. Det har vi hört. Riksdagens revisioner riktade 2002 kritik mot distriktsveterinärorganisationen och organisationen av viss veterinär myndighetsutövning. Det resulterade i ett tillkännagivande som s-regeringen tog till sig; man tillsatte en utredning som skulle se över att det uppnåddes konkurrens och neutralitet mellan de olika veterinärkategorierna.

Herr talman! Utifrån dagens debatt är det värt att hålla i minnet att det var den socialdemokratiska regeringen som tillsatte utredningen. Då förslaget som utredningen lämnade fick mycket stark kritik gav vår alliansregering Jordbruksverket och Livsmedelsverket uppdraget att komplettera. Det som man kom fram till där ligger till grund för den proposition utifrån vilken vi i dag har ett betänkande att ta ställning till.

Herr talman! Som kristdemokrat är jag glad över det förslag som ligger på bordet. Det löser ett antal mycket viktiga frågor. Den viktigaste är att regeringen och riksdagen har att tillse att det finns förutsättningar för en väl fungerande vård för lantbrukets djur såväl som sällskapsdjur. Det är vår viktigaste uppgift.

Näst är att det finns en väl fungerande organisation den dag då allvarlig smitta och allvarlig sjukdom drabbar djur i vårt land och också människor – det finns en överföringsmöjlighet – att det finns en väl fungerande jourverksamhet som täcker hela landet, att de lantbrukare som bor i djurglesa områden, inte minst i norra Sverige, men även i bygder på andra håll i Sverige, ska ha rimlig tillgång till veterinär verksamhet och ha rimlig kostnad för detta samt att vi genom dagens beslut också tillser att det finns tävlingsveterinärer som har möjlighet att fungera som myndighetspersoner oavsett om de är statligt eller privat anställda veterinärer.

Herr talman! Alla dessa att-satser är så tydligt preciserade i propositionen och betänkandet att jag för min egen del satt och funderade i går på om inte debatt vore överflödigt i ämnet. Men vi har en debatt som belyser en stor skillnad mellan den rödgröna oppositionen och regeringen, och för första gången en samlad opposition. Det är glädjande att veta vem man har att debattera med.

För regeringen är det en väl fungerande verksamhet på marknads-mässiga villkor som är ledstjärnan. Men en väl fungerande verksamhet är det väsentliga. Det har inte varit fallet tidigare. Regeringen har en tilltro till att det finns många veterinärer som kommer att vilja driva egen verksamhet och vill vara företagare inom detta område och att dessa såväl som de distriktsveterinärer som kommer att finnas kvar är beredda att ta tydligt ansvar för en väl fungerande beredskapsorganisation.

Herr talman! För oppositionen verkar det som att statlig organisation är ett självändamål. Den omdaning som nu föreslås och som vi kommer att besluta om här i dag innebär att Jordbruksverket på ett ansvarsfullt och väl strukturerat sätt kommer att möjliggöra för flera veterinärer att bli egenföretagare. Bengt-Anders Johansson har tydligt beskrivit hur den processen ska gå till. Vi kommer också för första gången att tydligt kunna se vad det är vi får för de skattepengar vi sätter i detta viktiga arbete. Vad är det de används till? För första gången kommer vi att kunna säga att vi vet det.

Herr talman! Genom dagens beslut kommer vi bort från misstankar som funnits – rätt eller fel – om att distriktsveterinärerna har kunnat subventionera sin sällskapsdjursverksamhet genom de ersättningar man får från staten för att uppehålla en beredskapsorganisation för lantbrukets djur.

Med dagens beslut kommer också fler veterinärer än i dag att involveras i smittskydd och jourberedskap. Jag tycker mig känna en parallell till en annan känd diskussion i den här kammaren. Jag behöver väl bara säga ”apotek”, så associerar väl alla till en debatt.

Det kommer också att bli tydligare vad de distriktsveterinärer som kommer att vara kvar i den organisationen framgent kommer att få syssla med förutom lantbrukets djur. De ska bedriva vård för hästar och sällskapsdjur på primärvårdsnivå. Det är i propositionen tydligt beskrivet vad det innebär. Övrig vård ska hanteras av andra aktörer. Delvis är det så redan i dag.

Jordbruksverkets egen organisation kommer också i och med dagens beslut att bli tydligare, så tillvida att detta nu tydligt skiljs åt. Bengt-Anders Johansson tog bilden av en brandvägg – det är väl det här vi inte kommer igenom när vi ska ut på nätet ibland. Det är så det ska fungera. Jordbruksverket ska ha en tydlig beställarorganisation och en tydlig tillsynsorganisation. Det är tydligt att det här är ett bra svar på den revisionskritik som kom 2002. Det har tagit ett tag att komma hit. Det skulle vara önskvärt att oppositionen rannsakade sig. Det var långt mellan 2002 och 2006.

Herr talman! När det gäller tävlingsveterinärorganisationen har oppositionen även här riktat kritik mot att privata aktörer ska få ingå i den.

Regeringen är tydlig och är klart medveten om, vilket också står i betänkandet, den kritik från EU:s kommission som riktats inte bara mot Sverige utan även andra länder för att man inte tydligt skilt på rollerna att vara besättningsveterinär och tävlingsveterinär. Det blir nu tydligt.

Regeringen skriver på s. 61 i propositionen att det kommer att tydliggöras att förvaltningslagens regler om jäv med mera kommer att tillämpas på de förordnade veterinärerna. Offentliga veterinärer ska omfattas av offentlighets- och sekretesslagen. Därav följer att de blir skyldiga att tillämpa offentlighetsprincipen. Det kommer att bli mycket tydligare och enklare att följa vad som görs.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram ett uppdrag som regeringen ger Jordbruksverket. Det är att se över förutsättningarna för att införa ett utökat egetkontrollprogram vid tävling med djur och att se över tydligheten för ban- och tävlingsveterinärernas ansvar och roll. Det är också tydligt beskrivet.

Herr talman! Detta är en angelägenhet som det finns ett stort behov av. Vi vill alla se till de djur som finns på kapplöpningar, travbanor och höjdhopp och de hundar som tävlar på olika sätt. De veterinärer som finns där ska göra ett arbete som vi kan följa upp och ha tydlig kontroll på.

Herr talman! Med detta betänkande tar vi ett steg mot att även på detta område ge företagsamheten utvecklingsmöjligheter utan att göra avkall på vårt gemensamma ansvar för en säkerhet, en ändamålsenlig veterinärorganisation och ett gott djurskydd.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

NU6 Genomförande av tjänstedirektivet

Punkt 1 (Lag om tjänster på den inre marknaden)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

145 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd

För res. 1: 115 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Punkt 2 (Ändring i lagen om utländska filialer m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

145 för res. 2

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 26 c, 23 fp, 20 kd

För res. 2: 115 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 5 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Uppföljning av tillståndsförfaranden)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

145 för res. 3

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd

För res. 3: 115 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

NU5 Regelförenklingsarbetet

1. utskottet
2. res. (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

144 för res.

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 26 c, 24 fp, 20 kd

För res.: 114 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 16 s, 16 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

FiU8 Villkoren för Sveriges kredit till Island

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU3 Anslutning till och genomförande av barlastvattenkonventionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU4 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU2 Beskattning av utomlands bosatta artister, m.fl.

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU2 Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Lands- ting

Punkt 1 (Utvärdering av överenskommelsen)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

279 för utskottet

17 för res.

1 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd,

13 mp

För res.: 16 v, 1 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU3 Eftersök av trafikskadat vilt

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU5 Övergripande miljöfrågor

Punkt 1 (Miljöpolitikens mål)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

268 för utskottet

14 för res. 1

15 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd, 1 v

För res. 1: 14 mp

Avstod: 15 v

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Punkt 3 (Statens ansvar för miljöpolitiken m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

167 för utskottet

112 för res. 3

16 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 3: 112 s

Avstod: 16 v

Frånvarande: 17 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Hans Hoff (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 11 (Konsumtion av kranvatten)

1. utskottet

2. res. 7 (v, mp)

Votering:

266 för utskottet

30 för res. 7

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd

För res. 7: 16 v, 14 mp

Frånvarande: 16 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Sanering av förorenade områden)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

144 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd

För res. 1: 114 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Punkt 5 (Återvinning)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

144 för res. 4

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 25 c, 24 fp, 20 kd

För res. 4: 114 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 16 s, 15 m, 4 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Punkt 6 (Förebyggande av avfall)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

165 för utskottet

115 för res. 5

16 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 5: 115 s

Avstod: 16 v

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU7 En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

145 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 26 c, 24 fp, 20 kd

För res 1: 115 s, 16 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 15 m, 3 c, 4 fp, 4 kd, 6 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Hållbart skydd av
naturområden*

17 § Hållbart skydd av naturområden

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU9

Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214).

Anf. 125 BO BERNHARDSSON (s):

Herr talman! Ämnet är alltså hållbart skydd av naturområden. Det har redan sagts några gånger i eftermiddag i debatten att ett av miljöpolitikens viktigaste mål är att bevara den biologiska mångfalden. Arterna och deras livsmiljöer måste skyddas. Man kan säga att politiken på det här området ytterst avspeglar vår syn på naturen och jordens resurser.

Det är ett faktum att klimathotet, som har sin självklara beröringspunkt med ämnet biologisk mångfald, har ställt frågorna på sin spets. Klimathotet utmanar industrisamhället och den ekonomiska politikens tillväxtideal. Klimathotet stryker under att vår livsstil inte bara hotar de andra arterna utan också, dess värre, människans egna möjligheter att överleva på planeten. Allt hänger ihop.

Herr talman! Nödvändigheten av att bevara ett rikt växt- och djurliv är sedan länge känd, och det är också problemen. Olika utvärderingar, bland annat dem som har gjorts av Miljömålsrådet, bekräftar att arbetet går för långsamt. Det har också sagts tidigare här i kammaren i dag. Det blir allt svårare att nå flera av miljökvalitetsmålen. Det handlar bland annat om målen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Det blir med andra ord svårt att stoppa förlusten av biologisk mångfald alldeles oavsett konsekvenserna av en temperaturhöjning, som i sin tur är svår att överblicka.

När den borgerliga regeringen tillträdde 2006 började den med att skära ned anslagen på det här viktiga området. Paradoxalt nog var motiveringen att fastighetspriserna hade stigit och att det därför inte skulle gå att nå målen, i alla fall om inte nya metoder utvecklades. Man sneglade bland annat på den finska modellen, Metsoprogrammet, vars erfarenheter

förvisso kan tas till vara för att utveckla arbetsmetoderna också här i Sverige, men jag tror knappast att det gör åtgärderna billigare. Delaktighet och markägareengagemang är inte gratis, som man konstaterar i rapporten *Kompletterande skydd av värdefull natur*. Den innehåller bland annat en utvärdering av Metsoprogrammet.

Ännu har vi inte sett vart kombinationen mindre pengar och nya metoder leder. Det återstår att se. I stället kan vi konstatera att de framgångar som regeringen hittills kan peka på, för sådana finns det, i allt väsentligt beror på att man kan använda statens eget markinnehav för att skydda skog och naturområden.

Förlusten av biologisk mångfald måste hejdas. Nya metoder och modeller måste tas fram – det är vi överens om – med syftet att skydda viktiga naturområden, skogar, hav, sjöar och vattendrag. Nya arbetsformer måste utvecklas – så är det säkert – som uppmuntrar och tar till vara det folkliga engagemanget. Det sista gäller naturligtvis inte minst skyddet av skogsmark. Berörda fastighetsägares och markägares eget engagemang måste stimuleras och tas till vara.

Propositionen *Hållbart skydd av naturområden* är ett försök att göra detta.

Jag ska vara positiv och säga att regeringen gör vissa framsteg. Men som jag tidigare nämnde beror de till den helt dominerande delen på att man kan använda statens eget skogsinnehav i Sveaskog och även i Fastighetsverket och Fortifikationsverket för att flytta fram positionerna.

Det är lite av ödets ironi att den här regeringen, som i de flesta sammanhang förhårlig den fria marknaden och blottlägger en i det närmaste fundamentalistisk övertro på privatiseringar, på det här området kan njuta fördelarna av att det finns ett gemensamt ägande. Visst är det fint. Vad skulle man ha gjort för att rädda skogarna, vilka steg skulle man ha tagit, om man hade hunnit sälja ut statens skogsinnehav?

Nu säger ni att det inte finns något sådant förslag på regeringens bord eller på vår dagordning. Nej, det gör det inte, men jag tror att det är få i det här landet som skulle bli förvånade om det hade funnits ett. Det finns en rad andra projekt som ligger före när det gäller privatiseringar.

Vi socialdemokrater har själva lagt fram de här förslagen när det gäller att man ska använda statens skogsinnehav för att nå miljömålen. Vi ställer oss därför naturligtvis bakom att man ska göra det.

Jag vill fortsätta i den positiva andan. Vi tycker, liksom regeringen, att det är viktigt med åtgärder för att öka det lokala engagemanget och delaktigheten. Vi tycker att Kometprogrammet är värt att pröva. Vi tror att en översyn av ersättningarna och borttagandet av toleransavdraget kan bidra till ökat engagemang och delaktighet, men det kommer att kosta. Vi vill ändå i det här sammanhanget betona att skogs- och markägaren har ett ansvar för miljövården och naturskyddet som följer med ägarrollen och som man inte alltid ska betala för. Det är en del av ägaransvaret att faktiskt vårda vår jord och vårda vår natur.

Vi vill understryka att det är viktigt att det sker en samverkan mellan olika aktörer inom naturvården för ett framgångsrikt arbete, men vi menar att regeringen i stället för att införa nya samverkansgrupper på regional nivå bör använda och utveckla befintliga nätverk och samarbetsorgan.

För att stärka det lokala engagemanget i naturvårdsfrågor införde den socialdemokratiska regeringen det så kallade Lonaprogrammet. Naturvårdsverket har i en utvärdering visat att projektet har varit framgångsrikt. Och vi är förstås nöjda med att den socialdemokratiska satsningen nu får en fortsättning.

Herr talman! Det stora problemet – jag har varit inne på det – med regeringens förslag är att man använder stora summor av de här anslagen för att staten ska ersätta sig själv. Staten ersätter sig själv för skydd av skog. Därigenom urholkas anslaget för biologisk mångfald, och därmed minskar möjligheterna att vidta andra åtgärder för att nå miljömålen.

Regeringen skriver att delmålet om formellt skydd av skogsmark ligger inom räckhåll till 2010. Ja, det är möjligt att det gör, med rätt politik och tillräckliga resurser.

Den sammanfattande slutsatsen av det här måste ändå bli att regeringen sedan den tillträdde – och med den proposition vi nu behandlar – har urholkat och fortsätter att urholka de ekonomiska resurserna för bevarande av den biologiska mångfalden. Man gör det, tror vi, så kraftigt att de goda ambitioner som också finns knappast kommer att kunna förverkligas.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 13.
(Applåder)

I detta anförande instämde Göran Persson i Simrishamn (s).

Anf. 126 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Dagens sista betänkandedebatt inom miljö- och jordbruksutskottets område handlar om hållbart skydd av naturområden. Det är en stor och viktig fråga. Här ryms frågan om bevarandet av den biologiska mångfalden som i sin tur kan ses som en del av bevarandet och återskapandet av det friska ekosystem som mänskligheten är helt beroende av.

En stor del av betänkandet handlar om skyddet av vår främsta naturresurs, nämligen skogen, och dess biologiska mångfald. Enligt skogsvårdslagens portalparagraf har vi här två jämförbara mål som ska vägas av, nämligen ett produktionsmål för skogen och ett miljömål. Min bedömning, herr talman, är dock att den borgerliga regeringen i själva verket anser att produktionsmålet är det överordnade målet och att dagens regelverk i praktiken innebär det.

Ett aktuellt exempel handlar om en skogsägare i Lyckseletrakten som har förvägrats att avverka sin skog enligt den så kallade naturkulturmetoden. Det är ett exempel som för övrigt har föranlett två riksdagsledamöter från den borgerliga sidan, två centerpartister, att väcka motioner till årets riksdag om en ändring av skogsvårdslagen. Det är en intressant sak som vi får återkomma till och debattera senare i denna kammare.

Vi avvaktar för övrigt också miljömålspropositionen för att se hur regeringen vill leva upp till miljömålet Levande skogar.

Jag vill dock redan här markera Vänsterpartiets inställning i frågan, nämligen att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur ett reviderat mål för levande skogar, i enlighet med Skogsstyrelsens förslag till miljömål i den fördjupade utvärderingen till 2020, ska kunna

genomföras. Därmed yrkar jag bifall till vår reservation nr 2 som har den innebörden.

Herr talman! Jag har i dag varit ganska kortfattad i talarstolen. Jag tänker fortsätta att vara det. Men i betänkandet finns det även ett antal andra vänsterpartireservationer som jag lite kort vill nämna – jag avstår dock från att yrka på dem.

Där finns till exempel reservation 4 om att de regionala strategierna när det gäller formellt skydd av skogar behöver revideras.

Det finns en reservation om att de frivilliga avsättningar som skogsägare gör ska ske i enlighet med målklasserna naturvård orörd eller naturvård skötsel, för att kvalitetssäkra dem.

Vi anser också att det bör konstateras att det, i enlighet med olika utredningar till exempel från Statskontoret, är naturreservat som är det mest effektiva instrumentet för att bevara och stärka den biologiska mångfalden och bevara ekosystemen.

Precis som föregående talare, Bo Bernhardsson, har varit inne på anser vi att staten inte bör betala när statliga skogsägare avsätter mark för formellt skydd. Det är ett slags rundgång. De medlen bör i stället användas för att lösa ut privat mark för att kunna öka det formella skyddet. Vi har nämligen ett problem nu med regeringen som skär ned på anslagen till biologisk mångfald. Det blir svårare att nå målet.

Från den rödgröna sidan kommer vi förhoppningsvis om något år att kunna presentera en annan inriktning på skogspolitiken och realistiska förslag på hur vi ska kunna uppnå inte bara delmålet Levande skogar utan också ett trovärdigt skydd av svensk skog och den biologiska mångfalden, så att vi just kan uppnå det övergripande målet om levande skogar.

Anf. 127 TINA EHN (mp):

Herr talman! Jag tycker att jag i väldigt många debatter i den här kammaren talar om vikten av den biologiska mångfalden. Jag gör det så ofta att jag undrar om jag verkligen ska använda begreppet igen. Men det är ett viktigt begrepp, och det är en viktig mångfald som bär upp ett slags säkerhet för oss människor också. Den gör det genom att det krävs en rik biologisk mångfald för att vi ska kunna ha solida ekosystem.

Då kommer ordet ekosystem upp, detta alltmer livsviktiga begrepp. Det är svårt att förklara både snabbt och tekniskt. Men om man gräver sig ned några centimeter i jordlagret hittar man små svamptrådar. De är mycket små. Oftast kan man inte se dem med ögat.

Mykorrhiza är namnet på den här komplexiteten i fråga om svamptrådarna och växternas rötter som lever i symbios med varandra. Genom att de här fina underjordiska svamptrådarna tränger in i rötterna hjälper svampen växten att ta upp vatten och närsalter, och svampen får i sin tur organiska föreningar från växten. Nästan alla världens växter kan bilda någon form av mykorrhiza, och flera arter är beroende av symbiosen för att överleva.

Man kan undra vad det här har med hållbart skydd av naturområden att göra, men det har ganska mycket med det att göra.

EU antog vid toppmötet i Göteborg 2001 en målsättning att förlusten av biologisk mångfald ska stoppas till år 2010. Det är en målsättning som också införlivas i det svenska miljömålssystemet.

Jag börjar med skogen. Skogens landskap och ekosystem har påverkats länge av ett långt drivet produktionsskogsbruk. Det finns mycket få områden med gammelskog kvar.

En enig riksdag har antagit det övergripande målet Levande skogar och att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas. Samtidigt ska den biologiska mångfalden bevaras.

Inriktningen är att miljö kvalitetsmålen ska nås inom en generation. Vi har pratat om det flera gånger i dag, men, som sagt, man kan upprepa det. Det finns ett antal preciseringar i form av delmål eller etappmål, precis som vi har i rovdjurspolitiken.

För att nå målet för bevarande av biologisk mångfald i skogslandskapet behövs att de kvarvarande resterna av skog med höga skyddsvärden bevaras, att ytterligare arealer restaureras, att skogsbrukets miljöhänsyn ökar och att arealer med produktivt skogsbruk, med det som kallas trakthyggesavverkningar, minskar.

Forskare har bedömt att i dagens brukade landskap utgör de kvarvarande resterna av arealer med stort skyddsvärde mindre än 5 procent av det som fanns i naturlandskapet. På lång sikt är det för lite. Det finns ett restaureringsbehov. På kort sikt är dessa arealer skogsmiljöer med höga naturvärden som måste skyddas från avverkning.

Mellan 1998 och 2006 ökade regeringen etappvis anslaget till åtgärder för biologisk mångfald och områdesskydd. Man ökade också skyddstakten. Ändå bedömdes den takten behöva fortsätta att öka för att man skulle nå målen.

Den nuvarande regeringen bröt och vände den utvecklingen. Anslaget har man minskat kraftigt. Man har motiverat, precis som vi hörde tidigare här, det minskade anslaget med att målen ändå inte skulle nås. Det är en något märklig motivering.

Man har också sagt att man ska utveckla andra sätt att skydda områden som är mindre belastande för statsbudgeten. Det är i det här betänkandet delvis som vi tar upp det.

Den omtalade överenskommelsen med Sveaskog om frivilligt avsatt mark är något som Miljöpartiet tycker är bra, det vill säga att man inte ska begära någon ersättning. Vad som däremot blir tokigt är att man flyttar skyddsområden när man har kommit över marken. Man flyttar hundratals hektar av statens skogar från de frivilliga avsättningarna till det formella skyddet. Det formella skyddet ser då mycket bättre ut, men det frivilliga skyddet tappar.

Det är mer allvarligt än så, eftersom det också handlar om hur skyddet slår regionalt: mer skydd i norra Sverige, mindre i södra och mellersta Sverige.

När det gäller skog kan man tycka att regionala mål är lättare att förstå än när man diskuterar rovdjur och i synnerhet varg, som vi gjorde sist. Då var regeringen mycket noggrann med att prata om regionala mål. Jag kan tycka att en skog är mer fast i en region än en varg. Ändå ser man inte de regionala målen som så viktiga när det gäller skogen, dock när det handlar om rovdjur och varg.

Hur det förhåller sig med kvaliteten på den mark som avsatts får vi reda på först när den efterfrågade miljömålspropositionen visar sig. Vi har fått reda på att detta ska ske framåt våren.

Regeringen föreslår i propositionen som vi behandlar att man ska sälja 42 000 hektar skyddsvärd mark till Naturvårdsverket. Vad det kommer att kosta kan man bara gissa, eftersom ingen prislapp finns. Det kanske blir flera hundra miljoner.

Ska det ske utan ökat anslag till Naturvårdsverket innebär det att det blir större svårigheter att skydda annan mark, och det blir mindre pengar till de privata skogsägarna. Det blir svårare att skydda de mest värdefulla skogarna som fortfarande är akut hotade och som finns på privat mark, där det finns mycket av de så kallade värdekärnorna.

I juni i år gick dessutom miljöministern ut och kritiserade Naturvårdsverket för att ha prioriterat fel då ett antal skogsägare som hade träffat avtal med Naturvårdsverket om att sälja värdefulla skogsområden till naturreservat inte fått betalt. Det är så klart en följd av att man har skurit ned pengarna till just biologisk mångfald.

Vår samlade kritik runt det här betänkandet handlar förstås om hela den förändrade ansatsen att bevara skyddsvärda områden. Vi har följt hur regeringen har sänkt anslaget till biologisk mångfald undan för undan och hur man har flyttat siffror för att få delmål att se ut som om de var nådda.

Man har antagit en skogspolitik där man glömde miljömålen. Man ställer krav på myndigheter som ska reda ut stora och svåra frågor utan tillräckliga medel. Vi har också sett hur man har förändrat biologiskt skydd genom den förändrade strandskyddspolitiken.

Vi känner en stor oro inför de här korta skyddsåtagandena som vi ser att det finns en öppning för när det gäller naturvårdsavtalen. De bör vara långsiktiga. De kan vara kreativa, men de bör vara långsiktiga.

Jag tar upp några områden här. Jag kan börja med värdekärnor. År 2008 motionerade Miljöpartiet om att regeringen bör ge Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag till åtgärder för att stoppa den akut hotande avverkningen av skogar med särskilt höga skyddsvärden. Utskottet och riksdagen avlog motionen med hänvisning till den miljömålsproposition som regeringen hade aviserat till våren 2009 samt till denna proposition.

Det är svårt att se vad lösningen skulle vara i detta betänkande angående värdekärnorna och skydd därav. Möjligtvis kan jag få ett svar på det framöver.

När det gäller kontinuitetsskogar är det brist på skog som brukas med lång kontinuitet. Vi ser från Miljöpartiets sida att ökad användning av kontinuitetsskogsbruket ger bättre förutsättningar för biologisk mångfald, också i det produktiva skogsbruket. Jag ser att det är positivt mottaget i betänkandet.

Den ökade delaktigheten bör gälla flera intressenter än markägaren. Miljöorganisationer och närboende har ofta ingående kunskap om var skyddsvärd skog finns. Regeringen skriver att man vill framhålla att markägare som bidrar till miljökvalitetsmålen uppfyllelse gör en mycket viktig insats som värdesätts högt.

Det instämmer vi i. Men vi anser också att det borde gälla för andra som bidrar till miljökvalitetsmålen uppfyllelse, både den engagerade maskinföraren i skogen och de ideellt miljöaktiva, både kunniga tjänstemän och forskare på högskolor.

Regeringen vill bland annat ge markägarna större möjlighet att ta initiativ till formellt skydd för skogsarealer och att välja skyddsform. Det är något som vi står frågande inför när det gäller hur stor skillnaden egentligen blir jämfört med dagens sätt att arbeta.

Vi vill inte motsätta oss de försöken i Sverige. Men det finns en viss risk för att vissa markägare vill ta initiativ till att mark som redan frivilligt avsatts nu kommer att få formellt skydd och med medföljande ersättningar från staten. Ett villkor för markägarens skydd borde vara att man har notifierat myndigheten om frivillig avsättning av skyddsvärd mark så markens skyddsvärde också kan kontrolleras. En utökad initiativrätt bör heller inte vara förbehållen just markägaren utan bör kunna omfatta andra intressenter. Det har vi tagit upp.

När det gäller naturvårdsavtal som jag har nämnt innan anser vi att det bör kunna öka i viss utsträckning. Vi har motionerat om det tidigare, men då bör som sagt var avtalen vara långsiktiga.

När det gäller ersättningsmark kan en aktivare användning av ersättningsmark underlätta skyddet av skogsmark med höga naturvärden, särskilt i södra Sverige där staten kan behöva köpa mark mer aktivt för att använda som ersättningsmark. Vid användning av ersättningsmark kan det vara lämpligt att prioritera ersättningsmark till markägare som bor i anslutning till marker och själva brukar och vårdar dem.

Man bör ge ett ägardirektiv till Sveaskog så att man underlättar reservatbildningar genom att tillhandahålla ersättningsmark. Det bör bli högt prioriterat även för bolaget.

När det gäller biotopskydd anser vi att det finns för- och nackdelar med att kommunerna inrättar biotopskyddsområden. Det är bra att kommunen kan ta initiativ, men man kan ställa sig frågan ifall kommunerna kommer att inrätta särskilt många biotopskyddsområden, eftersom det innebär att man också får stå för en del av ersättningen till markägaren.

Samtidigt har flera remissinstanser varnat för att kommunala biotopskyddsområden ger kommunen möjlighet att besluta om dispenser från skyddet. Det har också varnats för att dispensmöjligheter kan utnyttjas ofta för att undergräva syftena med områden.

Regeringens proposition undviker omsorgsfullt det grundläggande problemet att anslagsnedskärningarna har minskat tempot i skyddsarbetet och försvårar uppfyllelsen av etappmålet för skydd av biologisk mångfald. Det går inte ihop att skydda mer skog för mindre pengar samtidigt som man betalar markägaren mer per hektar skyddad skog.

Vi har hört om Kometprogrammet som en möjlighet för markägare att ta initiativ till formellt skydd av skog. Jag har läst igenom den rapport som gjordes av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen och kan bara instämna i det som Bo Bernhardsson sade innan: Det finns ingenting som tyder på att det skulle bli billigare för staten. Däremot finns det en massa kompletterande initiativ som alla är jätteintressanta att titta på. Det ska man ha klart för sig.

Jag tänkte säga något om toleransavdraget, men jag hoppar över det. Det kan ni läsa om.

För att sluta med en positiv sak tycker jag i alla fall att man kan lyfta fram den fortsatta satsningen på det som kallas för Lona – det lokala naturvårdsarbetet. Det är positivt, även om man får titta på det så att det

inte ger effekter som försämrar underlaget för biomångfalden. Vi tycker att det är väldigt positivt att det tas upp.

Jag vill också säga att vi vet för lite om hur naturen fungerar och om vilken roll varje art spelar i ekosystemet, men vi vet tillräckligt för att veta att varje art kan vara viktig för att ekosystemets väv ska hänga ihop.

Jag vill avsluta med att säga att jag ställer mig bakom Miljöpartiets alla reservationer men yrkar bifall till reservation 3 och 13.

Anf. 128 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet *Hållbart skydd av naturområden* och avslag på samtliga reservationer.

Skyddet och bevarandet av den biologiska mångfalden är en hörnsten i en ansvarstagande miljöpolitik. Det är en uppfattning som säkert delas av väldigt många i vårt land. Möjligheten att vistas i skog och mark är för alla en självklarhet tack vare allemansrätten.

Värnandet om naturen och skyddet för allemansrätten, flora, fauna och biologisk mångfald har varit och är vägledande för det starka skydd vår natur har i vår lagstiftning. Det är en svensk tradition att värna naturintresset, och i den svenska folksjälen finns en djup förståelse för skyddet av naturmiljö och för att bevara en god miljö även till kommande generationer. Hållbarhet, att bruka utan att förbruka och att värna försiktighetsprincipen är hos de flesta människor i vårt land ledord som är gemensamma över generationsgränser, från norr till söder, över stad och land samt över partigränser.

Orsaken till detta genuina intresse för naturen och vården, skyddet och omtanken om densamma tror jag står att finna i den grundkunskap vi har om naturen. Våra förfäder visste att nyttja naturens resurser på ett uthålligt sätt och inte överutnyttja. Den genetiska variationen är nödvändig för utvecklingen av nya grödor och mediciner. Det gäller artvariation som kan vara viktig för ett ekosystems funktion. Inte minst balansen mellan arter i ett ekosystem är här viktigt för att allt ska fungera.

Herr talman! Alliansens miljöpolitik är samlad, den är långsiktig och den är välbalanserad. Strandskyddslagen, skogsvårdslagen och områdesskyddet är alla exempel på lagar som bygger på ambitionen att kunna bevara det ursprungliga, att ta hänsyn till naturens långsiktiga hållbarhet och göra det möjligt för den enskilde att få vistas i skog och mark.

Men omtanken om naturen får inte bli en elitistisk uppfattning som inte går i takt med de människor som mest berörs av inskränkningar och förbud. För att skapa legitimitet för lagstiftning som begränsar brukande och nyttjande är det centralt att det politiska ledarskapet har en lyssnande attityd och bygger sina förslag på delaktighet och lokalt engagemang. Naturvårdspolitiken har under alltför lång tid präglats av ett uppifrån-och-ned-perspektiv, vilket av naturliga skäl förorsakat motstånd från markägare och därigenom försvårat skyddet av biologiskt värdefull mark.

Det vill nu alliansen och regeringen ändra på genom en rad förslag för att underlätta relationen mellan myndigheter och den lokala nivån, markägare, kommuner och intresseorganisationer. Den tidigare politiken har inte uppmuntrat markägares kunskap och vilja. Huvudfåran har varit statliga inköp, inträngsättning och bruna kuvert till berörd markägare med myndigheters uppifrånperspektiv som utgångspunkt med svag delaktighet och oförståelse från markägare som resultat.

Det förslag som jag hoppas klubbas igenom i denna kammare ligger i linje med mina egna utgångspunkter. Vi har framför oss ett betänkande som till stor del har inspirerats av en mycket framgångsrik modell – den finska. Finnarna kan förvisso inte klå oss i ishockey eller telekom, men de har ett kraftigt försprång när det gäller markägarnas delaktighet i att vårda och ta till vara sin egen skog.

Punkterna i propositionen, Kometprogrammet, avskaffandet av toleransavdraget och flexibla skyddsformer, samtliga inspirerade av den finska modellen, ligger i linje med vad jag anser är rätt för att uppnå en långsiktig och balanserad naturvårdspolitik.

Kometprogrammet ger markägaren med dennes unika kunskap större delaktighet. Avskaffandet av toleransavdraget kommer att medföra smidigare processer vid skydd av naturen samtidigt som markägarna får en berättigad kompensation för att de värnar naturvärdena i sin egen skog.

Naturvårdsavtal är en viktig del i de så kallade flexibla skyddsformer som presenteras. Det är av stor vikt att olika incitament utvecklas för markägare att själva ta initiativ till bevarande av natur, både på frivillig basis och i form av formellt skydd. En god naturvård tror jag utgår från att människor som har erfarenhet och som äger skog också har ansvaret. Den som äger, den vårdar.

Jag är övertygad om att starka skogs- och markägare är bra för naturens förvaltning. Vi måste använda naturresurserna klokt och samtidigt långsiktigt och hållbart. Lagförslaget innehåller också stora avsättningar av skogsmark med högt naturvärde från primärt Fastighetsverket och Fortifikationsverket.

Det är positivt att vi i stort sett når delmålet Levande skogar. Vår regering och vår riksdag har lyckats skydda mer skog än vad som har skyddats totalt under de tidigare två mandatperioderna.

Till sist skulle jag vilja säga att det är viktigt att samtidigt behålla de grundläggande skyddsformerna i naturvården. Nationalpark, naturreservat och biotopskyddsområden kommer även fortsättningsvis att vara grunden i skyddet av våra naturvårdsområden.
(Applåder)

Anf. 129 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Jag kan ta upp frågan som Bosse hade. Även jag tycker att det är viktigt att man konkretiserar vad det är regeringen gör i det här. Vi har ju hört att man har slagit på stora trumman om att man ska hitta nya lösningar för att skydda områden och framför allt skogen, vilket jag har fokuserat på rätt mycket. Ändå känner jag att det inte riktigt har blivit så. När man tittar på den kritik som har varit så delas inte heller det att man har hittat de lösningarna riktigt.

Det är faktiskt så som vi sade: Vi vet inte vart det här, med mindre pengar och nya eller kompletterande metoder, kommer att leda. Det är inte någon självklarhet att det kommer att leda till att det blir ett ökat eller bättre skydd. Man kan naturligtvis titta på de olika hektaren och så, men skyddet handlar ju om vilken sorts biotop det är man skyddar och vilket skyddsbehov vi har. Där kommer de regionala bitarna in väldigt mycket, och det finns inget svar på den frågan alls.

Jag lämnar den frågan öppen.

Anf. 130 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Jag tyckte att Tina Ehns anförande var väldigt klart och väl anlagt. Däremot tycker jag att den första repliken är lite småsurrig, om jag ska vara väldigt ärlig.

När det gäller pengarna är det uppenbart att ingen regering någon gång har satsat så mycket på bevarande och naturvård som alliansregeringen och den riksdag som sedan har beslutat i dessa frågor. Vi har i dag ett läge där bnp faller med 4–5 procent och arbetslösheten ökar. Vi kan titta på ett annat utgiftsområde, biståndet. Hur ser det ut? Det är bnp-kopplat. Skulle jag relatera det här till bnp är det faktiskt en höjning av anslaget till biologisk mångfald. Det beror väl lite grann på hur man räknar och hur man ser på den verklighet vi befinner oss i.

Som regering har man inte enbart ansvar för den biologiska mångfalden, som vi tar och nästan uppnår målet för, utan vi har även ansvaret för arbetslösheten, sjukvården, skolorna och klimatpolitiken. Glöm inte, Tina Ehn, att det är det samlade ansvaret som slutgiltigt avgör hur man lyckas lösa ett problem.

När det gäller medelstilledningen skulle jag säga att det är fantastiskt att alliansregeringen i det här läget har orkat avsätta så mycket pengar till naturvården. Det om något, skulle jag säga, bevisar hur viktigt det här är för den regering som i dag styr landet.

Anf. 131 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Det handlar om det samlade ansvaret för till exempel de olika biotoper som finns utspridda över hela landet och som det är viktigt att titta på. Hur man ska leva upp till de regionala målen är inte alls självklart. Jag har tidigare ställt en fråga till miljöminister Andreas Carlgren om det här, men jag har faktiskt inte fått något svar som jag kan anse tillfredsställande. Det är många som frågar hur de ska nå upp till de regionala miljömålen, för det fattas liksom resurser.

Det var precis det man sade från Naturvårdsverket: Anslaget har krympt med 200 miljoner och det har drabbat en del av vår budget. Det har drabbat det som handlar om biologisk mångfald. Man får ta de medel man hade tänkt bygga till exempel Naturum för eller olika områdesskydd. De pengarna suger man ihop med en dammsugare nu för att de ska gå till att finansiera de här skydden.

Vi hade en miljöminister som deltog vid invigningen av Kosterhavets nationalpark i Bohuslän till exempel. Men han fick lämna det beskedet att till Kosterhavets Naturum blev det inga pengar.

Anf. 132 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Jag sade i min replik att det ser ganska bra ut för naturmålen. Vi är i dagsläget nästan på väg att spräcka mållinjen. Det är några 10 000 hektar. Det är förvisso mycket pengar för att nå upp till de 900 000 hektar som är målet för Levande skogar. Det tycker jag är en prestation.

I ärlighetens namn ska man säga att det är med delaktighet av Fortifikationsverket, Sveaskog och andra statliga skogsinnehav. Men jag sneglar inte på om det är en privat markägare eller om det är ett bolag när det gäller viktiga frågor som naturvård och biologisk mångfald. Det som är huvudsaken är egentligen heller inte antalet hektar utan det är innehållet,

kvaliteten, som är avgörande för om det här är värt att skydda, avsätta skattepengar för och ta bort från produktion.

När man plockar bort 900 000 hektar från svensk skogsproduktion är det som ett stort svenskt skogsbolag. Holmen tror jag har ett skogsinnehav som motsvarar ungefär det. Det innebär också jobb i sin del och sämre möjligheter att sälja produkter som påverkar vårt välbefinnande. Det är inte bara en direkt utgift för statskassan.

Då menar jag att det i det här läget som vi befinner oss i, med en fallande ekonomi som inte bara är fallande, skulle vara klädsamt om oppositionen kunde ställa sig upp och säga att det är en prestation att vi har nått så långt som vi har gjort i ett läge där det faktiskt är en rejäl kris, inte bara ute i världen, utan den krisen har även spritt sig till det här landet.

Anf. 133 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Biologisk mångfald och samspelet mellan olika typer av ekosystem är av grundläggande betydelse för människans livsvillkor. Skogarna, kusten, vattendragen och grundvattnet är alla viktiga förutsättningar för livet. De är också en viktig förutsättning för hållbar utveckling.

Den ökade förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är ett av de största miljöproblemen i världen i dag. Den minskade mångfalden innebär inte bara att naturen påverkas genom ett fattigare djur- och växtliv. Det innebär också att många av de biologiska resurser och ekosystemtjänster som människan är beroende av för sin fortlevnad hotas.

Biologisk mångfald utgörs av den mosaik av naturtyper och livsmiljöer som finns i landskapet och som är viktiga förutsättningar för livet. Skogar, hagar, ångar och vattendrag är alla nödvändiga livsmiljöer för olika djur- och växtarter. För en fortsatt rik biologisk mångfald där arter kan fortleva långsiktigt och med livskraftiga bestånd krävs därför dessa naturtyper. De här naturtyperna har ofta uppstått på grund av men också beroende av ett mänskligt brukande. Den biologiska mångfalden behöver ett mänskligt engagemang, den behöver en mänsklig aktivitet och den behöver också ett arbete som genomsyras av lokal delaktighet, där mark- och skogsägarnas kunskaper och drivkrafter tillvaratas allt bättre.

För Centerpartiet är de lokala skogs- och markägarnas delaktighet central i naturvården. Genom ökad delaktighet kan naturlandskapet och dess mångfald vinna flera fördelar, eftersom brukande och skötsel är en viktig del i främjandet av biologisk mångfald.

Herr talman! När alliansregeringen tillträdde 2006 rivstartades arbetet med att utveckla nya metoder och nya arbetssätt för att skydda värdefulla naturområden. Den nya politik som vi debatterar här i dag stärker samarbetet med markägarna. Det ökar användningen av naturvårdsavtal och långsiktigt bevarande av statens mark.

Den politik som under lång tid har bedrivits på det här området har hållit ett alltför lågt tempo. Den har varit fastlåst i ett uppifråntänk. Alliansregeringen ärvde en naturvårdspolitik med ett arbetssätt, ett regelverk och metoder som var otillräckliga för att skydda tillräckligt med skyddsvärd skog. För varje år kom vi längre bort från att nå delmålet Levande skogar.

De värdefulla miljöer vi har i Sverige i dag har i mycket stor utsträckning tillkommit tack vare enskilda markägares gedigna arbete med

att både bruka och skydda skogen. Dock har vi inte, som jag har sagt innan, tagit till vara den kraft och den initiativförmåga som finns hos dessa markägare. Naturvårdspolitiken har alltför ofta uppfattats negativt av enskilda markägare.

De förslag som finns i propositionen och i miljö- och jordbruksutskottets betänkande vad gäller hållbart skydd för naturområdena leder till att vi breddar arbetet med naturvård genom flera utvecklade åtgärder och vägar för att nå miljö kvalitetsmålen och skydda de skogar, våtmarker och naturmiljöer som behöver skyddas. Vi stärker arbetet tillsammans med markägare genom att vi tar kunskapen och engagemanget till vara på ett väldigt tydligt sätt. Vi ger markägarna en möjlighet att ta initiativ till formellt skydd genom Kometprogrammet. Vi utvecklar flexibla skyddsformer. Naturvårdsavtal ska användas i högre utsträckning och bidra till en delaktighet i att förvalta natur- och kulturvärden för framtiden.

Flera aktörer behöver även medverka i naturvården, och samverkan mellan myndigheter, markägare och andra aktörer behöver förbättras på flera områden. Markägare som har höga naturvärden på sin mark och som gör frivilliga insatser för att bevara dessa är värda all uppskattning. I den delen är avskaffandet av toleransavdraget en viktig del för att visa dem uppskattning och visa att det arbete och den kraft de lägger ned är värd all uppskattning och också värd en liten extra morot för att de ska kunna fortsätta det här arbetet.

Vi ska också se till att bevara statens skyddsvärda skogar långsiktigt. Ola Sundell nämnde tidigare att marker på Sveaskogs ägor fått ett långsiktigt skydd i naturreservat. I propositionen tar regeringen nästa steg att säkerställa ett långsiktigt skydd för värdefulla skogar på mark som förvaltas av Fastighetsverket och Fortifikationsverket.

Regeringen presenterar även en strategi för att nå delmålet om formellt skydd av skogsmark. Delmålet om formellt skydd ligger inom räckhåll till år 2010 genom att bland annat delar av Sveaskogs mark, bevarande av statens skyddsvärda skogar samt pågående bevarandearbete kombineras med dessa nya arbetssätt i dialog med markägare – vilket den här politiken ska leda fram till.

Fru talman! Vi har konstaterat att under de åtta åren fram till 2006 skyddades 148 000 hektar formellt och långsiktigt. Det motsvarar en takt på 18 000–19 000 hektar per år. Med den takten skulle målet inte nås förrän 2020, inte ens med ökade anslag på miljöbudgeten på 1 miljard om året skulle målet nås i tid. Anslagsvägen var därmed inte möjlig. Arbetssätt och metoder har varit otillräckliga. Vi kan konstatera att Miljömålsrådet slog fast i den fördjupade utvärderingen 2008 att delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark inte skulle nås till 2010.

Efter det att regeringen alltsedan början av 90-talet gjort upprepade ansträngningar och misslyckanden blev skyddet av Sveaskogs värdefulla skog ett faktum förra året. Alliansregeringen lyckades nå en överenskommelse med Sveaskog. Regeringen lyckades nå en överenskommelse om att långsiktigt skydda 70 000 hektar.

Nu tas, vilket har berörts tidigare i debatten, ytterligare steg. Vi ser till att 42 000 hektar av Fastighetsverkets skogsmark nedanför fjällgränsen överförs till Naturvårdsverket för reservatsbildning. 9 000 hektar av Fortifikationsverkets marker förs också över till ett skydd. Med hjälp av dessa åtgärder kommer totalt 184 000 hektar skog att få ett långsiktigt

skydd under alliansregeringen. 148 000 hektar lyckades man skydda under en åttaårsperiod. Nu skyddar vi 184 000 hektar, vilket gör att vi är i närheten av att nå målet om långsiktigt skydd för levande skogar. Vi är så pass nära att vi troligtvis kommer att nå målet. Den bedömningen gör regeringen. Det är hedervärt. Vi kan också konstatera att ingen tidigare regering har varit i närheten av detta.

Fru talman! Med det här betänkandet och propositionen från regeringen stärker vi samarbetet med markägare, vi ökar användningen av naturvårdsavtal och långsiktigt bevarande av statens mark och vi tar oss närmare målet om levande skogar.

(Applåder)

Anf. 134 BO BERNHARDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är inte riktigt i mål än, Claes Västerteg. Det är inte riktigt klart. Det finns olika uppfattningar om huruvida regeringens politik kommer att leda fram till målet att skydda den skog som ska skyddas till 2010.

Det är självklart att jag inte skulle drömma om att säga att den förra regeringen gjorde allt som var möjligt. Det är klart att det alltid finns mer att uträtta. I vissa stycken säger vi ja till de åtgärder regeringen föreslår nu.

Jag måste upprepa bilden av detta än en gång. Den tidigare socialdemokratiska regeringen ökade hela tiden anslaget till det här området. Det är ett faktum. Den borgerliga regeringen gjorde en rivstart genom att dramatiskt skära ned anslaget. Det är klart att det kommer att påverka möjligheterna att sätta in insatser framöver för att klara den biologiska mångfalden. Ni har dessutom – och det är en del av det viktiga perspektivet – systematiskt förstört de offentliga finanserna genom stora skattesänkningar. Det skapar i sig en situation där vi framöver kommer att ha svårare att sätta in insatser också på detta område. Det hänger naturligtvis ihop.

Ni driver offentlig ekonomi i sank. Ni drar medvetet ned på resurserna för att klara den biologiska mångfalden. Sedan räddas ni av de statliga företagen. Där är vi överens. Det är bra insatser. Självklart ska vi använda statens skogsinnehav, men vi ska inte låta staten betala sig själv och på det sättet ytterligare urholka möjligheterna och resurserna för att klara detta. Det är inte slut än. Vi är inte framme.

Anf. 135 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt anförande att vi är på väg att nå målet om levande skogar. Vi kunde konstatera att vi inte skulle nå målet till 2010 om vi hade gjort så som man har gjort innan. Jag noterade i Bo Bernhardssons anförande att det råder en bred enighet för den politik som vi för och som vi ska föra framöver.

Vi har nått en överenskommelse med till exempel Sveaskog. Det är något som man har försökt med tidigare men inte har nått hela vägen fram. Med den politik som alliansregeringen för når vi målet – om man väljer Bo Bernhardssons uttryck är vi nära målet. Vi gör bedömningen att vi har förutsättningar att nå målet. Vi gör det på ett mer effektivt sätt. Vi använder de resurser vi har på ett mer effektivt sätt. Jag tycker att det är en tydlig bild av hur alliansregeringen arbetar. Vi är rädda om skattebeta-

larnas pengar. Vi ser till att skattebetalarna får behålla mer av sina pengar i plånboken, och vi ser till att använda de resurser som vi har i statens budget på ett mer effektivt sätt så att vi kommer närmare måluppfyllelsen.

Jag konstaterar avslutningsvis att Bo Bernhardsson i sitt partis budget på miljöområdet har 50 miljoner kronor mer. Om man ska fortsätta som man har tänkt sig innan räcker det inte ens med 1 miljard mer per år. Med det tidigare arbetssättet är det rätt stor skillnad mellan att lägga på 50 miljoner mer eller att lägga på 1 miljard mer, som är det som i själva verket behövs. Det är en haltande argumentation att göra stor skillnad på 50 miljoner kronor. Vi använder resurserna effektivt, och vi tar oss närmare målet.

Anf. 136 BO BERNHARDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är inte på något område, Claes Västerteg, inte det här heller, oberörda av det som sker med de offentliga finanserna. Vi kan inte tänka bort att för varje steg ni tar för att underminera de offentliga finanserna genom att sänka skatterna får naturligtvis vi också mindre handlingsutrymme. Det är självklart. Ni gjorde det förra gången ni regerade och ni gör det igen. Ni underminerar de offentliga finanserna. Det är självklart att det också påverkar våra möjligheter på det här området. Det påverkar på alla områden.

Häromveckan var det ett miljömålsseminarium i andrakammarsalen. Hur pekade mungiporna, Claes Västerteg, när det gäller målen om levande skogar och biologisk mångfald? De pekade nedåt.

Jag skulle kunna ställa mig här och citera åtskilliga kritiker som inte delar uppfattningen att vi kommer att nå målen. Det är stora stenar som fortfarande ligger i vägen, även om vissa framsteg har gjorts med hjälp av det statliga skogsinnehavet. Så är det. Det är stora stenar som ligger framför oss. Vad ni har gjort genom att dels allmänt sett underminera statsfinanserna, dels låta staten betala sig själv för skydd av skog, är att ni har försämrat förutsättningarna framöver att göra insatser för att klara den biologiska mångfalden. Det är ett faktum.

Anf. 137 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Det är ett faktum att Socialdemokraterna än så länge har ställt upp på tre av fyra skattesänkningar som alliansregeringen har genomfört. Det här är inte en ekonomisk-politisk eller skattepolitisk debatt, men jag kan inte undanhålla mig från att konstatera det faktumet.

De steg vi har tagit, till exempel via det vi har gjort på Sveaskogs område, Bo Bernhardsson, är ett långsiktigt skydd av 70 000 hektar. Det frigörs medel som vi skulle ha använt för dessa 70 000 hektar. I och med att staten inte betalar Sveaskog för detta område kan vi använda de pengar som skulle ha använts till dessa 70 000 hektar till att göra ytterligare insatser på området. Det är också en del i det som tar oss närmare målet. I samband med det som redovisades vid miljömålsseminariet för några veckor sedan – och gubbarna där – fanns inte den här politiken med i analysen. Överenskommelsen med Fortifikationsverket och Fastighetsverket fanns inte med i den analysen, utan den byggde på vad som historiskt har gjorts.

Det vi gör i dag och de steg vi tar för oss närmare målet. Vi och regeringen gör bedömningen att vi har all möjlighet att nå målet Levande skogar till 2010. Det har ingen regering tidigare lyckats med. Vi är effektiva, och vi är ansvarsfulla med skattebetalarnas pengar.

Anf. 138 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Biologisk mångfald är en förutsättning för livet på jorden. Det är därför helt naturligt en hörnsten i regeringens miljöpolitik. Skydd av naturområden är ett av flera verktyg för att uppnå miljökvalitetsmålen.

Denna sommar har vi haft den stora glädjen att få inviga Kusters nationalpark. Det är mycket intressant, för här har det hela tiden varit ett underifrånperspektiv, ett engagemang och en stor delaktighet.

Det stämmer inte, som Tina Ehn framförde, att det inte skulle finnas pengar till Naturum. Tvärtom finns det reserverade medel till ett Naturum. Miljöministern har betonat att så är fallet. Däremot kan man konstatera att prispengen plötsligt ökades – kraven på pengar trefaldigades – och här har regeringen sagt stopp och belägg. Det gäller också att man väl förvaltar de medel som man har fått sig till del. Det är viktigt att påpeka.

Nationalpark har vi fått inviga, och ett Naturum kommer det att bli.

Det gäller att finna hållbart skydd av naturområden på ett klokt och kostnadseffektivt sätt och där stor delaktighet och engagemang finns, precis som vid Kusters nationalpark.

Fru talman! Världens skogar innehåller, precis som jag har sagt i ett tidigare anförande, 70 procent av den biologiska mångfalden. Det är en mångfald som dessvärre har minskats under senare år, vilket vi verkligen måste se på ett orhört seriöst sätt. Vi har ett globalt ansvar att medverka till att skogsfrågan nu kommer upp på högsta politiska nivå i samband med klimattoppmötet. Men vi har också ett ansvar att göra vår egen läxa, att se till att skydda våra egna skogar.

Jag är personligen mycket oroad över Miljömålsrådets information att skogar med höga värden avverkas. Där skriver man också: "Nyckelbiotoper avverkas i ökande omfattning." Det är därför mycket angeläget att vi gemensamt arbetar för att säkerställa att skog som betecknas ha mycket höga miljövärden och som är skyddsvärd inte ska avverkas.

Här känner jag att det är viktigt att vi är många vakthundar. Vi har från vårt parti talat om en frysning när sådan skog är i fara.

Fru talman! Alliansregeringen är övertygad om värdet av att berörda markägare involveras och engageras, och därför tycker vi att det är orhört värdefullt med Kometprogrammet. Det riktar sig i huvudsak till privata, enskilda markägare som genom riktad information förväntas ta initiativ till skydd av områden. Att stärka det lokala inflyandet och den lokala förankringen och att ha samverkan är positivt. Det är inte lösningen på allt, men det medverkar till en långsiktigt hållbar lösning.

Statens skogar har debatterats här i dag, och det är angeläget att använda statens skogar som föredömen, men också som utbytesskogar.

Jag har i många tidigare sammanhang lyft fram värdet av att använda Sveaskog som utbytesskog vid reservatsbildningar – något som Statskontoret i sin utredning också kom fram till. Sveaskog är Sveriges största skogsägare, och möjligheterna är stora att använda sig av Sveaskog som

utbytesskog också till kyrkoägda skogar och bolagsskogar. I samband med en analys av Sveaskogs framtida inriktning och uppdrag ska förutläggningarna för ett långsiktigt skydd vägas in.

Jag kan inte låta bli att konstatera att det i fråga om den kyrkligt ägda skogen ska betonas att man har ett särskilt ansvar, ett förvaltaransvar. Det är frestande att önska att man för den kyrkligt ägda skogen skulle använda sig av tiondet som en symbolhandling, att avsätta 10 procent av sin skogliga mark. Min önskan är att man ska lyfta upp den frågan i de sammanhangen.

Det har förts en debatt mellan Claes Västerteg och Bo Bernhardsson. Vi ser nu en möjlighet att uppnå delmålet Levande skogar, och det är givetvis mycket positivt.

Vi har hört om hur mycket som avsattes av den tidigare regeringen och hur mycket som har avsatts under de senaste tre åren, och därför upprepar jag inte de siffrorna. Jag vill ändå säga att vi nu ser ut att kunna avsätta så mycket som 400 000 hektar skogsmark. Då ska vi också lägga till 500 000 hektar som omfattas av den frivilliga avsättningen. Det är, mina vänner, ytterligare 900 000 hektar skogsmark. Det är häftigt, och det är värdefullt.

Fru talman! Under senare tid har det förts en diskussion kring kontinuitetsbruk. Det har också tagits upp här – jag tror att det var Jacob Johnson som tog upp den frågan, möjligen Tina Ehn. Ett aktuellt rättsfall har uppmärksamats där en skogsägare inte tilläts använda sig av denna metod. Orsaken baserades på att skogsmarken inte skulle utnyttjas på ett tillräckligt effektivt sätt.

Detta har skapat många frågetecken, och jag anser att det är bra att ett arbete nu pågår för ökad utbildning, rådgivning och forskning då det torde finnas ett behov av alternativ till trakthyggesbruk. Det finns nu ett regleringsbrev om tillskjutna medel för att stimulera denna kunskap och skapa bättre riktlinjer. Det välkomnar jag. Givet är också att en skogsägare ska känna den möjligheten att också få välja en skogsavverkningsmetod som syftar till att skona marken och bevara den biologiska mångfalden.

Fru talman! Slutligen vill jag säga att jag anser att det är av största vikt att vi fortsätter att ta stor naturhänsyn. I samband med årets redovisning av miljömålen, där också utredningen om miljömålsstrategin redovisades, framkom förslag och behov av ett ökat engagemang från näringslivet i dessa frågor. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster värdesätts alltmer inom EU och genom den process som regeringen har initierat. Flera uppdrag har nu getts till olika myndigheter där man kommer att titta på hur det svenska naturvårdsarbetet uppfyller kraven på en grön infrastruktur.

Det är angeläget att stärka lokala och kommunala naturvårdssatsningar. Där har Lonasatsningen uppmärksamats, och vi har fått ett glatt bifall till det förslaget – en fortsättning på ett tidigare förslag från oppositionen, skulle jag vilja lägga till. Vi tar vara på goda idéer, för dem vidare och utvecklar dem. Det är angeläget och positivt att naturmiljöer och den biologiska mångfalden nu vägs in i översiktsplaner. Det är också angeläget att det kommer att upprättas kommunala naturvårdsprogram.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 139 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Tidigare i dag sade Anita att 70 procent av den biologiska mångfalden finns i skogen. Det är bra att vi är överens om att den innehåller en rik biologisk mångfald.

Jag uttryckte mig tydligen på ett felaktigt sätt när det gällde Naturum Kosterhavet. Det är möjligt att jag sade att det inte skulle bli av alls. Man har dock kunnat läsa att det inte finns pengar till det nu och att man för närvarande inte tänker satsa på det dyra Naturum i Kosterhavets nationalpark. Jag lägger ingen värdering i det, utan det är något jag har läst.

Det här kan kanske bero på att den biologiska mångfalden har fått minskat anslag. Naturvårdsverket har sagt att regeringen har krympt anslaget med 200 miljoner men att Naturvårdsverket ändå klara av att betala ut pengarna, vilket man inte har gjort.

I juni kritiserade miljöminister Andreas Carlgren Naturvårdsverket för att man inte hade prioriterat rätt. Man har därför gjort en omprioritering, men det innebär att man någonstans måste hitta mer pengar. Jag kan tänka mig att en del av de pengar som skulle gå till Naturum får man försöka samla ihop.

Vi har debatterat detta länge, men vi ser att det är mindre pengar och att det är kompletterande metoder som ska leda till att vi ändå får ett ökat skydd. Jag får inte det att gå ihop riktigt.

Anf. 140 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är viktigt att vi håller oss till fakta. Därför tyckte jag att det var viktigt att ta upp denna fråga, Tina Ehn. Fakta är Naturum vid Kosterhavets nationalpark var kostnadsberäknat till 23 miljoner kronor. Det avsattes också 23 miljoner kronor för detta ändamål. Under resans gång växte projektet. I somras var man uppe i en summa av 80 miljoner kronor.

Då var det rimligt att regeringen genom Andreas Carlgren sade att man utlovat 23 miljoner och att Naturum ska byggas. Sedan finns det alla möjligheter att söka medel från andra finansörer. Det handlar om förvaltare, om trovärdighet och om att ord och överenskommelser ska gälla. Håller inte en regering i pengarna är det fara å färde. Då behövs det oändligt mycket mer resurser och pengar också inom området biologisk mångfald.

Vi ska vara rättvisa och säga att ingen regering någonsin har haft en sådan stor summa totalt till biologisk mångfald som alliansregeringen. Den sänktes under förrförra mandatperioden och höjdes igen. Sedan har den sänkts något, men i det stora sammanhanget är det stor skillnad jämfört med den tidigare regeringens satsning på detta.

Jag skulle önska att vi kunde satsa ännu mer eftersom jag brinner så för dessa frågor, men det handlar om att vara kostnadseffektiva och förvalta de medel som vi har.

Anf. 141 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag förstår inte matematiken. Hur kan summan vara mycket större än tidigare när man har dragit ned på anslaget? Man kanske menar med landsbygdsprogram och annat, men där har vi varit med och jobbat för ökade resurser till miljön. Vi har haft en gemensam strategi, och då kan man väl inte säga att det bara är regeringens verk.

Anita får gärna utveckla hur summan har blivit större – särskilt med tanke på vad alla andra säger och vad vi ser i budgeten. Det är i så fall mycket märkligt, för vi har sett en neddragning.

Jag tänkte ta upp något som jag ställde en fråga till Andreas Carlgren om. Man flyttar över hundratusentals hektar skog från statens marker från kategorin frivilligt skydd till kategorin formellt skydd, vilket gör att det blir mindre resurser till det frivilliga skyddet. Det blir dessutom en regional skillnad. Det är definitivt lika viktigt att man tittar på hur de regionala målen slår. Kritiken är svår att lyfta fram, för man måste se hur det har gått till. Men det är så det är. Jag fick inget svar av miljöministern på hur man ska uppnå de regionala målen, men det kanske jag kan få någon indikation på här.

*Hållbart skydd av
naturområden*

Anf. 142 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Vi kommer att ha en budgetdebatt lite senare. Där kommer vi att kunna dribbla kronor och ören. Det jag ändå vill nämna och påminna om är att biologisk mångfald innefattar så oerhört mycket. Alliansregeringen har satsat mycket på havsmiljön, Östersjöfrågan. Vi anser att det också givetvis inryms i den biologiska mångfalden. Där finns en stor del.

Sveaskogslösningen är jag oerhört glad över att vi kommit fram till. Det är första steget. Det gäller nu att gå vidare med att använda Sveaskog ännu mer som utbytesskog men också som pilotskog, ett föredöme för hur man vårdar, skyddar och använder skogen och givetvis utvinna skogsråvara. Den ska kunna användas på alla sätt.

Det riktigt positiva är att vi har kunnat visa att det gick att komma fram. Vi kunde få en överenskommelse och en lösning. Nästa steg är bolagsskogarna. Man ska kunna göra trepartsbyten ännu mer effektivt. Det handlar även om kyrkans skogar. Det är många steg på vägen.

Därmed, fru talman, tror jag att jag har svarat på de flesta frågorna.

Anf. 143 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Naturen ska förvaltas. Naturområden ska skyddas och vårdas. Skogsmark ska brukas på ett sätt så att vi lämnar den vidare i ett bättre skick till kommande generationer än vi tog emot den. Skogen är generationsöverskridande, och här gäller det i bokstavig mening.

Svenskarna anses av många vara naturlyriker. Visst har vi väl alla någon gång lyriskt beskrivit gläntan i skogen där solen speglar sig i tjärnen och tjädern eller orren hörs spela, de djupa skogarnas sus och känslan av att hitta lä under en kofällegran när vinden och regnet pinar. Visst kan vi förnimma hur det känns, även om vi nu sitter i kammaren och har gjort det i ett antal timmar.

Skogen är viktig på många sätt. Inte minst har den klimatdebatt som vi alla är delaktiga i gjort oss uppmärksamma på det. Skogen ska vara energikälla, råvaruproducent, producent av biologisk mångfald och producent av livskvalitet och livsrum. Då gäller det att göra kloka avvägningar.

Miljömålet Levande skogar bedömdes av Miljömålsrådet 2006 som omöjligt att nå. Målet var att nå ett formellt skydd av 400 000 hektar från

1999 till 2010. År 2006 hade man nått 148 000 hektar. Det skulle utan överdrift kunna beskrivas som ett misslyckande.

Den proposition vi har behandlat i betänkandet och den avsättning som Sveaskog gjorde under föregående år kommer att möjliggöra att vi når målet. Samtidigt kommer ett förändrat arbetssätt att ge större delaktighet för markägare i arbetet.

Fru talman! Det är en viktig förändring att vi nu visar de personer som bor och lever med skogen tilltro att vilja värna och vårda. Det gäller även dem som inte fysiskt bor på platsen längre. Vi är rätt många utbor, som det heter, numera. En tydlig signal har regeringen gett genom att ta bort toleransavdraget. Det kommer att göra att många markägare känner att de äntligen blir trodda om att vilja göra något och att de kan få en konkret och tydlig rådgivning i vad de bäst kan göra och sedan våga göra det.

Det flexibla systemet när det gäller naturvårdsavtal och hur långa perioder de kommer att kunna tecknas för är också en viktig signal om att det är kvalitet, inte kvantitet, som är det väsentliga.

Fru talman! I detta betänkande och i propositionen som ligger till grund för det är det tydligt att alliansregeringen tilltror markägare förmåga att bidra, förmåga att vara med och förmåga att fullt ut ta ansvar för naturvårdsarbete.

Med detta beslut kommer vi att få se flera markägare som vill vara med och skydda värdefull skogsmark åt kommande generationer och inte minst förvalta den på ett sådant sätt att värdena består.

Ibland blir jag orolig för att vi tror att vi ska göra en avsättning och låta allt stå som det står. Det är ju ett hundraårigt, tusenårigt brukande och sunt förvaltande som har gjort att det ser ut som det gör i de här områdena i dag.

Fru talman! Kommunerna kommer också att få ökade möjligheter att skydda områden som man anser vara väsentliga att skydda. Biotopskyddet kommer att möjliggöra för oss som lever tätortsnära att ha bra och gedigen miljö inpå knutarna. Kommunerna får det fulla ansvaret att välja ut, förvalta och betala för det.

Som vi har hört tidigare i debatten kommer kommunerna att i det redskap som Lona ger kunna göra investeringar som gör det möjligt för oss som i dag lever lite längre ifrån naturen att ha tillgång till den på ett bra sätt.

I dagens beslut kommer också skyddsvärda skogar som staten förfo- gar över att få ett långsiktigt skydd. Sveaskog har, som sagt, redan skyddat. Fortifikationsverket och Fastighetsverket kommer att skydda skog. Vi kommer att hantera pengar i interna transaktioner.

Visst kan man fundera över om den högra handen ska betala till den vänstra, men vi har ett system som ser ut så. Då får vi rätta oss efter det tills vi förändrar systemet.

Sammantaget gör detta att vi har goda utsikter att nå målet 2010.

Fru talman! Med risk för att jag upprepar mig själv och att jag upprepar vad tidigare talar har sagt vill jag ändå kommentera det så kallade Kometprogrammet.

Det kommer att tydliggöra det lokala och regionala inflytandet över naturvårdsarbetet. Markägarna kommer att få vara med. Det kommer också att innebära att Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och länsstyrel-

serna blir skyldiga att ha en mycket tydligare dialog med intressenterna. Det kommer att tillsättas lokala regionala råd i dessa frågor. Det är något besynnerligt att man säger att det blir svårare att genomföra detta på regional nivå när vi nu får en ännu tydligare markör för hur viktigt samrådet är.

Under 2010 kommer fem områden i landet att börja arbeta enligt den här metoden. Jag tror att det välkomnas inte minst av de aktörer som finns på länsnivå i form av länsstyrelserna, Skogsstyrelsens regionala förvaltning, miljöengagerade människor i naturvårdsföreningar och liknande samt av de skogsägare som vill ta ett rejält och gediget ansvar.

Om vi fortsätter enligt intentionen i betänkandet kommer vi framgent att kunna skydda och vårda vår natur och våra skogar så att suset från dem hörs i många generationer ännu.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 november.)

18 § Verksamheten inom Europarådet under 2008

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU6
Verksamheten inom Europarådet under 2008 (skr. 2008/09:196 och redog. 2008/09:ER1.

Anf. 144 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi får möjlighet att debattera och samtala om Europarådet – i det här fallet lite tillbakablickande på verksamhetsåret 2008.

Jag vill ändå ta tillfället i akt och tala om något som har hänt det här året. Jag vill även från den här talarstolen välkomna Thorbjørn Jagland som ny generalsekreterare i Europarådet. Det känns bra att ha fått frågan löst och att vi har en bra person på plats så att vi nu kan blicka framåt och ha någon att samverka med i de frågor som vi har framför oss.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen. Inledningsvis vill jag peka på vårt särskilda yttrande som berör majoritetens hållning till Ryssland och vår syn på utvecklingen i detta vårt nära grannland.

Socialdemokraternas gruppledare i Europarådet, Björn von Sydow, kommer senare i debatten att redogöra för vår syn i denna så viktiga fråga. Jag konstaterar nu bara att toppmötet mellan EU och Ryssland förläggs till Stockholm. Datumet är den 18 november, vilket gör att den här debatten är extra aktuell.

Fru talman! Vi har under perioden arbetat intensivt för att sätta fokus på diskriminering. Det gäller inte minst Litauens syn på hbt-personer. Andra intressanta och viktiga frågor är romernas situation i Italien. Vi kan se att det är ett problem också i andra länder. Vi har även i vårt land en del att åstadkomma när det gäller förbättringar. I dag har det varit ett seminarium i Riksdagshuset om den här frågan.

Med en reservation om Europarådets konvention om människohandel anknöt vi till en av våra motioner. Det finns även andra motioner. Vi ser

Prot. 2009/10:23
4 november

*Hållbart skydd av
naturområden*

*Verksamheten
inom Europarådet
under 2008*

samlat på den här frågan. Jag är glad att även här kunna peka på den samstämmighet som finns inom oppositionen, s, mp och v. Vi är mycket bekymrade över att regeringen och majoriteten i kammaren har valt att prioritera ned frågan. Det har också visat sig i hur man hanterar skrivelsen. Det är avgränsat till den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling.

Jag hade trott att detta var en fråga där vi gemensamt och i samstämmighet skulle kunna arbeta för att få en ratificering i kammaren innan vi blev ordförandeland i Europarådet. När så inte skedde trodde jag att vi åtminstone skulle få det till stånd innan vi blev ordförande i EU och på så sätt kunna knyta ihop arbetet i EU och Europarådet. Jag tycker att det är ytterst viktigt att vi får den samlade synen på hur vi ska förhålla oss. Så är nu icke fallet.

Det är märkligt mot bakgrund av att det finns en utredning som har varit klar länge. Det handlar om ett mycket litet ingrepp lagstiftningsmässigt. Det finns inga komplikationer. Det finns en bred samstämmighet, något som regeringens företrädare underströk när vi genomförde en uppvaktning.

Jag kan bara tolka detta som att det är en nedprioritering. Det leder också till att det är svårt att lösa ut andra frågor som är knutna till konventionen, som till exempel hur man ska stärka kapaciteten för uppföljningsmekanismen GRETA. Hur ska man få resurser att ta emot nya länder? Man kan ansluta sig till konventionen både som medlemsland och observatörsland, men det gäller också övriga länder och EU självt. Där kommer också en koppling till EU.

Majoriteten har valt att lyfta fram att brottsoffer ska få möjlighet till tolkning i rättsprocesser. Jag kan understryka att det naturligtvis är oerhört viktigt för att få sin sak rättvist prövad, men det finns också andra frågor som vi tycker är viktiga att lyfta fram.

Det handlar om efterfrågan och trafficking. Om ingen efterfrågar kvinnor, ofta underåriga, för sexuella ändamål har vi heller ingen marknad för denna vår tids slavhandel.

Vi har kopplingen till organiserad kriminalitet. Det finns många frågor som jag har tyckt vara viktigare att lyfta fram.

Majoriteten har valt att peka på tolkningen som i och för sig också är viktig.

Jag skulle vilja få svar på varför man har valt att politiskt prioritera ned den här frågan. Jag hade gärna sett att man hade förstärkt Europarådets möjlighet att arbeta med den här frågan.

Nu hör jag att man utan den här konventionsgrunden vill förstärka någon kapacitet på EU-sidan. Vi måste ha en samlad syn och ett samlat förhållningssätt och verka utifrån det starka instrument som en ny konvention är.

Utöver det arbetar Europarådet intensivt med något som vi i kammaren har varit en stor del av, nämligen våld mot kvinnor – genderbaserat våld. Det var en kampanj som denna kammare liksom många andra parlament inom Europarådet var en del av. Det ledde fram till behovet av att arbeta fram en konvention mot genderbaserat våld. Två synsätt har stått emot varandra. Det är dels en genderbaserad konvention som omfattar våld i olika former mot kvinnor, dels den syn som majoriteten har företrott – dock inte alltid i voteringar i Europarådets parlamentariska för-

samling – och som kommer till uttryck i förhandlingarna. Det handlar om att göra en så snäv konventionstolkning att till exempel hedersrelaterat våld inte skulle kunna inkluderas. Det är ett område som ofta lyfts fram som prioriterat för inte minst jämställdhetsministern. Men här är man beredd att arbeta fram en konvention som inte täcker ett sådant område. Jag skulle gärna vilja ha ett svar på hur man ser på denna konvention framdeles.

Vi har valt att inte reservera oss på den punkten, men vi har på olika sätt uttryckt vårt intresse för den frågan och arbetat väldigt intensivt tillsammans med övriga oppositionspartier för att nå fram till en konvention som har en träffsäkerhet och som kan vara konstruktiv att arbeta utifrån.

Jag tror att detta är ett område där vi kan göra skillnad och där den traditionella syn som vi i Sverige har på dessa frågor skulle kunna spela roll.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi vågar se den koppling som finns när det gäller kvinnor som är utsatta för trafficking och utnyttjas sexuellt, och då är prostitution en del av det. Men här har det funnits en stor osäkerhet och svajighet, och vi har vid omröstningar sett att den svenska delegationen inte har varit samlad. Det leder till att vårt arbete med att synliggöra denna koppling, motverka efterfrågan och stödja offren för människohandel försvagas.

Jag önskar att vi kan få ett klargörande om att detta var misstag, att man är beredd att gå vidare, att man nu ser att konventionen mot trafficking är på plats och att man nu är beredd att titta också på denna fråga lite djupare för att kunna förstärka arbetet mot att kvinnor utsätts för trafficking för sexuella ändamål.

Jag vill ändå än en gång understryka att det ofta i juridisk mening är fråga om barn. Det är alltså underåriga som vi talar om som kommer in i prostitution och slavhandel. Det finns även män, pojkar och hbt-personer som utnyttjas. Men mestadels är det kvinnor och unga som utnyttjas inom prostitution och trafficking för sexuella ändamål.

Jag tycker att det finns paralleller och länkar mellan den konvention som redan finns på plats och som regeringen så här långt har vägrat att ratificera och den konvention som håller på att arbetas fram. Våld mot kvinnor innehåller också sexuellt våld. Därför är det väldigt angeläget att dessa processer hålls samman när det gäller synsättet.

Anf. 145 HANS LINDE (v):

Fru talman! Vi har att diskutera och debattera utrikesutskottets betänkande angående verksamheten inom Europarådet under 2008. Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationen från den samlade oppositionen.

Vänsterpartiet anser att Europarådet har en central roll att spela som den mellanstatliga arena där Europas länder kan samlas för utbyte, samarbete och dialog. I ett Europa där vi ser att spänningarna och motsättningarna återigen ökar har Europarådet en central roll att spela för att överbrygga motsättningar och lägga grunden för samarbete. Vi från Vänsterpartiet delar därför den oro som har kommit till uttryck i Socialdemokraternas särskilda yttrande över att regeringspartierna i Europarådets parlamentariska församling verkat för att utestänga Ryssland. Vi ser att demokratin urholkas och de mänskliga rättigheterna inskränks och

kränks i skrämmande hög grad i dagens Ryssland, men det är inte en utveckling vi vänder genom stängda dörrar. Vi behöver fler arenor, inte färre, där vi kan påverka och samtala med Ryssland.

Europarådet är också en central aktör i arbetet för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i Europa. Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna och Europadomstolen är här helt avgörande verktyg. För även på en kontinent där diktatur och auktoritära system i land efter land har ersatts av demokratier finns det ett behov av vakthundar för just de mänskliga rättigheterna.

Det kan i detta sammanhang vara bra att påminna om att även Sverige har fällts och kritiserats under det gångna året. I augusti kritiserades Sverige för de långa isoleringstiderna på häkten och fängelser, som Europarådets tortyrkommitté menade ledde till ökad risk för psykisk ohälsa och självmord. I våras kritiserades Sverige för hanteringen av de nationella minoritetsspråken. Sverige ansågs ha mycket kvar att göra för att leva upp till Europarådets minoritetskonvention som Sverige ratificerade 2000, och man rekommenderade att rätten att använda finska och samiska i kommunikation med myndigheter skulle breddas och att tillgången till utbildning i och på minoritetsspråken skulle säkerställas.

I samband med kritiken sade Thomas Hammarberg, Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter, till Ekot i en intervju att ”lyhördheten för kritik utifrån har varit låg. Det är inte så att Sverige är bäst på allting när det gäller mänskliga rättigheter utan vi har ju också saker som vi borde förbättra”. Det är inte svårt att hålla med.

Fru talman! När den förra skrivelsen om verksamheten i Europarådet debatterades i denna kammare, våren 2008, var det stundande svenska ordförandeskapet i Europarådet och frågan om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter det som stod i fokus. Från en enig opposition, även den gången, krävde vi att Sverige tydligt skulle använda sitt ordförandeskap till att föra upp frågor om rätten till säkra och lagliga aborter, om preventivmedel, om sexualupplysning och om hbt-personers rättigheter på dagordningen. Det var inte konstigt att vi valde att föra upp just dessa frågor. De sexuella och reproduktiva rättigheterna kränks och inskränks systematiskt i en rad av Europarådets medlemsstater.

Trots att Europarådet uppmanade samtliga 47 medlemsländer i en resolution från den 16 april 2007 att garantera kvinnor rätten till laglig och säker abort finns det beräkningar som tyder på att det genomförs så många som 800 000 illegala aborter i Europa varje år. 800 000 illegala aborter innebär 800 000 fall där kvinnors rätt till sin egen kropp har inskränkts. Det innebär 800 000 fall där de mänskliga rättigheterna kränkts och det på vår egen kontinent.

I debatten den 7 maj 2008 i denna kammare frågade jag de borgerliga ledamöterna: ”Kommer Carl Bildt att gå upp på barriaderna i Europa och slåss för sexualupplysning, för gratis eller billigare och tillgängligare preventivmedel, för HBT-personers rättigheter och för kvinnors rätt till sin egen kropp och abort?” Ledamot efter ledamot från den borgerliga sidan intygade i den debatten att så skulle bli fallet under det svenska ordförandeskapet i Europarådet. I dag vet vi att de borgerliga ledamöterna inte hade täckning för sina svar. Det svenska ordförandeskapet i Europarådet kommer knappast att gå till historien som ett ordförandeskap

som satte jämställdhetsfrågorna och kvinnors rätt till sin egen kropp i fokus.

I dagens betänkande har en enig opposition återigen en gemensam reservation där vi gemensamt lyfter fram en för Europa central och avgörande jämställdhetsfråga, nämligen frågan om trafficking eller människohandel. Gemensamt kräver vi att Sverige snarast möjligt ratificerar Europarådets konvention om människohandel. I denna del instämmer jag helt i vad föregående talare Carina Hägg från Socialdemokraterna sade. Tyvärr är detta nämligen ytterligare ett exempel på hur Sverige med den borgerliga regeringen inte utnyttjar de möjligheter som Europarådet erbjuder att stå på barriaderna i Europa för kvinnors mänskliga rättigheter.

Med detta yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 146 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Europarådet är en väldigt viktig organisation som bedriver ett avgörande arbete för fred, för demokrati, för mänskliga rättigheter och för stärkande av rättsstaten.

I dag debatterar vi betänkandet *Verksamheten inom Europarådet under år 2008*. Det är en årlig debatt.

Det finns en särskild sak som bör lyftas fram angående verksamheten i Europarådet under 2008. Det är att Sverige var ordförandeland i Europarådets ministerkommitté under andra halvåret.

Man kan diskutera de prioriteringar som gjordes. Men det bör väl ändå sägas att riksdagens utredningstjänst har kommit fram till att det gjordes ett bra jobb under ordförandeskapet trots den stora distraktion som dominerade en mycket stor del av verksamheten. Kriget mellan Georgien och Ryssland bröt ju ut under det svenska ordförandeskapet.

Fru talman! Helt kort: Det finns en gemensam reservation från oppositionen angående vikten av att ratificera Europarådets konvention mot människohandel. Jag yrkar bifall till den reservationen och ser fram emot den fortsatta debatten. Särskilt ser jag fram emot att få höra den borgerliga alliansens försvar av sin Rysslandspolitik. Att föra en dialog är väldigt viktigt. Europarådet är ett bra forum för att föra den dialogen.

Anf. 147 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag är särskilt glad över att höra att en företrädare för oppositionen är så nöjd med ordförandeskapet i Europarådet under den period som skrivelsen avser.

Från den svenska delegationens sida begärde vi att utredningstjänsten skulle utvärdera ordförandeskapet. Den utvärderingen finns att tillgå för kammarens ledamöter och för vilka som helst andra som önskar läsa den.

Det är riktigt att kriget mellan Ryssland och Georgien innebar en påfrestning för hela Europarådets organisation, inte bara för ordförandeskapet utan också, och inte minst, för den parlamentariska församlingen och arbetet där.

Enligt min och majoritetens mening gjorde utrikesministern och generalsekreteraren helt rätt när det åkte till Tbilisi. I den parlamentariska församlingen finns det både partikamrater och motståndare till mig som tycker att man först skulle ha åkt till Moskva. Jag hör till dem som tycker

att man, om det är en eldsvåda och man ska rycka ut, åker till den plats där det brinner, inte till ett helt annat ställe.

Konflikten mellan Georgien och Ryssland hade ju pågått en lång tid innan kriget bröt ut. Det hade varit provokationer från båda hållen. Man hade underrättelser om att ryskt pansar redan natten den 7 augusti fanns i tunneln mellan Nordossetien och Sydossetien. Men hur det är med den saken är det svårt att få bekräftat. Amerikanska övervakningssatelliter har naturligtvis bilder på hur det förhöll sig. Men det har varit väldigt svårt att få fram var trupperna egentligen stod. Faktum är att det tar tre timmar för pansar att ta sig genom tunneln. Man var framme betydligt fortare än så.

Samtidigt försvarar det *inte* president Saakasjvilis beslut att anfälla. Det begicks fel på båda sidor, men övervåldet från den ryska sidan var betydligt större än det våld som brukades från georgisk sida. Där försvarade man faktiskt i första hand sitt eget territorium. Detta med att ryssarna anföll Georgien kan liknas vid att danskarna skulle börja bomba Skåne och vi inte skulle försvara det.

Europarådet har under det här året också firat 60-årsjubileum. Förberedelserna inför 60-årsjubileet pågick under det svenska ordförandeskapet och kulminerade under sessionen i Strasbourg nu i september–oktober med en högtid. Ett antal talare var inbjudna. Då hade vi också nöjet att se den nyvalde generalsekreteraren Thorbjørn Jagland från Norge.

En stor del av det gångna året har präglats av generalsekreterarvalet eftersom det funnits en oenighet mellan ministerkommittén, ministerkommitténs ställföreträdare, ambassadörerna som ju oftast är de som sammanträder, och den parlamentariska församlingen om hanteringen av det här valet. Det slutade med att ministerkommittén föreslog att två kandidater kunde ställa upp, båda från socialistgruppen. Det blev alltså inget riktigt politiskt val. Snarare blev det en konstruktion av det slag som man kan se i ett land som Iran – att någon annan har bestämt vem som får kandidera. Det är inte riktigt värdigt Europarådet.

Jag tycker att en bra generalsekreterare valdes; det råder ingen tvekan om den saken. Men jag hade gärna sett att han blev vald i ett öppnare och friare val än som var fallet.

Hur ska man då hantera Rysslandsrelationen? Ja, talare här har varit inne på just Rysslandsrelationen. Det finns ett underligt särskilt yttrande från Socialdemokraterna om detta. Jag vet inte vad det finns för motsättning i sammanhanget. Hela tiden har jag talat om att ha en dialog. Alla har vi varit överens om att ha med Ryssland i organisationen.

Däremot har vi talat om att Europarådet – vare sig det gäller Ryssland, Azerbajdzjan, Armenien eller vilket medlemsland som helst som inte lever upp till åtagandena enligt konventioner och överenskommelser – till slut måste införa någon form av sanktion. Det har inte räckt att säga aja, baja Ryssland när våra kolleger från ryska duman öppet säger att de inte bryr sig om det här, att de inte tänker rätta sig efter något av det som gäller i fredsfördraget, och går till rysk tv och säger att de har vunnit därför att man inte röstat för att bestraffa dem.

Mitt förslag senast i den parlamentariska församlingen var att dra in rösträtten resten av året och ompröva den saken i januari. Det mest långtgående förslaget gick ut på att ifrågasätta Rysslands credentials, deras möjligheter att få delta i den parlamentariska församlingen. Det hade

inget att göra med deras deltagande i Europarådet i stort, i ministerkommittén och så vidare.

Om det mest långtgående förslaget hade röstats igenom – kanske har oppositionen missuppfattat detta – hade det gått till regelkommittén, till Rules Committee som sedan hade kommit tillbaka till församlingen med ett förslag om hur vi skulle göra med Ryssland. Ska vi dra in rösträtten? Ska vi förbjuda dem att gå på utskottsmöten? Ska vi låta dem helt och hållet vara utanför församlingen?

Det har aldrig varit fråga om att exkludera och om att inte föra en dialog. Det är klart att vi måste föra en dialog. Det är viktigt att vi gör det också med Ryssland, men inte på vilka villkor som helst.

Europarådet grundades för 60 år sedan på en värdegrund. Vi måste se till att medlemmarna lever upp till den värdegrunden, alldeles oavsett om landet heter Ryssland eller någonting annat.

Apropå Ryssland: Saker pågår i Ryssland som Europarådet har anledning att ta ställning till – också att de inte lever upp till sina åtaganden. I norra Kaukasus, i Transnistrien, Ingusjetien och Tjetjenien, pågår ett överväld. Regeringarna på plats tillåter detta. Den ryska regeringen i Moskva tillåter detta. Oppositionsgrupper får inte yttra sig fritt. Journalister har man skottpengar på; journalister mördas ju. Oppositionella och folk från frivilligorganisationer försvinner. Senast förra veckan hade man i den organisation som tidigare hette Helsingforskommittén ett antal seminarier om situationen i norra Kaukasus. Den är allvarlig. Vi måste se till att göra någonting.

Vid varje tillfälle vi sammanträder i den parlamentariska församlingen eller i något av dess utskott måste vi se till att diskutera vad som händer i Ryssland. Vi måste få till stånd en förändring, så jag är helt för en dialog. Men vi måste också vara beredda att kunna sätta en gräns och säga: Här är det enough. Vi kan inte acceptera att ni bär er åt hur som helst utan att vi ifrågasätter rösträtten eller inför någon form av annan sanktion. Alla möjliga sanktioner kan tänkas.

Vidare är det intressant att oppositionen också har en reservation. Det är lite lustigt att reservera sig om en skrivelse från ett år tillbaka i tiden. Men det är klart att vi i sakfrågan, när det gäller att ratificera konventionen om trafficking, är totalt, fullständigt, överens.

I vår delegation i Europarådets parlamentariska församling har vi avlämnat en gemensam skrivelse till regeringen där vi kräver att man fort ratificerar konventionen. Vi har också gemensamt uppvaktat – visserligen var jag då utomlands, men jag stod bakom den uppvaktningen – ministerns närmaste medarbetare Graner om en snar ratificering. Men detta har långhalats, inte bara nu utan också redan under den förra regeringens tid. För länge sedan borde det här ha hanterats, förberetts och utretts och ha funnits ett förslag om.

Jag kan inte försvara den egna regeringen och säga att man har hantarat detta fort och lätt. Det har man inte. Men nu äntligen kommer en proposition att läggas fram. Det är jag nöjd med och glad över. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utrikesutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 148 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag är glad att Göran Lindblad går mig till mötes i min beskrivning av att det har tagit lång tid.

Jag vill däremot säga att det från föregående regering fanns en utredning som var så gott som klar vid maktskiftet 2006. Då började långbänken. Nu har det gått så pass många år att man inte längre kan se på detta med överseende ögon. Vi vet att regeringen är ganska rask med att genomföra stora förändringar på andra områden, och detta är en nedprioritering av området. Det kopplas också till regeringens minskade intresse för frågan om prostitution och sexköpslagen.

Det finns alltså ett frågeområde, vilket är bekymmersamt eftersom det noteras av vår omvärld. Jag tror ibland att det är mer känt utanför kamraren än det är här. Det finns en stor besvikelse över att Sverige inte har ratificerat konventionen och därmed inte heller kan driva den. Det går inte för Sverige att försöka engagera vare sig medlemsländer eller andra länder i denna fråga. Det går inte att driva fram frågan.

Jag tror att det hade varit svårt att få EG att ratificera konventionen, men nu är regeringen bakbunden. Det är svårt också för oss i oppositionen – vi får ständiga frågor och förlorar mycket tid som vi hade kunnat ägna åt att implementera och vara med och utveckla. Sverige är ju inte heller med i GRETA, uppföljningsmekanismen.

Jag har inte fått några svar på varför regeringen inte har valt att prioritera detta. Jag kan återigen bara tolka det som en nedprioritering, och jag hoppas få några ytterligare kommentarer om hur man har tänkt komma tillbaka. Ett sätt hade varit att koppla det till arbetet med Stockholmsprogrammet. På vilket sätt har nu majoriteten tänkt minska skadan som de facto är där – genom att tydligare föra in frågorna i Stockholmsprogrammet? I dag är de nästan helt frånvarande.

Jag skulle också vilja få svar på frågan hur man ser på konventionen mot våld mot kvinnor, eller om det landar i begreppet genderbaserat våld. Vilken inriktning kommer den att ha?

Anf. 149 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Det är lite lustigt att Carina söker strid i en fråga där vi faktiskt är överens. Vi vill ha den ratificerad bums och med detsamma, och vi vill ha så många anslutna som möjligt. Vi vill att EU ska ansluta sig, det är inga konstigheter i det. Den har långhalats för mycket, och den långhalades redan på den förra regeringens tid. Det är alldeles uppenbart att oppositionen inte är så tränad i att vara opposition, men de kommer säkert att få fyra år till på sig att öva. Då kanske det blir lättare med den saken.

När det gäller förslaget om konventionen om våld mot kvinnor ligger det ärendet hos ministerkommittén, och det kommer att komma ett förslag där. Sedan ska vi hantera det. Det är ingenting som vi kan påverka nu, vare sig från den parlamentariska församlingen eller från den svenska regeringen, utan det har sin gång där. Jag skulle önska att ministerkommittén var snabb också. Det är den nästan aldrig.

Anf. 150 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att Göran Lindblad, delegationsledare till Europarådet, är antingen okunnig eller också obenägen att berätta. Vi har nämligen mycket stora möjligheter att påverka processen och utformningen av den konventionen. Vi har flera gånger fått gå in från

den parlamentariska sidan och se till att arbetet inte stannar upp, att det går vidare och att det går vidare i rätt riktning.

Vi har försökt föra diskussionen under hand och på ett sådant sätt att vi är varsamma om Sveriges möjligheter att långsiktigt ha en stark röst i dessa frågor. Det börjar dock bli allt svårare, och jag får inga svar om hur man har tänkt koppla ihop Stockholmsprogrammet och konventionen mot trafficking. Det handlar också om resurser och legal grund för att arbeta vidare med dessa frågor. Det finns inget svar på de frågorna heller, vilket jag tycker är beklagligt.

Göran Lindblad talade inledningsvis om att han välkomnar Jagland. Jag tycker att det är på sin plats att vi får det välkomnandet här, men hela frågan om tillsättandet bygger på att Göran Lindblad och hans partikamrater inte kunde leverera en kandidat. Därmed såg vi en spricka mellan regeringen, genom utrikesminister Carl Bildt, och Göran Lindblad och den övriga borgerliga delegationen. Det har påverkat arbetet negativt i flera månader. Vi ska väl vara öppna och tala om att det var så processen såg ut.

Det hade mycket väl gått att plocka fram fler kandidater. Det har vi inte gjort från den parlamentariska sidan och inte heller från den socialdemokratiska delen av delegationen, utan det är något som regeringen har haft i sin hand. Nu blir det bra med Jagland, men det har varit en olycklig process och inte heller det sätt på vilket man kanske brukar samverka och försöka hitta lösningar inom den nordiska gemenskapen. Det är givetvis också något som noteras av vår nära omvärld.

Anf. 151 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Det är lite lustigt att Carina tar upp diskussionen om tillsättningen av generalsekreterare. Det var ju en näst intill enhällig parlamentarisk församling som tog ett beslut om att processen inte har hantearats korrekt av ministerkommittén. Det var en nästan total enhällighet om det – det var en eller ett par som avstod från att rösta. Där konstaterades att alla var överens om att processen var helt felaktig.

Från EPP-gruppen fanns en kandidat, men den var, som regelverket säger, nominerad av en regering – i det fallet Belgiens regering. Alla kandidater till generalsekreterarposten nomineras av olika regeringar. Det fanns även en liberal kandidat, från Ungern, men ministerkommittén bestämde sig för att man inte ville ha en parlamentariker. Det var alldeles solklart; man ville inte ha någon som satt i den parlamentariska församlingen. Man diskvalificerade då dessa personer med hänvisning till de så kallade Junckerkriterierna.

Inte ens Juncker tycker att Junckerkriterierna ska tolkas på det sättet, vilket är intressant. Därför drev förstås vår partigrupp och även en hel del av liberalerna frågan principiellt. Också den socialistiska gruppen var överens till dess att vi kom till den senaste sessionen, då man bestämde sig för att det var bättre att vi håller ett val. Det är en hållning jag kan respektera. Någonstans, i något läge, måste man ju bestämma sig för att gå till val.

För mig var det inte aktuellt, utan jag var beredd att stötta min kandidat hela vägen. Däremot är jag fortfarande övertygad om att Jagland blir en alldeles utmärkt generalsekreterare, och i ett fritt och öppet val vet man ju inte heller vem som hade röstat på vilken kandidat.

Anf. 152 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att understryka att utvecklingen i Ryssland ger anledning till oro. Det är något vi kommer att vara tvungna att återkomma till många gånger, fruktar jag.

När det gäller beskrivningen av kriget mellan Georgien och Ryssland under förra året tycker jag dock att Göran Lindblad förenklar lite väl mycket när han påstår att det är analogt med om Danmark hade börjat bomba i Skåne. Det förekommer mycket desinformation från båda sidor om vad som egentligen hände, men det förefaller mig som att båda sidor var beredda att ta en militär konflikt. Det verkar också som att det var Georgien som först började med de militära insatserna.

Jag känner ingen större sympati för vare sig Georgien eller Ryssland i denna konflikt, utan jag känner en sympati för den civilbefolkning som fick lida. Denna konflikt är dock väldigt komplicerad, och när man förenklar på ett så alarmistiskt sätt som Göran Lindblad just gjorde tror jag att det skadar diskussionen mer än det sprider ljus över den. Skulle Göran Lindblad kunna förtydliga vad det är han egentligen menar?

Anf. 153 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Antingen lyssnade Max Andersson inte riktigt på vad jag sade, eller också uttryckte jag mig inte tillräckligt tydligt.

Jag sade att denna konflikt hade pågått under lång tid innan kriget bröt ut. Jag sade också att det hade varit provokationer på båda sidor. Precis så sade jag. Jag sade också att det var Georgien som sköt de första raketerna in över Tschinvali i Sydossetien, men ryska stridskrafter stod beredda både inne i tunneln och på andra sidan gränsen. Ryssland hade haft en manöver en månad innan konflikten, innan kriget bröt ut, och behållit trupperna på plats. De hade också trupp på andra sidan Abchazien. Från rysk sida var man alltså beredd att gå in vilken väg som helst, för man ville lära Georgien en läxa.

Man lyckade skicka ut desinformation, och man lyckades se till att Georgiens president Michail Saakasjvili hade felaktig information. Han trodde att rysk trupp var längre fram än den var. Hade kriget inte brutit ut den 7 hade det dock brutit ut den 8, 9 eller någon annan dag. Man var nämligen från rysk sida helt på det klara med att man skulle anfälla Georgien och använda Sydossetien som en bricka i diskussionen om bland annat Kosovos självständighet.

Alldeles efter kriget besökte jag både Tblisi, Moskva och Tschinvali i Sydossetien. Vi var en av de sista delegationerna som släpptes in där. Det är ingen tvekan om att konflikten är komplicerad, och det kommer att ta lång tid att läka detta.

Men vi kan inte acceptera att två av Europarådets länder bekrigar varandra, och vi kan absolut inte acceptera att det ena av de här länderna inte lever upp till ett enda åtagande i fredsöverenskommelsen utan att få några som helst påföljder, medan det andra har levt upp till nästan allting, även om det inte har varit det duktigaste heller.

Anf. 154 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Det är viktigt att också i vår kammare föra en debatt om frågorna vad Europarådet gör och hur Europarådet sköter sitt mandat eftersom vi från denna kammare direkt väljer personer att vara med och

verka i Europarådet. Det är en av de parlamentariska ytor som riksdagen har att verka inom på vår kontinent.

Europarådet har en viktig roll hos oss i Europa. Det har genom årtionden haft en ännu större roll när det gäller demokratibygge på kontinenten och har det alltså i den östra delen inte minst. Men också i många av våra gamla demokratier finns det skäl att vara vaksam för vad som händer. Europarådet med sin unika position kan vara ett granskande öga som är viktigt för oss alla att göra bruk av.

Vi har från Europarådets sida en viktig roll gentemot andra länder i andra världsdelen. Vi är en förebild när det gäller att bygga strukturer för att sköta gemensamma värdefrågor. Det som är unikt är att det inte bara är regeringarna som verkar där, utan här har vi en parlamentarisk församling där nästan hela Europa möts och diskuterar gemensamma värden. Det handlar om demokrati, mänskliga rättigheter och hur vi formar en rättsstat, värden som har byggt Europa genom årtionden och värden som vi har varit överens om mycket tydligare måste fokuseras på Europarådets framtida arbete. Det finns ett dilemma. Om det blir för brett och om det blir för urvattnat riskerar Europarådet att tappa sin styrkraft på de här områdena. Därför är det viktigt att, som regeringen gjorde under förra ordförandeskapshalvåret, fokusera på det här fältet. Dessa värden utmanas, som har framgått av den debatt som redan varit, på många områden, utmaningar om hur vi formerar demokrati. Många av våra grannländer har en mycket skör demokratisk struktur och behöver stöd från Venedigkonventionen och andra för att kunna bygga en starkare och mer hållbar och för medborgarna tjänlig demokrati.

Mänskliga rättigheter utmanas hos oss i Sverige men också i många andra länder. Där har vi naturligtvis med Europakonventionen en viktig legal grund. Jag hoppas att vi med det nya Lissabonfördraget på plats ska kunna gå in i en process där EU kan ansluta sig till Europarådets konvention. Det skulle vara värdefullt för det fortsatta arbetet. Det har hittills inte varit möjligt.

En viktig funktion har också kommissionären, som är en av de aktörer som utgör ögat där ute, som har möjlighet att vara med, leda och stötta en utveckling när det gäller mänskliga rättigheter, som har stor betydelse för enskilda människor på vår kontinent men också stor betydelse för att utveckla seendet och tänkandet när det gäller mänskliga rättigheter.

Rättsstaten utmanas på många håll i våra gamla länder men också i de nya länderna. Här är Europadomstolen naturligtvis ett centralt instrument. Där har medborgarna hos oss möjligheter att direkt hävda sina rättigheter. Om man anser att man har blivit kränkt eller att man inte har fått sina rättigheter tillgodosedda i svensk domstolsprocess har man möjlighet att söka rätt i Europadomstolen. Europadomstolen för mänskliga rättigheter har därför en viktig funktion.

Men där har stora problem hopat sig, inte minst på grund av Rysslands ovilja att ratificera protokoll 14. Den svenska regeringen försökte under ordförandeskapsperioden att agera för att komma fram. Det vi kan konstatera nu är att man i alla fall har kommit en bit längre, och vi har fått ett tilläggsprotokoll som nu är på väg att tas om hand och som gör att vi kan komma vidare i domstolens arbete.

Fru talman! Till slut vill jag bara lyfta fram en sak som vi har i vårt betänkande, nämligen hänvisningen till den utvärdering som delegationen har låtit göra för riksdagens räkning. Vi är ett granskande organ och ska granska hur regeringen har skött sitt uppdrag. Vi har valt att göra det på ett bra sätt, tycker jag, när vi har lämnat uppdraget till utredningstjänst att granska vad som sades inför ordförandeskapet och hur det har tagits om hand under ordförandeskapet. Uppföljningen visar sammantaget på ett framgångsrikt svenskt ordförandeskap med genomgående ändamålsenliga insatser och att man lyckats väl i sin roll som dagordningssättare, organisatör och företrädare, även om mycket har präglats av kriget i Georgien.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 155 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag vill upprepa min fråga och ställa den till Kerstin Lundgren, representant för Centerpartiet och en del av den borgerliga majoriteten. Hur vill ni se utformningen av den konvention som i dag arbetas fram mot genderbaserat våld, våld mot kvinnor? Ska vi ha en konvention som begränsar sig till våldet inom hemmets fyra väggar? Eller ska vi ha en bredare konvention som naturligtvis måste ha något stopp för sin räckvidd men som omfattar fler former av våld och övergrepp som drabbar kvinnor utanför det privata hemmet? Vi vet att våld kan utövas också av en före detta make och före detta pojkvän. Det finns bröder och andra manliga släktingar som utgör ett hot mot en del kvinnor, som har behov av skydd. Hur ser Kerstin Lundberg på den här frågan? Delar hon regeringens syn så här långt, eller delar hon min och oppositionens syn att vi ska ha en bredare konvention?

Anf. 156 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle önska att vi kunde ta ett brett grepp på våldet mot kvinnor. Men ett av de problem som vi måste förhålla oss till – jag som medlem i Centerpartiet och som företrädare för ett av partierna i regeringen precis som oppositionen och Carina Hägg – är att besluten i ministerkommittén fattas med enhällighet. Då får man ställa sig frågan: Vill vi ha en konvention eller vill vi inte ha det? Jag ser det viktiga i att börja gå i stället för att stå på stället och läsa den ena eller den andra protestskylden.

Jag tycker att det är bra att man i december förra året kunde få en tillfällig kommitté för att utarbeta en konvention om våld mot kvinnor och våld i hemmet. Det är ett första steg. Det behöver inte innebära slutprodukten, men att vi får någonting för att kunna börja gå är bättre än att bara stå på stället och tävla om att skrika högst. Det är min syn, fru talman.

Anf. 157 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad över att vi har fått till stånd den där kommittén. Det har inte varit alldeles enkelt alla gånger, men processen har vi nu lyckats få att rulla vidare, inte minst tack vare gott stöd och god hjälp av det spanska ordförandeskapet. Kärnfrågan är ändå: Vad kommer vi att ha och vilken linje förhåller vi oss till?

Då konstaterar jag att Kerstin Lundgren och den övriga borgerliga majoritetens företrädare i Strasbourg röstar på ett sätt där och att när det sedan handlar om att driva frågan vidare in mot ministerkommittén och i samverkan är det en annan linje som gäller. Jag kan bara konstatera det och beklaga det. Jag skulle uppskatta att vi i alla delar kunde ha ett bredare synsätt på den här frågan.

Det är djupt olyckligt om inte minst hedersförtryck och våld i hederns namn exkluderas från en så här viktig konvention. Vi vet att om vi inte får konventionen utformad på ett bra sätt har vi heller inte framöver några större möjligheter att komplettera den. Det är väldigt viktigt det som sker nu och att vi är aktiva.

Jag beklagar det synsätt som Kerstin Lundgren här ger uttryck för. Jag och oppositionen har en annan syn på hur konventionen ska utformas.

Anf. 158 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Carina Hägg, Socialdemokraterna och oppositionen då är beredda att säga: Vi antar ingen konventionen, därför att om vi inte får den precis som vi vill är det bättre att låta bli.

Det är inte min hållning, fru talman. Jag är beredd att jobba för – och det är självklart ingen tvekan om – att frågor om till exempel hedersrelaterat våld och våld mot kvinnor i största allmänhet inte bara ska reduceras till det minimala. Vi har olika syn på de här frågorna på vår kontinent. Vi ser när vi har debatt i plenarförsamlingen i Strasbourg att det finns olika mening. Det är ju inte alla som stöder oss i den svenska positionen, det ska gudarna veta, men det gör inte att vi slutar arbeta.

Det viktiga tycker jag, fru talman, är att försöka få en konvention på plats. Jag är inte säker på att vi kommer att lyckas, därför att jag är övertygad om att det kommer att resas både en och annan invändning innan vi är framme. Men min viktiga uppgift, som jag tycker att det vore klädsamt om hela den svenska delegationen och hela den här kammaren skulle vara beredda att jobba för, är att försöka åstadkomma en positionsflyttning, så att vi inte bara får en expertgrupp utan att vi också får ett resultat av expertgruppen som leder till en ny konvention.

Anf. 159 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren sade i sitt inledningsanförande att konventionerna spelar roll i ett Europa där vi ser alltför många svaga och bräckliga demokratier. Det är helt klart sant. Det förutsätter också att Sverige understöder konventionerna, och det mest naturliga och första steget att understödja en konvention är ju att själv ratificera den.

Vi har en knäckfråga i det här betänkandet. Det här är ju ett betänkande som inte bara behandlar en skrivelse utan också en rad motioner som syftar framåt. En av dessa berör konventionen om människohandel, och vi från den eniga oppositionen har krävt att Sverige skyndsamt ratificerar denna konvention, för människohandel är ju också en fråga om mänskliga rättigheter. Människohandeln bygger på att man kränker kvinnors och barns mänskliga rättigheter, att deras rörelsefrihet och rättigheter begränsas. Trots detta och då vi vet att många länder skulle behöva just stöd av en kraftfull konvention, ser vi hur regeringen har dragit

denna fråga i långbänk. Den har utretts och den har remissbehandlats, men ändå har vi fortfarande inte sett en svensk ratificering.

Min fråga till Kerstin Lundgren i dag är: Varför har det tagit så oerhört lång tid? Varför drar ni denna fråga om en konvention mot människohandel i långbänk?

Anf. 160 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om och som också Göran Lindblad sade tidigare har vi varit överens om att det hade varit bra om konventionen hade varit på plats före ordförandeskapet i Europarådet. Problemet var att den utredning som satt lämnade sitt resultat i april förra året, bara några dagar innan vårt ordförandeskap började. Och vi har ju krav från den här kammaren, fru talman, att lagstiftningsarbete och konventionsratifikationer inte ska ske i en hast utan på ett bra sätt.

Det är klart att det hade varit bra om man hade kunnat bryta ut den här frågan ur hela den processen och få en snabbare remissbehandling, därför att en remissbehandling måste till. Men även om vi hade fått en remissbehandling, tvivlar jag på att vi hade varit klara så att vi hade kunnat behandla den i kammaren före 2008 års utgång.

Nu har jag försäkrat mig om, och jag hoppas att det inte kommer att bli något problem i den delen, att det kommer en proposition. Utgångspunkten är att propositionen nu bereds och att den kommer till denna kammare för att behandlas under detta riksdagsår. Det uppfattar jag som en viktig och central punkt som gör att jag inte har något skäl att skriva under någon reservation om att vi hoppas att vi snarast kan ratificera konventionen. Det har jag försäkrat mig om att vi kommer att göra på annat sätt än via en reservation, fru talman.

Anf. 161 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Den här frågan har diskuterats tidigare här i kväll. Den tidigare talaren är väl egentligen ursäktad för sitt svar, för det är ju så sällan som han är i kammaren att han måste ha glömt att han också ingår i regeringsunderlaget. Men jag hade förväntat mig mer av Kerstin Lundgren, för Kerstin Lundgren står ju inte i den här kammaren i kväll och talar som representant för Europarådsdelegationen utan som regeringsunderlag och företrädare för den borgerliga regeringen. Då borde hon kunna svara på den centrala knäckfrågan i betänkandet i kväll, nämligen varför det har tagit så lång tid att ratificera konventionen mot människohandel. På det fick jag inget svar från Kerstin Lundgren, men hon kan få ytterligare ett försök.

Jag vill också lyfta en annan fråga när jag ändå har möjlighet att begära replik på Kerstin Lundgren. När vi hade debatt om den här frågan senast, den 7 maj 2008, begärde jag också då replik på Kerstin Lundgren. Jag roade mig tidigare i dag med att gå tillbaka och läsa replikskiftet. Jag ställde då frågor om det kommande svenska ordförandeskapet i Europarådet och frågade Kerstin Lundgren vid två tillfällen vilka konkreta initiativ Sverige skulle kunna ta under sitt ordförandeskap för att stärka kvinnors rätt till sin egen kropp, att stärka aborträtten i Europa. Utgångspunkten var den tydliga resolutionen i Europarådet från 2007 där det slås fast att alla medlemsstater ska respektera kvinnors rätt till lagliga och säkra aborter.

Kerstin Lundgren kunde i den debatten inte ge mig ett enda konkret exempel på initiativ som den svenska regeringen under sitt ordförandeskap skulle ta på området. Men nu har vi facit i hand. Då skulle det vara intressant att höra från Kerstin Lundgren, som var på plats i Europarådet inför det svenska ordförandeskapet, vad det svenska ordförandeskapet egentligen gjorde under sin tid som ordförandeland för att lyfta fram frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vilka konkreta initiativ tog man under den tiden?

Anf. 162 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag är inte säker på att Hans Linde hör vad jag säger. Jag försökte i mitt förra inlägg förklara varför det har tagit tid med konventionen. Det gavs ett tilläggsuppdrag, utredningen var klar i april och remissvaren kom in i oktober. Sedan kan man tycka att det tar lång tid, när remissvaren var inne i oktober 2008, och det ännu inte kommit en proposition. Men det beror på att regeringen har valt att ha en samlad proposition som rör hela det komplex som utredningen berörde.

Jag har många gånger haft anledning att granska lagstiftningsarbeten och lagstiftningsprocesser, och det tar ofta ett till ett och ett halvt år. Sett utifrån det perspektivet är processen inte anmärkningsvärd. Däremot hade jag önskat att just konventionen hade kunnat frikopplas, men det har man valt att inte göra.

Att det har varit delade meningar mellan delegationen och regeringen är alldeles klart. Men jag har försäkrat mig om att en proposition ska komma och att vi under detta riksdagsår, fru talman, kommer att få anledning att, förhoppningsvis samfällt, ratificera konventionen. Det tycker jag är det viktiga.

När det gäller de andra frågorna som Hans Linde ställer kan jag bara konstatera att vi i vår utvärdering har visat vad ordförandeskapet har gjort. Vi har haft ett antal tematiska debatter om jämställdhet. Vi har lyft frågorna om våld mot kvinnor. På det sättet har positionerna flyttats fram.

Fru talman! Vi har också haft anledning att på olika sätt lyfta fram hbt-frågorna, vilket framgår av betänkandet, som är en annan del.

Även här förstår jag att Hans Linde hade önskat betydligt fler initiativ. Men, fru talman, jag kan i alla fall konstatera att ett antal initiativ har tagits sedan påverkan av Georgienkonflikten blev tydlig.

Anf. 163 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Fru talman! Den 5 maj i år firade Europarådet 60 år av arbete för folkrätt och mänskliga rättigheter i Europa. Under sin existens har Europarådet förbjudit dödsstraffet och stärkt demokratin och de mänskliga rättigheterna på hela vår kontinent. Det är verkligen värt att fira.

Genom att värna individens rättigheter har organisationen bidragit till fred, stabilitet och säkerhet. Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna är ett av de mest effektiva instrumenten till skydd för mänskliga rättigheter i hela världen. Europarådets uppgift är lika betydelsefull i dag som för 60 år sedan.

Alla Europas stater är med, förutom Vitryssland. Och i och med att Lissabonfördraget nu har ratificerats av alla länder, genom att Tjeckien

skrev under det i går, kommer även EU:s institutioner att anslutas till Europarådets stadga för mänskliga rättigheter.

Ibland hävdas det att Europarådet har blivit en pratklubb som inte längre är intressant. Men Europarådets roll som aktör för att utveckla gemensamma demokratiska principer med grund i Europakonventionen är fortfarande betydelsefull.

Vi kan ta exemplet från den 16 april 2008. Det var en historisk dag i Europa. Europarådets parlamentariska församling antog en resolution som uppmanar Europarådets samtliga 47 medlemsländer att garantera kvinnor rätten till lagliga och säkra aborter. Det är första gången någonsin som en mellanstatlig europeisk institution antar ett dokument som innehåller uppmaningen att man ska avkriminalisera abort. Resolutionen innehåller även uppmaningar om att man ska garantera preventivmedel och sexualundervisning.

Fru talman! Frågan är nu, förstås, vad som händer i Polen, Malta och Irland, som är de länder som har de starkaste invändningarna mot fria aborter. Resolutionen är inte bindande, men liknande initiativ av Europarådet på andra områden har tidigare legat till grund för införandet av antidiskrimineringslagar och avskaffandet av dödsstraffet runt om i Europa.

Jag hoppas att EU kan bli lika modigt som Europarådet och tala klartext om kvinnors rätt till fria, lagliga och säkra aborter.

En av Europarådets viktigaste uppgifter är att garantera de mänskliga rättigheterna i medlemsstaterna. Våld mot kvinnor är i grunden en fråga om mänskliga rättigheter. Staterna är därför skyldiga att göra sitt yttersta för att förhindra det.

En extrem form av våld mot kvinnor, men även mot barn och män, är människohandel för sexuella ändamål över gränserna. Sverige har varit framgångsrikt i arbetet mot människohandel med lagstiftning och en aktiv debatt, men mer behöver göras.

Den 16 maj 2005 tillkom Europarådets konvention mot människohandel. Jag minns mycket väl den här frågan, för jag satt i utrikesutskottet då. Det var faktiskt först efter en motion från Folkpartiet som ett enigt utrikesutskott uttalade att Sverige borde välkomna den här konventionen och skriva under den.

Det tog sedan den förra regeringen till sig, och man tillsatte en utredning den 20 december 2005 som skulle överväga ratificeringsfrågan och de följdändringar som kanske skulle komma att uppstå i andra lagar som vi har på plats i Sverige.

Utredningsuppdraget var mycket omfattande. I uppdraget ingick även andra frågor om människohandel samt barn- och tvångsåktenskap. Genom ett tilläggsdirektiv av den dåvarande regeringen tillkom ännu en fråga att överväga, och utredningstiden förlängdes. Utredningen begärde och fick därefter ytterligare förlängd tid för att slutföra uppdraget. Det var först våren 2008 som betänkandet var klart från utredningens sida.

Det diskuterades i det tidigare replikskiftet om man hade kunnat snabbbehandla just frågan om ratificering av konventionen. Hade man kommit fram snabbare om man inte hade haft en utredning som hade tittat på så många olika frågor? Men beslutet att utreda frågan i ett större sammanhang togs av den förra regeringen, och vår regering har bedömt att man fortsatt ska behandla frågorna tillsammans på samma sätt. Därför

har det blivit en, i mina ögon, onödig tidsutdräkt. Jag förstår frustrationen. Jag tycker att det hade varit bra om detta hade kommit på plats tidigare, men jag ser att syndaböcker finns både i den förra och i den här regeringen.

Men nu har vi fått besked från Justitiedepartementet om att en proposition är på väg, och vi kommer att ratificera den här viktiga konventionen under detta riksdagsår, och det är väldigt viktigt.

Avslutningsvis vill jag bara ta upp en annan fråga, fru talman. Det råder en bred enighet i den här kammaren om att Europasamarbetet är jätteviktigt, inom Europarådet, inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och inom EU. Det är tre olika organisationer som finns för samarbete på vår kontinent.

Som sann liberal Europavän är jag mycket nöjd med att nu under Sveriges ordförandeskap i EU, se att vi har Europaflaggan hängande här i kammaren. Det är väl på tiden att den får förbli hängande här tillsammans med den svenska flaggan, så att det i vår kammare återspeglas att vi har en bred majoritet som lägger vikt vid Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet.

Anf. 164 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag har tagit upp frågan om Sveriges syn och regeringens syn på det som vi hoppas ska komma på plats i konventionen mot gendebaserat våld eller våld mot kvinnor. Det har jag gjort därför att det är Sveriges regering som mycket hårt har drivit linjen om att det ska vara en begränsad och en liten konvention med ett omfång som bara sträcker sig till hemmets fyra väggar.

Hade det varit ett annat förhållningssätt hade vi också fått hantera den här frågan på ett annat sätt. Jag skulle önska att man kunde få ett svar på den frågan, för den är avgörande när det gäller hur Sverige fortsättningsvis ska kunna driva och vara en aktiv del i den här processen.

Jag konstaterar att även Folkpartiets företrädare här, delar av regeringsunderlaget, nu beklagar att konventionen mot trafficking inte är på plats. Å andra sidan har vi inte sett mycket aktivitet för att den ska komma på plats, utan vi har fått vara ganska ihärdiga. Jag skulle välkomna att man gjorde mer.

Det som Cecilia Wigström kan göra är att se till att arbetet kring konventionen mot trafficking också kopplas ihop med Stockholmsprogrammet, som ligger på hennes andra bord – hon är ju ledamot i justitieutskottet. Jag saknar att Stockholmsprogrammet vilar på konventionen. Det Stockholmsprogram jag pratar om är just den del som också uttrycks i texten av majoriteten. Det handlar om frågan om att man ska ha tillgång till tolkning. Den är viktig, men det är inte den enda frågan. Konventionen är betydligt bredare än så. Och vi vet när det gäller förutsättningarna för att utrota slavhandeln att det måste till fler instrument än det.

Den här kopplingen tycker jag alltså att Cecilia Wigström skulle kunna ta ett särskilt ansvar för, se till att den kommer på plats. Annars kan jag bara tolka det som att förseningen av konventionsratificeringen är medveten, att man har gjort detta i god kunskap om att man på så sätt också kan arbeta med en svagare text i Stockholmsprogrammet, vilket kommer att leda till ett svagare arbete för hela EU.

Lägger man över tonvikten kommer det också att bli bekymmersamt där. Men jag välkomnar Cecilias stöd till mitt arbete för att avkriminalisera abort i Europa.

Anf. 165 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är tråkigt att Carina Hägg på slutet här på något sätt försöker utmåla regeringen som att man inte har en vilja att komma framåt i de här viktiga frågorna. Jag vill slå fast tydligt och klart att alliansen och oppositionspartierna delar synen på hur viktigt det är att vi bekämpar människohandel och trafficking. Det ska inte råda någon tvekan om det.

Stockholmsprogrammet tar ju upp EU:s program för de nästkommande fem åren, vad man ska göra just när det gäller att bekämpa brottslighet i Europa. Det handlar om olika frågor, bland annat människohandel. Det är väldigt viktigt att det i Stockholmsprogrammet ingår ett arbete mot trafficking.

EU gör väldigt mycket mot trafficking. OSSE gör väldigt mycket mot trafficking. Europarådet har också ett arbete mot trafficking. Det är viktigt att alla tre organisationerna jobbar på i den här frågan, och Sverige driver förstås på oavsett regering för att hålla den här frågan högt upp på agendan inom alla tre organisationerna.

När det gäller frågan om våld mot kvinnor tycker jag att Kerstin Lundgrens svar var väldigt bra. Vi i Sverige kan inte sitta och bestämma själva. Men om Carina Hägg vill veta vad alliansregeringen anser om våld mot kvinnor och hur ett sådant arbete ska läggas upp kan jag rekommendera henne att titta på den nationella handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor, mot hedersrelaterat våld och mot våld i samkönade relationer.

Den handlingsplanen antogs här i riksdagen för ett och ett halvt år sedan, vill jag minnas. Den innehåller en bred palett av åtgärder och 800 miljoner kronor. Det är på intet sätt begränsat till hemmet, utan det är ett brett angreppssätt för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det är vår syn på det här.

Det bör arbetas fram. Tyvärr har vi inte fått gehör för detta i övriga Europa.

Anf. 166 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Vi har försökt från oppositionen att verka i samverkan med majoriteten, att verka konstruktivt, att hitta samsyn, samlösningar och att pusha de här frågorna i rätt riktning. Vi har trott på att det skulle vara det bästa arbetssättet. Så det är klart att jag i dag känner en frustration när jag ser att det har tagit så lång tid och när jag ser att det finns brister.

Det är just det som Cecilia Wigström här pekar på. Man måste se till att arbetet håller samman från nationell nivå och mellan de olika institutionerna som vi är en del av i Europa. Det är ju det som inte sker.

Den linje som Sverige driver när det gäller konventionen som nu arbetas fram mot genderbaserat våld hänger inte samman med handlingsplanen. Det är det jag lyfter fram. Därför är jag förundrad, och därför tycker jag att det vore bra att få ett ställningstagande.

Ska vi ha en konvention som inte omfattar till exempel hedersrelaterat våld ligger det inte i linje med vad den här riksdagen har uttalat och inte heller vad regeringen har uttalat som sin prioritet. Att det kan vara svårt att hitta en samsyn över hela Europa är jag väl medveten om, och jag är beredd att ytterligare göra ansträngningar där. Men nu handlar det om Sveriges regerings förhållande.

Återigen: Antingen har inte majoriteten bemödat sig om att sätta sig in i de här frågorna, att följa dem och ge dem den prioriteten eller så är man inte beredd att föra debatten utifrån de förutsättningar som ändå gäller för de här frågorna, vilket jag tycker är väldigt bekymmersamt i det läge som vi i dag befinner oss i.

När det gäller den fråga som jag inte fick tillfälle och utrymme att uttrycka skrev jag fler än en motion. Någon blev bifallen och bakades in i den resolution som sedan utmynnade i att man skulle avkriminalisera abort i Europa.

Jag är jätteglad att mitt arbete har lett till det resultatet, och jag är också glad över att det välkomnas av fler än mig i den här kammaren, av representanter för fler än ett parti. Men under ordförandeskapet ledde det inte till att Sveriges regering plockade upp den taktpinnen och förde det arbetet vidare. Det hamnade i stå, och det förs inte vidare till EU.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Det är synd att inte Carina Hägg kommer till den frågan i början, eftersom det ändå var en vidareutveckling. Då hade Carina Hägg hunnit slutföra sin fråga.)

Anf. 167 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Fru talman! Det är svårt att gissa vad Carina Hägg hade velat fråga mig. Jag vill uttrycka min uppskattning för Carina Häggs arbete i Europarådet.

Det är jättebra att du har drivit frågan om rätten till fri abort, och det vet jag att ni är flera i den svenska delegationen som har gjort. Hela den svenska delegationen står bakom det arbetet.

Jag ser att vi fortsatt behöver stå på barrikaderna i denna fråga i Europa. Tyvärr har vi Malta, Irland och Polen. Jag tycker att de får ett alldeles för stort utrymme i EU på detta område.

Vi har också ansvar att driva frågan i OSSE-delegationen. Jag ingår från Sveriges riksdag i den parlamentariska församlingen. Och vi har FN.

Däremot tycker jag, fru talman, att Carina Hägg är väldigt svepande i sin kritik mot regeringen utan att vara konkret. Ska man komma med allmän kritik mot regeringen får man faktiskt ha lite mer fakta på fötterna om vad det är man kritiserar.

Jag tycker att Sveriges regering har gjort ett bra arbete. Vi såg utvärderingen av riksdagens utredningstjänst. Svenska ordförandeskapet i Europarådet sköttes på ett utmärkt sätt. Det innebär att Sverige och regeringen har drivit på de här frågorna som vi är ense om i Sveriges riksdag när det gäller att stå upp för kvinnors rättigheter, bland annat när det gäller abortfrågan och vad gäller traffickingfrågan.

Jag vill påminna Carina Hägg om att just vad det gäller konventionen mot människohandel fanns det i början ett motstånd eller ingen positiv ansats från den förra svenska regeringen att biträda den konventionen. Det var efter en motion av Folkpartiet under den förra mandatperioden

som ett enigt utrikesutskott fick den svenska regeringen att engagera sig för konventionen och sätta i gång den här utredningen. Den blev tyvärr väldigt stor och omfattande. Det har lett till att frågan har dröjt ända till nu.

På sätt och vis har jag respekt för att vi i Sverige vill göra saker och ting på ett bra sätt. Vi ska inte skriva under något utan att utreda vad det får för följder på sekretesslagar, polislagen och så vidare. Men hur som helst, nu kommer konventionen.

Anf. 168 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna är inte representerade i den svenska delegationen i Europarådet, och jag är ny i utrikesutskottet. Jag tar ändå möjligheten att få delta i denna debatt.

Framtiden, globaliseringen, beroendet av omvärlden och kontakterna över nationsgränserna fordrar seriösa och djuplodande dialoger baserade på ömsesidig respekt, öppenhet och tolerans. Jag tycker att det är bra att det sker en debatt här i riksdagen utifrån de skrivelser som vi får ta emot när det gäller både Norden, Europarådet och OSSE.

Vi lär oss av hur man arbetar inom Europarådet, och man lär sig också mycket av de debatter som är mellan opposition och majoritet. Jag hoppas innerligt att regeringen tar del av denna debatt, känner trycket och skyndsamt ratificerar Europarådets konvention mot människohandel. Vi har hört att det kommer en proposition.

Jag tycker också att det har varit väldigt bra att få ta del av skrivelsen och hur lyckosamt det svenska ordförandeskapet har varit.

Fru talman! Europarådets roll som en huvudaktör när det gäller att skapa en gemensam värdegrund kan man inte nog betona. Bristen på demokrati och mänskliga rättigheter förorsakar ofta djupa sociala klyftor som förhindrar fattiga att förbättra sin egen situation.

Respekt för individens mänskliga rättigheter och en demokratisk samhällsutveckling som ger människor möjligheter att förbättra sin livssituation har i sig ett egenvärde. Men det utgör också förutsättningen för att bekämpa fattigdom, skapa säkerhet och uppnå en rättvis och hållbar utveckling, både lokalt och globalt.

Även i alla väletablerade demokratier, så även här i Europa, finns det tendenser och riktningar som är oförenliga med de mänskliga fri- och rättigheterna. Det finns rörelser i riktning bort från de en gång beslutade människorättsnormerna. Det handlar om rasism, människohandel, slavhandel, behandling av minoriteter, kvinnomisshandel eller åldersdiskriminering.

Fru talman! Vi kristdemokrater tycker att MR-frågorna absolut inte får bli abstrakta, luddiga eller teoretiska. De måste vara konkreta, konkretskarpa och praktiska.

I det arbete som alliansen genomför till exempel inom utbildningssektorn är det nödvändigt att kunskapen om mänskliga rättigheter uppgraderas. Också i ett internationellt sammanhang tycker vi att kunskapen ska öka. Vi måste lära oss av hur andra resonerar om mänskliga rättigheter: afrikaner, amerikaner, araber, asiater och även vi européer.

Vi bör träffas i olika internationella forum för att diskutera mänskliga rättigheter men också för att ta del av varandras kanske olika synsätt och

erfarenheter. Det kan ske i FN:s regi eller på annat sätt. Sverige bör också bilateralt inleda, utveckla och fördjupa detta erfarenhetsutbyte.

Fru talman! På den talmansresa som fru talman anordnade till Nigeria i veckan som gick besökte vi Ecowas. Det är också ett sätt att ta del av hur Sverige på ett bra sätt stöder ett regionalt parlaments fred- och säkerhetsmodell.

Det finns ett stort intresse från regionala parlament världen över att ta del av dialog, och kanske Europarådet är just en sådan institution eller organisation som ska ha en dialog med regionala parlament världen över.

Fru talman! Berlinmurens fall innebar början till frihet för hela den europeiska kontinenten. Gradvis befriade sig östeuropéerna själva, och de gamla diktaturerna blev nya demokratier. De planekonomiska systemen upphörde helt enkelt att fungera, och kommunismen bröt samman just på grund av det.

Det handlade också om materiella faktorer och om immateriella faktorer; till exempel bröt hälso- och sjukvården och skolväsendet samman. Det andliga och kulturella liv som diktaturen tillåtit men samtidigt begränsat till ett minimum hade tömt ut sig självt och kunde inte svara mot människors längtan och behov.

Under dessa år, fru talman, bodde jag själv i Afrika och såg att Berlinmurens fall påverkade de länder där dåvarande Sovjet var starkt involverade. De öar av frihet som funnits under diktaturåren hade enskilda människor i samverkan med andra stått för, och de utgjorde då inspiration för stora delar av befolkningen i övrigt. Utan enskilda gruppers känsla av ansvar och deras inre övertygelse om att de måste agera hade kommunismens sammanbrott inte inträffat och Östeuropas befrielse inte ägt rum.

Fru talman! Befrielsekampen var en kamp under många år för mänskliga rättigheter och mänsklig värdighet. Den strid som fördes var en del av en strid som under lång tid förts och fortfarande förs på andra håll i världen. Samma kamp kommer att fortsätta föras i andra länder där de mänskliga rättigheterna inte respekteras.

Därmed, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i UU6.

Anf. 169 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att den här debatten visar att Europarådet efter toppmötet i Warszawa mycket medvetet har försökt sätta fokus också på kvinnors rättigheter. Mänskliga rättigheter är inte bara mäns rättigheter utan också kvinnors rättigheter.

Då krävs också att det finns en uppslutning som drar åt samma håll. Bristen på engagemang för ratificering av konventionen mot trafficking visar att uppslutningen inte finns från den svenska regeringen. Jag är mycket besviken på de svar jag har fått här i dag. Det är lite allmänt om att det kanske är lite sent och lite si och så, men kraften i att driva på för att snabbt få en ratificering och även minska de skadeverkningar som har blivit av att Sverige har nedprioriterat den här frågan och sett till att det inte påverkar vårt ordförandeskap i de här delarna inom EU på ett alltför påtagligt sätt ser jag inte. Man svarar heller inte på kopplingen till Stockholmsprogrammet.

Jag konstaterar detta, men jag erbjuder Rosita Runegrund från Kristdemokraterna att ge uttryck för en annan uppfattning. Jag vill också

gärna ha Kristdemokraternas syn på hur man vill se utformningen av konventionen mot genderbaserat våld.

Den tredje delfrågan handlar om abortfrågan. Det fanns en stor besvikelse i kammaren i Strasbourg när Carl Bildt svarade på utfrågningarna kring abortfrågan. Det fanns förhoppningar om att just Sverige skulle driva den här frågan och lyfta upp den och att vi skulle vara tydliga i vårt svar. Men så var inte fallet. Jag vet inte om det var baserat på ett ställningstagande i regeringen, men han uttalade sig ändå för den svenska regeringen och ordförandeskapet i Europarådet. Vi ser inte att man driver på nu efter att man har lämnat ordförandeskapet, och vi ser heller inte att denna fråga är en del av ordförandeskapet i EU.

Är det Rosita Runegrunds mening att den borgerliga majoriteten inte tycker att det här är en fråga som ska drivas på europeisk nivå?

Anf. 170 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Som jag sade tidigare är jag ny i utrikesutskottet. Jag har tagit del av den skrivelse som regeringen har skickat till utrikesutskottet och även just hur man ser på att det är fler länder som ska ta ställning. När det gäller våld mot kvinnor står det väldigt tydligt om just medlemsländernas meningsskiljaktigheter, om det är det Carina Hägg menar.

När det gäller ratificeringen mot människohandel tycker jag att Carina Hägg har fått fullödiga svar här i kammaren från de borgerliga ledamöterna. Vi kristdemokrater har en enskild motion som gäller att man skyndsamt ska ratificera konventionen om människohandel.

Vad jag har funnit utifrån den här debatten finns det, fru talman, inga meningsskiljaktigheter. Vad jag förstår av Göran Lindblads inlägg har man från Europarådet, den svenska delegationen, varit enig och det finns en enighet inom majoriteten här i riksdagen i samma fråga.

Jag kan alltså inte se att vi har någon skiljelinje i den här frågan, utan det är det att vi vill fram med olika frågor – kanske på ett sätt som Carina Hägg inte accepterar.

Anf. 171 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Det är möjligt att vi står varandra nära om vi skulle ha personliga uppfattningar. Det kan jag inte uttala mig om här, men jag är intresserad av att få reda på vad den borgerliga majoriteten och Kristdemokraterna som en del av denna majoritet och regeringsunderlaget har för uppfattning i olika frågor.

Jag vet att det är en del frågor som naturligtvis också Rosita Runegrund har följt, till exempel trafficking och slavhandel. Det handlar om vuxna individer, men det är alltför ofta också barn. Jag hade förväntat mig att Kristdemokraterna skulle ge uttryck för att detta är en prioriterad fråga. Genom att driva på för att ratificera den här konventionen hade vi på så sätt också kunnat lyfta frågan konsekvent i EU. Men så är icke fallet.

Jag deltog i en konferens i Bryssel om människohandel, men där fattades till exempel fokus på efterfrågan. Man kan inte ha för många konferenser på de här områdena, och det är bra att man kopplar till tredje land, men man kan inte droppa frågan om efterfrågan – den är central för att komma till rätta med problemet.

Jag får heller inte något svar från Kristdemokraterna när det gäller synen på hur en konvention mot mäns våld mot kvinnor – genderbaserat våld – skulle utformas.

Jag noterar att jag heller inte får något svar när det gäller synen på hur vi ska kunna avkriminalisera abort inom den europeiska gemenskapen. Det kan vara i Europarådet, det kan vara EU, och kanske också OSSE som har nämnts här tidigare kan ha en roll.

Vi har dessa redskap. Vi är ordförande i EU nu, och vi har varit ordförande i Europarådet. Vi kan agera mycket kraftfullt. Men jag ser inte det agerandet, mina vänner! Jag är frustrerad! Jag vet att vi skulle kunna ha använt ordförandeskapet. Det fanns förhoppningar och löften om att man från den borgerliga majoritetens sida skulle driva på i de här frågorna. Jag ser inte det, men jag blir gärna motbevisad, Rosita Runegrund. Ge mig gärna konkreta förslag och bevis på att de här frågorna ändå prioriteras och att man kommer att ta upp dem längre fram i november och i december under julhelgerna.

Anf. 172 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att alla här i kammaren är väldigt medvetna om att Carina Hägg är frustrerad. Så är det många gånger att vara i opposition, Carina Hägg. Det är frustrerande när man inte sitter inne med makten på det sättet.

Jag tycker att mina kamrater inom majoriteten sköter den här frågan på ett mycket klokt sätt. Att sedan ratificeringen av konventionen mot människohandel kanske skulle ha kommit lite tidigare kan jag hålla med om, men där finns ingen skiljelinje.

När det gäller Kristdemokraternas syn på mänskliga rättigheter försökte jag ändå på ett väldigt enkelt sätt framföra det. Jag har inte gått in i Europarådets arbete på det sättet. Jag vill ha lite mer tid på mig och kanske återkomma i de här frågorna. Men det råder absolut ingen tvekan om var Kristdemokraterna står när man kränker de mänskliga rättigheterna som innefattar barn och kvinnor i synnerhet. Då har vi prostitution, människohandel och många andra frågor som är kopplade just till frågan om mänskliga rättigheter.

Där tror jag alltså att Carina Hägg kan känna sig trygg trots all frustration.

Anf. 173 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Ibland kan jag tycka att Europarådet är en väl bevarad hemlighet för väldigt många, kanske inte för oss som sitter i kammaren i dag och deltar i debatten, men om man pratar med folk ute märker man att de inte vet vad Europarådet är. Det var någon som sade att vi har EU-flaggan här i salen. Då kan jag säga att den flaggan faktiskt var Europarådets flagga som EU fick tillåtelse av Europarådet att använda som sin flagga.

Även om det nu inte är många som lyssnar – jag kan hoppas att någon någonstans lyssnar eller läser protokollet – känner jag att man varje gång man pratar om Europarådet måste tala om att vi står för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsfrågor. Alla länder i Europa är med utom Vitryssland, det vill säga vi är 47 länder som är med.

Jag brukar berätta för folk att det här inte är EU utan att det är Europarådet, att vi håller på med de här tre huvudfrågorna och att vi finns i Strasbourg. Då får jag genast frågan: Varför åker ni då till Bryssel ibland? Men jag talade ju just om att vi inte är EU utan det här andra, så vi är alltid i Strasbourg, och så har vi den här domstolen för mänskliga rättigheter. Och den brukar folk känna till. Det kan jag tycka är väldigt positivt; det vet man i alla fall.

När vi nu ska prata om Europarådets verksamhet för 2008 försöker jag själv att tänka tillbaka. Det är snart ett år sedan, för snart är 2009 slut och vi ska prata om 2008. Mina spontana tankar när jag tänker på 2008 och Europarådet är att det var fantastiskt, det var fascinerande, det var fasansfullt, det var förskräckligt och det var fruktansvärt. Jag kommer att återkomma till de här orden.

År 2008 var Sverige ordförande från den 7 maj till den 27 november. Om man tänker efter inträffar det väl ungefär vart 23:e år att man blir ordförande, med tanke på att det är 47 länder och man är ordförande ett halvår i taget. Så det är ganska unikt att vi var det.

Jag tycker ändå att det var ett ganska fantastiskt år när vi var ordförandeland, speciellt med tanke på den förberedelse som skedde inför ordförandeskapet. Vi som ingår i den svenska delegationen var redan under slutet av 2007 och början av 2008 kallade till UD flera gånger för att delta i diskussioner om vilka frågor som det svenska ordförandeskapet skulle prioritera under vår tid som ordförandeland. Även ni från Socialdemokraternas sida måste hålla med om att vi var där, att vi deltog och att vi kom med inspel om vilka frågor vi tyckte var viktiga under det svenska ordförandeskapet. Det var en rejäl dialog med UD om vad som skulle prioriteras.

Det vi kom fram till var att koncentrera oss på några saker. Vi hade i alla fall en plan för vad som skulle göras. Mänskliga rättigheter var ganska naturligt att arbeta systematiskt med. Där var barns rättigheter och personer med funktionshinder. Där var jämställdhet. Man hade även människohandel, våld mot kvinnor och många flera frågor. Sedan inträffar kriget mellan Ryssland och Georgien. Trots att man har en plan kullkastar det naturligtvis en del, även om i princip allt som hade tänkts fullföljdes.

Dessutom har vi nu för en gångs skull en väldigt unik utvärdering av hur man lyckades. Den säger att det svenska ordförandeskapet lyckades bra. Jag tycker dock att man misslyckades med en bit, och det var att göra Europarådet mer känt bland allmänheten. Det tycker jag fortfarande att man kanske inte har lyckats med. Det är min kritik, för det lyckades man inte med. Det minns jag att jag tog upp flera gånger när vi träffades på UD: Nu har vi världens chans att göra Europarådet lite mer känt. Där tycker jag att man misslyckades.

Det var den fantastiska biten.

Det som förskräckte och var fasansfullt och fruktansvärt var ju kriget mellan Ryssland och Georgien. Man kan säga att Europarådet sedan det inträffade har ägnat väldigt mycket tid åt det, i slutet av 2008 och i princip hela 2009. Det ska vi inte diskutera nu, men man har ägnat väldigt mycket tid åt detta och antagit ett stort antal resolutioner.

Även om vi nu ska prata om 2008 känner man att Ryssland på något sätt hela tiden finns i Europarådet. Som jag upplever det har nog Ryss-

land och Rysslands ledare en känsla av att Ryssland är större än vad det är i verkligheten och än vad det är på kartan. Ryssland är större. Man har på något sätt inte accepterat att man inte har alla de här länderna runt omkring sig under sin kontroll. Därför får jag en känsla av att man i Ryssland känner att man har rätt att lägga sig i. Om länderna runt omkring vill gå med i eller är intresserade av att ansöka om att bli medlem i någon annan organisation, Nato eller EU, kan Ryssland lägga sig i detta.

Jag tycker att Ryssland tyvärr är på fel väg, och det har flera varit inne på. Ryssland är på fel väg. Jag känner mig väldigt oroad. Herr Putin, vare sig han är president eller premiärminister, har en stor roll i detta. Jag tycker att han betar sig som ett litet barn. Han testat var gränsen går. Han bara fortsätter och fortsätter. Den liknelsen har jag tagit förut och den kommer jag att ta många gånger. Säger ingen stopp bara fortsätter han.

Problemet är att Putin inte är något litet barn. Han är en människa med väldigt stor makt, och han har stora maktambitioner för Ryssland. Utvecklingen i Ryssland går, som jag sade, inte åt rätt håll. Vi kan bara titta på de frågor som Europarådet håller på med, till exempel mänskliga rättigheter och de som försöker försvara mänskliga rättigheter i Ryssland. Det är inte bara en utan flera som har mördats. Man kan inte säga att utvecklingen är positiv i Ryssland.

Jag tänker inte gå in på protokoll 14 som har varit uppe förut och som gäller Europadomstolen. Men man kan säga att Europadomstolen just nu har en balans på 106 000 ärenden. Just att Ryssland inte har ratificerat protokoll 14 gör ju att det är lite svårare, även om vi försöker lösa det med ett annat litet tillägg, som Ryssland inte heller kommer att ratificera, vad jag förstår.

Det som har varit fascinerande – då kan man tro att jag menar något positivt, men för mig är det nog lite negativt – gäller valövervakning. Det är faktiskt också en del av Europarådets verksamhet som ingen har pratat om här. Tyvärr är de rapporter som kommer ut efter valövervakning ofta väldigt överslätande. De säger ofta att det nog inte hände så mycket. Något litet hände, men alltihop har nog gått bra.

Jag är inte så säker på att vi hjälper de länder vi övervakar genom att vara så överslätande. Samtidigt har jag full förståelse för att det tar tid för länder som har varit icke-demokratiska att införa demokrati och försöka genomföra val på ett bra sätt. Jag vill ta ett exempel och det är från 2008.

Det var valet i Armenien som hölls den 19 februari. Det var presidentval. Jag var där. Det jag såg under sammanräkningen – jag ska sammanfatta det väldigt snabbt – var att man fuskade så att det bara stänkte om det. Man har alltså en valsedel med alla kandidater som man kan kryssa för. Det är väldigt transparent, för valförrättningsordföranden visar upp varje valsedel så att alla som sitter där ser. Det är väldigt transparent. Så gör vi inte i Sverige ens en gång. Men hon läser fel namn. Jag ser ju var kryssen står. Jag kan inte armeniska, men jag vet vilken ordning de står i. Hon läser fel namn, och man lägger valsedeln i fel hög. Man gör detta medvetet och lägger väldigt många valsedlar, dock inte alla, till en kandidat. De upptäcker att jag har märkt det, men det visar sig att alla valförrättare gör detta i samförstånd så man försöker hålla för. Man lägger valsedlarna mitt i. Jag får ju inte ingripa. Jag får bara observera. Det är fruktansvärt frustrerande.

Det var ett uppenbart valfusk. Jag kan säga att om det jag såg bara hände i 10 procent av vallokalerna så påverkade det resultatet eftersom den som vann behövde få över 50 procent för att det inte skulle bli en andra omgång. Fuskade man, för det var till den som vann man lade valsedlarna, påverkade detta valresultatet. Ändå var rapporten väldigt överslätande efteråt.

Sedan hände i och för sig saker efter valet. Det var flera människor som blev skjutna, och det blev alltså en övervakning av Armenien. Man har alltså följt upp detta flera gånger, vilket är bra. Men jag vill peka på det fascinerande, i negativ betydelse, med att man är så överslätande i sina rapporter.

Jag ska avsluta med att gå tillbaka till vad jag har sagt tidigare. Då kommer frågan om Ryssland upp igen. Jag känner en oro inför Europarådets trovärdighet för framtiden. Jag kommer tillbaka till Ryssland–Georgien-kriget.

Vi har antagit många resolutioner i Europarådet när det gäller Ryssland–Georgien. Ett land, och det har sagts tidigare i talarstolen, Ryssland, har inte uppfyllt något av vad vi har tagit upp i resolutionerna. Georgien däremot har uppfyllt nästan allt. När ska man reagera och agera om inte när sådant sker? Hur mycket ska man låta passera? Jag är tillbaka till att Putin och Ryssland driver frågor hur långt som helst för att se när någon säger stopp. Något borde Europarådet ha gjort för att visa att vi inte accepterar att ett land ignorerar de resolutioner vi antar i Europarådet.

Herr talman! Jag kommer att fortsätta ett litet tag till eftersom jag tänkte bemöta en del saker. Det kan hända att någon redan har begärt replik, men jag tänkte försöka bemöta dem nu.

Jag yrkar först bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Carina Hägg har begärt replik på i princip varenda en av majoritetsföreträdarna i frågan om trafficking. Vi har varit överens om att utöva påtryckningar på regeringen. Vi har skrivit under och gjort gemensamma uppvaktningar och så vidare.

Sverige ska alltid vara bäst i klassen. Allt ska vara korrekt in till sista kommatecknet. Det är väl bra att vi är noga med vår lagstiftning, men det gör också att det drar ut på tiden. Jag kan säga att Sverige i alla sammanhang prioriterar frågan om människohandel. Nu under vårt EU-ordförandeskap har det precis varit en konferens i Bryssel där man har pratat om detta, och det kommer att vara en uppföljningskonferens nästa år. I EU håller man på att förhandla fram ett rambeslut när det gäller att förebygga och bekämpa människohandel samt skydda offren. Om det rambeslutet går igenom kommer vissa delar att gå längre än vår Europarådskonvention. Carina Hägg var också inne på Stockholmsprogrammet, och där driver Sverige på att frågan om människohandel ska tas upp i detta sammanhang. Frågan finns med även där.

De flesta har svarat Carina Hägg att en proposition är på gång våren 2010. Den ska beslutas innan riksmötet är slut.

Sverige är så noggrant. Det har hängt på någon sekretessfråga. Egentligen uppfyller vi säkert i princip alla krav som konventionen ställer utom i några små bitar som har med sekretess att göra. Vi kan redan tillämpa det samarbete som behövs när det gäller Europarådskonventionen mot människohandel. Jag förstår att Carina Hägg kommer att fråga

ändå, men jag har ändå försökt att reda ut de bitar som jag tycker är viktiga.

Hans Linde har kanske inte begärt replik – nu har han gått, då kanske jag inte ska svara. Han pratar mycket om diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Men jag vill tala om att Sverige i den frågan också har gjort saker under sitt ordförandeskap. Den 2 juli 2008 fattade ministerkommittén ett antal beslut om åtgärder för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Ministerkommittén instruerade vidare alla kommittéer inom Europarådets mellanstatliga samarbete att inom ramen för sina respektive direktiv föreslå aktiviteter för att stärka möjligheterna till lika rättigheter och värdighet för hbt-personer. Jag vill bara peka på detta eftersom det har sagts att Sverige inte gör någonting. Jag vill visa på motsatsen. Sverige gjorde mycket under ordförandeskapet i Europarådet, och Sverige gör mycket under EU-ordförandeskapet, vilket i och för sig inte är det vi ska diskutera.

Herr talman! Med detta slutar jag, och jag hade hoppats att jag inte skulle få repliker eftersom jag tycker att jag har svarat på frågorna – men Carina Hägg har tydligen begärt replik ändå.

Anf. 174 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att ta tillfället i akt att klargöra en annan fråga. Jag förstår att majoriteten har ett svar på frågan, men eftersom jag är en del av oppositionen har jag inte fått svaret till mig på det sättet. Vi delar båda bilden av ärendetyngden i domstolen i Strasbourg. Det är ett stort bekymmer att domstolen nästan krossas av ärendemängden, och det är oerhört angeläget att få protokoll 14 ratificerat. Det ledde också till ställningstagandet vid mötet i Madrid att gå före och bryta ut vissa delar, nyckelparagrafer, ur protokoll 14. Några europeiska länder sade genast att de var beredda att göra detta. De gjorde sin hemläxa och öppnade för en ratifikation. Men jag har inte sett att Sverige har gjort sin hemläxa att för vår del förklara att vi kan gå vidare med de temporära tillämpningarna. Det stödet har jag inte sett att regeringen har varit klar med. Jag skulle välkomna om vi kunde få höra ett tillkännagivande att Sverige är klart, att vi stöder detta fullt ut i praktisk handling.

Jag konstaterar återigen att regeringen och de borgerliga företrädarna inte har lagt vikt vid konventionen mot trafficking, det vill säga att ratificera den. Man har inte heller – jag har ställt flera frågor till flera företrädare – sett till att det vi gör hemma i Sverige och i andra europeiska forum hänger ihop så att arbetet kan bära vidare internationellt. Det är viktigt att det vi har gjort under vårt EU-ordförandeskap och den konvention som finns utgör en grund för det fortsatta arbetet. Det får inte urholkas. Jag beklagar att jag inte kan få något tydligt svar på frågorna. Jag var i Bryssel på konferensen och kunde tyvärr inte se det arbetet där.

Anf. 175 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Nu blev jag inte riktigt klar över vilken konvention det var fråga om. Var det mot trafficking? Okej, det var mot trafficking.

Jag tyckte att jag gjorde en ingående beskrivning, och jag tycker inte att jag behöver upprepa den. Det var därför jag tog upp allt Sverige gör

när det gäller trafficking i mitt anförande: för att slippa behöva upprepa detta i en replik.

Men jag upprepar igen. Vad gäller EU kommer man förmodligen att gå längre än vad Europakonventionen säger för att skydda brottsoffren och bekämpa människohandeln. Det är väl ett svar som heter duga. Men jag får en känsla i den här debatten att det kvittar vad vi säger; Carina Hägg kommer ändå inte att vara nöjd. Hon har hittat denna bit, och hon kommer att fortsätta att ställa frågor vad vi än säger. Om jag hade kunnat vifta här med propositionen hade Carina Hägg möjligtvis varit nöjd. Nu kan jag inte det. Den kommer nästa år. Vi är minutiösa här i Sverige. In till sista kommatecken ska allt stämma.

Samtidigt har jag sagt att Sverige redan kan inleda samarbetet mot människohandel. Vår lagstiftning är sådan. Det är bara vissa bitar som inte är på plats. Vi kan redan i dag med den lagstiftning vi har bedriva det samarbetet för att bekämpa människohandel. Det handlar om samarbete över nationsgränserna. Det är fråga om internationella ligor. Det kan Sverige göra redan i dag. Det lovar jag Carina Hägg.

När det gäller protokoll 14 bis, som jag förstår att Carina Hägg menar, kommer det en proposition. Sverige kommer att ratificera protokollet. Det här är också lagstiftning som vi måste titta på, men det är helt klart att Sverige kommer att ratificera protokollet.

Anf. 176 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Vi har under den här mandatperioden konstaterat att ganska komplicerade lagstiftningar har lagts fram utan särdeles omfattande beredning. Det har också granskats av konstitutionsutskottet. Men på det område vi diskuterar i dag är det oerhört komplicerat att lägga fram förslag som redan är färdigutredda, där det finns en majoritet, där det skulle vara mycket enkelt att gå fram, med få sidor text. Det handlar ändå om en prioritering. Det kanske ligger helt i det vi nu har fått redovisat, det vill säga att regeringsföreträdare tycker att det är fråga om så lite att det inte behövs. Det här räcker ändå. Det kan vara en förklaring.

Vi tycker inte att det räcker, och vi tycker att det är viktigt att Sverige kan vara ett föredöme och vara pådrivande. Då måste Sverige ha gjort sin hemläxa. Jag konstaterar att det inte är gjort när det gäller konventionen mot trafficking. Vi har haft en udda uppfattning i Sverige när det gäller konventionen mot våld mot kvinnor, genderbaserat våld, som har arbetats fram. Vi har inte heller gjort vår hemläxa när det gäller att gå vidare med nyckelparagrafer i protokoll 14 för att kunna gå framåt i ärendemängden i Europadomstolen.

Jag kan stanna här och konstatera de svar jag har fått, eller den brist på svar jag har fått. Jag ser fram mot att kunna fortsätta att arbeta med de här frågorna, förhoppningsvis i bred samverkan framöver. Det krävs att Sverige är samlat för att kunna driva på och vara en så konstruktiv kraft som möjligt i den europeiska politiken i så grundläggande frågor som att stå upp och verka för mänskliga rättigheter.

Nu lämnar jag från Socialdemokraternas sida över till Björn von Sydow, som för vår del ska diskutera och lyfta fram frågan om Ryssland.

Anf. 177 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag är glad att Carina Hägg inte är talman utan att den talman som sitter är talman så att jag fick de två minuterna. Jag tänker inte utnyttja dem, för det finns ingen anledning att svara Carina Hägg en gång till. Vi har varit fyra fem företrädare som har svarat Carina Hägg så seriöst vi bara kan – det har vi faktiskt gjort.

Carina Hägg är som en ivrig bäver som bara hugger sig fast i de här frågorna. Det uppskattar jag, och jag ska här på slutet berömma henne för den fantastiska energi och entusiasm hon lade på kampanjen om mäns våld mot kvinnor. Hon var ambassadör, eller vad vi ska kalla det, för det här i Sverige med vår talman Per Westerbergs välsignelse. Hon gjorde ett fantastiskt jobb där. Jag vill sluta med att berömma Carina Hägg. Hon vet att jag är väldigt engagerad i de här frågorna, och vi har jobbat en del ihop. Jag vill tacka Carina Hägg för att hon har gjort det. Vi kommer att fortsätta att kämpa för de här frågorna på barrikaderna, i Europarådet och på olika ställen.

Carina Hägg kan vara säker på att det kommer en proposition om människohandel. Vi får ta debatten då.

Anf. 178 BJÖRN VON SYDOW (s):

Herr talman! Det är sant att det är en positiv utvärdering som har ägt rum och som vår delegation har överlämnat till kammaren. Mycket som skedde under det där halvåret var gott. Men kriget mellan Georgien och Ryssland ledde till problem. Ett problem var: I vilken egenskap uttalade sig Sveriges utrikesminister under de första dagarna och agerade han under den första tiden efter krigsutbrottet? Det var inte klart om det var Sveriges utrikesminister eller ordföranden i ministerkommittén.

Ett resultat av denna oklarhet blev att det var omöjligt för ministerkommitténs ordförande, Sveriges utrikesminister, att besöka Moskva och fullgöra det uppdrag som borde ha skett med båda de krigförande länderna.

Det finns uppgifter om att det sedan den tiden är svårt för Sveriges utrikesförvaltning att ha grannskapskontakter, åtminstone på politisk nivå, med företrädare för Ryssland.

Från och med mitten av september kom det svenska programmet för ordförandeskapet att vara mycket effektivt när det gällde att lotsa fram en politik för att komma ur kriget och stödja den vapenvila som Frankrike hade åstadkommit i sin egenskap av Frankrike och ordförande i EU. Från september och framåt var det alltså ett effektivt ordförandeskap igen.

Ryssland är ett mycket stort problem i Europarådet, i Europa och, enligt min mening, för Ryssland självt. Dagens regim – jag vill säga Putins regim – saknar varje demokratisk karaktär och för dessutom med sig stora socioekonomiska och rättsliga problem. Det är svårt att se någon positiv utvecklingstendens i dagens Ryssland.

Men Ryssland är ett grannland till Sverige och är en del i Europa, och Rysslands politik och Rysslands maktförhållanden spelar en stor roll i alla parlament, utrikesförvaltningar och regeringar i dagens Europa.

Vilket förhållningssätt ska man ha till Ryssland? Ska man göra så att det blir färre kontakter och möten mellan politiker i de demokratiska länderna, Europarådet, Europeiska unionen, OSSE och Ryssland? Är det en meningsfull väg att hantera den problematik som ligger i att Ryssland

i många hänseenden inte bryr sig om vapenstillståndsavtalet med Georgien och andra betydelsefulla internationella, folkrättsligt giltiga konventioner?

Om detta utspelas konflikter i Europarådets parlamentariska församling. Vi socialdemokrater har bestämt oss för att både som svenska politiker och som delar i församlingen ha en uttalat kritisk hållning till regimen Putin. Men vi har också föresatt oss att det är bättre att ständigt använda en rysk närvaro i församlingen och andra delar till att hela tiden sätta Putinregimens problem på dagordningen och ständigt erinra, ja, till och med pressa våra ryska kolleger om de problem som Rysslands inre samhällsskick utsätter Ryssland självt för men också hur regimen är en djupt problematisk kraft i dagens Europa.

De borgerliga ledamöterna i vår delegation har valt att i gångna omröstningar rösta för förslag som skulle innebära att Ryssland fräntas röst-rätten under viss tid och att överväga om ryska politiker under överskådlig tid inte ska tillåtas att komma till församlingen.

Min fråga inför kammaren är: Är detta uttryck för ståndpunkter som Moderata samlingspartiet har? Är det ståndpunkter som Centerpartiet har? Är det ståndpunkter som Folkpartiet liberalerna har? Är det ståndpunkter som Kristdemokraterna har? Jag vill fråga: Är detta era partiers ståndpunkter?

Vi socialdemokrater anser att det behövs en samlad politik i förhållande till Ryssland. Det är en mycket komplicerad politik, men den behöver mejslas ut. Vår fråga är: Är det detta som ni har röstat för eller stött, att röstandet skulle ske i vår parlamentariska församling? Är det uttryck för era partiers ståndpunkter i en del av Sveriges utrikespolitik i förhållande till Ryssland?

Anf. 179 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Björn von Sydow ställde raka frågor, dock inte med anledning av skrivelsen från regeringen gällande verksamhetsåret 2008 och inte heller Europarådsdelegationens arbete under 2008. Det var snarare en förfråga inför den berättelse som vi har anledning att diskutera nästa år, herr talman, nämligen hur Europarådets parlamentariska delegation hanterar frågan om den ryska efterlevnaden av de resolutioner som kammaren har antagit.

Låt mig bara lätta på förlåten, herr talman, som ett försök till svar på Björn von Sydows fråga.

Jag delar helt bedömningen att det är ett mycket komplicerat förhållande som gäller i Ryssland. Den situation som råder är djupt problematisk, som Björn von Sydow sade. Marietta de Pourbaix-Lundin beskrev tidigare vad som händer i Ryssland. Jag delar helt den uppfattningen. Göran Lindblad gav också bilder från situationen i delrepubliker i Ryssland som kommer oss till del, inte minst från Civil Rights Defenders. Det är allvarligt.

Frågan är, herr talman: Om vi försöker få en dialog och har varit överens om spelreglerna för församlingen, ska vi då i något läge försöka säga att dialogen har nått vägs ände? Gör någonting med anledning av det vi säger! Delta i dialogen! Om de inte gör det och kommer tillbaka med det svaret, behöver vi då vidta någon åtgärd? Ja, har vi sagt. Låt oss

då ställa frågan om att utmana rösträtten under en kort period, inte diskvalificera Ryssland men utmana.

Prot. 2009/10:23
4 november

Anf. 180 BJÖRN VON SYDOW (s) replik:

Herr talman! Jag tolkar Kerstin Lundgrens svar som att det för Centerpartiets vidkommande är den linje som ni agerade för i Strasbourg senast. Min bedömning är att det är en oklok linje. Vi bör säga det som Kerstin Lundgren sade i sitt anförande i långa stycken. Det ska ständigt sägas med de ryska företrädarna. Det är bättre än att de till exempel konstaterar att de inte kommer tillbaka efter det att en temporär suspendering har ägt rum eller förklarar att de ännu mindre än nu avser att följa vår domstols utslag. Bland annat gäller det förhållandena i norra Kaukasien där Göran Lindblad helt korrekt skildrade det som den ryska människorättsrörelsen framhåller. Det är en terror av ett slag som vi, undantaget de jugoslaviska inbördeskrigen, får gå tillbaka årtionden för att finna motsvarighet till.

Vår hållning är i stället att vi ska försöka åstadkomma en samlad politik i alla Europarådets institutionella delar. Nyvalde generalsekreteraren Jagland valdes för att han bland annat visade sig ha en bra hållning till hur förhållningssättet till Ryssland från demokratier bör vara för att hela tiden pressa kollegerna, såväl politiker som ämbetsmän och rättspersoner som företräder de ryska intressena, på det som de har bundit sig för i konventioner och för att de har kommit att tillåtas att bli medlemmar i Europarådet och ha säte och stämma i parlamentariska församlingar.

Anf. 181 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! En samlad politik i all ära, men vi måste också se hur vi använder de olika organens unika uppdrag. Europarådets unika uppdrag, herr talman, är att hävda rättsstatens princip, mänskliga rättigheter och demokrati. Att bjuda in till dialog är naturligtvis viktigt. Ingen i Europarådet har sagt: Stäng dörren! Uteslut!

Däremot har vi rest frågan om att utmana rösträtten under en tid. Det har vi gjort tidigare när det gällde Tjetjenien. Vi måste, herr talman, alltid ställa oss frågan: Kan vi pressa mer?

Vi har inte sanktionsverktyg i andra sammanhang än just på detta område, nämligen att försöka få de parlamentariker som vistas i den parlamentariska församlingen att gå hem till sig och höja rösten – inte för att säga att Europarådet är fel ute och vår regering gör allt rätt, utan för att säga: Snälla, herr Putin, gör något annat!

Det har man dock inte varit beredd att göra, och det är därför vi måste pröva denna fråga.

Herr talman! Jag hoppas att de oroande signaler som når oss från Tjetjenien, Ingusien och andra områden inte kommer att leda till att vi får se ett nytt utbrott. Det är oerhört allvarligt när vi har krig mellan Europarådets medlemsstater. Det är också allvarligt när en av medlemsstaterna inte tar till sig och vill göra något för att leva upp till de avtal som har träffats.

Jag beklagar den resolution som Europarådet antog senast, för den var i princip att lägga sig platt. Efter det ställningstagande som man röstade för har man lagt golvet mycket lågt i den parlamentariska församlingen.

*Verksamheten
inom Europarådet
under 2008*

Anf. 182 BJÖRN VON SYDOW (s) replik:

Herr talman! Det bästa får inte bli det godas fiende. Det är sant att Europarådet är fokuserat på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstaten. Men verkligheten som jag ser den är att vi också behandlar en hel rad andra frågor av social karaktär delvis, av miljökaraktär – vi har haft stora miljöärenden uppe – och av energikaraktär. Nog tycker jag att det ibland är vid sidan av den tänkta fokuseringen, men vi gör det för att de länder som är representerade, även icke-demokratierna, är nödvändiga eller åtminstone starkt önskvärda att ha med när man överlägger i sådana frågor.

Jag menar att Europarådet, liksom varje annan internationell organisation, också måste se att det är nödvändigt att ha kontaktpunkter med dem som har ett betydelsefullt inflytande.

Jag kan ge Kerstin Lundgren rätt på en punkt. Vi kanske ska vara försiktiga med att säga att Europarådet organiserar 48 demokratier, att det är demokratiernas förening. Det är ett stort antal demokratier. Några av dem får återkommande ändå anmärkningar. Sverige har också fått erinringar och anmärkningar. Men några länder är så långt ifrån att ha demokrati-status att det vore fel att säga att de är demokratier. Det är dock viktigt att de är med eftersom de, som till exempel i Rysslands fall, har en ganska liten närvaro i det internationella systemets organisation i verkligheten. Det gör att vi får tona ned utsagorna om att det är demokratiernas sammanslutning. Vi får i stället säga att det är demokratier och länder som befinner sig olika långt från demokrati men som har ett gemensamt, nämligen att de ligger i världsdelen Europa.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 november.)

19 § Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2008

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU7
Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2008 (skr. 2008/09:197 och redog. 2008/09:OSSE1).

Anf. 183 TONE TINGSGÅRD (s):

Herr talman! Detta fåordiga, viktiga och helt eniga betänkande hör kanske inte till de mest upphetsande eller debattframkallande, men det är ändå tillfredsställande att det ägnas några minuters uppmärksamhet just i dessa dagar.

På måndag högtidlighålls 20-årsdagen av Berlinmurens fall, det konkreta, synliga tecknet på Warszawapaktens upphörande. Av alla faktorer som samverkade till Sovjetunionens sammanbrott kan OSSE:s betydelse inte överskattas. ESK, Europeiska säkerhetskonferensen, senare OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, grundat på Helsingforsavtalet 1975, med det breda säkerhetstänkandet och uppfattningen att mänskliga rättigheter inte bara är varje nations inre angelägenhet, kom

bland annat med stöd i tusentals Helsingforskommittéer över hela sitt verksamhetsområde att bana väg fram till 1989.

Vid sin tillkomst var ESK, senare OSSE, ett viktigt forum för politiska förhandlingar mellan öst och väst. Det är det fortfarande, även om det nu också finns andra organisationer som fyller liknande funktion.

Man kan ibland få höra uttryck för oro över att OSSE, Europarådet och Europeiska unionen sysslar med samma frågor inom samma länder. En sådan oro är ogrundad, enligt min mening. De olika organisationerna arbetar på olika sätt och med olika grad av krav och kravuppfyllelse.

Efter att under en rad av år ha varit något ifrågasatt från en del håll kom OSSE 2008 att spela en vital, aktiv och konstruktiv roll i Ryssland–Georgien-kriget. Det finska ordförandeskapet och alerta företrädare för OSSE:s parlamentariska församling var snabbt på plats med idéer om vad som kunde göras. Många aktörer och iakttagare kände sig manade att snabbt ta ställning, ibland med mindre väl valda ord.

Vad som var rätt och fel och vem som provocerade vem utreddes på uppdrag av EU av Heidi Tagliavini, tidigare FN:s utsända i Georgien–Abchazien-konflikten. Hon har gjort ett försök att fördela skuld och gracer. Sista ordet är säkert inte sagt i denna infekterade och komplicerade konflikt.

Tyvärr kom det i slutänden att leda till att Georgien blev av med sin OSSE-mission vilket i huvudsak berodde på ryskt motstånd. Det är dystert eftersom OSSE har en av sina styrkor i fältmissionerna. Det är de som gör OSSE i så hög grad operativt.

I dag handlar det för missionernas del om att stärka respekten för MR – mänskliga rättigheter –, bygga upp demokratiska institutioner och vidta förtroendeskapande åtgärder.

OSSE:s parlamentariska församling har numera tre fasta möten varje år plus ett vårmöte som återkommer vartannat år. Man arbetar via sin byrå, sitt ständiga utskott, sina tre kommittéer, ett varierande antal ad hoc-grupper och arbetsgrupper och speciella representanter. En viktig uppgift är valobservationerna där OSSE:s parlamentariska församling har en speciell samordningsstatus i de fall flera internationella organisationer deltar. Där samarbetar parlamentariker och experter och kompletterar varandra på ett sätt som vore eftersträvansvärt även i andra sammanhang.

Det är självfallet arbetsuppgifterna på hemmaplan i det egna parlamentet som sätter ramar och gränser för parlamentarikernas internationella engagemang, men det vore önskvärt om parlamentariker i högre grad kunde få möjlighet att vara med i såväl genomförande som uppföljning av alla de olika åtaganden som OSSE har och tar sig.

Det är underbart med alla fantastiska experter som i hela OSSE-området har workshoppar och håller seminarier i alla ämnen som man kan önska, men det vore bra – bättre, tror jag – om parlamentariker fanns med både som medverkande och som mottagare. Att lagstiftare talar med andra lagstiftare tror jag på intet sätt skymmer budskapet. Min erfarenhet är den motsatta.

Det vore önskvärt med en större parlamentarisk insyn i det permanenta rådet som möts i Wien med stor regelbundenhet. Självklart borde vi som är aktiva i olika internationella organ i mycket högre grad på hemmaplan följa upp och jaga på vad den egna regeringen gör.

Att det inte sker i högre grad kan möjligen bero på att även om vi har politiska grupperingar också i OSSE:s parlamentariska församling händer det, även inom det område där jag själv har haft glädjen att vara särskilt aktiv, det vill säga i genusfrågorna, att man känner större samhörighet med en svensk liberal än med en socialist från ett annat land – hur konstigt det än kan låta. Jag har förstått av den tidigare debatten att det går annorlunda till i Europarådet.

Herr talman! Som jag antydde inledningsvis är det svårt att ha några invändningar mot detta betänkande. Det är väldigt bra att det sparas, det vill säga läggs till handlingarna.

Anf. 184 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Herr talman! I dag lägger utrikesutskottet fram sitt betänkande som behandlar två skrivelser, en från regeringen om OSSE:s verksamhet under 2008 och en från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

Betänkandet är, som Tone sade, enhälligt. Det är dessutom kort, men innehållet är av stor vikt. Det gläder mig därför att det finns fyra anmälda talare här i dag.

Sverige spelar en viktig roll inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa dels vad gäller samarbetet på ministernivå, dels i den parlamentariska församlingen. Från Sveriges sida betonar vi OSSE:s samarbete med de andra internationella aktörerna såsom FN, Europarådet och Nato. Under 2008 låg tyngdpunkten för Sverige i samordningen med Europarådet där vi innehade ordförandeskapet. Det har vi just fått en redogörelse för här i kammaren.

OSSE samordnar 56 medlemsländer och 10 partnerländer. Organisationen länder täcker hela norra halvan av jordklotet och sträcker sig från Vladivostok till Vancouver. OSSE:s samarbete med partnerlandet Afghanistan är av central vikt för stabiliteten i landet. Där handlar huvuduppgifterna om konfliktförebyggande, krishantering, återuppbyggnad och demokratiutveckling.

OSSE är den enda organisation där alla europeiska stater – med undantag för Kosovo – tillsammans med USA, Ryssland och Kanada samt länderna i det östliga partnerskapet och Centralasien deltar på lika villkor. Det gör detta samarbete unikt.

Herr talman! Under 2008 var vårt grannland Finland ordförandeland i OSSE. Arbetet bestämdes i huvudsak av konflikterna mellan Georgien och Ryssland samt av efterspelet av Rysslands militära invasion i de georgiska provinserna Abchazien och Sydossetien. Detta gällde både för själva OSSE och för den parlamentariska församlingen. Sedan dess har det parlamentariska arbetet fokuserat på demokratiutvecklingen i södra Kaukasus och i Centralasien.

År 2008 var ett år präglad av starka motsättningar inom OSSE. Det finska ordförandeskapet under först Ilkka Kanerva, sedan Alexander Stubb har skickligt hanterat konflikterna. Här vill jag särskilt lyfta fram det idoga och inledningsvis framgångsrika arbetet för att behålla OSSE:s fältmission i Georgien och Sydossetien. Denna fältmission blockerades intensivt av Ryssland, och sorgligt nog tvingade Rysslands veto missionen att avslutas under denna vår. Dess bättre förlängdes OSSE:s båda fältmissioner i Kosovo och Zagreb. Fältmissionerna är ett viktigt sätt att

bidra till konfliktförebyggande och demokratiutveckling i ett område. Därför är det viktigt att dessa finns kvar och jobbar aktivt i sitt område.

Under ministermötet i december 2008 i Helsingfors blev det på nytt uppenbart att USA och Ryssland hade olika uppfattningar dels om inflytandet över OSSE:s verksamhet, dels om demokratifrågor. Skillnaden mellan öster och väster om Wien blev allt tydligare vad gäller den grundläggande inställningen i dessa frågor. Dessutom blev det stora diskussioner med Ryssland om den nya europeiska säkerhetsordningen.

Det är viktigt att påpeka att OSSE:s parlamentariska församling spelar en avgörande roll i demokratiutvecklingen, inte minst genom sitt uppdrag att övervaka valen i OSSE:s medlemsstater. I samarbete med systerorganisationen ODIHR – Office for Democratic Institutions and Human Rights – övervakade parlamentariker under 2008 fyra parlamentsval och tre presidentval. Det handlade om Georgien, Armenien, Serbien, Makedonien, Vitryssland och Förenta staterna.

Herr talman! År 2008 var temat för OSSE:s parlamentariska församling öppenhet/transparens. Under sommarmötet i Astana i Kazakstan belystes denna fråga genom ett flertal resolutioner i församlingens tre utskott. Även jämställdhetsfrågorna har haft en viktig plats i det parlamentariska arbetet genom församlingens genusrepresentant Tone Tingsgård som arbetar outtröttligt i denna anda. Det vill jag tacka henne för. Hon gör ett fantastiskt jobb och lär mig mycket med sitt arbete.

Det är också väsentligt att betona det arbete som den parlamentariska församlingen genomför inom OSSE. Därför finns det skäl att med oro se på de diskussioner som uppkommit om den parlamentariska församlingens status i förhållande till OSSE i sin helhet. Det är angeläget att den parlamentariska församlingens roll inom OSSE respekteras. Redan vid OSSE-mötet i Istanbul 1999 erkändes den parlamentariska församlingen som en av de viktigaste institutionerna inom OSSE. Från svenskt håll behöver vi verka med kraft för att hålla den parlamentariska dimensionen levande. Utan den parlamentariska dimensionen skulle OSSE inte vara samma slags institution.

Den parlamentariska församlingen har spelat en betydande roll inom OSSE inte minst när det gäller att försöka lösa de så kallade frysta konflikterna i exempelvis Transnistrien och Nagorno-Karabach, men även i Sydossetien och i Abchazien – just nu av stor aktualitet.

Herr talman! OSSE:s roll har förändrats under de 20 åren sedan järnridåns fall och sammanbrottet av de kommunistiska regimerna. År 1975 grundades den dåvarande Europeiska säkerhetskonferensen som ett forum för politiska förhandlingar mellan öst och väst. I dag har OSSE axlat dess mantel och är med sitt konfliktförebyggande och med sitt demokratibyggande ett sätt att föra Europas stater närmare varandra och ett sätt att göra vår kontinent mer fredlig och mer enad.

Därmed yrkar jag att skrivelsen respektive redogörelsen läggs till handlingarna.

Anf. 185 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Jag vill i likhet med Walburga Habsburg Douglas betona vikten av OSSE. Det är naturligtvis angeläget att vi har en organisation för säkerhet och samarbete i Europa som har detta breda spektrum som OSSE har. Jag tycker att det är bra att vi denna gång får en samlad

debatt. Jag önskar att vi hade haft ytterligare parlamentariska församlingar samlade vid samma tidpunkt och att vi hade fått en redogörelse för dem också. Det är en viktig roll för oss i denna kammare att granska och diskutera på vilket sätt de valda delegaterna i olika församlingar verkar och se till att vi får en genomlysning av detta.

Herr talman! I detta sammanhang vill jag också säga att det är bra att man från riksdagens och talmannens sida har försökt lyfta fram de olika delegationerna för att se om man på det sättet kan få ett bättre utbyte mellan delegationerna, vilket naturligtvis är angeläget.

Jag delar också den bedömning som framgår av betänkandet om att man under det gångna året har verkat för ett nära samarbete mellan OSSE, Europarådet, FN och Nato och att det är en viktig del för att kunna lösa konflikter och för att kunna förebygga konflikter, om möjligt, och i det fall något inträffar ta hand om det.

Jag beklagar också den utveckling som har skett i Georgien och att man inte längre har tillträde till hela Georgiens territorium och att man därmed inte längre har möjligheter att verka. Det ser närmast ut som om MR-kommissionären i Europarådet är den enda som har möjlighet att vara med, och det är naturligtvis inte tillfredsställande på något sätt.

Man kan önska att vi får möjligheter att vidareutveckla den del som handlar om valövervakning. Här finns det alldeles uppenbart ett gnissel i relationerna mellan OSSE och Europarådet. Det finns skäl att fundera på hur man kan utveckla och få hela systemet med valövervakning mer stadigt eftersom det i dag är kraftigt ifrågasatt och diskuteras och undermineras på olika sätt, vilket vi också har kunnat se. Det gäller valövervakning före men också omhändertagande efter val. Det har också varit en verklighet att flera valövervakningar först har lett till en kommentar och en slutsats men sedan till ett eftermäle som inte har varit bra för medborgarna som har deltagit i valet, för staterna som sådana eller för tilltron till demokratin och vår valövervakning. Här finns alltså ett utvecklingsområde för både Europarådet och OSSE.

Avslutningsvis instämmer jag helt i värdet av parlamentariska församlingar och att parlamenten finns med i dessa miljöer eftersom det är där som möjligheterna till dialog är mycket större. Arbetssättet ser helt annorlunda ut, och den parlamentariska diplomatin kan inte nog understrykas i dessa sammanhang.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i det eniga betänkandet.

Anf. 186 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! I kväll har vi diskuterat verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE, under år 2008. Det är ett enigt betänkande från ett enigt utskott. Det finns alltså inga reservationer. Jag vill därför instämma i yrkandet att redogörelsen och skrivelsen läggs till handlingarna.

Miljöpartiet har till skillnad från de andra partierna inte någon representant i OSSE:s parlamentariska delegation. Det är som sig bör. Vi är än så länge riksdagens minsta parti. Men jag hoppas att det kommer att bli ändring på den punkten om ett år. Då gäller det naturligtvis även att vi kommer att ha en representant i den parlamentariska församlingen. Det är i alla fall någonting som vi från Miljöpartiet hoppas på.

OSSE är en väldigt viktig organisation, och den gör ett mycket viktigt arbete när det gäller demokratibyggnad, när det gäller krishantering och när det gäller att skapa förtroende, vilket i sig minskar riskerna för kommande militära konflikter. Det är en otroligt viktig organisation, och det kanske är den mest framgångsrika organisationen av det slaget som vi har i Europa.

Jag vill så här i debattens sista skälvande minuter få fört till protokollet det faktum att denna organisation som är så viktig också är så kostnadseffektiv. Vi får så mycket av OSSE. Ändå lägger vi i budgeten enbart 49,4 miljoner på denna viktiga organisation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 november.)

Prot. 2009/10:23
4 november

*Verksamheten inom
Organisationen för
säkerhet och
samarbete i Europa
(OSSE) under år 2008*

20 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2009/10:51 Enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion, m.m.

21 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 3 november

2009/10:86 Offentlig upphandling av mat i Sverige
av *Staffan Danielsson* (c)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 november.

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 november

2009/10:141 Franska livsmedel till Sverige
av *Gunvor G Ericson* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
2009/10:142 Kvotering till näringslivets styrelser
av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

- 2009/10:143 Swedfunds Makedonienprojekt**
av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)
- 2009/10:144 Handel med Kina och mänskliga rättigheter**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)
- 2009/10:145 Sommar-OS i Peking och Kinas demokratiutveckling**
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:146 Demokratirapport utifrån OS i Peking**
av *Ameer Sachet* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2009/10:147 Inslag av frågor om demokrati i högskoleutbildning kopplad till Kina**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Tobias Krantz (fp)
- 2009/10:148 Rondellen i Järna**
av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2009/10:149 Bästföredatum för miljökonsekvensbeskrivningar**
av *Mats Pertoft* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2009/10:150 Infartsparkeringen vid Södertälje Syd**
av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 november.

23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 4 november

- 2009/10:112 Bostadsarrendatorers ställning**
av *Carina Moberg* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2009/10:124 Rökning i bostäder**
av *Gunnar Sandberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2009/10:126 Lagring av trafikdata**
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2009/10:128 Den nya havsmiljömyndigheten**
av *Otto von Arnold* (kd)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2009/10:129 Upphandling av vaccin**
av *Jan Emanuel Johansson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:130 LSS och FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

av *Elina Linna* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:132 Situationen för hbt-personer i Uganda

av *Hans Linde* (v)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:133 Utveckling i småorter

av *Britta Rådström* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:134 Införandet av Teckalkriterierna i LOU

av *Karin Pilsäter* (fp)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:136 ID-kort

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:137 Åtgärds paketet från den 18 december 2007

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:138 Medicinska aborter

av *Elina Linna* (v)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:139 Fristadssystemet

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 november.

24 § Kammaren åtskildes kl. 19.56.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 5 § anf. 42 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 76 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 109 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 133 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 173 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/ *Eva-Lena Ekman*

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om kompletteringsval till socialutskottet	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om uteblivet interpellationssvar	2
4 § Anmälan om inkomna faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 § Genomförande av tjänstedirektivet	3
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU6	3
Anf. 1 EVA-LENA JANSSON (s).....	3
Anf. 2 KENT PERSSON (v).....	5
Anf. 3 PER BOLUND (mp).....	7
Anf. 4 KARIN PILSÄTER (fp)	9
Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	12
Anf. 6 KARIN PILSÄTER (fp) replik	13
Anf. 7 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	13
Anf. 8 KARIN PILSÄTER (fp) replik	14
Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik.....	14
Anf. 10 KARIN PILSÄTER (fp) replik	15
Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik.....	15
Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp) replik	16
Anf. 13 PER BOLUND (mp) replik.....	16
Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik	17
Anf. 15 PER BOLUND (mp) replik.....	17
Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik	18
Anf. 17 MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	18
Anf. 18 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	20
Anf. 19 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	21
Anf. 20 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	21
Anf. 21 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	21
Anf. 22 KENT PERSSON (v) replik.....	21
Anf. 23 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	22
Anf. 24 KENT PERSSON (v) replik.....	22
Anf. 25 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	23
Anf. 26 PER BOLUND (mp) replik.....	23
Anf. 27 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	23
Anf. 28 PER BOLUND (mp) replik.....	24
Anf. 29 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	24
Anf. 30 ANNIKA QARLSSON (c)	24
Anf. 31 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	27
Anf. 32 ANNIKA QARLSSON (c) replik	27
Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	28
Anf. 34 ANNIKA QARLSSON (c) replik	28
Anf. 35 KENT PERSSON (v) replik.....	29
Anf. 36 ANNIKA QARLSSON (c) replik	29
Anf. 37 KENT PERSSON (v) replik.....	30
Anf. 38 ANNIKA QARLSSON (c) replik	30

Anf. 39	EVA JOHNSSON (kd)	31
Anf. 40	EVA-LENA JANSSON (s) replik	33
Anf. 41	EVA JOHNSSON (kd) replik	33
Anf. 42	EVA-LENA JANSSON (s) replik	34
Anf. 43	EVA JOHNSSON (kd) replik	34
Anf. 44	PER BOLUND (mp) replik	35
Anf. 45	EVA JOHNSSON (kd) replik	35
Anf. 46	PER BOLUND (mp) replik	35
Anf. 47	EVA JOHNSSON (kd) replik	36
Anf. 48	PATRIK BJÖRCK (s)	36
	(Beslut fattades under 16 §.)	37
6 §	Regelförenklingsarbetet	38
	Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU5	38
Anf. 49	BÖRJE VESTLUND (s)	38
Anf. 50	KENT PERSSON (v)	40
Anf. 51	PER BOLUND (mp)	42
Anf. 52	STAFFAN ANGER (m)	44
Anf. 53	BÖRJE VESTLUND (s) replik	45
Anf. 54	STAFFAN ANGER (m) replik	46
Anf. 55	BÖRJE VESTLUND (s) replik	46
Anf. 56	STAFFAN ANGER (m) replik	47
Anf. 57	PER BOLUND (mp) replik	47
Anf. 58	STAFFAN ANGER (m) replik	47
Anf. 59	PER BOLUND (mp) replik	48
Anf. 60	STAFFAN ANGER (m) replik	48
Anf. 61	JAN ANDERSSON (c)	49
Anf. 62	BÖRJE VESTLUND (s) replik	50
Anf. 63	JAN ANDERSSON (c) replik	50
Anf. 64	BÖRJE VESTLUND (s) replik	50
Anf. 65	JAN ANDERSSON (c) replik	51
Anf. 66	EVA JOHNSSON (kd)	51
Anf. 67	BÖRJE VESTLUND (s) replik	53
Anf. 68	EVA JOHNSSON (kd) replik	54
Anf. 69	BÖRJE VESTLUND (s) replik	54
Anf. 70	EVA JOHNSSON (kd) replik	55
	(Beslut fattades under 16 §.)	55
7 §	Villkoren för Sveriges kredit till Island	55
	Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU8	55
	(Beslut fattades under 16 §.)	55
8 §	Anslutning till och genomförande av barlastvattenkonventionen	55
	Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU3	55
	(Beslut fattades under 16 §.)	55
9 §	Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008	55
	Socialutskottets betänkande 2009/10:SoU4	55
	(Beslut fattades under 16 §.)	55
10 §	Beskattning av utomlands bosatta artister, m.fl.	56

Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU2	56
(Beslut fattades under 16 §.)	56
11 § Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges kommuner och landsting	56
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU2	56
Anf. 71 SIV HOLMA (v)	56
Anf. 72 PER LODENIUS (c)	58
Anf. 73 DAN KIHLESTRÖM (kd)	59
Anf. 74 YLVA JOHANSSON (s)	61
Anf. 75 MATS PERTOFT (mp)	62
(Beslut fattades under 16 §.)	63
12 § Eftersök av trafikskadat vilt	64
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU3	64
(Beslut fattades under 16 §.)	64
13 § Övergripande miljöfrågor	64
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU5	64
Anf. 76 CARINA OHLSSON (s)	64
Anf. 77 JACOB JOHNSON (v)	65
Anf. 78 TINA EHN (mp)	66
Anf. 79 STAFFAN APPELROS (m)	69
Anf. 80 CARINA OHLSSON (s) replik	71
Anf. 81 STAFFAN APPELROS (m) replik	71
Anf. 82 CARINA OHLSSON (s) replik	71
Anf. 83 STAFFAN APPELROS (m) replik	72
Anf. 84 CLAES VÄSTERTEG (c)	72
Anf. 85 TINA EHN (mp) replik	74
Anf. 86 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	74
Anf. 87 TINA EHN (mp) replik	75
Anf. 88 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	75
Anf. 89 ANITA BRODÉN (fp)	75
Anf. 90 JAN ERIK ÅGREN (kd)	77
(Beslut fattades under 16 §.)	78
14 § Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden samt avfall, kretslopp och återvinning	78
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU6	78
Anf. 91 ROLAND BÄCKMAN (s)	78
Anf. 92 JACOB JOHNSON (v)	80
Anf. 93 TINA EHN (mp)	80
Anf. 94 SOFIA ARKELSTEN (m)	82
Anf. 95 ROLAND BÄCKMAN (s) replik	83
Anf. 96 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	83
Anf. 97 ROLAND BÄCKMAN (s) replik	84
Anf. 98 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	84
Anf. 99 CLAES VÄSTERTEG (c)	84
Anf. 100 KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	85
Anf. 101 ROLAND BÄCKMAN (s) replik	87

Anf. 102 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik	88
Anf. 103 ROLAND BÄCKMAN (s) replik.....	88
Anf. 104 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik	88
Anf. 105 JAN ERIK ÅGREN (kd).....	89
(Beslut fattades under 16 §.).....	89
15 § En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.....	90
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU7	90
Anf. 106 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s)	90
Anf. 107 JACOB JOHNSON (v)	92
Anf. 108 TINA EHN (mp)	93
Anf. 109 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	94
Anf. 110 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik	96
Anf. 111 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	96
Anf. 112 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik	97
Anf. 113 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	97
Anf. 114 ERIK A ERIKSSON (c).....	98
Anf. 115 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik	100
Anf. 116 ERIK A ERIKSSON (c) replik.....	101
Anf. 117 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik	101
Anf. 118 ERIK A ERIKSSON (c) replik.....	102
Anf. 119 ANITA BRODÉN (fp).....	102
Anf. 120 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik	104
Anf. 121 ANITA BRODÉN (fp) replik	104
Anf. 122 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik	105
Anf. 123 ANITA BRODÉN (fp) replik	105
Anf. 124 IRENE OSKARSSON (kd).....	105
(Beslut fattades under 16 §.).....	107
Ajournering.....	107
Återupptagna förhandlingar	107
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	108
NU6 Genomförande av tjänstedirektivet	108
NU5 Regelförenklingsarbetet	109
FiU8 Villkoren för Sveriges kredit till Island	109
TU3 Anslutning till och genomförande av barlastvattenkonventionen	109
SoU4 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008	109
SkU2 Beskattning av utomlands bosatta artister, m.fl.	109
KrU2 Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting	109
MJU3 Eftersök av trafikskadat vilt.....	109
MJU5 Övergripande miljöfrågor	110
MJU6 Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden samt avfall, kretslopp och återvinning	111

MJU7 En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar	112
17 § Hållbart skydd av naturområden.....	112
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU9	112
Anf. 125 BO BERNHARDSSON (s).....	112
Anf. 126 JACOB JOHNSON (v)	114
Anf. 127 TINA EHN (mp).....	115
Anf. 128 OLA SUNDELL (m)	119
Anf. 129 TINA EHN (mp) replik.....	120
Anf. 130 OLA SUNDELL (m) replik	121
Anf. 131 TINA EHN (mp) replik.....	121
Anf. 132 OLA SUNDELL (m) replik	121
Anf. 133 CLAES VÄSTERTEG (c)	122
Anf. 134 BO BERNHARDSSON (s) replik.....	124
Anf. 135 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	124
Anf. 136 BO BERNHARDSSON (s) replik.....	125
Anf. 137 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	125
Anf. 138 ANITA BRODÉN (fp).....	126
Anf. 139 TINA EHN (mp) replik.....	128
Anf. 140 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	128
Anf. 141 TINA EHN (mp) replik.....	128
Anf. 142 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	129
Anf. 143 IRENE OSKARSSON (kd).....	129
(Beslut skulle fattas den 12 november.)	131
18 § Verksamheten inom Europarådet under 2008.....	131
Utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU6.....	131
Anf. 144 CARINA HÄGG (s).....	131
Anf. 145 HANS LINDE (v)	133
Anf. 146 MAX ANDERSSON (mp).....	135
Anf. 147 GÖRAN LINDBLAD (m)	135
Anf. 148 CARINA HÄGG (s) replik	137
Anf. 149 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	138
Anf. 150 CARINA HÄGG (s) replik	138
Anf. 151 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	139
Anf. 152 MAX ANDERSSON (mp) replik	140
Anf. 153 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	140
Anf. 154 KERSTIN LUNDGREN (c)	140
Anf. 155 CARINA HÄGG (s) replik	142
Anf. 156 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	142
Anf. 157 CARINA HÄGG (s) replik	142
Anf. 158 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	143
Anf. 159 HANS LINDE (v) replik.....	143
Anf. 160 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	144
Anf. 161 HANS LINDE (v) replik.....	144
Anf. 162 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	145
Anf. 163 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	145
Anf. 164 CARINA HÄGG (s) replik	147
Anf. 165 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	148

Anf. 166 CARINA HÄGG (s) replik.....	148
Anf. 167 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	149
Anf. 168 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	150
Anf. 169 CARINA HÄGG (s) replik.....	151
Anf. 170 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	152
Anf. 171 CARINA HÄGG (s) replik.....	152
Anf. 172 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	153
Anf. 173 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	153
Anf. 174 CARINA HÄGG (s) replik.....	157
Anf. 175 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	157
Anf. 176 CARINA HÄGG (s) replik.....	158
Anf. 177 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	159
Anf. 178 BJÖRN VON SYDOW (s).....	159
Anf. 179 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	160
Anf. 180 BJÖRN VON SYDOW (s) replik.....	161
Anf. 181 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	161
Anf. 182 BJÖRN VON SYDOW (s) replik.....	162
(Beslut skulle fattas den 12 november.)	162
19 § Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2008	162
Utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU7	162
Anf. 183 TONE TINGSGÅRD (s)	162
Anf. 184 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m).....	164
Anf. 185 KERSTIN LUNDGREN (c).....	165
Anf. 186 MAX ANDERSSON (mp).....	166
(Beslut skulle fattas den 12 november.)	167
20 § Bordläggning.....	167
21 § Anmälan om interpellation	167
22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	167
23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	168
24 § Kammaren åtskildes kl. 19.56.....	169

Prot. 2009/10:23
4 november

Tryck: Elanders, Vällingby 2009